

SJÄTTE HUVUDTITELN

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, af GEIJERSTAM.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1959/60 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, och anför därvid följande.

A. Kommunikationsdepartementet

[1] 1. **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 049 700	1 059 400
1958/59 (statsliggaren s. 387)	1 194 300	
1959/60 (förslag)	1 219 500	

Genom beslut den 12 september 1958 uppdrog Kungl. Maj:t åt byråchefen för lagärenden inom kommunikationsdepartementet att fr. o. m. den 1 oktober 1958 tills vidare, förutom de med hans byråchefstjänst förenade arbetsuppgifterna, med avdelningschefs ansvar fullgöra statssekreteraren eljest förekommande uppgifter beträffande internationella

1—1389 58 *Bihang till riksdagens protokoll 1959. 1 saml. Nr 1. Bil. 8*

ärenden inom departementet. Lagbyråchefen skulle under den tid han fullgör nämnda uppdrag åtnjuta vikariatslön enligt lönegrad Br 4 samt ha tjänstetiteln avdelningschef. Merkostnaden för denna anordning, som torde få bibehållas t. v., beräknas under budgetåret 1959/60 till 3 444 kr.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslås, att en befattning som byrådirektör i Ao 24 förändras till byrådirektörstjänst i Ao 26. På lagbyrån bör inrättas en befattning som extra kontorist i Ag 9, därvid en ordinarie tjänst som kanslibiträde i Ao 7 icke skall upprätthållas. Dessa förslag medför ett ökat anslagsbehov av 4 608 kr.

För automatiska utgiftsökningar i anledning av löneklassuppflyttningar m. m. samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter erfordras en uppräknings med 17 117 kr. Därav bör ett belopp om 7 100 kr. i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i departementets avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

I överensstämmelse med vad sålunda anförts skulle anslaget uppföras med (1 194 300 + 3 444 + 4 608 + 17 117) i runt tal 1 219 500 kr.

I departementets personalförteckning bör uppföras en tjänst som byrådirektör i Ao 26 medan en tjänst som byrådirektör i Ao 24 bör utgå.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet vidtaga av mig förordad ändring;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	502 800
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	100 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	410 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	152 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 100
Summa kr. 1 219 500	

c) till *Kommunikationsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 219 500 kr.

[2] 2. **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	66 000	71 900
1958/59 (statsliggaren s. 388)	66 000	
1959/60 (förslag)	68 000	

Med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar samt behov av att förnya departementets inventarier och att anskaffa ytterligare kontorsmaskiner bör delposten för övriga expenser, vilken varit oförändrad sedan budgetåret 1955/56, uppräknas med 15 000 kr., varav 7 000 kr. utgör engångskostnader. Å andra sidan minskas anslagsbehovet med 13 000 kr., varav 5 000 kr. för expenser för eget behov samt 8 000 kr. för bränsle, lyse och vatten, till följd av att kostnaderna för rikssamtal och telegram, som expedieras via kanslihusväxeln, samt för bränsle, lyse och vatten av chefen för finansdepartementet föreslås i fortsättningen skola bestridas från finansdepartementets omkostnadsanslag. Anslaget skulle alltså uppföras med (66 000 + 15 000 — 13 000) 68 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 68 000 kr.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet

VÄG- OCH VATTENBYGGNADSVÄRKET

[3] 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	8 335 500	7 776 300
1958/59 (statsliggaren s. 388)	9 733 200	
1959/60 (förslag)	9 872 900	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 141 100 kr.

	Ökning eller minskning
1. <i>Lönereglering</i>	
1 byrådirektör i Ao 24 i st. f. kamrerare i Ao 23	+ 1 344
2. <i>Personalminskning</i>	
Inbesparing av lön för ett kontorsbiträde genom ökat utnyttjande av snabbkopieringsanläggning	— 10 500
3. <i>Omräkningar</i>	
a) Löneklassuppflyttningar	+ 87 000
b) Tjänstetidsbefordran	+ 3 596
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 59 660
	+ 141 100

Motiv

Styrelsen framhåller, att man i likhet med föregående år ej äskar någon generell uppräknings av avlönings- och omkostnadsanslagen trots att väginvesteringarna beräknas öka. Rekryteringsläget på teknikersidan är fortfarande sådant, att en dylik uppräknings icke torde leda till önskvärd förstärkning av arbetskraften. Om Kungl. Maj:t med hänsyn till arbetsmarknadsläget skulle genom ökade ordinarie vägarbeten eller beredskapsarbeten medgiva utökning av byggnadsverksamheten utöver den omfattning, som förutsatts vid styrelsens anslagsäskanden till väginvesteringarna, kan styrelsen emellertid tvingas att vidtaga åtgärder för att kompensera teknikerbristen. I ett sådant läge förutsätter styrelsen, att medgivande om erforderligt anslagsöverskridande skall kunna erhållas.

Departementschefen

Den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna löneregleringen för styrelsens kamrerare kan ej tillstyrkas. Jag har icke något att erinra mot

styrelsen förslag om nedräkning av anslaget med 10 500 kr. med hänsyn till lönebesparingar genom ökat utnyttjande av styrelsens snabbkopieringsanläggning, vilket förutsätter en motsvarande ökning under omkostnadsanslaget. De automatiska kostnadsstegringarna i anledning av löneklassuppflyttningar, tjänstetidsbefordran samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter upptager jag i likhet med styrelsen till (87 000 + 3 596 + 59 660) i runt tal 150 200 kr. Kompensationsbeloppet torde i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra upptagas i styrelsens avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter». Anslaget skulle i överensstämmelse härmed uppföras med (9 733 200 — 10 500 + 150 200) 9 872 900 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 061 800
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	587 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	4 885 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 271 600
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	59 700
Summa kr.	9 872 900

b) till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 9 872 900 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4] 2. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 346 200	1 462 200
1958/59 (statsliggaren s. 391)	1 403 300	
1959/60 (förslag)	1 494 800	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 123 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar m. m. (anvisat 1958/59 511 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 430 500 och 459 700 kr.) ökade kostnader till följd av höjda biljettavgifter på järnväg (8 000 kr.), stegrade resekostnadsersättningar för resor med egen bil (5 000 kr.) samt ökning av styrelsens inspektionsresor (40 000 kr.)	+ 53 000
2. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 80 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 80 900 och 84 800 kr.) ökning med hänsyn till belastningen	+ 5 000
3. Övriga expenser för eget behov (anvisat 1958/59 586 300 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 541 700 och 548 500 kr.)	
a) ökade kostnader för snabbkopieringsverksamheten (mot- svarande minskning av styrelsens avlöningsanslag)	+ 10 500
b) ökade kostnader för städning (6 000 kr.) samt för kon- torsmateriel, annonser m. m. (50 500 kr.)	+ 56 500
c) utgår för budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp ...	— 12 000
4. Övriga expenser för annat än eget behov (anvisat 1958/59 200 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 207 100 och 212 300 kr.) ökade kostnader genom ökad blankettåtgång m. m. vid vägförvaltningarna och statens bilinspektion	+ 10 000
	+ 123 000

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar m. m. synes med hänsyn till ökade resekostnader samt för att möjliggöra en ökning av inspektionsresorna böra uppräknas med 34 000 kr.

För bränsle, lyse och vatten bör anvisas ytterligare 5 000 kr.

Delposten för övriga expenser för eget behov torde, såsom jag angivit vid behandlingen av styrelsens avlöningsanslag, böra uppräknas med 10 500 kr. med hänsyn till ökade kostnader för snabbkopieringsverksamheten. Vidare bör upptagas 44 000 kr. för ökade städningskostnader samt för kostnadsfördyring å kontorsmateriel m. m. Av sistnämnda belopp torde 15 000 kr. böra betraktas som engångskostnader. Å andra sidan nedgår medelsbehovet med 12 000 kr. avseende för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp. Nettoökningen å delposten blir därför (10 500 + 44 000 — 12 000) 42 500 kr. Delposten till övriga expenser för annat än eget behov synes såsom styrelsen föreslagit böra höjas med 10 000 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med (1 403 300 + 34 000 + 5 000 + 42 500 + 10 000) 1 494 800 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 494 800 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5] 3. **Vägförvaltningarna: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	22 385 400	22 275 100
1958/59 (statsliggaren s. 392)	26 295 400	
1959/60 (förslag)	27 218 300	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) föreslår, att anslaget ökas med 1 475 700 kr.

1. **Personalförstärkningar**

	Ökning
a) 5 vägmästare i Ae 14 (för statliga vägunderhållet)	75 600
b) 2 distriktsingenjörer i Ae 26	57 816
c) 24 kanslisters i Ao 15	382 752

2. **Löneregleringar**

a) 24 vägdirektörer i Bp 3 i st. f. i Bp 1	61 920
b) 24 vägkamrerare i Ao 23 i st. f. i Ao 21	32 544

3. **Tjänsteförändringar**

23 kontorsbiträden i Ao 5 i st. f. i Ae 5	—
---	---

4. **Ersättning till vägmästare för jourtjänstgöring** 300 000

5. **Omräkningar**

a) Löneklassuppflyttningar m. m.	261 580
b) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1958 års B-riksdag uppflyttade tjänster (prop. 158)	33 588
c) Tjänstetidsbefordran	101 400
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	168 500

1 475 700

Motiv

1 b) Förslaget överensstämmer med planerna för utbyggnaden av distriktsorganisationen för vatten och avlopp.

4. Enligt av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1957: 158; SU 119; Rskr. 301) meddelade bestämmelser äger vägmästare i lönegrad A 14, som bestrider jourtjänst vid vägunderhållet, uppbära särskild ersättning härför med högst 52 kr. per vecka. Kostnaderna skall bestridas från anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och beräknas till i runt tal 300 000 kr. per budgetår.

Departementschefen

Enligt planerna för en successiv utbyggnad av den regionala vatten- och avloppsorganisationen skall denna omfatta en distriktsingenjörstjänst i varje län med undantag för Gotlands län. Hittills har inrättats 21 sådana tjänster. Med hänsyn till angelägenheten av att utbyggnaden slutföres, vill jag — såsom jag meddelade redan i fjolårets statsverksproposition (VI ht. s. 48) — förorda att återstående två tjänster som distriktsingenjör i Ae 26 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Det ökade anslagsbehovet beräknar jag till 57 816 kr.

Styrelsens beräkning av det ökade medelsbehovet i anledning av ersättning till vägmästare för jourtjänstgöring har icke givit anledning till erinran. För detta ändamål torde sålunda böra upptagas 300 000 kr. Jag har inte heller något att erinra mot styrelsens beräkning av de automatiska utgiftstegringarna i anledning av löneklassuppflyttningar, m. m. För dessa merkostnader bör sålunda upptagas (261 580 + 33 588 + 101 400 + 168 500) 565 068 kr. Härav bör beloppet om 168 500 kr., vilket avser kompensation för höjda folkpensionsavgifter, i enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, upptagas i styrelsens avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

Då 23 kontorsbiträden i Ae 5 i enlighet med grunderna för den reglerade befordringsgången bör erhålla ordinarie anställning, torde i personalförteckningen böra uppföras ytterligare 23 sådana tjänster. I personalförteckningen för vägförvaltningarna bör vidare uppföras två distriktsingenjörstjänster i Ae 26.

Då jag i övrigt icke anser mig kunna tillstyrka styrelsens förslag, skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (26 295 400 + 57 816 + 300 000 + 565 068) i runt tal 27 218 300 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	10 876 400
2. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i> ...	1 969 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	10 745 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 458 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	168 500
Summa kr.	27 218 300

c) till *Vägförvaltningarna: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 27 218 300 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6] 4. **Vägförvaltningarna: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	4 503 900	4 603 200
1958/59 (statsliggaren s. 393)	4 642 400	
1959/60 (förslag)	4 896 400	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget ökas med 399 500 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m. (anvisat 1958/59 60 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 59 700 och 62 800 kr.), ökning med hänsyn till belastningen m. m.	+ 3 000
2. Reseersättningar m. m. (anvisat 1958/59 3 162 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 3 111 100 och 3 147 100 kr.); ökning för höjda biljettpriser för järnvägsresor (6 000 kr.), höjda kilometersersättningar vid resor med befattningshavare tillhörig bil (95 000 kr.), äskad personalförstärkning (40 000 kr.) samt beräknad ökad resefrekvens (60 000 kr.)	+ 201 000
3. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 140 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 131 900 och 147 000 kr.), ökning med hänsyn till belastningen samt utökade lokaler	+ 15 000
4. Övriga expenser (anvisat 1958/59 1 170 400 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 1 085 900 och 1 006 200 kr.)	
a) ökade städningskostnader till följd av nya avtal (16 000 kr.) och nya lokaler (15 000 kr.)	+ 31 000
b) ökade telefonkostnader till följd av ökade lokaler och ökad samtalsfrekvens	+ 15 000
c) ökade kostnader till följd av personalförstärkning, varav 49 000 kr. engångskostnader	+ 77 000
d) engångskostnad för anskaffning av tre ljuskopieringsanläggningar	+ 20 500
e) engångskostnader för flyttningar (vägförvaltningarna i Kalmar, Västernorrlands och Kristianstads län)	+ 108 000
f) avgår för budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp ...	— 41 000
5. Underhåll och drift av tjänstebilar (anvisat 1958/59 100 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 113 400 och 58 200 kr.), minskning med hänsyn till belastningen ...	— 30 000
	+ 399 500

Departementschefen

Sjukvårdsposten torde med hänsyn till belastningen böra uppräknas med 3 000 kr.

För reseersättningar förordar jag en uppräkning med 181 000 kr. med hänsyn till ökade resekostnader m. m. samt den föreslagna personalförstärkningen.

Den begärda höjningen av delposten för bränsle, lyse och vatten med 15 000 kr. torde böra godtagas. Under delposten till övriga expenser upptager jag 20 000 kr. för ökade städningskostnader, 15 000 kr. för ökade telefonkostnader samt 67 000 kr. i engångskostnader för anskaffning av en ljuskopieringsanläggning och för inköp av inventarier m. m. i samband med flyttningar. I anledning av förslaget om inrättande av två distriktsingenjörstjänster bör upptagas ytterligare 24 000 kr. i övriga expenser, varav 20 000 kr. i engångskostnader. Då jag icke är beredd tillstyrka någon ytterligare medelsökning under expensposten och ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 41 000 kr. bortfaller, skulle expensposten öka med (15 000 + 20 000 + 15 000 + 67 000 + 24 000 — 41 000) 100 000 kr.

Slutligen synes anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar i enlighet med styrelsens förslag böra nedräknas med 30 000 kr.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppföras med (4 642 400 + 3 000 + 181 000 + 100 000 — 30 000) 4 896 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 896 400 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7] 5. De lokala vägnämnderna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	250 000	259 000
1958/59 (statsliggaren s. 394)	300 000	
1959/60 (förslag)	300 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/8 1958) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8] 6. **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	650 000	683 900
1958/59 (statsliggaren s. 395)	650 000	
1959/60 (förslag)	700 000	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/8 1958) hemställer, att anslaget ökas med 50 000 kr.

Motiv

Av den totala belastningen under budgetåret 1957/58 belöpte ca 348 000 kr. på skador, förorsakade av styrelsens motorfordon och vägmaskiner, samt ca 336 000 kr. på övriga skador. Några skador av särskilt stor omfattning förekom icke. Med den växande trafiken torde få antagas att utgifterna under anslaget kommer att ytterligare ökas.

Departementschefen

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr., att avräknas mot automobil-skattemedlen.

VÄGUNDERHÅLL OCH VÄGBYGGNADER

[9] **Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.**

I. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita

I skrivelse den 25 augusti 1958 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår i vad avser vägunderhåll och vägbyggnader m. m.

Inledningsvis understryker styrelsen svårigheterna i att ombesörja ett för trafikanterna tillfredsställande vägunderhåll. Trafiken ökar alltjämt i såväl mängd som tyngd, vilket återverkar på möjligheterna att hålla vägar- na i det skick som trafiken fordrar. Särskilt oroande ter sig läget beträffande grusvägarnas tillstånd sommartid samt med avseende å vägnätets bärighet, speciellt under snösmältnings- och tjällossningsperioderna. Sty-

relsen betonar de ekonomiska fördelarna av att förse grusvägbanorna med beläggning och meddelar i samband härmed att de hittills vunna erfarenheterna av den av styrelsen i samarbete med statens väginstitut sedan några år tillbaka bedrivna försöksverksamheten med oljegrusbehandling bedömts som mycket lovande. Under år 1957 behandlades ca 50 mil vägar med oljegrus och programmet för 1958 års säsong omfattar ca 100 mil.

Utvecklingen ifråga om tjälskadorna på vägarna är icke tillfredsställande. Vägavstängningarna har under senare år måst öka i hög grad. År 1951 var således 440 mil allmänna vägar avstängda för lastbilstrafik. År 1954 hade denna väglängd ökat till 557 mil och 1957 till 738 mil. Under år 1958 har — efter direktiv från styrelsen och med stöd av tidigare vunna erfarenheter — vägar hållits avstängda för tyngre trafik i helt annan omfattning än vid något tidigare tillfälle. I början av maj månad utgjorde sålunda längden av för lastbilstrafik avstängda vägar icke mindre än 1 309 mil. Det kan nämnas att under de första dagarna i maj månad var i Västerbottens län ca 40 % och i Norrbottens län ca 55 % av de allmänna vägarna avstängda för lastbilstrafik. Ett stort antal av dessa vägar var i ett sådant skick att de ej heller var framkomliga för personbilar. Genom denna omfattande avstängning av vägar samt tack vare att väderleksförhållandena under snösmältningen och det första skedet av tjällossningen var relativt gynnsamma, blev skadegörelsen på vägarna i samband med tjällossningen under våren 1958 mindre än man fruktat. Skador av större omfattning förekom huvudsakligen i nämnda norrlandslän.

Sett mot bakgrunden av svårigheterna att hålla grusvägbanorna i ett för trafiken tillfredsställande skick och inför den tendens som föreligger att behöva tillgripa vägavstängningar i en stegrad omfattning under tjällossningen, är det nödvändigt, att medel ställes till förfogande för utförande av förstärkningsåtgärder utöver vad som är att hänföra till normalt underhåll. Dylika åtgärder utförda i förebyggande syfte ger på relativt kort sikt god förräntning av det nedlagda kapitalet, bl. a. i form av lägre underhållskostnader. De kostnader som förorsakas den yrkesmässiga biltrafiken, främst lastbilstrafiken, samt näringslivet till följd av bl. a. inskränkningar i framkomligheten under relativt långa perioder måste för övrigt tillmätas stor betydelse i detta sammanhang.

För budgetåret 1959/60 föreslår styrelsen en ökning av anslaget för det *statliga vägunderhållet* till 425 milj. kr. mot 320 milj. kr. för innevarande budgetår.

Ifråga om det statliga vägbyggandet hänvisar styrelsen till de riktlinjer för väginvesteringarna, som styrelsen uppdragit i sina direktiv till vägförvaltningarna rörande de reviderade flerårsplanerna. Enligt dessa riktlinjer skulle väginvesteringarna inom den statliga sektorn år 1958 uppgå till 330 och därefter öka till 360 år 1959, 410 år 1960 samt 480 resp. 570 milj. kr. åren 1961 och 1962. Styrelsen framhåller, att 1958 års A-riksdag i princip

fastställt den av styrelsen redovisade planen, dock med den förskjutning som föranledes av statsmakternas beslut rörande investeringarnas omfattning under åren 1958 och 1959.

Enligt styrelsens riktlinjer skulle för investeringarna under kalenderåret 1960 sålunda upptagas 410 milj. kr. För verkets del föreligger ej några som helst svårigheter att fullfölja en sådan verksamhet. Projekterings- och byggnadsläget är sådant, att flerårsplanerna kan genomföras på väsentligt kortare tid, om erforderliga medel ställes till förfogande. Icke heller ur arbetskraftssynpunkt torde — med hänsyn till den minskning i arbetskraftsbehovet som följer med den fortgående rationaliseringen — några svårigheter för ett ökat vägbyggande föreligga. Jämväl i övrigt synes goda förutsättningar finnas härför, bl. a. med hänsyn till den stora kapacitetsreserv som föreligger på entreprenörssidan.

Mot bakgrunden av angivna förhållanden finner styrelsen det i och för sig vara synnerligen välmotiverat med en höjning av investeringsramen till det i femårsplanen angivna beloppet om 410 milj. kr. för kalenderåret 1960. Med hänsyn till att riksdagen, såsom tidigare berörts, i princip fastställt den av styrelsen framlagda femårsplanen med viss tidsförskjutning har emellertid styrelsen funnit sig böra begränsa sina äskanden till ett belopp av 360 milj. kr. Vid en investeringsram av angivna storlek torde också — med hänsyn tagen jämväl till den till följd av den ökade maskin-användningen och rationaliseringen i övrigt stegrade dagsverkskostnaden — möjligheter föreligga att bereda sysselsättning för den vid vägbyggnadsarbeten nu sysselsatta arbetarstyrkan efter uppkommande reducering till följd av normal pensionsavgång m. m. I vart fall blir härvid någon nyrekrytering av sådan arbetskraft ej erforderlig, ehuru en sådan med hänsyn till den nuvarande arbetarstammens ålderssammansättning i och för sig är önskvärd.

Om — såsom fallet varit under år 1958 — av allmänna sysselsättnings-skäl en höjning av omslutningen härutöver skulle framstå som önskvärd, bör i första hand den ordinarie investeringsramen höjas.

För den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* upptar styrelsen sålunda 360 milj. kr.

Under anslaget till *Vissa vägbyggnadsarbeten* räknar styrelsen med ett anslagsbehov av 10 milj. kr.

Vad angår *den kommunala väghållningen* upptar styrelsen för bidrag till underhåll av vägar och gator 51 milj. kr. samt för bidrag till byggande av vägar och gator 125 milj. kr., vartill kommer en anmälan om behov av 35 milj. kr. i tilläggsstatsanslag.

Ifråga om *den enskilda väghållningen* upptages i samband med förslag om viss ökning av bidragsprocenten bl. a. en ökning från 19,5 till 22,5 milj. kr. för vägunderhållet samt oförändrat 15 milj. kr. för bidrag till byggande av enskilda vägar.

För *administrativa och diverse ändamål* har upptagits ca 186 milj. kr. Härvid har de anslag under sjätte, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagen under femte och tionde huvudtitlarna har upptagits med belopp som uppgivits från arbetsmarknadsstyrelsen resp. sjöfartsstyrelsen.

Totalt skulle alltså utgifterna på automobilskattemedelsbudgeten upptagas till sammanlagt ca 1 194 milj. kr. Inkomsterna av bilskattemedel under budgetåret 1959/60 har styrelsen beräknat till 1 263 milj. kr.

Beträffande automobilskattemedels specialbudget anför styrelsen att under väganslagen den 1 juli 1958 befintliga reservationer uppgår till ca 544 milj. kr. och behållningen på bilskattemedelsfonden till ca 587 milj. kr. eller sammanlagt 1 131 milj. kr. Den 1 juli 1959 beräknas behållningen på fonden ha stigit till ca 965 milj. kr., medan reservationerna då kan uppskattas till ca 600 milj. kr. eller totalt i fond och reservationer ca 1 565 milj. kr.

Remissyttrande m. m.

I remissyttrande den 10 oktober 1958 har *arbetsmarknadsstyrelsen* anfört följande. Enligt nu föreliggande prognoser för vinterperioden 1958—59 kan arbetslösheten under denna tidsperiod väntas bli större än vad som varit fallet under de senaste åren. Utsikterna på arbetsmarknaden efter denna tidpunkt framstår som svårbedömbara. Det synes dock finnas anledning att även för år 1959, med undantag för sommarsäsongen, räkna med att sysselsättningssvårigheter kan uppstå, vilka icke helt skulle vara övervunna förrän längre fram. Arbetsmarknadsstyrelsen tillstyrker därför väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1959/60. Därvid förutsattes att den ökade medelstillelningen i största möjliga utsträckning användes så att säsongutjämningen främjas. Åtgärder bör vidare förberedas för att möta ev. större sysselsättningssvårigheter.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sin petitaframställning under V huvudtiteln anslag till Beredskapsarbeten på vägar och gator preliminärt uppskattat medelsåtgången under innevarande och nästa budgetår till ca 95 milj. kr. under vardera budgetåret. Därvid har förutsatts att sysselsättningsbehovet för beredskapsarbeten liksom tidigare år väsentligen är begränsat till vinterhalvåret. Därest av sysselsättningsskäl en allmän höjning av vägbyggnadsverksamhetens omfattning skulle framstå som önskvärd, anser arbetsmarknadsstyrelsen i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att detta i större utsträckning bör ske genom utvidgning av de ramar, som begränsar den ordinarie investeringsverksamheten.

I skrivelse den 6 oktober 1958 har *länsvägnämndernas förbund* understrukit angelägenheten av att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskanden i sin helhet bifalles samt att anslagen utan inskränkning får nyttjas för avsedda ändamål.

II. »Vägplan för Sverige»

I 1958 års statsverksproposition (VI ht, s. 57) anmäldes, att *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* med skrivelse den 14 november 1957, i form av förslag till »Vägplan för Sverige», framlagt resultatet av det arbete, som utförts av dess delegation för översiktlig vägplanering. Styrelsen hemställde, att förslaget måtte läggas till grund för den framtida vägpolitiken. Med hänsyn till tidpunkten för planens framläggande var föredragande statsrådet icke beredd att i anslutning till statsverkspropositionen närmare diskutera planen. Sedan ärendet numera remissbehandlats, återkommer jag till frågan.

Allmänt

I mars 1956 framlade delegationen ett preliminärt förslag till stamvägnät för Sverige, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen remitterades till ett stort antal myndigheter, kommunala institutioner samt trafikutövarnas organisationer m. fl. Med ledning av bl. a. de vid remissbehandlingen framförda synpunkterna samt resultaten av ytterligare undersökningar av delegationens utredningskontor har detta slutliga förslag till vägplan utarbetats.

Förslaget innefattar en översiktlig och principiell plan för upprustning under en 20-årsperiod fram till år 1975 av landets allmänna vägnät, ägnad att tillgodose den nuvarande och den förutsebara ökade vägtrafiken. Delegationen har skilt mellan ett riksvägnät, vartill konkret förslag framlagts, och ett sekundärt länsvägnät, för vars upprustning endast principerna uppdragits. Planen är avsedd att omsättas i ett handlingsprogram genom utarbetandet och genomförandet av flerårsplaner m. m. och att successivt revideras alltefter den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Det skall åligga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att ombesörja vägplanens vidmakthållande. Den fortlöpande översynen förutsättes ske i nära kontakt med bl. a. samhällsplaneringen i övrigt.

Delegationen har sökt beakta förskjutningen i användningsområdet mellan olika transportmedel, t. ex. järnvägsnedläggelser och övergång från flottning till biltransporter, samt totalförsvarets behov av vägar. Den allmänna trafikpolitiska avvägningen mellan olika trafikmedel har delegationen ej gått in på men framhållit, att någon minskning av vägbyggnadsbehovet som en följd av de förslag, som kan framkomma genom 1953 års trafikutredning, ej är att förvänta med hänsyn till den förutsedda trafikutvecklingen. Man har strävat efter att utforma planen så, att en utbyggnad kan komma till stånd i etapper omfattande större sammanhängande arbetsobjekt och möjliggöra en successiv återhämtning av vägväsendets eftersläpning. Delegationen erinrar dock om att avvägningen mellan väginvesteringar och andra investeringar ej ingått i dess uppgifter.

Vägplanen är utarbetad på grundval av ett flertal i planen redovisade utredningar. Härav återges i sammanfattning följande.

Näringslivets och befolkningens utveckling och lokalisering samt vägtransporternas därav betingade art och omfattning

Sedan en redogörelse lämnats för huvuddragen i näringsgrenarnas utveckling under de senaste årtiondena konstaterar delegationen, att man vid upprättandet av planen icke räknat med någon mera genomgripande omlokalisering inom den svenska industrien eller det grundläggande näringslivet i övrigt under de närmaste årtiondena. Den fortsatta automationen och övriga rationaliseringen bedömes icke heller få sådana regionala verkningar, att den mera påtagligt ändrar den svenska industriens allmänna lokaliseringsmönster eller balansen mellan olika industriorter. Det samma torde gälla atomkraften under överblickbar framtid.

Befolkningsutvecklingen kännetecknas av den fortskridande urbaniseringen. Samtidigt sker en kraftig utspridning av tätorterna. Den 31 december 1955 uppgick rikets folkmängd till ca 7,3 milj. invånare, varav i runt tal 5,1 milj. (ca 70 %) bodde i tätorter och ungefär 2,2 milj. (ca 30 %) på egentlig landsbygd. Av 1975 års antagna totalfolkmängd om 7,7 å 7,8 milj. invånare kan 6,2 å 6,7 (ca 80 å 85 %) tänkas bosatta i tätorter och 1,0 å 1,6 milj. (ca 15 å 20 %) på egentlig landsbygd. Samtidigt har en strukturförskjutning mellan tätorterna inbördes kunnat konstateras, så att vissa tätorter utvecklats till centralorter medan andra fått en något lägre rang. I denna förskjutning framträder, i förening med landsbygdens avfolkning, den moderna trafikapparatens regionala konsekvenser. En fortsatt förändring av detta slag är att vänta.

Gjorda undersökningar visar bl.a., att en fortsatt mekanisering och specialisering är att vänta, medförande ökade eller nya *godstransportbehov*, som i första hand kommer att ombesörjas av lastbilar. I samma riktning verkar tätortsutvecklingen. Särskilt med hänsyn till ökade krav på »från dörr-till-dörr»-transporter är vidare en fortsatt övergång av de mera kortväga transporterna till lastbil att vänta. Den fortsatta nedläggningen av smärre järnvägar kan även förväntas öka lastbilstrafiken. Dess tillväxt torde slutligen accentueras bl. a. genom förskjutningarna inom hamnrörelse och sjöfart samt fortsatt övergång från flottning till landtransport av virke.

Den framtida produktionsökningen i den stationära industrien har bedömts till ca 3 % per år. Då det inrikes godstransportarbetet synes växa kraftigare, har antagits en årlig tillväxt av transportarbetet på järnväg + lastbil + fartyg med 4 å 5 % eller till 40 å 50 miljarder tonkm omkring år 1975 mot ca 18 miljarder år 1955. Enbart för lastbilarna har antagits en årlig ökning av godstransportarbetet med 7 å 10 %, innebärande ett transportarbete år 1975 av 20 å 30 miljarder tonkm eller 4 å 6 gånger så mycket som år 1955.

Detta innebär, att $1/2$ å $2/3$ av det inrikes godstransportarbetet år 1975 kommer att ombesörjas på landsväg mot f.n. knappt $1/3$. En förutsättning härför är, att vägplanen realiseras i takt med näringslivets och lastbils- trafikens behov.

Den framtida ökningen av *persontrafiken*, räknat efter transportarbetet med i genomsnitt lägst 3 % per år, beräknas också till alldeles väsentlig del komma att falla på de individuella transportmedlen, d.v.s. i första hand personbilarna.

Ett viktigt drag i den moderna samhällsbilden är de kraftigt ökade dagliga arbetskraftsresorna. Man torde ha att räkna med i första hand relativt kortdistanta transportuppgifter också för personbilarna. Delegationen förutser ett transportarbete med personbilar år 1975 om 50 å 60 miljarder personkm eller 80—85 % av det totala inrikes persontransportarbetet mot nuvarande 55 %. Det understrykes, att den ökade roll både absolut och relativt sett, som personbilstrafiken synes komma att få, till alldeles övervägande del är en rent automatisk följd av den förväntade fortsatta industrialiseringen, urbaniseringen och standardhöjningen.

Fordons- och trafikutvecklingen

Sverige är det mest motoriserade landet i Europa med en bil per åtta invånare (den 31/12 1956).

Lastbilsbeståndet har fr.o.m. 1948 till utgången av 1956 ökat från ca 71 000 till 112 000 fordon eller 5 % per år. Antalet lastbilar i mellanklasserna har successivt minskat medan de tyngre och lättare lastbilarna ökat kraftigt i antal. Denna utveckling väntas fortgå. År 1975 beräknas lastbilarna till 230 000—300 000. — *Bussbeståndet* har under senare år stagnerat kring nuvarande antal 8 300. Landsbygdens avfolkning samt den tilltagande privata biltrafiken har inneburit en kraftig tillbakagång för de s.k. glesbygdslinjerna, men i städerna, särskilt i de större, är busstrafiken i tillväxt. För år 1975 kan man beräkna antalet bussar till 10 000 å 12 000. — År 1957 fanns ca 800 000 *personbilar* motsvarande en bil på var nionde invånare. Privatbilismen har kommit att spela en allt större roll i konsumtionen. Under år 1955 utgjorde resutgifterna 10 % av den privata konsumtionen, varav ca 6 % avsåg personbilism. Endast en ringa del av personbilarnas trafikarbete anses bli utförd i samband med rena nöjeskörningar. — För omkring år 1975, då biltätheten 1: 3 väntas uppnås, kan *totala antalet bilar* angivas till 2,5 milj., varav 2,3 å 2,4 milj. personbilar. — Under utbyggnadsperioden väntas biltätheten bli i stort sett densamma över hela landet.

I stort sett synes trafikutvecklingen följa fordonsutvecklingen. Enligt trafikräkningarna år 1936 och år 1953 tredubblades trafiken genomsnittligt för alla vägar mellan dessa år. Trafiken tenderar därvid att öka i snabba takt på de mera trafikerade vägarna än på de mindre trafikerade. Mellan åren 1936 och 1953 nära femdubblades trafiken på riksvägarna och de viktigare länsvägarna men blott fördubblades på lokalnätet. En viss trafikkanalisering sker nämligen till de större vägarna, vilka i regel förbinder orter och bygder i stark utveckling. Motsvarande tendens gör sig

gällande beträffande sommartrafiken i förhållande till årsmedeldygnstrafiken. De normer, som nu föreslås läggas till grund för den framtida vägstandarden, bestämmes med utgångspunkt från den beräknade somarmedeldygnstrafiken år 1975. Trafikvolymerna för de olika vägarna har därvid erhållits bl.a. genom uppräknings av 1953 års somarmedeldygnstrafik.

Nuvarande vägstandarden och trafiksäkerheten

Delegationen konstaterar med stöd av redovisade uppgifter om vägnas bredd, bärighet och allmänna tillstånd m.m., att vårt nuvarande väg- och gatunät är illa rustat att möta den kommande trafikutvecklingen. Svåra trafikstockningar och köbildningar kan väntas bli allmänt förekommande icke endast i och på infarterna till de större städerna utan även på ett mångfald andra vägar med för låg standard. Icke ens de mest trafikerade och för näringslivet mest betydelsefulla vägarna har en genomgående standard, som tillnärmelsevis svarar mot de krav, som bör kunna ställas på sådana leder. Vägar och broar har i stor omfattning dålig bärighet. Endast ca 20 % av landets 9 000 broar tål ett axeltryck av 10 ton. Under tjällossningsperioderna har på senare år allt större väglängd avstängts för lastbilstrafik. Huvuddelen av vägarna utgöres av grusvägar, som på grund av intensiv trafik i stor omfattning icke kan hållas i tillfredsställande skick. Blott ca 10 % av landsbygdens vägar är belagda. Dessa förhållanden beror på att huvuddelen av vägarna tillkommit långt före bilismens genombrott och på den stora återhållsamheten under senare år i fråga om väginvesteringarna. Situationen är enligt delegationen så allvarlig, att det i första hand icke gäller hur transportkostnaderna skall kunna sänkas utan fastmera hur man skall kunna undvika en ökning av desamma.

Trots ett under senare år allt intensivare bedrivit trafiksäkerhetsfrämjande arbete synes olyckorna öka ungefär i takt med trafiken. Ehuru en viss relativ minskning under senare år kunnat förmärkas av olyckornas svårighetsgrad, ger trafiksäkerhetssituationen ändå anledning till oro. I flera utländska vägplaner har vägfaktorns inverkan på trafiksäkerheten beaktats. I verkställda utländska undersökningar påvisas den högre vägstandarden överlägsenhet, när det gäller trafiksäkerheten. Delegationen har genom undersökning av svensk olycksfallsstatistik sökt utröna vägplanens standardhöjande effekt på trafiksäkerheten beträffande riksvägnätet. Resultatet visar en antagen sänkning av olyckorna med nära halva antalet (från 9 000 år 1956 till ca 4 800). Vägplanens effekt i trafiksäkerhetshänseende anses sålunda betydande och motiverar planens snabba förverkligande.

Den framtida vägstandarden

Delegationen grundar sina förslag på jämförelser mellan svenska och utländska normer, på in- och utländska undersökningar och på vid remiss-

behandlingen av det preliminära förslaget anförda önskemål. Med hänsyn till utvecklingen är det varken möjligt eller önskvärt att på längre sikt binda vägbyggandet vid fastställda normer. Den tekniska utvecklingen och kraven på förbättrad trafiksäkerhet medför behov av fortlöpande överarbetning av normerna.

Delegationen har t.v. ansett sig böra rekommendera 10 tons axel- och 18 tons boggietryck såsom normerande för vägarnas *bärighet*. Därvid bör, med vissa undantag, en likvärdig standard eftersträvas för hela vägnätet. Bruttovikten för fordonskombinationer bör anpassas härtil. I Sverige har nämnda axeltryck varit normerande i byggnadsanvisningarna under senare år. Frågor rörande den optimala bärighetsstandarden bör emellertid fortlöpande uppmärksammas och övervägas. — Bronormerna bör anpassas så att de möjliggör en viss marginal för framtida ökning av belastningen. Broarna, som enligt gällande normer kan taga 18 tons boggie, bör utföras för 22 tons boggietryck. I vissa fall kan med hänsyn till speciella transporter högre tryck vara motiverade.

Den tänkta *geometriska* standarden m.m. framgår av följande vägtyper, som ligger till grund för riksvägsförslaget.

- A. Väg med dubbla körbanor, mittremsa och breda, hårdgjorda vägrenar. Körbanebredd 7 m, bredd å mittremsa normalt minst 6 m samt vägrensbredd 3 m. Belagda 0,5 m breda kantremсор i direkt anslutning till körbanorna utgörande del av mittremsan resp. vägrenen. Denna vägtyp utföres endera såsom motorväg med planskilda korsningar eller som 4-filig väg med korsningar i plan där icke terräng- eller trafikförhållandena motivera planskild korsning. Dimensionerande hastighet för motorväg 120 km/tim och för övriga vägar 100—120 km/tim.
- B:1 Väg med 7 m bred körbana och 3 m breda, hårdgjorda vägrenar. Vid större trafikvolymer utföres på vägrenarna 0,5 m breda belagda kantremсор i direkt anslutning till körbanan. Särskilda uppställningsplatser anordnas där så bedömes erforderligt. Dimensionerande hastighet normalt 100 km/tim.
- B:2 Väg med 7 m körbana och 1 m breda, hårdgjorda vägrenar. Uppställningsplatser anordnas regelmässigt utmed vägen. Dimensionerande hastighet normalt minimum 80 km/tim.
- B:3 Väg med 6 m bred körbana och 1 m breda, hårdgjorda vägrenar. Uppställningsplatser anordnas där så lämpligen bedömes erforderligt med hänsyn till trafikförhållandena. Dimensionerande hastighet normalt minimum 80 km/tim.

I kuperad terräng bör i vissa fall på 2-filiga vägar i svårare motlut särskilda krypfiler anordnas. Väg med dubbla 3-filiga körbanor förutsättes bli erforderlig i vissa fall, såsom för infartsvägar till större städer.

Följande riksvägar föreslås utbyggas till motorvägar: Stockholm—Jönköping, Malmö—Göteborg—Uddevalla, Malmö—Tjörnarp, Göteborg—Borås—Toarp, Göteborg—Floda, Örebro—Västerås—Stockholm och Stockholm—Uppsala—Läby.

De till grund för dimensioneringen av riksvägnätet förutsatta trafikvolymerna samt den sammanlagda väglängden inom de olika standardklasserna redovisas sålunda.

Trafikvolym 1975 bilar/smd	Vägtyp	Väglängd i km	%
≥ 9 000 A:	Väg med dubbla körbanor och mittremsa	1 860	13
3 000—9 000 B:1	Väg med 7 m körbana och breda vägrenar	5 360	39
1 500—3 000 B:2	Väg med 7 m körbana och smala vägrenar	4 560	33
≤ 1 500 B:3	Väg med 6 m körbana och smala vägrenar	2 120	15
		13 900	100

För länsvägar med trafikvolymmer större än 2 000 bilar/sommarmedeldygn föreslås samma vägtyper tillämpas som för riksvägarna. Däremot avses typen med 6 m körbana och smala vägrenar bära användas för länsvägar med trafikvolymmer mellan 1 000 och 2 000 bilar. En sektion med 6 m körbana utan vägrenar bör användas för volymer mellan 150 och 1 000 bilar/sommarmedeldygn. Vid mindre trafikvolymmer än 150 bilar avses 3,5 m körbana med mötesplatser vara tillfyllest. Dessa normer tillämpas f.n.

Den här föreslagna geometriska standarden innebär en viss höjning i förhållande till gällande anvisningar och det preliminära förslaget.

Riksvägarna

Riksvägnätet är avsett att omfatta de för näringslivet och befolkningen viktigaste vägarna. Dessa vägars funktion är främst att bilda goda transportleder mellan större råvaruområden, gruvor, industrier och hamnar, att binda samman landets viktigare produktions- och konsumtionsområden, att sammanknyta skilda region- och länscentra och dessa centra i sin tur med dels huvudstaden och dels internationella leder. Härvid bör även hänsyn tagas till bygder med dåliga järnvägsförbindelser, vägbehoven för det strategiska försvaret, civilförsvaret och den ekonomiska försvarsberedskapen. Denna målsättning har avsetts motivera den s.k. *pärbandsprincipen*, på vilken det preliminära stamvägsförslaget grundats. Denna sammanbindningsprincip är ej att fatta som ett förslag, som leder trafiken genom tätorterna. Tvärtom är det avsett att kringgå tätortsbebyggelsen med omfattningsleder och anlägga infartsleder till tätorterna. En utbyggnad efter en mer radikal princip, »fågelvägsprincipen», skulle i mångt och mycket komma att innebära dubbla investeringsbehov. Man har sökt koncentrera vägutbyggnaderna och kanalisera trafiken till vissa sträckningar för att med minsta möjliga kapitalinsats få största möjliga nytta. Det preliminära riksvägnätsförslaget innebär för södra och mellersta Sveriges del en anknytning till riksvägnätet av praktiskt taget alla tätorter om 8 000 å

10 000 invånare och för norra Sverige med dess folkmängdsfattigare tätorter om ca 2 000 invånare. För södra och mellersta Sverige skulle samtliga vägar med en faktisk trafik om mer än ca 500 bilar per sommarmedeldygn år 1953 och en antagen trafik om 1 500 à 2 000 bilar år 1965 ingå i riksvägnätet samt för norra Sverige de vägar, som år 1953 hade en sommarmedeldygnstrafik av minst ca 200 bilar och år 1965 kan antagas ha en dylik trafik om 600 à 700 fordon.

Pärilbandsprincipen har i huvudsak ansetts böra prägla även den definitiva riksvägsplanen. Enligt undersökningar av bl.a. trafikens ursprungs- och destinationsorter, har mellanortstrafiken och den övriga relativt kortdistanta trafiken visat sig ha så stor betydelse i jämförelse med den mera långväga trafiken, att det får anses vara ett huvudsyfte med vägplaneringen att tillgodose denna förstnämnda stora trafik. Återhållsamhet i fråga om investeringar måste iakttagas. Delegationen har därför stannat inför att söka bygga upp ett högklassigt riksvägnät genom en sådan hopkoppling av de olika, relativt tättrafikerade mellanortssträckorna, att jämväl goda transportmöjligheter beredes den, numeriskt sett, mindre omfattande långväga trafiken. Övervägandena och undersökningarna i anledning av remissvarens synpunkter på det preliminära förslaget har inte medfört att några större ändringar vidtagits beträffande det slutliga förslaget.

Vissa utökningar av nätet har dock skett. Därjämte har en allmän standardhöjning vidtagits. Det föreslagna riksvägnätet omfattar ca 13 900 km och drar en totalkostnad av ca 8 000 milj. kr. (mot ca 13 000 km och ca 6 600 milj. kr. i det preliminära förslaget). Lägst 60 % av trafikarbetet på landsbygden beräknas inom en relativt snar framtid komma att försiggå på dessa vägar. Räknat efter befolkningens fördelning bor ca 90 % av landets nuvarande totala folkmängd (inkl. tätorterna) vid eller inom 10 kms avstånd från riksvägarna. Utbyggnadskostnaderna beräknas fördelade sålunda.

		Milj. kr.	%
A.	Väg med dubbla körbanor och mittremsa	3 780	47
B:1	Väg med 7 m körbana och breda vägrenar	2 270	28
B:2	Väg med 7 m körbana och smala vägrenar	1 400	18
B:3	Väg med 6 m körbana och smala väggrenar	550	7
	Summa	8 000	100
Varav:	landsbygden	6 000	75
	städer m.m. som är egna väghållare	2 000	25

Länsvägarna

De övriga allmänna vägarna på landsbygden benämnes i planen länsvägar och omfattar huvudparten av de nuvarande länsvägarna, varav en

ej obetydlig del föreslagits bli riksvägar, samt ödebygdsvägarna. Länsvägarna får en längd av ca 79 000 km eller ca 85 % av de nuvarande allmänna vägarnas längd på landsbygden. Längden torde efterhand komma att öka till ca 81 000 km.

Ett icke obetydligt trafikarbete, särskilt i glesbygderna, kommer också i framtiden att falla på de mindre vägarna. Det är därför angeläget, att länsvägarna ges en sådan standard och sträckning, att kapaciteten hos näringslivets transportapparat kan utnyttjas så mycket som möjligt. Möjligheterna till obrutna transporter länsväg—riksväg—länsväg och »från dörr till dörr» måste därför beaktas genom att länsvägar så långt möjligt erhåller samma bärighetsstandard som riksvägarna.

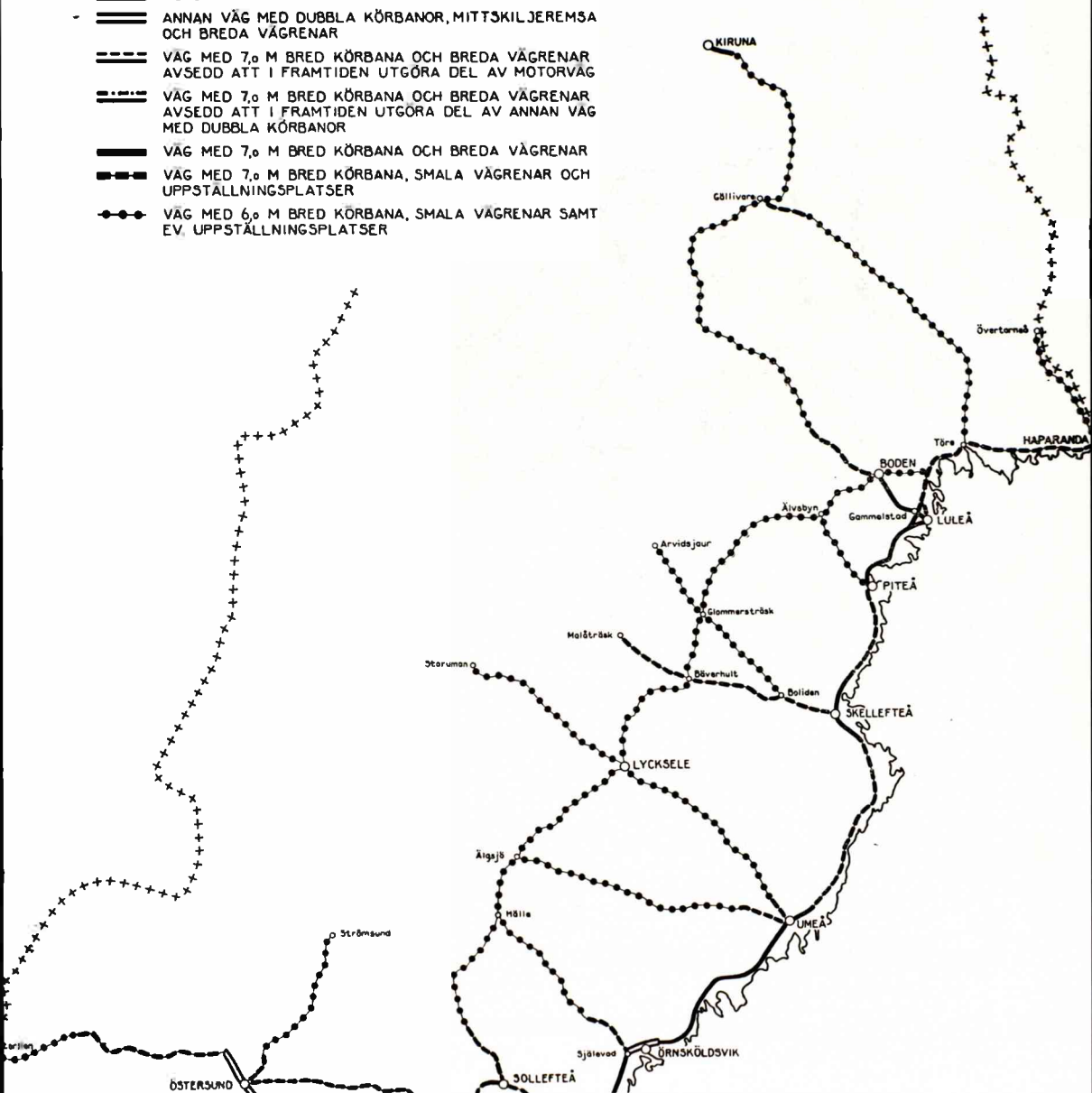
Delegationens förslag syftar endast till en allmän bedömning av de kostnader, som kan komma att behövas för länsvägnätets upprustning under de närmaste 15 å 20 åren. Den närmare planeringen bör liksom hittills ske på länsplanet i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Delegationen anför bl.a. följande.

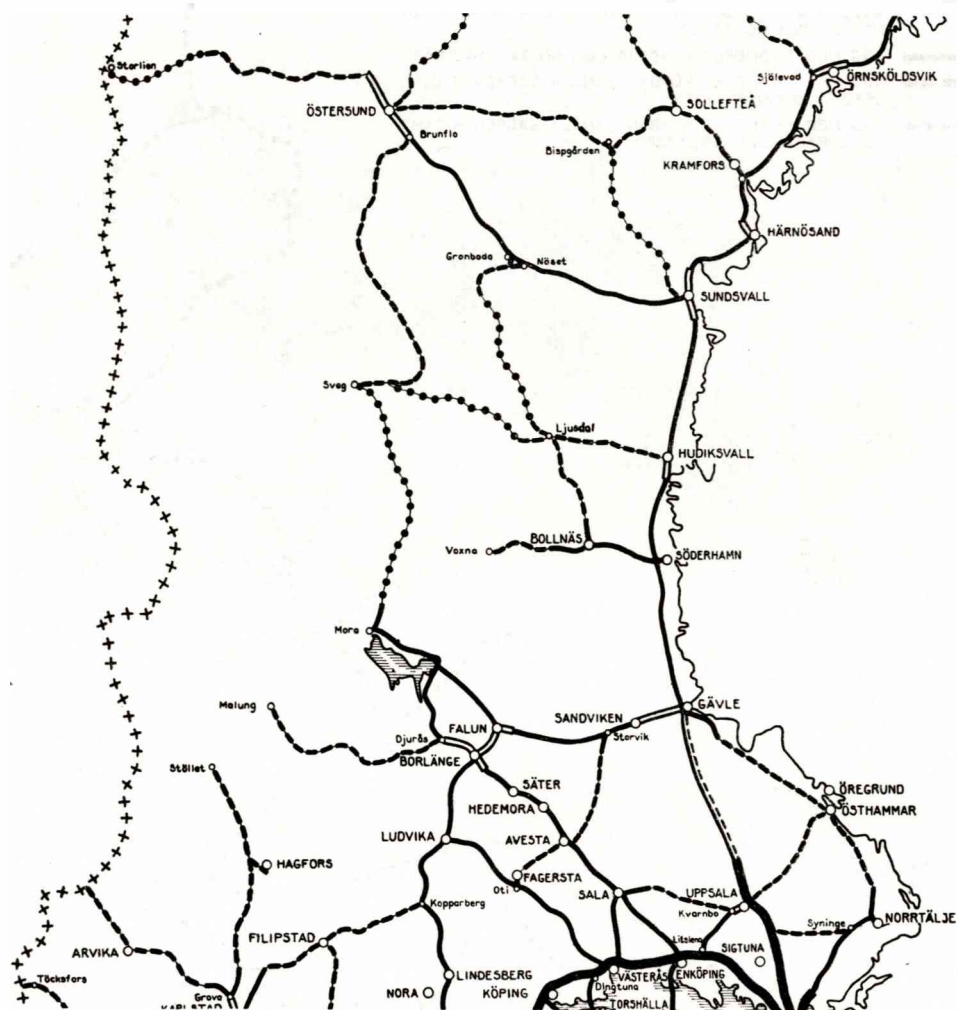
Länsvägarnas trafikarbete hänför sig i mycket hög grad till skogs- och jordbruket. På grundval av förskjutningarna från flottning till lastbil, lastbilstransporternas hittillsvarande utveckling samt de framtida avverkningsförhållandena m.m. torde omkring år 1975 det totala godstransportarbetet på lastbil inom skogsbruket och skogsindustrien komma att uppgå till 4 å 5 gånger 1953/54 års prestation. Detta kommer att ställa stora krav på särskilt länsvägarna. Strukturomvandlingen inom jordbruket samt urbaniseringen medverkar även till en kraftig ökning av vägtransporter och vägbehov. Även för industrien och näringslivet i övrigt är ett gott länsvägnät en nödvändig förutsättning. Som regel kan den trafik, som vid nedläggningen av en trafiksvag järnvägslinje överföres till landsväg, utan större svårighet upptagas av det befintliga vägnätet. I vissa fall kan dock icke fullgod ersättningstrafik ordnas med mindre än att vägnätet förbättras. Det verkliga trafikledsbehovet får bli normerande. Även förändringarna på sjöfartens område torde få återverkningar på trafiken på de viktigare länsvägarna. Från olika grenar av samhället kan sålunda starka krav på väsentliga och snabba förbättringar av länsvägnätet resas.

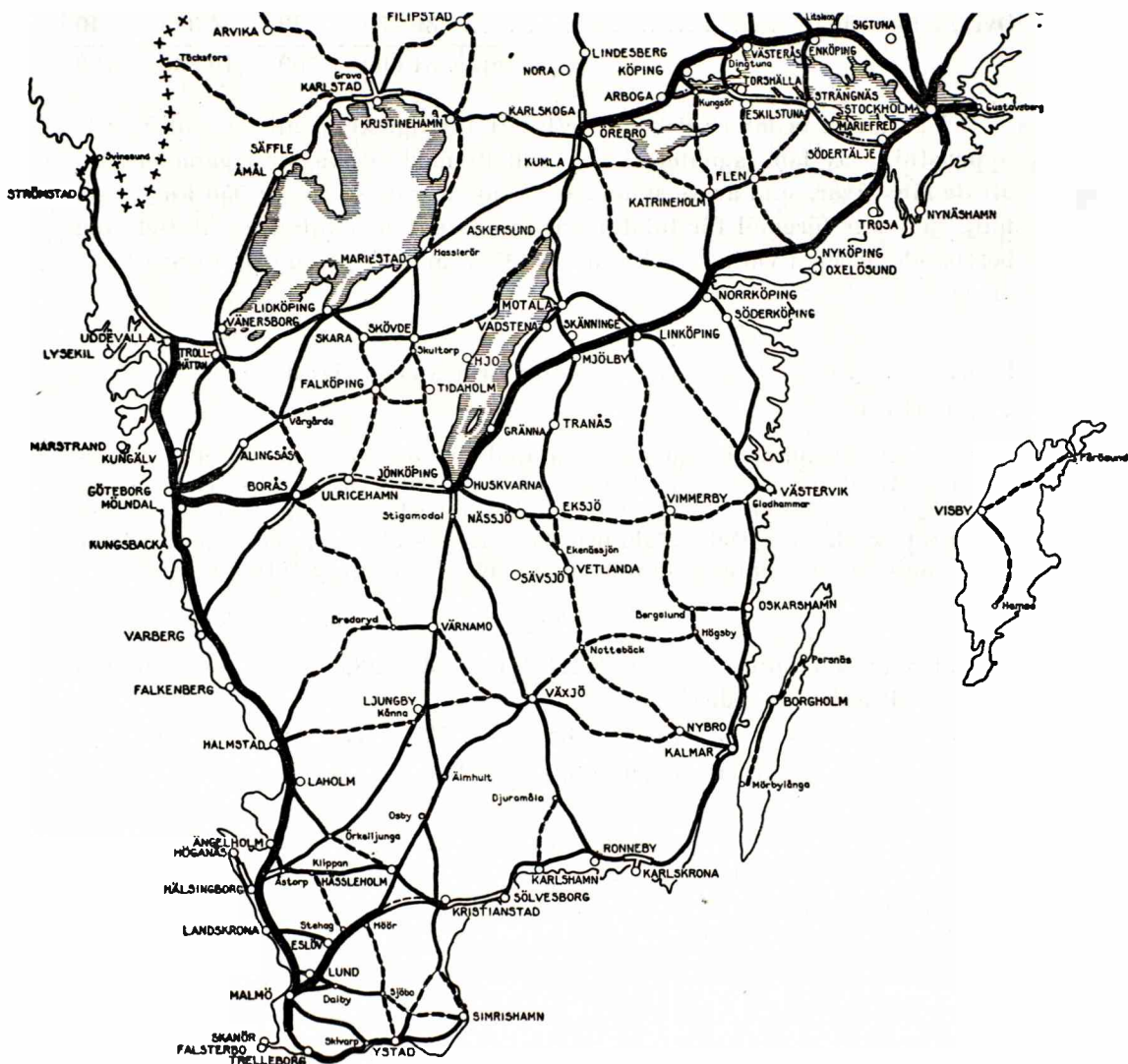
Med hänsyn till förekommande regionala olikheter och till önskvärdheten av att om möjligt få en angelägenhetsgradering av länsvägarnas upprustning har en systematisk inventering utförts genom bl.a. vägförvaltningarna och näringslivets organisationer. I länsvägnätet har därvid, väg efter väg, en bedömning skett av nuvarande och framtida totaltrafik, lastbilstransporternas storlek, allmänna trafikuppgifter och standard, betydelse för försvaret o.s.v.

Resultatet av denna undersökning och bedömning innebär, att länsvägarna indelats i tre huvudkategorier med följande totala väglängder och upprustningskostnader.

- MOTORVÄG
- ANNAN VÄG MED DUBBLA KÖRBANOR, MITTSKILJEREMSA OCH BREDA VÄGRENAR
- VÄG MED 7,0 M BRED KÖRBANA OCH BREDA VÄGRENAR AVSEDD ATT I FRAMTIDEN UTGÖRA DEL AV MOTORVÄG
- VÄG MED 7,0 M BRED KÖRBANA OCH BREDA VÄGRENAR AVSEDD ATT I FRAMTIDEN UTGÖRA DEL AV ANNAN VÄG MED DUBBLA KÖRBANOR
- VÄG MED 7,0 M BRED KÖRBANA OCH BREDA VÄGRENAR
- VÄG MED 7,0 M BRED KÖRBANA, SMALA VÄGRENAR OCH UPPSTÄLLNINGSPLATSER
- VÄG MED 6,0 M BRED KÖRBANA, SMALA VÄGRENAR SAMT EV. UPPSTÄLLNINGSPLATSER

	Väglängd i km	%	Milj. kr	%
Länsvägar av synnerligen stor betydelse för näringslivet, befolkningen och riksförsvaret	18 950	23	3 145	29
Andra viktiga länsvägar	22 600	28	3 370	31
Övriga länsvägar	39 450	49	4 315	40
Summa	81 000	100	10 830	100

Delegationen bedömer det vara ett oeftergivligt krav, att en omfattande upprustning av länsvägnätet sker parallellt med riksvägsutbyggnaden och att de länsvägar, som är av synnerligen stor betydelse (ca 18 950 km, 3 145 milj. kr.) blir föremål för totalupprustning snarast möjligt, samtidigt som betydande arbeten vidtages på andra viktiga länsvägar samt på övriga länsvägar.

Lokala vägar och gator i städer och samhällen, som är egna väghållare

Väg- och gatunätet i städer och samhällen, som är egna väghållare, omfattar en total längd av ca 11 200 km (1956). Till viss del, eller ca 50 % av detta väg- och gatunät, utgår statsbidrag för bestridande av byggnads- och underhållskostnader. Det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet fördelar sig på gator (stadsplanelagda områden) och vägar enligt följande.

	Vägar km	Gator km	Totalt km
Huvudvägar och gator..	1 400 (71,4 %)	560 (28,6 %)	1 960 (100 %)
Övriga bidragsberättigade vägar och gator	2 140 (58,8 %)	1 500 (41,2 %)	3 640 (100 %)
Summa	3 540 (63,2 %)	2 060 (36,8 %)	5 600 (100 %)

Behovet av säkrare och funktionsdugligare trafiksystem inom tätorterna varierar i hög grad. Det är naturligtvis störst inom samhällsbildningar, som tjänar som centralorter för en större bygd. De lokala trafikproblemen är ofta till allvarligt hinder för en Orts utveckling samtidigt som de skapar svårigheter för den genomgående trafiken.

Enligt uppgift från sammanlagt 77 städer, representerande ca 75 % av den väg- och gatulängd varom här är fråga, har delegationen ansett sig kunna ange totalkostnaden för utbyggnaden av det statsbidragsberättigade lokalnätet till 2 300 milj. kr., varav 1 300 milj. kr. för Stockholm, Göteborg och Malmö. — För ombyggnad och förbättring av sådana lokala vägar och gator i städerna, till vilka statsbidrag icke utgår enligt nu gällande bestämmelser, har kostnaderna, med ledning av från städerna lämnade uppgifter, uppskattats till 2 000 milj. kr. — Det totala investeringsbehovet för städernas lokala vägar och gator har alltså beräknats till 4 300 milj. kr.

Förslag till investeringsprogram

En sådan föreslagen utbyggnad av vägarna torde enligt delegationen ur nationalekonomisk synpunkt komma att uppvisa en med hänsyn till arten av investeringsobjekt god räntabilitet. En överslagsmässig beräkning avseende riksvägarna har givit vid handen, att enbart vägförkortningar, högre genomsnittshastigheter och nya beläggningar för det totala riksvägnätet medför trafikvinster om ca 10 miljarder kr. i nuvärde. Dessa vinster kommer trafikanterna successivt tillgodo allteftersom delarna av vägnätet färdigställs. Om investeringarna icke utförs i föreslagen omfattning, får man räkna med väsentligt ökade underhållskostnader. Med hänsyn till anförda synpunkter ävensom till uppkommande förbättringar av trafiksäkerheten frambåller delegationen bestämt nödvändigheten av att ett långsiktigt investeringsprogram lägges till grund för den framtida väg- och gatubyggnadsverksamheten. Programmet bör möjliggöra en återhämtning av tidigare eftersläpning och lämna utrymme för de ytterligare investeringar, som är betingade av den starka trafikökningen.

Vägplanen, som är grundad på en ingående inventering av de faktiska behoven, bör enligt delegationen kunna tjäna som underlag för ett sådant investeringsprogram. Ehuru angivna utbyggnadsbehov avser tiden fram till år 1975, har delegationen begränsat sitt investeringsprogram till den närmaste 10-årsperioden med början fr. o. m. år 1958.

De totala kostnaderna för utbyggnad av såväl landsbygdens som städernas vägar och gator uppgår i 1956 års prisläge till (16 800 + 4 300) 21 100 milj. kr.

	Statliga och statsbidragsberättigade vägar och gator					Kommunala icke statsbidragsberättigade vägar och gator
	Milj. kr					
	Riksvägar	Länsvägar	Lokala vägar och gator	Summa	%	
Landsbygd	6 000	10 800	—	16 800	80	—
Städer	2 000	—	2 300	4 300	20	2 000
Summa	8 000	10 800	2 300	21 100	100	2 000
%	38	51	11	100	—	—

Beträffande *landsbygdens* vägar har delegationen förutsatt, att minst 55 % av investeringarna i riksvägar och i synnerligen viktiga länsvägar utföres under åren 1958—1967 och återstående 45 % därefter. För andra viktiga länsvägar och övriga länsvägar har föreslagits 25 resp. 15 % under perioden 1958—1967. Totalt skulle under åren 1958—1967 investeras inemot 40 % av kostnaderna för landsbygdens vägar. Härav faller ungefär hälften på riksvägnätet, som blir 3 gånger längre än f.n. Väginvesteringarna på landsbygden skulle alltså under den första perioden uppgå till 6 500

milj. kr. och under den senare till 10 300 milj. kr. Investeringsprogrammet för de första fem åren har därvid anslutits till de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ursprungligen upprättade flerårsplanerna.

Vägkatego ri	1958—1967		Senare		Totalt milj. kr
	%	milj. kr	%	milj. kr	
Riksvägar	55	3 300	45	2 700	6 000
Länsvägar					
synnerligen viktiga	55	1 700	45	1 400	3 100
andra viktiga	25	900	75	2 500	3 400
övriga	15	600	85	3 700	4 300
Summa	38,7	6 500	61,3	10 300	16 800

De trafiksvårigheter, som kan väntas på *städernas* infartsvägar, synes motivera en kraftigare omedelbar insats i städerna än på landsbygden. Därför föreslås att 65 % av investeringsbehoven för riksvägarna i städerna tillgodoses under åren 1958—1967 (1 300 milj. kr.). För de lokala vägarna och gatorna har angetts ca 30 % (700 milj. kr.) av investeringarna under den första perioden, d.v.s. samma relativa andel som för länsvägarna på landsbygden. Inom städerna skulle alltså 2 000 milj. kr. nedläggas under den första och 2 300 milj. kr. under den senare perioden. För städerna innebär detta, att 46,5 % av investeringsbehoven skulle tillgodoses under åren 1958—1967 medan för landsbygden antagits 38,7 %.

Enligt förslaget lägges följande investeringsutveckling till grund för väg- och gatubyggandet inom den statliga och statsbidragsberättigade kommunala väghållningen för åren 1958—1967 samt för perioden 1968—1975.

År	Landsbygden milj. kr	Städerna milj. kr	Summa milj. kr
1958	330	110	440
1959	360	125	485
1960	410	145	555
1961	480	165	645
1962	570	185	755
1963	670	205	875
1964	770	225	995
1965	870	250	1 120
1966	970	280	1 250
1967	1 070	310	1 380
Summa	6 500	2 000	8 500
1968—1975	10 300	2 300	12 600
Summa	16 800	4 300	21 100

Under perioden 1958—1967 skulle de kostnader, som avräknas mot automobilskattemedlen, uppgå till 14 300 milj. kr., varav 4 600 milj. kr. för statligt och statsbidragsberättigat kommunalt vägunderhåll, 8 500 milj. kr. för väg- och gatubyggnader samt 1 200 milj. kr. för övriga kostnader. Under samma period enligt nu gällande beskattningsregler inflytande bilskattemedel har tillsammans med reservationer under väghållningsanslagen och automobilskattefonden påförda medel beräknats till samma totalbelopp. Enligt dessa beräkningar skulle alltså de föreslagna utgifterna under perioden 1958—1967 komma att jämnt täckas av bilskattemedlen.

Remissyttrandena

Över förslaget till vägplan har, efter remiss, utlåtanden avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, kommerskollegium*, som även redovisat från *handelskamrarna* inhämtade utlåtanden. Yttranden har vidare avgivits av *länsstyrelsen i Blekinge län, 1953 års trafikutredning, Stockholmstraktens regionplanenämnd, regionplanenämnden för Göteborg med omgivningar, länsvägnämndernas förbund, svenska stadsförbundet* samt *föreningen för samhällsplanering*.

Förslaget till vägplan har allmänt vitsordats vara av utomordentlig betydelse för planeringen av vägväsendets utbyggnad och för de aktuella trafikpolitiska övervägandena samt därutöver även av stort värde för samhällsplaneringen i stort. Genomgående har vidare behovet av en upprustning av vårt vägnät konstaterats. Remissinstanserna har som regel endast uppehållit sig vid de principiella problemen.

Bland dem som uttryckligen och oreserverat tagit ställning för planen och dess genomförande i anslutning till ett fastställt investeringsprogram märks främst *arbetsmarknadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, länsvägnämndernas förbund* och *landets alla handelskamrar*.

Arbetsmarknadsstyrelsen ansluter sig till de allmänna principerna bakom riksvägsplanen och har inga erinringar mot förslagen rörande vägnätets sträckning och standard. Styrelsen framhåller behovet av en hög bärighetsstandard, främst för vägar med tunga transporter för skogsbruket och byggnads- och anläggningsverksamheten och noterar med tillfredsställelse förslaget med samma bärighetsstandard för läns- som för riksvägarna. Det är angeläget, att riksvägnätets geografiska utformning i princip blir fastställd för att andra delar av samhällsplaneringen icke skall försvaras och för att bättre förutsättningar för en rationell planläggning på lång sikt skall skapas. Det är vidare ur lokaliseringssynpunkt betydelsefullt, att planen får en konkret utformning inom områden, som berörs av järnvägsnedläggelser. Rekryteringen av vägarbetare för den föreslagna utökningen av vägbyggnadsverksamheten kommer sannolikt icke att vålla några egentliga svårigheter.

Byggnadsstyrelsen, som betonar, att den översiktliga vägplaneringen är av väsentlig betydelse för bebyggelseplaneringen, har intet att erinra mot att vägplanen lägges till grund för den fortsatta planeringen av huvudvägnätet.

Länsvägnämndernas förbund har i princip ej något att erinra mot riksvägnätets föreslagna omfattning och utformning. Den fortsatta planläggningen torde dock i vissa fall kunna ge anledning till jämkningar. Frågan om vilka företag som skall ges prioritet vid utbyggandet av såväl riks- som länsvägar får bedömas av vederbörande myndigheter och nämnder vid flerårsplanernas behandling. Den föreslagna vägstandarden synes förbundet lämpligt avvägd. En likvärdig bärighetsstandard bör eftersträvas för hela vägnätet. Det är angeläget, att i planen i princip fastställs vilka vägar, som skall utbyggas som motorvägar. Liksom delegationen anser sig förbundet ej kunna gå in på frågan om avvägningen mellan väginvesteringar och andra investeringar. Det är likväl förbundets bestämda mening, att en väsentlig höjning av vägväsendets investeringsnivå är ofrånkomlig. Planen bör läggas till grund för de närmaste årens väginvesteringar. Förbundet understryker betydelsen av fasta riktlinjer för den medelstillsättning, som kan vara att påräkna på längre sikt.

Handelskamrarna har samstämmigt i allt väsentligt godtagit vägplanen samt därvid uttryckligen anslutit sig till bl.a. de uppdragna riktlinjerna i fråga om vägstandard, vägarnas sträckning samt avvägningen i upprustningen mellan riks- och länsvägnäten. Alla har bestämt hävdad, att ett förverkligande av planen, som betecknas som ett minimum, under fortlöpande justering är en angelägenhet av allra största betydelse för landet och dess näringsliv. Trafiksäkerhetsfrågan har samtidigt återopats. De reella resurserna i fråga om arbetskraft, maskinell utrustning samt pengar anses ej lägga hinder i vägen. Inflytande bilskattemedel bör fortsättningsvis få utan inskränkning användas för sitt ändamål. Man hemställer att planen läggs till grund för landets vägbyggande under den närmaste 10-årsperioden,

Vägplanen sedd ur städernas synpunkt har speciellt diskuterats av *svenska stadsförbundet*, *föreningen för samhällsplanering*, *Stockholmstraktens regionplanenämnd* och *regionplanenämnden för Göteborg med omgivning*. Även dessa remissinstanser har i stort godtagit förslaget men därvid betonat önskvärdheten av ett proportionsvis ökat vägbyggande inom och i anslutning till stadssamhällena. *Svenska stadsförbundet* framhåller sålunda, att den föreslagna upprustningen av vägnätet kommer att medföra långtgående ekonomiska konsekvenser för städernas väg- och gatuhållning.

En avsevärd ökning av statsbidragstillsättningen synes oundgängligen nödvändig för att stadssamhällena inom rimlig tid skulle kunna sätta sina trafikleder i det stånd, som krävs med hänsyn till den betydande ansvällningen av trafikvolymen. Dessutom bör tillses, att städerna icke genom

byggnadsreglering eller andra åtgärder hindras i sina gatu- och vägarbeten. För städernas del betonas, att det tyvärr föreligger en betydande eftersläpning i fråga om den lokala planeringen. Planens redovisning av städernas investeringsbehov torde ligga grovt i underkant. Revision av kalkylerna måste göras tid efter annan. Förbundet påpekar vidare att den pågående översynen av gatubidragsbestämmelserna bör leda till icke blott en viss ändrad fördelning mellan olika kostnadsgrupper utan även en ökning av den totala bidragsgivningen till städerna. Med dessa förbehåll förordar förbundet, att vägplanen t.v. lägges till grund för den statliga vägpolitiken.

Föreningen för samhällsplanering, som finner en utbyggnad av vägnätet i minst den föreslagna omfattningen starkt motiverad, anser emellertid att medelsbehovet för trafikanläggningar i städerna underskattats samt att delegationen förutsatt att alltför stor del skall betalas av kommunalskatte-medel.

Stockholmstraktens regionplanenämnd har ingenting att erinra mot den konkreta vägnätsplanen mer än att en viss utvidgning bör ske av riksvägsbegreppet inom det egentliga Stor-Stockholmsområdet. Förslaget att under den första 10-årsperioden skall verkställas 65 % av de för hela 20-årsperioden uppskattade investeringarna på de statsbidragsberättigade kommunala riksvägarna men endast 30 % av investeringarna i lokala gator och vägar, anses dock kunna komma att betyda vissa olägenheter för Stor-Stockholm. Det ifrågasättes om ej för Stor-Stockholms del samma procentuella andel (65 %) för den första 10-årsperioden är motiverad för såväl riks- som lokalvägnätet. Det kan också starkt ifrågasättas om inte en ännu större andel av investeringarna för städernas och alldeles särskilt för Stor-Stockholms del borde komma i fråga under den första perioden.

Ökande trafiksvårigheter är att vänta i storstäderna, där redan nu eftersläpningen i fråga om trafikledsbyggen synes vara relativt större än på andra håll i landet. Det starkt ökade bostadsbyggandet i Stockholms förortskommuner, som nu förestår, medför en skärpning av trafiksvårigheterna, vilket endast kan avhjälpas genom ett samtidigt utbyggande i Stockholm och berörda grannkommuner av erforderliga tillfartsleder.

Regionplanenämnden för Göteborg med omgivning, som finner förslaget till riksvägnät för göteborgsregionen ur plansynpunkt tillfredsställande, framhåller, att städernas tillväxt och utglesningen av landsbygden är så påtaglig, att en betydligt större andel av de totala investeringsresurserna än föreslagna 20 % för städernas vägbyggande synes motiverad.

En del remissinstanser har — utan att taga avstånd från planen i dess helhet — anmält avvikande mening rörande en del punkter i densamma eller ställt vissa delförslag under debatt. Man har därvid bl. a. gått in på den föreslagna vägstandarden, vilka trafikbehov som i första hand bör tillgodoses samt frågan om ett realistiskt investeringsprogram för vägupprustningen under de närmaste åren.

1953 års trafikutredning, som anser att vägplanen bör bedömas från totalplaneringssynpunkt, har sökt klarlägga i vad mån densamma står i överensstämmelse med de riktlinjer, som bör gälla för den totala trafikplaneringen.

Huvuduppgiften vid en statlig investeringsplanläggning på trafikens område är enligt utredningen att söka ge investeringen sådan inriktning, att de totala trafikbehoven på lång sikt kommer att tillgodoses till lägsta samhällsekonomiska kostnad. För att lösa denna uppgift måste kostnadsjämförelser mellan samtliga alternativa transportsätt göras. Dylika jämförelser äger giltighet i fråga om kommersiella transporter men systemet kan ej utan vidare tillämpas på en fritt expanderande privat personmotorism. Utredningen anför synpunkter, som enligt dess uppfattning sannolikt i väsentlig grad kunnat komma att påverka utformningen av en vägplan, som uppgjorts endast för renodlat kommersiell trafik. Då emellertid vägplanen avser tillgodoseendet av den totala landsvägstrafiken och tyngdpunkten härvidlag ligger på personbilismen, kan utredningens transportekonomiska synpunkter knappast ensamma komma att mera väsentligt påverka utformningen av planläggningsresultatet.

Beträffande bärighetsnormerna bör någon invändning ur trafikpolitisk synpunkt ej resas mot förslaget i vad avser riksvägarna och de större länsvägarna. Mer ovisst är däremot enligt utredningen om den föreslagna standarden bör göras enhetlig för hela det allmänna vägnätet och sålunda utsträckas till även de mindre trafikerade länsvägarna. Risken för felinvesteringar synes här större, varför ytterligare utredning på denna punkt kan vara särskilt påkallad. Genomförandet av vägnätets utbyggnad bör dock därför icke fördröjas. De forskningsresultat, som framkommer, torde under hand böra tillgodogöras vid avsedd fortlöpande revidering av vägplanen.

Utredningen anser sig i samband därmed med stöd av vissa amerikanska undersökningar även böra ifrågasätta lämpligheten av de av delegationen föreslagna, förhållandevis höga dimensionerande hastigheterna.

På grund av att viktiga avsnitt av väg- och gatutrafiken ännu så länge är ofullständigt klarlagda saknas f. n. delvis underlag för en objektiv avvägning och fördelning av investeringarna inom vägsektorn. Ett fortsatt insamlande av uppgifter rörande vägnätet i dess helhet synes utredningen vara av vikt för frågornas bedömning. Särskild uppmärksamhet bör därvid ägnas åt tätorternas speciella problem i fråga om väg- och gatunätets kapacitet, trafiksäkerhet och parkeringsutrymmen.

Beträffande frågan om storleken av de ekonomiska resurserna för väginvesteringarnas genomförande under den första tioårsperioden ifrågasätter utredningen om delegationen ej har något underskattat kostnaderna för vägunderhållet. Utredningen godtar ej heller delegationens antagande, att bilskattemedlen under perioden skall destinerar uteslutande till väghållningen. Om och i vilken utsträckning bilskattemedlen kan komma att

föreslås bereda täckning för kostnader utöver dem som f. n. bestrids med bilskattemedel, kan utredningen f. n. ej yttra sig.

Utredningen kan nu ej lägga fram någon plan för investeringspolitiken inom trafiksektorn utan anför endast några synpunkter på möjligheten att genomföra vägplanen.

Vägplanens gatu- och vägbyggnadskostnader under åren 1958—65 överstiger med ca en miljard kr. motsvarande av långtidsutredningen angivna och av trafikutredningen till 1957 års priser omräknade kostnader. Delegationen baserar sin fordonssprognos på vissa antaganden om den privata konsumtionens tillväxt i icke oväsenligt snabbare takt än som angivits av långtidsutredningen. En snabbare konsumtionsökning medför att utrymmet för investeringar minskar. Om investeringarna inom andra delar av samhällsekonomin ej nedskäres i samma grad, ökas klyftan ytterligare mellan långtidsutredningens och delegationens väginvesteringsbelopp. — Med en ökande motorism ökar också dess följdinvesteringar och dess konsumtion. Den totala utgiften för varor och tjänster, som berör motorismen, har för år 1957 beräknats till ca 4½ miljarder kr. Ett uppfyllande av alla de investerings- och konsumtionsbehov, som motorismen för med sig, skulle leda till en ytterligare nedpressning av investeringarna på andra områden, däribland investeringar med i och för sig hög angelägenhetsgrad inom övriga trafikgrenar, främst järnvägarna. — Lägges här till, att de av delegationen angivna investeringssiffrorna icke omfattar alla de investeringar, som enligt gällande principer bestrids av bilskattemedel och ej heller inkluderar med statsbidrag icke ersatta enskilda och kommunala investeringar i städernas vägar och gator och i enskilda vägar och skogsbilvägar på landsbygden, torde den slutsatsen ligga nära till hands, att avsevärda svårigheter kan möta att realisera en vägplan av föreslagen omfattning.

Trafikutredningen framhåller sammanfattningsvis angelägenheten av att vid den successiva revideringen av vägplanen de av utredningen anförda samhällsekonomiska synpunkterna icke lämnas åsido. Ur motorismens synpunkt synes ett realiserande av planen även i dess nuvarande skick högeligen önskvärt. Det synes dock — med hänsyn till den tveksamhet som kan råda om behovet av och möjligheterna för ett totalt realiserande av planen inom tänkt tid — böra övervägas, om ej medelsanvändningen under de närmaste åren bör koncentreras till sådana områden, där till följd av vägarnas och gatornas nuvarande standard i förhållande till den närmaste tidens belastning trafikmöjligheterna ter sig särskilt dåliga. Å andra sidan måste investeringarna inom trafiksektorn för framtiden — med hänsyn till de eftersläpningar, som på skilda områden inom denna sektor är för handen — ges en rimlig andel av de ökade investeringsresurser, som framkommer inom hela samhället. Inom ramen härför rymmes de i vägplanen för de närmaste åren förutsedda, måttliga ökningarna på vägbyggandet väl och bör ur trafikpolitisk synpunkt kunna accepteras praktiskt taget utan risk för felinvesteringar.

I sista hand blir för varje period, för vilken flerårsplaner för vägbyggnad fastställs, de allmänna investeringsavvägandena mellan samtliga behov inom hela trafiksektorn avgörande för planens realiserande i vad avser på perioden belöpande del. Känt är, att avsevärda eftersläpningar i investeringarna inom andra trafikgrenar föreligger, som under de närmaste åren fordrar beaktande. Skulle under dessa år vid oförändrad planomfattning väginvesteringarna såsom här ifrågasatts koncentreras till viss särskild byggnadsverksamhet, torde det ur trafikpolitisk synpunkt vara angeläget, att det undersökes, i vad mån i första hand bör inhämtas förekommande eftersläpningar i utbyggnaden av dels väg- och gatunätet kring och i tätorterna, dels ock de av kortdistanta godstransporter mera kraftigt belastade länsvägarna, så att de kommersiella trafikbehov, vilka nu och i framtiden av tekniska och trafikekonomiska skäl är hänvisade till biltransport, blir i möjligaste mån tillgodosedda. En dylik prioritetsundersökning blir i händelse av en begränsning i planens omfattning än mer angelägen och aktuell.

Järnvägsstyrelsen. En plan för landets transportförsörjning i stort är en nödvändig förutsättning som bakgrund för en realistisk bedömning av vägplanen. Styrelsen anser dock att föreliggande angelägna vägupprustningsbehov bör tillgodoses, oberoende av att någon sammanfattande plan för transportapparaten i dess helhet t. v. saknas. Till skillnad från delegationen anser emellertid styrelsen, att vägupprustningen t. v. i huvudsak bör inriktas på läns- och skogsbilvägarna samt på gator och vägar i städerna, varvid de större städernas och tätortsregionernas trafikproblem måste beaktas. De transportbehov, som genom en sådan inriktning skulle komma att tillgodoses, torde vara mera angelägna än de som ett upprustat riksvägnät skulle fylla. Den kategori av landsvägstrafiken, som mest skulle gagnas av en utbyggnad enligt delegationens förslag med viss prioritering av riksvägnätet, torde nämligen utan tvivel vara den relativt sett obetydliga långväga personbilstrafiken. Transporterna på läns- och skogsbilvägar samt gator kan vidare till största delen ej ombesörjas av andra transportmedel. Därför bör vid en sådan inriktning av vägupprustningen riskerna för felinvestering vara ringa.

I fråga om riksvägarna däremot, där avvägningsproblemet mot järnvägens stambanor och flyget måste beaktas för att undvika betydande risker för felinvesteringar, synes åtgärderna i nuvarande läge böra begränsas till sådana, som syftar till att avlägsna besvärande flaskhalsar och åstadkomma ur trafiksäkerhetssynpunkt tillfredsställande anordningar bl. a. i korsningar järnväg—landsväg.

Styrelsen anför vidare härom bl. a.

Av allt att döma är det endast en ganska ringa del av lastbilarnas samlade transportarbete, som utförs i de relationer, vari riksvägar föreslås, Sannolikt utföres huvuddelen av detta transportarbete av den yrkesmäs-

siga fjärrtrafiken. Då denna trafik emellertid är transferabel med järnvägs-
trafiken kan den icke utgöra något starkt motiv för att riksvägarna ges
prioritet före övriga vägar inklusive gator och vägar i städer. Det är inga-
lunda klarlagt, att godstransporterna i landet bäst främjas genom att de
av delegationen föreslagna riksvägarna ges prioritet framför övriga vägar.
Det torde icke vara uteslutet, att en upprustning av det övriga vägnätet
också kan bidra till en avlastning av de nu mest trafikerade vägarna
från en del kortdistant trafik, som f. n. kan antagas välja dessa vägar på
grund av deras högre standard, även om körvägen därmed förlänges. Per-
sonbilstrafiken torde ha kommit att utgöra en mycket betydande faktor
vid delegationens bedömningar, då dessa baserats på den totala landsvägs-
trafiken sommartid, då personbilstrafiken — till stor del rekreationsresor
— dominerar väsentligt kraftigare än under andra delar av året. Stora och
väl så motiverade krav kommer att ställas i fråga om gator och vägar i
städerna som de, som kan resas för upprustning av vägarna för den lång-
distanta motortrafiken. Styrelsen ifrågasätter därför riktigheten av att
vägbyggandet i första hand inriktas på ett vägnät, som främst avpassats
till den långväga trafikens behov. Delegationens tes angående riksvägarnas
funktion som en stomme i vägväsendet bygger enligt styrelsens mening
på en icke realistisk uppfattning om landsvägstrafikens funktion inom
den samlade transportapparaten. Enligt det av delegationen presenterade
materialet i fråga om landsvägstrafikens struktur är nämligen vägbehoven
i första hand lokala och regionala, medan sammanbindningen till genom-
gående riksvägar för att tillgodose den väsentligt mindre betydande lång-
distanta trafikens behov framstår som en andrahandsfråga. För den lång-
distanta trafiken har järnvägen hittills varit och kommer under över-
skådlig framtid att förbli stommen i transportapparaten och sekundärväg-
nätets funktion som tillförsel- och distributionsleder kan i väsentliga
delar uppfyllas i anslutning till järnvägens stambanenät. Med hänsyn här-
till borde delegationens arbete i första hand ha inriktats på att framlägga
förslag till förbindelsevägar mellan å ena sidan tätorterna och å andra
sidan deras omland samt i fråga om de större städernas trafikproblem och
de för vår exportindustri viktiga skogsbilvägarna. Styrelsen erinrar i sam-
manhanget om att en betydande del av landets befolkning genom den pågå-
ende urbaniseringen samlats till fem dominerande tätbebyggelseområden.
Bilismens fortsatta expansion kan väntas komma att ställa väsentligt större
krav på utökning och förbättring av vägnätet inom dessa tätbebyggelse-
regioner än mellan dem inbördes.

Kommerskollegium. Åtskilliga av de förhållanden som kännetecknar
vägnätet är långt ifrån tillfredsställande. En upprustning av vägarna är
självfallet av mycket stor betydelse, icke minst för näringslivet. Såvitt
kollegium kunnat finna har strävandena att åstadkomma ett vägprogram
genom det nu framlagda definitiva förslaget till vägplan fullföljts på ett
förtjänstfullt sätt.

Osäkerheten om det investeringsutrymme som framdeles kan stå till
buds och den av delegationen vitsordade avsaknaden av en avvägning
mellan väginvesteringsbehoven och andra investeringar synes emellertid
tala för att vägplaneringen i första omgången begränsas till en femårs-

period i stället för den föreslagna 10-årsplanen. Med hänsyn till sakens synnerliga vikt bör belopp av ungefärligen den storleksordning, som delegationen föreslagit för de första fem åren, ställas till förfogande. Vid en så avkortad plan kan dock programmet behöva omprövas. Vägarnas kvalitet bör därvid tillmätas stor betydelse, särskilt beträffande de viktigaste riksvägarna. Å andra sidan befinner sig många mindre vägar i ett utomordentligt dåligt skick. Det kan även i andra fall finnas skäl att överväga förtursrätt för vägar av mera lokal betydelse än riksvägarna. — Vägplaneringen bör fortsätta för att sedermera möjliggöra ett nytt principiellt ställningstagande. Åtgärder inom femårsprogrammet bör vidtagas med sikte på att de skall kunna infogas i ett dylikt större sammanhang.

Statskontoret. Statskontoret framhåller, att, hur angelägen en upprustning av våra vägar än kan te sig, väginvesteringarna likväl måste vägas mot trängande investeringsbehov på andra områden. Begränsningar i det framlagda upprustningsprogrammet lär därför kunna bli ofrånkomliga. Å andra sidan kan en ökning av bland annat arbetslösheten i landet nödvändiggöra en vidgning av den statliga vägbyggnadsverksamheten, varför tidvis en investering av minst den föreslagna storleksordningen kan bli erforderlig. Liksom hittills bör frågan om väginvesteringar årligen prövas vid budgetens fastställande med beaktande av samtliga på spörsmålet inverkande faktorer.

Riksräkenskapsverket finner delegationens antaganden beträffande utvecklingstakten inom industrien och den privata konsumtionen väl höga. En måttligare ökning skulle medföra, att fordonsbestånd och vägtrafik utvecklades i långsammare takt med mindre krav på vägnätets utbyggnad än som förutsatts. Vid utformningen av den framtida trafikpolitiken bör samordningen mellan olika trafikmedel beaktas och investeringarna för vägtransporterna därvid avvägas mot investeringarna för andra transportmedel. Ett genomförande av väginvesteringarna i föreslagen omfattning kommer vidare att kräva, att även andra statsinkomster än bilskattemedel tages i anspråk eller att beskattningen av bilismen skärpes.

Enligt *föreningen för samhällsplanering* synes den tillämpade prognosmetodiken för att bestämma trafikmängderna på vägarna vara teoretiskt mindre lämplig och i några exemplifierade fall ha lett till praktiskt olyckliga konsekvenser i förslaget till riksvägssträckning. Med hänsyn härtill bör planen överarbetas.

Länsstyrelsen i Blekinge län har upptagit vissa frågor rörande de för länet mest betydelsefulla vägförbindelserna med övriga delar av landet.

Beträffande vägplanens kontinuerliga uppföljande har från flera remissinstansers sida betonats vikten av att en ständig anpassning sker till samhällsutvecklingen i stort och samhällsplaneringen i övrigt samt att särskilt näringslivets utveckling noggrant följes och vägnätets utformning revideras, så snart detta är påkallat av förändringar i näringslivets behov.

Arbetsmarknadsstyrelsen och länsvägnämndernas förbund har framhållit värdet av att bli representerade i det centrala planeringsarbetet.

Särskilda framställningar angående »Vägplan för Sverige»

1. I skrivelse den 3 juni 1958 har *länsstyrelsen i Kalmar län* bringat till kännedom de synpunkter, som från visst kommunalt håll efter verkställd näringsgeografisk utredning framförts beträffande sträckningen av vissa riks- och länsvägar i mellersta och norra delen av Kalmar län.

2. I skrivelse den 19 juni 1958 har *bilverkstädernas riksförbund m. fl. organisationer* hemställt, att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte förelägga riksdagen vägplanen såsom grundval för den framtida vägpolitiken.

Departementschefen

Efter att i allmänna drag ha presenterat den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens delegation för översiktlig vägplanering i mitten av november 1957 framlagda »Vägplanen för Sverige» konstaterade jag i förra årets statsverksproposition att tidpunkten för planens framläggande icke möjliggjort en behandling av densamma i dåvarande sammanhang. Tid borde ges för närmare studium och bearbetning av utredningsmaterialet.

Planen har nu varit föremål för remissbehandling och i det föregående har innehållet i densamma och däröver avgivna remissyttranden närmare redovisats. Betänkandet i fråga avser en principiell plan för upprustning av vårt allmänna väg- och gatunät under en 20-årsperiod fram till omkring år 1975 för att tillgodose den nuvarande vägtrafiken och den ökade trafik, som är att förvänta. Under denna tid förutsättes planen skola successivt, alltefter utvecklingen, revideras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samarbete med berörda myndigheter och organ. Ett flertal specialutredningar avseende bl. a. näringslivets och befolkningens utveckling och lokalisering samt näringslivets transporter och befolkningens resor m. m. har legat till grund för planens förslag till huvudvägarnas sträckning, den framtida vägstandarderna samt investeringarnas avvägning. De totala kostnaderna för upprustningsplanens genomförande har beräknats till 21,1 miljarder kr. Vägplanen har lagts till grund för ett förslag till ett investeringsprogram för åren 1958—1967. Detta tio-årsprogram innebär att sammanlagt 8,5 miljarder kr. skulle avses för väg- och gatubyggandet inom den statliga och statsbidragsberättigade kommunala väghållningen under angivna tidsperiod.

Utredningen visar att vi står inför ett mycket stort behov att förbättra och utbygga det allmänna vägnätet för att tillgodose de ökade krav, som den oavslutligt växande bilismen drar med sig. Det torde ej råda någon tvekan om att det av många skäl, icke minst med hänsyn till väginvesteringarnas i de flesta fall produktionsfrämjande natur, är särskilt angeläget

såväl ur näringslivets synpunkt som för landet i dess helhet att en erforderlig upprustning och utbyggnad av vårt allmänna väg- och gatunät successivt kommer till stånd.

Någon gensaga på denna punkt har vägplanen ej heller mött i remissbehandlingen. Remissinstanserna har vidare allmänt vitsordat planens och de för uppgörande av densamma verkställda utredningarnas stora betydelse inte bara för den fortsatta planeringen av våra vägar utan även för aktuella trafikpolitiska överväganden och för samhällsplaneringen i stort. Man kan vidare konstatera, att i många remissyttranden liksom i andra sammanhang röster höjts för att denna vägplan med dess investeringsprogram oreserverat bör godtagas av statsmakterna och tjäna som rättesnöre för i första hand de närmaste följande tio årens vägbyggnadsverksamhet. Bakom detta önskemål torde främst ligga den uppfattningen, att de fördelar, som man vinner genom väginvesteringarna i form av förbättrad trafikekonomi och trafiksäkerhet, är av så stor betydelse för vårt näringsliv och ur allmänt samhällseliga synpunkter, att investeringarnas storlek ej bör avskräcka. Av många skäl är det vidare önskvärt, att väg- och vattenbyggnadsverket får fasta riktlinjer av statsmakterna för den medelstilldelning, som är att påräkna på längre sikt.

Å andra sidan har flera remissmyndigheter, däribland statskontoret, kommerskollegium, järnvägsstyrelsen och 1953 års trafikutredning, ställt vissa delar av vägplanen under debatt, nämligen i första hand i vad avser de trafikbehov, som i främsta rummet bör tillgodoses, samt den takt och omfattning, vari planen bör få genomföras under de närmaste åren.

Dessa mera reserverade bedömningar av vägplanen synes bygga på i stort sett följande principiella resonemang. Utredningen har ej haft att göra någon avvägning mellan väginvesteringarna och andra investeringar i samhället. Hur angelägen en upprustning av våra vägar än framstår, måste likväl väginvesteringarna vägas mot trängande investeringsbehov på andra områden. De ökade investeringsresurser, som kan komma att stå till förfogande, bör till rimlig del ställas till den samlade trafiksektorns förfogande. Inom denna trafiksektor måste därefter en avvägning ske, som tillgodoser även andra eftersläpande delar av transportapparaten än vägarna. Vägplanen är — av naturliga skäl — emellertid utarbetad med utgångspunkt från enbart vägtrafikens behov. Någon allmän trafikpolitisk avvägning mellan olika trafikmedel har utredningen ej kunnat gå in på. Denna uppgift ankommer på 1953 års trafikutredning. Önskvärt hade givetvis varit om en på angivet sätt avvägd vägplan redan nu kunnat sättas in i den totala trafikplaneringens sammanhang. I avvaktan på en plan för landets transportförsörjning i stort bör man nu särskilt se till att investeringar enligt vägplanen ej sker, som sedan visar sig mindre lämpliga. Risk för felinvesteringar på vägsidan ur den samlade transportapparatus synpunkt kan föreligga närmast i förhållande till järnvägarna.

Dessa synpunkter är väsentliga och kräver beaktande. Vad det f. n. gäller, är framförallt att koncentrera våra krafter på en upprustning av de sektorer av vägarna, där eftersläpningen av vägnas standard är mest besvärande. Våra relativt begränsade investeringsresurser bör därvid främst sättas in på väg- och gatunätet kring och i tätorterna, där biltrafiken av markerad nyttokaraktär utsätts för svåra stockningar. Ett förbättrat vägnät är där en praktisk nödvändighet för avvecklingen av trafiken. Även med hänsyn till den föreliggande utrymningsplaneringen måste särskild uppmärksamhet ägnas detta vägnät.

Det är vidare angeläget att söka tillgodose de kommersiella vägtrafikbehov, som nu och framdeles måste lita till biltransport. Kraven på en vägupprustning accentueras i denna del av de strävanden till ekonomiskt samarbete, som gör sig gällande i Norden och i Västeuropa. Anpassningsåtgärder bör vidtas inom vårt transportväsende såsom ett viktigt led i raden av insatser, som erfordras för ett nedbringande av våra produktionskostnader. En upprustning av de delar av vägnätet, som vår produktion har starkt behov av, träder därvid i förgrunden. Med hänsyn till risken för felinvesteringar på lång sikt bör upprustningen för detta ändamål ta sikte på de ofta lokala vägar, varav framförallt de kortdistanta lastbilstransporterna är i behov. Ett stort antal broar med låg bärighet bör i samband därmed förstärkas. Särskild försiktighet bör däremot iakttagas med att utbygga vägnätet för sådan långväga trafik, som med fördel bör kunna avvecklas med järnväg. Intresset av motorvägar för långdistanstrafiken torde därför i dagens läge få träda i bakgrunden. Vidare torde sådana investeringar, som närmast är avsedda att tillgodose personbilstrafiken, i den mån densamma har karaktär av utpräglad topptrafik framkallad av mindre nyttobetonad privatmotorism, i detta sammanhang t. v. få stå tillbaka.

Därutöver bör vägupprustningen inriktas på att i största möjliga utsträckning undanröja förefintliga olycksrisker och över huvud söka åstadkomma ur trafiksäkerhetssynpunkt tillfredsställande anordningar.

Vad därefter beträffar den föreslagna vägstandarden synes denna vara i stort sett väl avvägd med utgångspunkt från de kunskaper, som hittills vunnits på detta område. I anledning av vad 1953 års trafikutredning härutinnan anfört är det emellertid önskvärt, att man ytterligare särskilt undersöker om den föreslagna bärighetsstandarden verkligen behöver göras enhetlig för hela det allmänna vägnätet. Uppmärksamhet bör jämväl ägnas frågan om icke de av utredningen föreslagna höga dimensionerande hastigheterna kan sättas lägre. Icke oväsentliga kostnadsbesparingar skulle här ernås, om sådana begränsningar i vägstandarden visar sig vara möjliga att godtaga. Vägnätets uthyggnad bör emellertid ej få fördröjas i avvaktan på resultatet av dessa undersökningar.

Vägplanen synes i huvudsak vara ägnad att tjäna till ledning för de

kommande årens arbete med våra vägars upprustning. Ett beaktande av de synpunkter, som jag här framfört, synes dock kräva att en viss principiell omprövning av planen äger rum. Detta bör ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Härvid torde även de remissyttranden, som avgivits över planen, böra uppmärksammas. En sådan omprövning torde komma att innebära en viss ändring i planerna om var och hur tillgängliga resurser lämpligen bör sättas in.

I detta sammanhang må framhållas, att man får förutsätta, att en kontinuerlig överarbetning av planen måste ske alltefter utvecklingens krav. I och med den omorganisation av styrelsens vägbyrå, som genomförts fr. o. m. detta budgetår, bör goda förutsättningar ha skapats för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillfredsställande lösa denna uppgift. Detta allmänna uppföljande och genomförande av planen bör emellertid ske i intimt samarbete mellan styrelsen och de myndigheter och organisationer, som har intresse av och är beroende av vägarna och vägtransporter. I enlighet med dessa tankegångar och med hänsyn till vägnätets och vägplaneringens stora betydelse för hela näringslivet, befolkningen och samhällsplaneringen har styrelsen ansett, att det normalt förekommande samarbetet på detta högre plan borde intensifieras genom inrättande av ett särskilt organ för kontinuerligt samråd. I juni 1958 har styrelsen anmält för Kungl. Maj:t, att en dylik samarbetsdelegation för vägväsendet skapats med fem representanter för skogsbruket, jordbruket, det övriga näringslivet och svenska vägföreningen samt dessutom en representant för byggnadsstyrelsen att företräda samhällsplaneringen och en för svenska stadsförbundet att företräda de städer, som är egna väghållare. Denna åtgärd är att hälsa med tillfredsställelse. En tids erfarenhet av delegationens arbete samt överväganden inom 1953 års trafikutredning bör avväktas, innan definitiv ställning tages till dess uppgifter och sammansättning. Samarbetsdelegationens medverkan blir givetvis av största värde vid tidigare berörd principiell omprövning av planen.

Uppenbart är att själva förverkligandet av denna översiktliga plan kommer att kräva konkreta ställningstaganden i de enskilda fallen. Omprövning av ursprungligen tänkt standard, sträckning o. s. v. blir därvid från fall till fall ofrånkomlig. De praktiska ställningstaganden, som sålunda aktualiseras allteftersom utbyggnaden av väg- och gatunätet framskrider, bör i enlighet med gällande bestämmelser ske av vederbörande myndigheter, nämnder o. s. v. i samband med flerårsplanernas behandling och arbetsplanernas utarbetande.

Beträffande frågan i vilken takt denna upprustning av vägnätet i huvudsaklig överensstämmelse med vägplanens förslag lämpligen bör ske har delegationen för översiktlig vägplanering framhållit nödvändigheten av att ett långsiktigt investeringsprogram lägges till grund för den framtida väg- och gatubyggnadsverksamheten. För de första fem åren har delegationens

investeringsprogram för landsbygdens vägar anslutits till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens aktuella flerårsplaner för åren 1958—1962.

Det skulle givetvis underlätta vägbyggnadsverksamhetens rationella planering och genomförande, om vägmyndigheterna finge följa ett av statsmakterna fastställt flerårigt investeringsprogram. Statsmakterna kan emellertid rimligtvis ej frångå sig möjligheten att ta hänsyn till hur samhällsekonomin och arbetsmarknadsläget framdeles kan komma att utvecklas. Icke minst i dagens läge synes det mindre lämpligt att binda sig för en längre tidsperiod. Väginvesteringarnas omfattning torde därför liksom hittills årligen böra prövas med beaktande av samtliga på frågan inverkan faktorer. I den mån de samhällsekonomiska och statsfinansiella förutsättningarna därvid visar sig föreligga, torde en successiv stegring av väg- och gatubyggnadsverksamheten, såsom kommit till uttryck i delegationens förslag till investeringsprogram, böra komma under övervägande.

För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under åren 1958 och 1959 har riksdagen i anslutning till förslag i 1958 års statsverksproposition fastställt en investeringsram om 297 resp. 330 milj. kr. Såsom närmare anges under anslagen till Byggnad av vägar och broar har emellertid Kungl. Maj:t med hänsyn till den inträdda allmänna arbetskraftssituationen sedermera genom skilda beslut ansett befintliga anslagsreservationer böra helt tagas i anspråk och nämnda ramar höjas till 320 milj. kr. för år 1958 och till 355 milj. kr. för år 1959. I anledning härav avser jag att förorda att på tilläggsstat för innevarande budgetår äskas 25 milj. kr. under nämnda anslag.

För *statliga ordinarie väginvesteringar* under år 1960 förordar jag, att anslag äskas hos riksdagen i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag med sammanlagt 360 milj. kr. att ställas till styrelsens förfogande för nämnda år.

Det bör få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt som gäller för innevarande budgetår att, om arbetsmarknadsläget så medger eller påkallar, bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöka byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning om 360 milj. kr. genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är anvisade för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1960.

Anslaget till *Vissa vägbyggnadsarbeten* upptager jag oförändrat till 4 milj. kr.

För det *statliga vägunderhållet* föreslår jag en ökad medelsanvisning om 40 milj. kr. till 360 milj. kr.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om 51 milj. kr. till underhåll av vägar och gator. Anslaget till Bidrag till byggande av

vägar och gator, som för innevarande budgetår är uppfört med blott formellt belopp, beräknas med hänsyn till den kassamässiga behållningen på anslaget till 55 milj. kr. Härvid förutsättes en arbetsomslutning under år 1960 om ca 90 milj. kr. i statsbidrag.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag en ökning av medelsanvisningen med 1,5 milj. kr. till bidrag till underhåll av enskilda vägar, medan byggnadsanslaget torde upptagas med 14 milj. kr. Totalt äskas för enskild väghållning 35 milj. kr.

För *administration och diverse ändamål* tillstyrker jag under andra anslagspunkter under sjätte huvudtiteln tillhopa ca 51,8 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. Under femte, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att omkring 170 milj. kr. skall avräknas. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen ca 221,8 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en ökning med omkring 83 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1959/60 uppgå till sammanlagt (360 + 4 + 360 + 51 + 55 + 35 + 221,8) 1 086,8 milj. kr. eller exakt angivet 1 086 769 160 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 299,4 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget för budgetåret 1959/60 till 1 241,5 milj. kr.

Av detta belopp skulle alltså 1 086,8 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten. Återstoden, ca 154,7 milj. kr., torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag sålunda anför.

***Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen,
där kronan är väghållare***

[10] 7. Vägunderhållet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1956/57	300	284,1	21,7
1957/58	300	319,3	2,4
1958/59 (statsliggaren s. 395)	320		
1959/60 styrelsen	425		
departementschefen ...	360		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Av det för budgetåret 1956/57 beviljade anslaget å 300 milj. kr. bemyndigades styrelsen att under sagda budgetår taga i anspråk 280 milj. kr. Återstående 20 milj. kr. har ställts till styrelsens förfogande under budgetåret 1957/58. Den totala medelsanvisningen för detta budgetår uppgick därigenom till 320 milj. kr., varjämte styrelsen disponerade en vid budgetårets ingång befintlig reservation å 1,7 milj. kr.

För budgetåret 1958/59 utgörs de för vägunderhållet tillgängliga medlen av dels hos styrelsen och vägförvaltningarna oförbrukade ca 2,4 milj. kr., dels det av 1958 års riksdag beviljade anslaget å 320 milj. kr. eller tillhopa 322,4 milj. kr.

De kostnadsökningar, som uppkommit eller kan väntas uppkomma under innevarande budgetår till följd av nya kollektivavtal, höjda materielpriiser m. m., beräknas av styrelsen till 34 milj. kr., varvid man utgått från en i förhållande till budgetåret 1957/58 oförändrad omslutning. Härifrån avgår 12 milj. kr. till följd av ökad längd belagda eller oljegrusbehandlade vägar m. m. För upprätthållande under innevarande budgetår av en oförändrad standard på det allmänna vägnätet i förhållande till budgetåret 1957/58 skulle sålunda erfordras $(320 + 34 - 12)$ 342 milj. kr.

För budgetåret 1959/60 har styrelsen icke kunnat göra någon motsvarande beräkning av de »automatiska» kostnadsökningarna. Mot bakgrunden av att kostnadsstegringarna under senare år i genomsnitt varit ca 10 % per år finner styrelsen emellertid, att en uppskattning av kostnadsökningen under 1959/60 till 30 milj. kr. icke torde innebära någon överdrift. Vid en i förhållande till budgetåret 1957/58 oförändrad arbetsvolym skulle sålunda för budgetåret 1959/60 erfordras $(342 + 30)$ 372 milj. kr.

Med hänsyn till nödvändigheten av att utföra förstärkningsåtgärder utöver normalt vägunderhåll å tjätkänsliga och i övrigt svaga vägar har styrelsen upptagit ytterligare 15 milj. kr. innebärande att ca 25 mil vägar skall kunna få ökad bärighet under tjällossningsperioden. Då diken och trummor är av mycket stor betydelse för vägarnas bärighet, särskilt under snösmältning och tjällossning har styrelsen vidare uppräknat härför avsedd kostnadspost med 5 milj. kr.

Behovet av att göra de ur underhållssynpunkt särskilt svårbemästrade vägarna mera hållbara genom att förse vägbanorna med enkla beläggningar eller oljestabiliserat grus blir för varje år allt större. Styrelsen anser därför att denna kostnadspost bör uppräknas med 35 milj. kr. Detta skulle möjliggöra en ökning av längden oljegrusbehandlade vägar från f. n. 100 till 200 mil per år och att enkla beläggningar utfördes på en väglängd av 90—100 mil.

Sedan en inventering rörande behovet av förstärkning av räcken å äldre broar visat att en genomgripande förstärkning vore angelägen ur säker-

hetssynpunkt, hade styrelsen i sina petita för budgetåret 1958/59 inräknat ett belopp av ca 6 milj. kr. för att påbörja arbetet med förstärkning av svaga broräcken. Den totala kostnaden för dessa åtgärder beräknades till ca 35 milj. kr. De för budgetåret 1958/59 till vägunderhållet anvisade medlen har emellertid icke givit utrymme för påbörjandet av dessa arbeten. Styrelsen upptar nu oförändrat belopp för detta ändamål.

Totala antalet broar på de allmänna vägarna uppgår till ca 9 000, varav ca 1 300 har mindre spännvidd än 4,0 m. Med ledning av resultat, som erhållits genom en av styrelsen företagen inventering, har man beräknat att ett visst antal av dessa mindre broar utan några egentliga förstärkningsåtgärder kan tåla en belastning med 22 tons boggietryck. De övriga skulle behöva förstärkas för att den tyngre trafiken skulle kunna släppas fram. Kostnaden för dessa förstärkningsåtgärder uppskattas till ca 30 milj. kr. Styrelsen har tänkt sig att även detta arbete skulle uppdelas på en tidsrymd av 5—6 år. Då dessa småbroar i stor utsträckning förhindrar höjning av axeltrycken på många vägar, som är av stor betydelse för den tunga trafiken, är det angeläget att åtgärder snarast vidtages för förstärkning av dessa broar. Kostnadsposten för broar och bryggor har därför uppräknats med ytterligare 5 milj. kr.

Kostnadsminskningarna till följd av ökad längd belagda eller olje-grusbehandlade vägar uppskattas för budgetåret 1959/60 till 12 milj. kr.

Sammanlagt skulle sålunda för budgetåret 1959/60 erfordras ett belopp av $(372 + 15 + 5 + 35 + 6 + 5 - 12)$ ca 425 milj. kr.

Den ökning av anslagsbeloppet, som icke avser kompensation för löne- och prisstegringar, innebär med tillämpning av under år 1958 gällande dagsverkskostnader en total ökning av arbetarstyrkan med högst 600 man. Med hänsyn till vanskligheten i att bedöma den kommande kostnadsutvecklingen är dock uppgiften om arbetskraftsbehovet mycket osäker. Troligen kommer det att bli lägre än vad som angivits. Vidare kommer arbetsstyrkans ökning att falla dels på arbeten i egen regi och dels på entreprenader, varför förstärkningen av verkets egen arbetarstyrka torde bli relativt obetydlig. Fördelningen av kostnaderna på olika poster beräknas enligt följande.

Vägbana:	Arbete	Milj. kr.
Grusning, lerning, flickning		31
Dammbindning		44
Hyvling		28
Reparation och underhåll av belagd vägbana		25
Enkla beläggningar och oljegrus		50

Väggkropp:

Tjälkskadereparationer m. m.	15
Förstärkningsarbeten	20
Trummor och dikning	25
Röjning, slätter, räcken, vägmärken, trafiklinjer m. m.	19
Broar och bryggor	15
Färjor (drift och underhåll)	14
Summa barmarksunderhåll	286
Snöröjning, snöskärmar	30
Sandning	22
Utmärkande av väg vintertid, snödikning, vintervägar på is m. m.	5
Summa vinterväghållning	57
Tillverkning och lagring av grus och sand	44
Skötsel av garage och förråd, redskap, radioanläggningar, trafikräkningar, m. m.	12
Semesterersättning till arbetare, m. m.	7
Resekostnader för vägmästare, löner och reskostnader för bi-trädespersonal, m. m.	13
Summa gemensamma kostnader	76
Katastrofreserv	6
	425

Styrelsen anmäler i detta sammanhang även en anslagsteknisk fråga. Under hänvisning till att någon principiell skillnad icke torde föreligga mellan medelsbehovet för verkets normala verksamhet i fred och för verkets förberedelser i fredstid för deltagande i totalförsvaret under krig, föreslår nämligen styrelsen att fr. o. m. nästa budgetår även medelsbehovet för sistnämnda ändamål täckes från anslaget till Vägunderhållet. Det nuvarande anslaget till Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvär, som för budgetåret 1958/59 är upptaget med endast 55 000 kr., skulle därvid icke vidare behöva upptagas.

Departementschefen

För budgetåret 1957/58 var anslaget till det statliga vägunderhållet upptaget till 300 milj. kr. Genom särskilda beslut under våren 1958 har Kungl. Maj:t emellertid med hänsyn till arbetskraftssituationen och inom vissa landsändar inträffade tjällossningssvårigheter ställt jämväl den från anslaget för budgetåret 1956/57 föreliggande reservationsmedelsbehållningen om 20 milj. kr. till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande. Med beaktande av en vid budgetårets ingång befintlig reservation om 1,7 milj. kr., som disponerades av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, uppgick alltså

den totala medelsanvisningen för budgetåret 1957/58 till (300 + 20 + 1,7) 321,7 milj. kr. Medelsförbrukningen blev ca 319 milj. kr. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 320 milj. kr. För nästa budgetår begär väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ett till 425 milj. kr. höjt anslag.

Med den kraftigt stigande motorfordonstrafiken utsättes våra befintliga vägar för en hård förslitning, som nödvändiggör en ökad och intensifierad underhållsverksamhet. Förutom ett växande så att säga normalt underhåll måste man även räkna med att i ökad utsträckning förstärka svaga vägar för att ge dem större bärighet under tjällossningstider. Många mindre broar behöver också förstärkas. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare i vidgad omfattning börjat förse vissa svårbemästrade vägbanor med enkla beläggningar eller oljestabiliserade gruslager. Denna verksamhet ser ut att ge goda resultat. Behovet av en dylik intensifiering av underhållsverksamheten motiverar en ökad medelstildelning. Jag tillstyrker att anslaget för nästa budgetår höjes med 40 milj. kr. till 360 milj. kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit att kostnaderna för verkets civilförsvär, som hittills bestritts från reservationsanslaget till väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvär, att avräknas mot automobilskattemedlen, fr. o. m. nästa budgetår i stället skall få täckas från förevarande anslag. Då förslaget innebär en ändamålsenlig förenkling, har jag ingen- ting att erinra häremot. I enlighet härmed upptages icke vidare något särskilt anslag för ifrågavarande ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 360 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11] 8—11. Byggande av vägar och broar

	Anslag 1957/58	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Anslag 1958/59	Styrelsens förslag 1959/60	Departement- chefens förslag 1959/60
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
8. Byggande av riksvägar	60,0	85,5	134,0	89,0	135,0	135,0
9. Byggande av länsvägar	103,0	166,4	175,3	133,0	200,0	200,0
10. Byggande av ödebygds- vägar	5,5	8,4	10,3	7,0	11,0	11,0
11. Byggande av storbroar	6,5	11,1	17,8	9,0	14,0	14,0
	175,0	271,4	337,4	238,0	360,0	360,0

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Behållningen å anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten uppgick den 1 januari 1958 till 262,7 milj. kr. Då för kalenderåret

1958 anvisats 175 milj. kr., uppgår de för samma år tillgängliga medlen till 437,7 milj. kr. Medelsförbrukningsramen för år 1958 angavs ursprungligen till 297 milj. kr. men har sedermera genom olika beslut av Kungl. Maj:t höjts till 320 milj. kr.

För budgetåret 1959/60 föreslår styrelsen en medelsanvisning om tillhoppa 360 milj. kr. med följande fördelning.

Anslag till byggande av	Procentuell fördelning 1958/59	Belopp i milj. kr.	Procentuell fördelning 1959/60
riksvägar	37,5	135	37,5
länsvägar	55,6	200	55,6
ödebygdsvägar	3,0	11	3,0
storbroar	3,9	14	3,9
	100,0	360	100,0

Då företaget avseende byggande av bro vid Bergnäset jämte tillfartsvägar ännu icke är slutfört, förutsätter styrelsen att för innevarande budgetår lämnat bemyndigade att avföra resterande kostnader från anslaget till Byggande av storbroar, får gälla tills vidare.

Genom de begränsningar som gjorts av vägbyggnadsanslagen vid behandlingen av tidigare års anslagsäskanden, kommer marginalen mellan tillgängliga anslagsmedel och fastställda investeringsramar att bli mindre än vad tidigare varit fallet. Behov kan med hänsyn härtill uppkomma att mot slutet av kalenderåret 1959 å något av berörda anslag i förväg taga i anspråk medel från de för budgetåret 1959/60 anslagna och för kalenderåret 1960 avsedda medlen.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten under år 1957 uppgick till 287,4 milj. kr. För år 1958 fastställde statsmakterna i samband med behandlingen av 1958 års statsverksproposition en medelsförbrukningsram om 297 milj. kr. Såsom tidigare nämnts har emellertid Kungl. Maj:t med hänsyn till den sedermera inträdda arbetskraftssituationen och till vissa lokalt inträffade tjällossningssvårigheter genom skilda beslut under våren 1958 ansett denna ram böra höjas till 320 milj. kr. Enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknas omslutningen under år 1958 i verkligheten också komma att uppgå till sistnämnda belopp.

För väg- och vattenbyggnadsverkets vägbyggnadsverksamhet under år 1959 har riksdagen i enlighet med förslag i 1958 års statsverksproposition angivit en ram om 330 milj. kr. I anledning av framställning från arbetsmarknadsstyrelsen om ytterligare medel för arbetslöshetens bekämpande har emellertid Kungl. Maj:t — såsom förut berörts — genom beslut

den 28 november 1958 funnit lämpligt att i nämnda syfte höja ramen med 25 milj. kr. till 355 milj. kr. Härvid har föreskrivits, att ramhöjningen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skall disponeras i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen för utläggande av entreprenadarbeten.

Den vid ingången av år 1959 disponibla medelsbehållningen under förevarande anslag kan beräknas till ca 355 milj. kr. I anledning av den gjorda höjningen av ramen för år 1959 torde häremot svarande medel om sammanlagt 25 milj. kr. böra äskas på tilläggsstat för budgetåret 1958/59 med följande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna anslagsfördelning, nämligen 1 milj. kr. till Byggnads av riksvägar, 21 milj. kr. till Byggnads av länsvägar samt 3 milj. kr. till Byggnads av ödebygdsvägar. Till förfogande för år 1959 skulle i enlighet härmed komma att stå ca 380 milj. kr.

Den marginal om i runt tal 25 milj. kr., som under angivna förutsättningar skulle föreligga mellan tillgängliga medel och ram för år 1959, kan komma att visa sig så liten eller vara så fördelad att vissa administrativa svårigheter kan uppstå att nå den tänkta medelsomslutningen om 355 milj. kr. Såsom styrelsen föreslagit, torde Kungl. Maj:t i mån av behov och på det sätt som i det enskilda fallet kan komma att visa sig lämpligt för att uppnå den sammanlagda medelsomslutningsramen, få bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för verksamheten under kalenderåret 1959 i förväg taga i anspråk medel från väganlagen för budgetåret 1959/60.

Såsom anförts i den allmänna översikten har jag för den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1960 i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag förordat anslag om sammanlagt 360 milj. kr.

Vad angår frågan hur nämnda totalbelopp för budgetåret 1959/60 (arbetsåret 1960) skall fördelas på vederbörliga anslag anser jag, att den av styrelsen föreslagna medelsfördelningen bör godtagas. I enlighet härmed förordas följande fördelning av anslagsmedlen för nästa budgetår, nämligen 135 milj. kr. eller 37,5 % på anslaget till Byggnads av riksvägar, 200 milj. kr. eller 55,6 % på anslaget till Byggnads av länsvägar, 11 milj. kr. eller 3,0 % på anslaget till Byggnads av ödebygdsvägar samt 14 milj. kr. eller 3,9 % på anslaget till Byggnads av storbroar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt att få avföra återstående kostnader för det ännu icke avslutade företaget byggande av bro vid Bergnäset jämte tillfartsvägar från anslaget till Byggnads av storbroar. Något hinder häremot torde ej böra möta. Det bör dock åligga styrelsen att, sedan företaget fullbordats, till Kungl. Maj:t inkomma med uppgift om det belopp, som med stöd av ifrågavarande bemyndigande tagits i anspråk av storbroanslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1959/60 anvisa följande reservationsanslag att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

a) Byggande av riksvägar	kr	135 000 000
b) Byggande av länsvägar	»	200 000 000
c) Byggande av ödebygdsvägar	»	11 000 000
d) Byggande av storbroar	»	14 000 000

[12] 12. Vissa vägbyggnadsarbeten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1957/58	85,0 ¹	72,4	13,7 ²
1958/59 (statsliggaren s. 397)	4,0		
1959/60 styrelsen	10,0		
departementschefen ...	4,0		

¹ Varav 18 milj. kr. anvisade å tilläggsstat II under samma titel, 20 milj. kr. å tilläggsstat II under titeln Ytterligare medel för vissa vägbyggnadsarbeten samt 12 milj. kr. å tilläggsstat III under sistnämnda titel.

² Härav skall 1,7 milj. kr. kvarstå å förevarande anslag medan återstoden överföres till anslaget Beredskapsarbeten å vägar och gator (V ht).

Anslaget skall fr. o. m. budgetåret 1958/59 användas för oförutsedda vägarbeten, som icke hunnit eller ej lämpligen kan inordnas i den ordinarie planläggningen. Särskilt avses därvid vägarbeten i samband med nedläggning av icke bärkraftiga järnvägslinjer samt med kraftverksbyggen etc. För väg- och gatuarbeten i sysselsättningssyfte utnyttjas det under femte huvudtiteln uppförda anslaget Beredskapsarbeten på vägar och gator, vilket i likhet med förevarande anslag avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För innevarande budgetår har anvisats 4 milj. kr., vilket tillsammans med den reservationsmedelsbehållning, som förefanns vid budgetårsskiftet, innebär att ca 5,7 milj. kr. står till förfogande.

I samarbete mellan järnvägsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen pågår f. n. utredning angående kostnaderna för eventuellt erforderlig upprustning av vägnätet omkring de järnvägslinjer, som kan komma att nedläggas inom de närmaste åren. Utredningen är icke avslutad och några kostnadsuppgifter kan ännu icke lämnas. Styrelsen nämner emellertid att om de framställningar om järnvägsnedläggelser, som f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, bifalles, 6—7 milj. kr. kommer att erfordras enbart för dessa. Härtill kommer erforderliga kostnader för väg- och vattenbyggnadsverkets medverkan vid vägbyggnader i samband med kraftverksbyggen m. m.

Styrelsen hemställer, att anslaget upptages till 10 milj. kr.

Yttranden

Järnvägsstyrelsen anför, att de avsevärda förlusterna på vissa trafiksvaga bandelar nödvändiggör skyndsam överflyttning till landsväg av deras återstående trafik. Även om järnvägsstyrelsen väsentligen inriktar undersökningarna på trafiksvaga bandelar i områden med tillfredsställande vägnät, anser styrelsen det vara av stor betydelse för statens järnvägar att rationaliseringsarbetet icke hindras av bristande tillgång på anslagsmedel för de vägupprustningsarbeten, som kan aktualiseras i vissa fall. Styrelsen tillstyrker därför — med vitsordande av att 6—7 milj. kr. kommer att erfordras för vägupprustningar i samband med de nedläggningsobjekt, som f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning — väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagshemställan.

Vattenfallsstyrelsen framhåller, att styrelsen enligt föreliggande planer på tillvaratagandet av vattenkraften i bl. a. Luleälven och Umeälven kommer under den närmaste 10-årsperioden att bedriva en intensiv utbyggnadsverksamhet inom Norrbottens och Västerbottens län. Verksamheten kommer att medföra väsentligt ökad trafik beträffande fordonens antal och tyngd på befintliga allmänna vägar inom länen framför allt under byggnadstiden men i viss utsträckning även under tiden därefter. Den ombyggnad av de allmänna vägarna, som med hänsyn härtill enligt styrelsens uppfattning bör ske och som ej är förutsedd i flerårsplanerna, uppskattas medföra en kostnad av ca 30 milj. kr. Härav skulle på budgetåret 1959/60 belöpa sig mellan 10 och 12 milj. kr. Härtill kan komma kostnader för brobyggnader i anledning av försämrade isar och vintervägar. Vattenfallsstyrelsen anser det synnerligen angeläget, att medel för budgetåret 1959/60 anvisas under förevarande anslag i sådan omfattning, att ifrågavarande vägföretag kan bestridas därav.

Departementschefen

För de ändamål, som förevarande anslag är avsett att tillgodose, beräknas 1,7 milj. kr. finnas disponibla såsom reservationsmedelsbehållning. Med hänsyn härtill och med beaktande av att anslaget för innevarande budgetår är upptaget till 4 milj. kr. beräknar jag behovet av ytterligare medel under budgetåret 1959/60 till sammanlagt 4 milj. kr. Anslaget kan därför uppföras med oförändrat belopp.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare**[13] 13. Bidrag till underhåll av vägar och gator**

	Anslag Milj. kr.	Nettoutgift Milj. kr.
1957/58	52,0	48,1
1958/59 (statsliggaren s. 397)	52,0	
1959/60 styrelsen	51,0	
departementschefen ...	51,0	

Bidrag från förevarande anslag utgår enligt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för fyra år i sänder fastställd kostnadsberäkning. Jämkning av sådan beräkning kan ske under löpande fyraårsperiod i den mån väg- och gatuhållningsskyldigheten ökas genom inkorporering, förändring av enskild väg till allmän eller förklaring att gata skall anses såsom för biltrafiken viktig eller eljest då väsentligen förändrade förhållanden i avseende å underhållet inträder. Förändringar i prisläge eller trafikintensitet föranleder icke dylik jämkning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Vid årets jämkning har styrelsen beviljat bidrag retroaktivt till underhåll av nytillkomna leder i skälig utsträckning, vilket bidragit till att nettoutgiften under budgetåret 1958/59 kommer att uppgå till 53,1 milj. kr. Då någon retroaktiv utbetalning av underhållsbidrag icke blir aktuell år 1959, beräknas anslagsbehovet för detta år komma att nedgå. Styrelsen har bedömt anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 till 51 milj. kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslaget för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 51 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14] 14. Bidrag till byggande av vägar och gator

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1956/57	110,0	50,9	192,3
1957/58	45,0	82,0	155,3
1958/59 (statsliggaren s. 397)	—		
1959/60 styrelsen	125,0		
departementschefen ...	55,0		

Enligt nu gällande bestämmelser utgår för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata, i mån av tillgång på där-till anslagna medel, statsbidrag med 95 % till städer och samhällen, som är väghållare. Bidragen utgår enligt en fördelningsplan, som efter länsstyrelsernas hörande upprättas och fastställs av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnar vissa uppgifter om utfallet av förevarande verksamhet sedan år 1944.

Fördelnings- plan år	Beräknad kostnad för företag i planen	Motsva- rande stats- bidrag	Tillgängliga medel			Disponerat bidrag å av väghållaren under perio- den utförda arbeten	Reell be- hållning vid periodens slut
			överförda från tidi- gare för- delnings- planer	tilldelning under perioden	Summa Milj. kr.		
1944—45	26,0	23,5	5,6	3,4	9,0	4,9	4,1
1946—47	46,0	43,0	4,1	10,0	14,1	6,1	8,0
1948—49	75,0	70,0	8,0	12,8	20,8	12,6	8,2
1950—51	45,0	43,0	8,2	9,6	17,8	21,6	— 3,8
1952—53	140,0	130,0	— 3,8	42,3	38,5	54,0	— 15,5
1954—55	260,0	245,0	— 15,5	119,0	103,5	71,5	32,0
1956—57	550,0	510,0	32,0	198,0	230,0	130,0	100,0
1958—59	650,0	610,0	100,0	45,0	145,0	180,0	— 35,0

Till grund för bestämmande av disponerat bidrag har beträffande perio-derna 1944—51 legat godkända redovisningar. För perioderna 1952—57 grundar sig uppgifterna på städernas redogörelser. Anslagsförbrukningen under perioden 1958—59 har uppskattats.

För byggnadsverksamheten under perioden 1958—59 beräknas ett ytterligare anslagsbehov av 35 milj. kr. Styrelsen utgår från att medel för täckande av detta behov kommer att anvisas på tilläggsstat.

Styrelsen framhåller, att utbyggandet av huvudtrafiklederna i städerna är en nödvändig förutsättning för att trafiken i dessa skall kunna avvecklas på ett godtagbart sätt. Trånga gator måste ofta vidgas och befintlig bebyggelse rivas för att ge plats för nödvändiga trafikleder samtidigt som dyrbara konstarbeten, såsom planskilda korsningar, tunnlar etc. ofta måste utföras. Dessa arbetsobjekt kräver investeringar av helt annan storleksordning än tidigare då mera konventionella trafiklösningar kunnat tillgripas. På många håll måste mycket radikala åtgärder vidtagas för att det överhuvud skall vara möjligt att hålla trafiken i gång.

Gällande fördelningsplan för perioden 1958—1959 upptar företag till en sammanlagd byggnadskostnad av ca 650 milj. kr. Härutöver anmäler sig ett flertal objekt av en storleksordning, som kräver speciellt beaktande, då det gäller att taga ställning till städernas behov av investeringsmedel. Vissa av dessa objekt är av så hög angelägenhetsgrad att de måste komma till utförande i en nära framtid för att icke överbelastningen av befintliga leder skall medföra kaotiska förhållanden. Hit hör bl. a. en ny älvförbindelse i Göteborg samt den s. k. Essingeleden i Stockholm, vilka i en första etapp är av storleksordningen 100 milj. kr. vardera. För att icke en ohållbar situation skall uppkomma, är det enligt styrelsens förmenande nödvändigt, att medelstilldelningen till städerna så avpassas, att densamma möjliggör ett successivt drivande av företag av nämnda storlek.

Då hittillsvarande medelstilldelning endast i undantagsfall medgivit att företag som ägt direkt samband med nyexploatering kunnat inrymmas i städernas fördelningsplaner, har städerna i stor utsträckning haft att i sådana fall med egna medel verkställa ny- och ombyggnad av vägar och gator av statsbidragsberättigad karaktär. Inom de största städerna och då i första hand Stockholm (Stor-Stockholm) är situationen nu sådan att exploatering av ur boendesynpunkt lämpliga områden kan förhindras eller fördröjas till följd av att erforderliga trafikleder kräver investeringar av sådan storleksordning, att lederna icke kan utbyggas i erforderlig takt. Detta kan få till följd en ur samhällsekonomisk synpunkt icke önskvärd utspridning av bebyggelsen till mindre välbelägna områden långt från den egentliga stadskärnan. Det är därför angeläget, att medelstilldelningen till städerna blir sådan, att den jämväl ger ökade möjligheter till en samordnande verksamhet, då det gäller bostadsbyggande och den med detsamma förknippade byggandet av trafikleder. Styrelsen avser härvid i första hand större byggnadsprojekt ingående i aktuella trafikledsplaner, vilkas snara fullföljande är en nödvändig förutsättning för att förhindra en på lång sikt olycklig snedvridning av bebyggelseplaneringen.

Styrelsen har upptagit anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 till 125 milj. kr., vilket jämfört med vägplanen innebär ett års eftersläpning.

Departementschefen

Den nu aktuella anslagsberäkningen avser bidragsbehovet för kalenderåret 1960.

De under kalenderåret 1957 enligt för åren 1956 och 1957 fastställd fördelningsplan utförda bidragsberättigade arbetena å vägar och gator inom städer och samhällen, som är egna väghållare, motsvarar en bidragstilldelning av ca 70 milj. kr. Under år 1958 beräknas arbeten enligt för åren 1958 och 1959 fastställd fördelningsplan motsvarande ett bidragsbelopp av inemot 90 milj. kr. bli utförda. Om det visar sig, att anläggningsverksamheten under år 1958 får angiven omslutning, skulle vid 1959 års början finnas ca 55 milj. kr. i reell behållning av statsbidragsmedel för fortsatt byggnadsverksamhet.

För verksamheten under år 1959 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhållit rätt att i enlighet med fördelningsplanen ställa statsbidrag i utsikt till berörda städer och samhällen intill vad som motsvarar den sammanlagda byggnadsvolym, som kan uppnås under år 1958.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina petita förutsatt att medel anvisas på tilläggsstat för att täcka den överdisponering av anslaget om (90 — 55) 35 milj. kr., som kan beräknas uppstå med hänsyn till byggnadsverksamheten under år 1959. För år 1960 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt ett anslagsbelopp om 125 milj. kr.

För byggnadsverksamheten under år 1960 bör väg- och vattenbyggnadsstyrelsen givas rätt att på samma sätt som gäller för år 1959 ställa statsbidrag i utsikt intill vad som motsvarar en sammanlagd byggnadsvolym av 90 milj. kr. i statsbidrag. Vad därefter beträffar anslagsberäkningen för nästa budgetår bör under förevarande anslag beräknas medel i en omfattning, som möjliggör en bidragsutbetalning i enlighet med medgiven byggnadsverksamhet. Den kassamässiga behållningen under anslaget vid utgången av budgetåret 1957/58 uppgick till ca 155 milj. kr. Med beaktande av denna reservationsmedelsbehållning har jag beräknat behovet av ytterligare medel för att täcka den kassamässiga förbrukningen intill den 30 juni 1960 till 55 milj. kr.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning**[15] 15. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1956/57	15,5	15,5	3,6
1957/58	17,5	17,0	4,1
1958/59 (statsliggaren s. 397)	19,5		
1959/60 styrelsen	22,5		
departementschefen ...	21,0		

Enligt kungörelsen den 19 december 1952 angående statsbidrag till enskild väghållning (SFS 793/52), vilken i huvudsak reglerar anslagets användning, skulle underhållsbidrag utgå med 60 % och, då synnerliga skäl förelåge, med 75 % av den beräknade kostnaden för underhåll av bidragsberättigad enskild väg. Sedermera har emellertid 1956 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i 1956 års statsverksproposition — vari en närmare redogörelse för anslagets användning lämnas — godkänt en höjning av underhållsbidraget med 5 % till 65 resp. — då synnerliga skäl föreligger — 80 % av den beräknade kostnaden för underhåll av bidragsberättigad enskild väg. Samtidigt godkändes en utvidgning av tillämpningsområdet för iståndsättningsbidraget, så att anordnande av mötesplatser samt förstärkningsarbeten på lokalt begränsade vägsträckor gjordes bidragsberättigade.

I tvenne motioner (I: 166 och II: 189) till 1958 års A-riksdag hemställdes om ökning av nyssnämnda bidragsandelar till 70 resp. 85 % av den beräknade underhållskostnaden. Med anledning av dessa motioner framhöll statsutskottet (SU 6), att starka skäl onekligen kunde åberopas som skäl för ökning av den procentsats efter vilken statsbidrag nu utginge till enskilda vägar. Med hänsyn jämväl till de ekonomiska konsekvenserna härav för statsverkets del fann utskottet emellertid sig icke berett att — enbart på grundval av det förslag härutinnan som framlagts i motionerna — nu förorda en sådan ändring av bidragsbestämmelserna.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Med anledning av vad som förevarit i ärendet vid 1958 års A-riksdag har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med stöd av från vägförvaltningarna inhämtat material undersökt förändringarna i kostnaderna för underhåll av enskilda vägar under de senaste åren. De kostnadsökningar, som därvid kunnat konstateras, kan anses ha uppstått dels genom förändring av penningvärdet, dels genom den ständigt pågående trafikökningen. Enligt

styrelsens mening utgör förändringar i penningvärdet icke skäl för procentuell ökning av statsbidraget medan däremot kostnadsökningar till följd av ökad trafik av andra än väghållaren synes utgöra skäl för höjning av bidragsprocenten.

De av styrelsen verkställda undersökningarna har givit vid handen, att kostnadsökningarna från år 1955, vars kostnadsläge legat till grund för bestämmandet av nu gällande bidragsprocenter, till år 1958 totalt är av sådan storleksordning, att bidragsprocenten skulle behöva ökas med 10 för att den på intressenterna fallande andelen skall bli oförändrad. Då såsom tidigare framhållits kostnadsökningen icke enbart beror på den ökade trafiken utan jämväl på förändringarna i penningvärdet, anses en höjning av statsbidraget böra begränsas till 5 %.

Styrelsen förordar, att statsbidraget till underhåll av enskild väg fr. o. m. år 1959 höjes till normalt 70 % och, där synnerliga skäl föreligger, till 85 % att gälla jämväl bidrag varom länsstyrelserna tidigare meddelat beslut.

Styrelsen övergår härefter till att redogöra för medelsbehovet under nästa budgetår. Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1958, i runt tal 4,1 milj. kr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 0,2 milj. kr. samt av reservationer hos länsstyrelserna å sammanlagt ca 3,9 milj. kr. Av sistnämnda belopp utgjorde ca 0,9 milj. kr. ofördelad reservation, vilket även förutsatts och beaktats vid fördelningen mellan länen av anslaget för budgetåret 1958/59. Den hos länsstyrelserna fördelade reservationen, d. v. s. bidrag som beviljats men ej utanordnats, har således vid ifrågavarande tidpunkt uppgått till 3,0 milj. kr.

Sedan innevarande års anslag fördelats mellan länen finnes hos Kungl. Maj:t en reservation av ca 0,5 milj. kr.

För 1959 erfordras till 1940—1958 års vägar i runt tal 17,2 milj. kr. och för 1959 års nya vägar enligt länsstyrelsernas beräkning ett belopp av 0,8 milj. kr. Till 1940—1959 års vägar erfordras sålunda med nuvarande procentsats sammanlagt 18,0 milj. kr. Vid bifall till förslaget om höjning av bidragsprocenten bör anslaget ökas med ca 8 % till 19,5 milj. kr.

Till iståndsättningsbidrag till 1944, 1949, 1954 och 1959 års vägar beräknar länsstyrelserna ett sammanlagt bidragsbelopp av 4,2 milj. kr. och till redskapsbidrag 0,5 milj. kr.

Medelsbehovet för budgetåret 1959/60 skulle sålunda uppgå till $(19,5 + 4,2 + 0,5)$ 24,2 milj. kr.

Med hänsyn till dels den hos Kungl. Maj:t förefintliga reservationen å anslaget, 0,5 milj. kr., dels de besparingar som erfarenhetsmässigt visat sig uppstå å anslaget och som styrelsen för innevarande år uppskattat till 1,2 milj. kr. finner väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att den av länsstyrelserna beräknade bidragsverksamheten på förevarande område kan fullföljas med ett anslag av 22,5 milj. kr.

Medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner torde under budgetåret 1959/60, liksom för innevarande budgetår, kunna begränsas till ett sammanlagt belopp av 500 000 kr.

Yttranden

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om höjning av nu utgående statsbidrag till underhåll av enskilda vägar har yttranden avgivits av *statskontoret, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen* samt *länsstyrelserna i Södermanlands, Älvsborgs och Jämtlands län*.

Samtliga remissinstanser utom skogsstyrelsen har tillstyrkt eller ej funnit anledning motsätta sig den föreslagna höjningen av underhållsbidraget med hänsyn till den inträdda trafikökningen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anmäler viss tveksamhet samt påpekar att vid omuppskattningar av underhållskostnaderna, som normalt verkställes vart femte år, hänsyn tages till såväl kostnadsökningen på grund av ökad trafik som penningvärdets försämring, varigenom väghållarna i allt väsentligt kompenseras i dessa avseenden. Omuppskattningen kan vidare författningsenligt ske med kortare intervall, om länsstyrelsen finner anledning därtill eller väghållare så påfordrar. Med hänsyn härtill och till att bidragsprocenten höjdes så sent som 1956 samt även till kravet på allmän återhållsamhet synes det länsstyrelsen kunna ifrågasättas, om ytterligare höjning nu kan anses befogad. Då emellertid det enskilda vägunderhållet i många fall är mycket betungande för väghållarna och en differentiering av bidragsprocenten för olika väghållare ej är lämplig, vill länsstyrelsen icke motsätta sig den föreslagna höjningen.

Skogsstyrelsen anser att en höjning kommer att vidga klyftan mellan de vägar, för vilka underhållsbidrag utgår, och övriga enskilda vägar. Detta kan i gränsfallen medföra ojämnheter, som ur rättvisesynpunkt knappast är önskvärda. Det vill vidare synas, som om vägar, i fråga om vilka en högre bidragsprocent än 80 är motiverad, skäligen bör övertagas till allmänt underhåll. Det bör därför övervägas, om ej syftet att bereda väghållarna kompensation för ökad underhållsbörda kan tillgodoses inom ramen för nuvarande bestämmelser.

Departementschefen

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen må underhållsbidrag till enskild väg beviljas att utgå med 65 % av den kostnad, vartill underhållet av vägen skäligen uppskattas. Då synnerliga skäl föreligger, utgår bidraget med 80 % av den uppskattade kostnaden. Dessa procenttal fastställdes av 1956 års riksdag, varvid tidigare utgående bidrag höjdes med 5 %. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår nu efter viss utredning en ytterligare höjning av underhållsbidragen med 5 % till 70 resp. 85 % för att bereda

de enskilda väghållarna kompensation för den del av de ökade underhållskostnaderna, som beror på inträdd trafikökning. Vidare hemställer styrelsen om en uppräknig av anslaget till nästa budgetår med 3 milj. kr. Härav hänför sig ca 1,5 milj. kr. till den förordade höjningen av procent-satserna.

Jag är inte beredd att tillstyrka förslaget om en höjning av nu gällande bidragsprocent. Däremot synes väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning i övrigt böra godtagas, vilket innebär en ökning med 1,5 milj. kr.

Liksom tidigare budgetår torde slutligen medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar böra avse ett belopp av 500 000 kr.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 21 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) medgiva, att under budgetåret 1959/60 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 500 000 kr.

[16] 16. Bidrag till byggande av enskilda vägar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr	Milj. kr.
1956/57	14,0	11,5	21,5
1957/58	15,0	12,8	23,7
1958/59 (statsliggaren s. 398)	15,0		
1959/60 styrelsen	15,0		
departementschefen ...	14,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget per den 30 juni 1958, i runt tal 23,7 milj. kr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 1,5 milj. kr. samt hos länsstyrelserna av dels en fördelad reservation, d. v. s. beviljade men ej utanordnade bidrag, av ca 14,4 milj. kr., dels en ofördelad reservation av ca 7,8 milj. kr. Sistnämnda belopp torde väsentligen bli disponerat under senare delen av år 1958.

De medel, som under arbetsåret 1958 beviljas till nya företag, beräknas för fortsättnings- och slutbidrag av 1958/59 års anslag binda ett belopp av 3,8 milj. kr. och av anslaget för budgetåret 1959/60 ett belopp av ca 2,0 milj. kr. På samma sätt beräknas anslaget för budgetåret 1958/59 bli bundet med ca 1,7 milj. kr. för vägar påbörjade 1957.

Anslaget för budgetåret 1958/59 (arbetsåret 1959) har anvisats med 15,0 milj. kr. Till nya företag 1959 kan således beräknas bli disponibelt — om vissa tilläggsbidrag till äldre företag antages belöpa sig till ca 1,0 milj. kr. — ett belopp av ca (15,0 — 3,8 — 1,7 — 1,0) 8,5 milj. kr.

Till fortsättnings- och slutbidrag kan beräknas att av anslaget för budgetåret 1959/60 därigenom blir bundet ett belopp av 4,0 milj. kr. Till sådana bidrag kan således detta anslag beräknas totalt bli bundet med (2,0 + 4,0) 6,0 milj. kr.

Då till nya företag bör kunna disponeras anslagsbelopp av samma omfattning som föregående år, föreslår styrelsen för budgetåret 1959/60 ett anslag på 15,0 milj. kr., som i stort sett beräknas kunna disponeras sålunda: bundna belopp 6,0 milj. kr., vissa tilläggsbidrag till äldre företag 1,0 milj. kr. samt nya företag år 1960 8,0 milj. kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina petita föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp om 15 milj. kr. Med hänsyn till att den hos Kungl. Maj:t befintliga obundna reservationsmedelsbehållningen å anslaget är c:a en miljon större än förra året, har jag vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 ansett mig kunna förorda en medelsanvisning om 14 milj. kr. Om anslaget för nästa budgetår uppföres med sistnämnda belopp, kan till länsstyrelsernas förfogande beräknas bli disponibelt lika mycket bidragsmedel för verksamheten under år 1960 som under år 1959 eller omkring 15 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål

[17] 17. Utredningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	400 000	489 200	89 600
1957/58	425 000	426 900	87 700
1958/59 (statsliggaren s. 398)	435 000		
1959/60 (förslag)	435 000		

Från anslaget bestrides kostnaderna för bl. a. bidrag till samfundet för hembygdsvård och ingenjörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission samt till speciella utredningar inom väg- och vägtrafikväsendet jämte studieresor.

Yrkanden

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) föreslår, att anslaget höjes med 45 000 kr.

I skrivelser den 10 maj och 19 september 1958 har *samfundet för hembygdsvård* anhållit om höjning av statsbidraget till 30 000 kr. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 25 augusti 1958 föreslagit, att bidraget för budgetåret 1959/60 upptages till oförändrat belopp eller 15 000 kr.

Motiv

Ur styrelsens motivering återges här i sammandrag följande avsnitt.

Anvisningarna för speciella utredningar är i stor omfattning bundna till redan pågående utredningar. På väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppdrag bedriver sålunda statens väginstitut alltjämt vissa undersökningar rörande vägars bärighet och utredningar inom det trafiktekniska området. Styrelsen, som utgår ifrån att denna pågående forskning skall fullföljas, beräknar erforderliga medel härför till 300 000 kr. Härutöver erfordras ca 100 000 kr. till fortsatta undersökningar inom det betongtekniska området och till utredningar rörande trafiktekniska och vissa fordonstekniska problem av principiell innebörd. Särskilt sistnämnda forskningsverksamhet bör utvidgas och intensifieras. Styrelsen syftar härvid bl. a. på de trafiktekniska utredningar, som kan beräknas bli aktualiserade i anslutning till styrelsens arbete med den under fjolåret framlagda vägplanen. Kostnadsberäkningen innebär i denna del en medelsökning med 45 000 kr. — För övriga ändamål, vilka anslaget är avsett att tillgodose, upptar styrelsen oförändrade belopp.

Departementschefen

Jag är ej beredd att förorda någon ändring i fråga om detta anslag, som därför bör upptagas med oförändrat belopp under nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 435 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18] 18. **Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	15 000	11 600	29 900
1957/58	15 000	19 400	25 500
1958/59 (statsliggaren s. 399)	50 000		
1959/60 (förslag)	65 000		

Yrkanden

1. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget upptages till ett belopp av 25 000 kr.

2. I statsverkspropositionen till 1957 års riksdag (VI ht. s. 46) anmäldes, att *svenska nationalkommittén i anslutning till internationella föreningen för bro- och byggnadskonstruktioner* anhållit att ett belopp av 100 000 kr. måtte ställas till kommitténs förfogande för bestridande av vissa kostnader för föreningens nästa kongress, vilken var avsedd att äga rum i Stockholm år 1960. Föredragande statsrådet uttalade därvid att, under förutsättning att riksdagen icke hade något att erinra, statsbidrag syntes böra utgå för anordnande av ifrågavarande kongress. Bidraget borde emellertid icke överstiga 50 000 kr. Då medel för ändamålet icke behövde äskas för det då aktuella budgetåret, avsåg föredraganden att i sinom tid, därest kongressen anordnades i Sverige, efter förnyad framställning från berörda kommitté återkomma i frågan. Uttalandet föranledde ingen erinran från riksdagen.

Sedermåra har kommittén i skrivelse den 16 juni 1958 anhållit att ett belopp av 50 000 kr. måtte ställas till förfogande för ifrågavarande ändamål. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande tillstyrkt framställningen.

Departementschefen

Såsom statsbidrag för anordnande av ifrågavarande internationella bro- och byggnadskonstruktionskongress i Sverige år 1960 torde 50 000 kr. böra upptagas under detta anslag. För övriga ändamål, som anslaget är avsett att tillgodose, beräknar jag 15 000 kr. för nästa budgetår. Anslaget skulle alltså uppföras med (50 000 + 15 000) 65 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[19] 19. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 9 angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppföres endast med ett formellt belopp av 100 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond*
för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 kr.

VATTEN- OCH AVLOPPSLEDNINGAR**[20] 20. Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp**

Detta anslag är för budgetåret 1958/59 uppfört med 30 milj. kr.

Starka skäl talar för en reformering av bidragsgivningen till vatten- och avloppsanläggningar. Inom kommunikationsdepartementet pågår f. n. arbete med utarbetandet av förslag till ändrade bidragsregler på förevarande område. Det väsentligaste målet är att förkorta väntetiden för kommunerna i fråga om utbetalning av statsbidraget. Det målet bör enligt min mening uppnås på två sätt, dels genom en sänkning av bidragsprocenten och dels genom en höjning av anslaget. Det är min avsikt att förorda särskild proposition till riksdagen med förslag att den *genomsnittliga* bidragsprocenten sänkes från nuvarande ca 30 till omkring 20 % samt att anslaget höjes från 30 till 45 milj. kr. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 45 000 000 kr.

C. Vägtrafikväsendet

[21] 1. Statens bilinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 441 600	2 528 600
1958/59 (statsliggaren s. 401)	3 008 300	
1959/60 (förslag)	3 105 000	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 384 300 kr.

1. Personalförstärkningar	Ökning
a) 15 bilinspektörer i högst Ae 19	297 000
b) 5 biträden i reglerad befordringsgång	47 100
2. Omräkningar	
a) Löneklassuppflyttningar	19 900
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	20 300
	384 300

Motiv

Ur väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning återges här i sammandrag följande avsnitt.

Verksamheten vid statens bilinspektion från förstatligandet den 1 januari 1948 belyses av följande sammanställning.

År	Registrerings- besiktning	Kontrollbesiktning föranledda av		Lämplig- hets- intyg	Typ- besikt- ning	Kompe- tensprov	Prov med körskole- personal
		flygande inspekt.	annan orsak				
1948	55 851	6 142	12 002	6 395	36	72 534	120
1952	64 503	13 123	15 035	6 000	364	139 432	839
1953	63 057	16 197	15 409	7 439	457	151 192	583
1954	67 078	16 625	14 915	7 642	425	178 329	747
1955	52 428	24 055	23 776	7 449	436	199 173	1 025
1956	46 712	26 457	41 494	15 136	368	193 284	883
1957	41 787	27 120	46 176	10 685	493	197 388	670

Sammanlagda antalet förrättningar är praktiskt taget detsamma år 1956 och år 1957. Det synes därför som den kraftiga ökning av arbetsmängden, som konstaterats under en följd av år, numera upphört. Å andra sidan har några tecken på nedgång i antalet förrättningar ej kunnat iakttagas. Under de fyra första månaderna 1958 har antalet prov för kör- och trafik-kort varit ungefär detsamma som under motsvarande tid föregående år.

Bilinspektionen har under en följd av år arbetat under ytterst pressande förhållanden. Den otillräckliga kapaciteten har medfört långa väntetider för de förrättningsökande. Talrika klagomål har förekommit. Trots att under de senaste budgetåren medel anvisats för förstärkning av personalen kan dock denna ej anses fullt tillräcklig ens för de uppgifter, som skall utföras enligt hittills gällande bestämmelser.

Den ändring av trafiklagstiftningen, som genomförts med början den 1 juli 1958, kommer att öka bilinspektionens arbete i väsentlig grad och motiverar personalförstärkning. I detta avseende framhåller styrelsen följande.

Från den 1 juli 1958 skall den teoretiska delen av körkorts- och trafik-kortsproven vara både skriftlig och muntlig. Om ett muntligt förhör skall ha något värde, får det utsträckas till åtminstone några minuter per elev och drager då 20 till 30 minuter per körkortsgrupp.

Vidare skall den, som har till yrke att för annans räkning framföra buss eller lastbil med totalvikt överstigande 7 ton, framdeles inneha trafik kort. Denna reform skall vara genomförd efter en tid av 4—5 år. Antalet förare, som kommer att beröras av bestämmelsen, beräknas till ca 40 000. Detta innebär en ökning av 10 000 trafik kort per år, vilket med hänsyn till den relativt höga underkännandeprocenten vid sådana prov motsvarar ca 18 000 prov per år.

Registrerat motorfordon eller släpfordon, som är inrättat uteslutande för brandväsendet eller för transport av sårade eller sjuka eller som användes uteslutande för brandväsendet, skall fr. o. m. den 1 juli 1958 undergå årlig kontrollbesiktning. Denna bestämmelse kommer att medföra omkring 4 000 nya kontrollbesiktningar per år. Dessa blir tidsödande.

Betydelsen ur trafiksäkerhetssynpunkt av att motorfordonen är i tillfredsställande skick har ingående belysts av 1953 års trafiksäkerhetsutredning. Styrelsen är angelägen om att de besiktningar, som verkställs vid bilinspektionen, blir noggrant utförda. Under senare år har det blivit möjligt att förse besiktningsmännen med vissa hjälpmedel. Denna instrumentanskaffning skall fortsättas. Handhavandet av utrustningen kräver dock viss tid och varje besiktning tar därför längre tid i anspråk.

Utbildningen av polismän för flygande inspektion har blivit en allt större uppgift för inspektionen. Det har hittills varit svårt att tillgodose kraven på utbildning av kraftigt stegrat antal polismän. Samtidigt gör sig ett behov av längre och grundligare utbildningskurser alltmera gällande.

För dessa olika ändamål beräknas en förstärkning med 22 bilinspektörer vara erforderlig. Då det knappast är möjligt att under ett budgetår utbilda så många nya besiktningsmän, begränsar styrelsen sin framställning avseende budgetåret 1959/60 till att avse 15 nya tjänster som besiktningsmän. De bör placeras i högst lönegrad 19. Det bör ankomma på styrelsen att fastställa den slutliga lönegradsplaceringen.

Bilinspektörer är nu stationerade på 34 orter. Regelbundna mottagningar hålles därjämte på ca 100 orter. Styrelsen får då och då mottaga

framställningar med förslag om ökning av antalet stationsorter. Önskemål om stationsort har anmälts från Karlskoga, Hudiksvall, Söderhamn, Ljusdal, Bollnäs och Ludvika. Verksamheten har numera i Karlskoga och Hudiksvall nått sådan omfattning, att stationering av besiktningsman i dessa städer kan vara motiverad. Antalet förrättningar uppskattas till 3 500 å 4 000 årligen, vilket ger en besiktningsman full sysselsättning. Karlskoga är vidare av betydande storlek (ca 35 000 invånare). I fråga om Hudiksvall framhålles, att avståndet till stationsorten är avsevärt (153 km). Styrelsen hemställer därför att besiktningsman skall få vara stationerad i sistnämnda båda städer.

Yttranden

Statskontoret. Under de tre senaste åren har antalet av bilinspektionen utförda förrättningar uppgått till fr. o. m. år 1955 308 000, 325 000 och 324 000. Mellan 3 500 och 4 000 förrättningar för år torde utgöra full sysselsättning för en bilinspektör. Den nuvarande belastningen per besiktningsman uppgår till 3 500 förrättningar årligen. Under förutsättning av oförändrade uppgifter borde inspektionens redan existerande personalkader vara tillräcklig. På grund av de ändringar av trafiklagstiftningen, som trätt i kraft fr. o. m. den 1 juli 1958, torde emellertid inspektionens arbetsbörda komma att öka i icke oväsentlig grad. För budgetåret 1959/60 kan enligt vad statskontoret inhämtat den ändrade lagstiftningen beräknas medföra, att antalet förrättningar stiger till 394 000 per år eller med 70 000. Huvuddelen härav eller 40 000 förrättningar föranledes av att den teoretiska delen av körkortsproven skall vara såväl muntlig som skriftlig. Statskontoret betonar att erfarenheter av den nya lagstiftningens verkningar i arbetsbelastande riktning ännu icke föreligger och att vissa av styrelsen angivna nytillkommande uppgifter är av övergående natur. Statskontoret — som för sin del är införstådd med att personalförstärkning är nödvändig för att bilinspektionen skall vara i stånd att fullgöra sina arbetsuppgifter på ett tillfredsställande sätt — finner dock därför försiktigheten bjuda att tillskottet av nya tjänster ej blir så stort som styrelsen förutsatt. Statskontoret föreslår, att antalet nya bilinspektörstjänster i mellangraderna fastställas till 8 med fördelning å olika förekommande lönegrader i ungefär samma proportion som f. n. Jämväl förstärkningen av kontorspersonalen bör genomföras i minskad takt eller med 3 nya kontorsbiträdestjänster.

Statens organisationsnämnd. Antalet förrättningar vid bilinspektionen har under senare år varit i stort sett oförändrat, medan däremot personalen icke oväsentligt förstärkts. Nya uppgifter, som tillkommit den 1 juli 1958, synes till stor del vara av den art, att de kan förläggas till de tider på året, då tillströmningen av andra arbetsuppgifter är proportionsvis låg. Dessa omständigheter motiverar enligt organisationsnämnden en viss återhållsamhet ifråga om ytterligare personalförstärkningar.

Departementschefen

Under budgetåret 1957/58 inleddes en upprustning av statens bilinspektions personella resurser för att öka inspektionens kapacitet och sätta den i stånd att bemästra den under 1950-talet uppkomna arbetsanhopningen. Denna personalökning fortsattes under innevarande budgetår. Den hittills beslutade sammanlagda förstärkningen torde få betecknas som betydande. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framför allt med hänsyn till den ökning av bilinspektionens arbete, som är att förvänta med anledning av den ändring av trafiklagstiftningen, som genomförts med början den 1 juli 1958, begärt ytterligare en väsentlig personalökning. I likhet med hörda remissmyndigheter anser jag emellertid att man med hänsyn till redan skedd förstärkning bör gå fram med försiktighet när det gäller tillskapande av nya tjänster. Jag föreslår att under nästa budgetår ytterligare tre bilinspektörstjänster må inrättas, varav två i Ae 19 och en i Ae 16. Kostnaderna härför beräknas till 56 448 kr. Samtidigt tillstyrker jag styrelsens förslag om utökning av antalet bilinspektörskontor, varvid Karlskoga och Hudiksvall göres till nya stationsorter.

Jag har ej något att erinra mot styrelsens förslag till uppräknings anslaget med 19 900 kr. för löneklassuppflyttningar och 20 300 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Kompensationsbeloppet torde i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra upptagas i bilinspektionens avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter». Anslaget bör i överensstämmelse härmed uppföras med (3 008 300 + 56 448 + 19 900 + 20 300) i runt tal 3 105 000 kr.

I detta sammanhang vill jag — med hänsyn till vad som förevarit i frågan under bl. a. 1958 års A- och B-riksdagar — anmäla min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag besluta om viss höjning av förrättningsavgifterna vid statens bilinspektion i anledning av den allmänna kostnadsstegringen och de ökade kraven på bilinspektörernas utbildning och förrättningsgarnas noggrannhet sedan avgifterna fastställdes för över tio år sedan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 1 390 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, *förslagsvis* 1 256 200
3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* 438 500

4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	20 300
	Summa kr. 3 105 000

b) till *Statens bilinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 105 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22] 2. Statens bilinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	851 500	892 400
1958/59 (statsliggaren s. 401)	905 000	
1959/60 (förslag)	978 800	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget ökas med 132 500 kr.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar m. m. (anvisat 1958/59 632 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 602 400 och 579 600 kr.) ökning med hänsyn till äskad personalförstärkning (45 000 kr.) samt höjda resekostnadsersättningar för tjänsteresa med egen bil (14 000 kr.); minskning med anledning av förslag om inrättande av två nya stationsorter (20 000 kr.) ...	+ 39 000
2. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 18 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 18 500 och 36 300 kr.) ökning med hänsyn till belastningen	+ 12 000
3. Övriga expenser (anvisat 1958/59 248 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 236 800 och 210 900 kr.)	
a) ökning på grund av beräknade kostnadsstegringar för städning	+ 5 000
b) kostnader med anledning av äskad personalförstärkning, varav 26 500 kr. engångskostnad	+ 52 500
c) engångskostnad med anledning av föreslagen utökning av antalet stationsorter	+ 7 200
d) engångskostnad för anskaffning av räknemaskiner (7 centralorter saknar räknemaskin)	+ 4 000
e) engångskostnad med anledning av beräknade flyttningar till nya lokaler (högst 4)	+ 25 000
f) avgår för budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp för räknemaskiner	— 12 200
	+ 132 500

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar m. m. torde böra ökas med 20 000 kr.

Jag har ingenting att erinra mot den föreslagna uppräkningsen av delposten till bränsle, lyse och vatten med 12 000 kr. Under delposten till övriga expenser beräknar jag ett ökat medelsbehov av 5 000 kr. för städning, 30 000 kr. i anledning av föreslagen personalförstärkning, 5 000 kr. för utökning av antalet stationer, 4 000 kr. för anskaffning av räknemaskiner samt 10 000 kr. för kostnader i samband med ev. flyttningar till nya lokaler. Sistnämnda belopp förutsättes tagas i anspråk endast i den mån flyttning verkligen kommer till stånd. Sammanlagt torde 34 000 kr. få anses som engångskostnader. Med borträknande av det för budgetåret 1958/59 anvisade engångsbeloppet om 12 200 kr. skulle delposten till övriga expenser ökas med (5 000 + 30 000 + 5 000 + 4 000 + 10 000 — 12 200) 41 800 kr.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (905 000 + 20 000 + 12 000 + 41 800) 978 800 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 978 800 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[23] 3. Statens bilinspektion: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	25 000	26 400	20 800
1957/58	50 000	66 200	4 600
1958/59 (statsliggaren s. 402)	50 000		
1959/60 (förslag)	120 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 70 000 kr.

Motiv

För att fortsätta anskaffningen av utrustning till statens bilinspektion enligt i föregående års petita angiven plan erfordras oförändrat belopp om 50 000 kr. under budgetåret 1959/60.

På framställning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är byggnadsstyrelsen f. n. sysselsatt med att utarbeta förslag till lokaler för bilinspektionerna i Norrköping och Luleå, innefattande även besiktningshallar. Anslag för att uppföra byggnaderna under nästa budgetår äskas av byggnadsstyrelsen. För utrustning i dessa hallar (bl. a. bromsprovare och fordonsvåg) beräknas 35 000 kr. per anläggning eller tillhopa 70 000 kr.

Departementschefen

Jag tillstyrker att ett oförändrat belopp om 50 000 kr. ställes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för anskaffning av utrustning enligt i förra årets statsverksproposition anmäld plan. Byggnadsstyrelsen har i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i annat sammanhang hemställt om medel att få uppföra nya lokaler åt bilinspektionen i bl. a. Norrköping och Luleå. I anslutning härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under detta anslag begärt medel för anskaffning av viss verkstadsutrustning till dessa nybyggnader. Under hänvisning till min tillstyrkan av byggnadsförslagen under punkt 12 i kapitalbudgeten för kommunikationsdepartementet (bil. 27) förordar jag att 70 000 kr. anvisas under förevarande anslag för inköp av sistnämnda utrustning. Anslaget skulle i enlighet härmed uppföras med (50 000 + 70 000) 120 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24] 4. Registrering av motorfordon

	Anslag
1957/58	1 000
1958/59 (statsliggaren s. 402)	1 000
1959/60 (förslag)	1 000

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/8 1958) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[25] 5. Bidrag till vissa kommunikationsändamål

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	350 000	252 700	354 600
1957/58	300 000	392 400	262 200
1958/59 (statsliggaren s. 404)	300 000		
1959/60 (förslag)	300 000		

En kortfattad redogörelse för anslagets användning har lämnats i 1953 års statsverksproposition (VI ht p. 44). Fr. o. m. budgetåret 1956/57 avräknas detta anslag mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr.

Motiv

De utgifter, som bestrids av anslaget, utgörs huvudsakligen av bidrag till anordnande samt underhåll och drift av passbåtstrafik i skärgårdarna och på olika insjöar i Norrland m. m. Med hänsyn till angelägenheten av att denna bidragsverksamhet kan ges en tillräcklig omfattning beräknas medelsbehovet för budgetåret 1959/60 till 350 000 kr.

Departementschefen

Vid beräkningen av medelsbehovet under budgetåret 1959/60 för de ändamål, som ifrågavarande anslag är avsett tillgodose, har jag funnit ett oförändrat anslagsbelopp om 300 000 kr. vara tillfyllest.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26] 6. Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	4 650 000	360 200	4 290 800
1957/58	2 600 000	5 547 100	1 343 700
1958/59 (statsliggaren s. 404)	2 400 000		
1959/60 (förslag)	3 500 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1958) hemställer, att anslaget upptages till 3 500 000 kr.

Motiv

För budgetåret 1958/59 tillgängliga medel uppgår till 3 743 700 kr. Hos styrelsen inneliggande, ännu ej slutligt behandlade ansökningar om statsbidrag representerar ett sammanlagt bidragsbelopp av ca 3 286 000 kr. Då dessa ansökningar beräknas kunna slutbehandlas under budgetåret, kan den vid utgången av innevarande budgetår förefintliga behållningen å anslaget beräknas till 457 000 kr.

Kostnaden för sådana säkerhetsanordningar, som beräknas bli färdigställda under år 1958 och till vilka statsbidrag kommer att sökas före den

1 april 1959, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med järnvägsstyrelsen uppskattat till sammanlagt 4 400 000 kr. Räknas med 90 % statsbidrag, skulle bidraget uppgå till 3 960 000 kr. För budgetåret 1959/60 erfordras således ett anslag av (3 960 000 — 457 000) 3 503 000 kr. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill, att anslaget upptages till 3 500 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda beräkningen uppföres med 3 500 000 kr. samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs-korsningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[27] 7. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs-korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	250 000	53 700	446 300
1957/58	350 000	288 300	508 000
1958/59 (statsliggaren s. 405)	450 000		
1959/60 (förslag)	450 000		

Förevarande anslag har uppförts på riksstaten fr. o. m. budgetåret 1955/56. Bidrag från anslaget avses skola utgå till järnvägsföretag med 90 % av engångskostnaderna för utförande av vissa trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid plankorsningar mellan järnväg och enskild ej allmänne-ligen befaren väg (VI ht 1955 s. 56).

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kr. till 650 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1957/58 var tillgängliga anslagsmedel disponerade med undantag av en mindre summa. Under innevarande budgetår kan, enligt uppgifter som inhämtats från järnvägsstyrelsen och de enskilda järnvägsförvaltningarna, ansökningar om bidrag förväntas i sådan omfattning, att tillgängliga medel icke blir fullt tillräckliga.

Anslaget har möjliggjort vidtagande av siktförbättrande åtgärder m. m. av stor betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt. Behovet är emellertid så stort, att en successiv ökning av medelstildelningen är synnerligen önskvärd.

Efter samråd med järnvägsstyrelsen förordas att anslaget för budgetåret 1959/60 upptages till 650 000 kr.

Departementschefen

Anslaget har under de båda senaste budgetåren höjts från 250 000 kr. till 450 000 kr. eller nära fördubblats. För nästa budgetår torde anslaget böra upptagas till oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägsforsningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[28] 8. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	398 000	423 600
1958/59 (statsliggaren s. 405)	473 500	
1959/60 (förslag)	497 200	

Yrkande

Statens biltrafiknämnd (skr. ²⁸/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 71 800 kr.

	Ökning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 kanslist i Ae 15	16 773
b) 1 assistent i Ae 15	16 773
c) 1 kansliskrivare i Ae 10	12 973
d) 1 skriv- eller kontorsbiträde i 5 lönegraden	10 008
2. Löneregleringar	
a) 1 förste byråsekreteraretjänst i Ae 23 förändras till byrådirektörstjänst i Ae 24	1 573
b) 1 kontorsbiträdestjänst i Ao 5 förändras till kanslibiträdets-tjänst i Ae 7 (avsedd för ett ordinarie kontorsbiträde, varvid kontorsbiträdestjänsten ej skall uppehållas)	626
3. Tjänsteförändringar	
1 befattning med arvode motsvarande 23 löneklassen ändras till tjänst i Ag 23	—
4. Omräkningar	
a) Löneklassuppflyttningar m. m.	9 932
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 142
	71 800

Nämnden hemställer vidare under hänvisning till i föregående års petita anförda skäl, att till förnyad prövning upptages frågan om ordinariesättning av befattningarna såsom byråchef, två byrådirektörer, en förste byråsekreterare, en kontorist samt en expeditiionsvakt.

Motiv

Den personalförstärkning, som fr. o. m. budgetåret 1958/59 tillförts nämnden, avser kontrollen av färdskrivaruppteckningar. För nämndens arbete i övrigt har någon förstärkning icke erhållits. Utvecklingen har gjort det angeläget att öka nämndens personella resurser. Antalet ärenden har oavslåeligt ökat. Nämnden kan icke utan förstärkning av personalen på ett nöjaktigt sätt fullgöra sina olika uppgifter. Bristen på personal har därjämte medfört, att ärendenas handläggning ofta fördröjs. Klagomål har icke sällan framförts.

Nämnden har för att motverka olägenheterna av personalbristen sökt slopa vissa uppgifter och i övrigt rationalisera verksamheten. Från ingången av år 1958 har nämnden därvid inskränkt bearbetningen av den förda driftstatistiken. Nämnden har vidare genom omarbetning av blanketterna för tillstånd till beställningstrafik för godsbefordran kunnat åstadkomma att arbetet med utskrifterna underlättas och att vid utskrift av trafiktillstånd samtidigt erhålles utskrift av registerkort för nämndens register över meddelade trafiktillstånd. Reformen har helt nyligen genomförts, men nämnden räknar med att på längre sikt en viss arbetsbesparing skall uppstå. I övrigt har det icke befunnits möjligt att genomföra några rationaliseringsåtgärder av sådan betydelse, att de kan påverka nämndens arbetsbörda.

1 b) och d) Nämnden upprepar sin förra året gjorda hemställan om en assistent och ett skriv- eller kontorsbiträde för taxearbeten. Med nuvarande personalstyrka kan nämnden icke verkställa de omfattande och komplicerade utredningar, som behövs på taxeområdet. Det har visat sig ej heller vara möjligt för nämnden att i erforderlig utsträckning betjäna länsstyrelserna m. fl. med erforderliga yttranden i taxefrågor. Hos nämnden pågår f. n. lönsamhetsundersökningar, som kan föranleda en taxerevision inom såväl lastbils- som buss- och drosktrafiken. När resultaten framkommer under senare halvåret 1959 måste man räkna med att ingående utredningar blir påkallade. — Den föreslagna biträdestjänsten är emellertid numera erforderlig även för fullgörande av andra uppgifter än inom taxeområdet. En förstärkning av biträdespersonalen inom nämnden är nämligen ofrånkomlig.

Departementschefen

Biltrafiknämnden torde böra erhålla en förstärkning av biträdespersonalen. Jag tillstyrker därför nämndens hemställan om att få anställa

ett skriv- och kontorsbiträde till en kostnad av 10 008 kr. Vidare torde hos biltrafiknämnden böra inrättas en kanslibiträdestjänst i Ae 7, därvid en tjänst som ordinarie kontorsbiträde icke skall uppehållas. Detta medför en kostnadsökning av 626 kr.

För automatiska lönestegringar beräknar jag 13 074 kr., varav 9 932 kr. för löneklassuppflyttningar m. m. samt 3 142 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Sistnämnda belopp bör i enlighet med vad chefen för eivildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i nämndens avlöningsstat såsom en särskild förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

Då jag i övrigt icke anser mig kunna tillstyrka nämndens förslag, skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (473 500 + 10 008 + 626 + 13 074) i runt tal 497 200 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	39 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	371 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	57 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 200
Summa kr. 497 200	

b) till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 497 200 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[29] 9. Statens biltrafiknämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	40 000	38 000
1957/58	40 000	39 000
1958/59 (statsliggaren s. 405)	48 000	
1959/60 (förslag)	51 500	

Yrkande

Biltrafiknämnden (skr. ^{28/8} 1958) hemställer, att anslaget höjes med 6 000 kr.

Ökning

1. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 3 000 kr.; belastning 1956/1957 och 1957/58 resp. 3 100 och 3 400 kr.) ökning med hänsyn till belastningen	500
2. Övriga expenser (anvisat 1957/58 och 1958/59 resp. 29 500 och 37 500 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 29 500 och 29 500 kr.) ökade kostnader i anledning av ökat behov av blanketter, skrivmaterial m. m. samt för inköp av kontorsmaskiner m. m. ...	5 500
	6 000

Departementschefen

Anslagsposten till bränsle, lyse och vatten torde böra höjas med 500 kr. och posten till övriga expenser med 3 000 kr. Anslaget skulle i enlighet härmed för nästa budgetår upptagas till (48 000 + 500 + 3 000) 51 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 51 500 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[30] 10. Statens trafiksäkerhetsråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	132 600	132 200
1958/59 (statsliggaren s. 406)	150 600	
1959/60 (förslag)	173 000	

I. Statens trafiksäkerhetsråds petita

Statens trafiksäkerhetsråd hemställer i skrivelse den 30 augusti 1958 att anslaget Statens trafiksäkerhetsråd m. m. utbyts mot två förslagsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, benämnda det ena »Statens trafiksäkerhetsråd: Avlöningar» och det andra »Statens trafiksäkerhetsråd: Omkostnader m. m.».

Rådet har för budgetåret 1959/60 för de med det nuvarande anslaget avsedda ändamålen yrkat en ökning med 113 400 kr. till 264 000 kr. Härav skulle 186 000 kr. upptagas under det föreslagna nya avlöningsanslaget samt 78 000 kr. under det nya omkostnadsanslaget.

I. Statens trafiksäkerhetsråd: Avlöningar

(särskilt förslagsanslag)

	Ökning
1. Personalökningar	
a) 1 byrådirektör tillika undersökningsledare i Ae 24	26 712
b) 1 förste aktuarie i Ag 23	25 376
c) 1 amanuens i Ag 13	15 131

	Ökning
d) 1 kanslibitråde i Ag 7	11 108
e) tillfällig personal	3 100
f) extra skrivhjälp	500
2. Löneregleringsfråga	
1 kanslichef i Bo 1 i stället för arvode enligt Ae 26/29 + 150 kr./mån.	23
3. Vikariatsersättningar	1 500
4. Löneklassuppflyttning	307
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	1 043
	84 800

II. Statens trafiksäkerhetsråd: Omkostnader m. m.

(särskilt förslagsanslag)

1. Sjukvård	}	20 500
2. Reseersättningar		
3. Expenser		
4. Publikationstryck m. m.		
5. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor (ökning i anledning av stegrat antal olyckor m. m. (5 021 kr. — motsvarade kostnader för ett halvt kontorsbiträde) samt med hänsyn till lönehöjning och kompensation för höjda folkpensionsavgifter (616 kr.) och till ökade kostnader för maskinell bearbetning och material 2 463 kr. ...		8 100
		28 600

I + II 113 400

Motiv

Inom rådet bildades hösten 1957 en arbetsgrupp, benämnd TRAG (trafiksäkerhetsrådets arbetsgrupp) och bestående av en ledamot av rådet, rådets kanslichef och dess sekreterare samt personal från statistiska forskningsgruppen vid Stockholms högskola. Gruppen har i ett program för de tre budgetåren 1958/61 upptagit bl. a. insamlandet av grundläggande information om inträffade trafikolyckor, studium genom fältarbete av trafikanternas beteenden och av fordon på skilda platser på vägen och under olika trafikförhållanden, specialundersökningar rörande konstruktionsdetaljer hos motorfordon i förhållande till trafiksäkerhetskravet samt undersökningar om vilka trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder, som är mest lönsamma och därför ägnade att leda till bästa utnyttjande av tillgängliga resurser. Det trafiksäkerhetsstudium av ett län, som f. n. pågår inom gruppen, väntas ge värdefulla synpunkter på det praktiska trafiksäkerhetsarbetet. Gruppen bör vara knuten till rådets kansli och arbetet bedrivs i dess regi.

Den nuvarande organisationen kan blott betraktas som ett provisorium, så länge den till rådet fast knutna personalen är så liten som f. n. Rådet

föreslår därför — i anslutning till sina äskanden i sina petita för budgetåret 1958/59 — i första hand att en tjänst i Ae 24 inrättas för en person, som skall leda den i egen regi bedrivna utredningsverksamheten och jämte kanslichefen upprätthålla kontakten med forskningsinstitut eller enskilda forskare. Vidare bör medel ställas till förfogande för anställning av en förste aktuarie i Ag 23. Denne tjänsteman skulle svara för den statistiska planeringen av TRAG:s verksamhet samt för bearbetningen och analyseringen av det insamlade undersökningsmaterialet. Den juridiskt-administrativa sidan av kansliets arbete bör förstärkas med en amanuens tjänst. En tjänst som kanslibiträde i Ag 7, som f. n. bekostas av forskningsanslaget, bör beredas utrymme inom avlöningsanslagets ram.

Rådet förnyar sin hemställan, att kanslichefen, som alltsedan rådets start 1949 fungerat på denna post och därvid haft löneförmåner, som motsvarat lön för byråchef, erhåller en tjänst motsvarande en byråchefsbefattning i lönegrad Bo 1.

II. Organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1957 tillkallade chefen för kommunikationsdepartementet samma dag tre sakkunniga¹ för att utreda trafiksäkerhetsarbetets inriktning och arbetsformer m. m. De sakkunniga, som sedermera antog benämningen *organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958*, har avgivit ett i augusti 1958 dagtecknat betänkande (stencilerat) med förslag rörande trafiksäkerhetsarbetets organisation.

Av de framlagda förslag, för vilkas lösning riksdagens medverkan erfordras, torde vissa frågor av främst finansiell natur böra behandlas i denna statsverksproposition. Jag avser därför att nu anmäla utredningens förslag, i vad avser trafiksäkerhetsforskningens organisation under förevarande anslag, i fråga om forskningsprogram under anslaget till Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning samt beträffande propaganda och upplysning under anslaget till Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF). Kommitténs förslag om inrättande av dels frivilliga länsförbund, dels obligatoriska kommunala trafiksäkerhetsnämnder m. m. — i sistnämnda avseende föreslås ändring av vägtrafikförordningen — är av den natur, att de av mig torde få upptagas till behandling i annan ordning. Slutligen bör nämnas att av utredningen behandlade frågor rörande trafikundervisningen i skolorna faller under ecklesiastikministerns ämbetsområde.

Över betänkandet har yttranden inhämtats från ett stort antal myndigheter och organisationer. I de delar av ärendet, som nu anmäles i stats-

¹ Landshövdingen B. A. Nordenstam, ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare F. G. Karlsson och ledamoten av riksdagens andra kammare L. D. Cassel.

verkspropositionen, har yttranden avgivits av *socialstyrelsen*, *statskontoret*, *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (VoV)*, *statens väginstitut (SVI)*, *statens trafiksäkerhetsråd (STR)*, *medicinalstyrelsen*, *statens medicinska, naturvetenskapliga, samhälls- och rättsvetenskapliga samt tekniska forskningsråd*, *statspolisintendenten*, *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, *1955 års universitetsutredning*, *svenska stadsförbundet*, *Kungl. automobilklubben (KAK)*, *motorförarnas helnykterhetsförbund (MHF)*, *motormännens riksförbund (M)*, *cykel- och mopedfrämjandet (CMF)*, *NTF*, *svenska vägföreningen*, *trafikförsäkringsföreningen*, *överstyrelsen för röda korset* samt *Sveriges läkares automobilklubb*.

Nuvarande organisation

Trafiksäkerhetsforskningen i vårt land ledes av STR, forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning, SVI och VoV. Härutöver bedriver på olika håll enskilda läkare och andra vetenskapsmän sådan forskning.

STR tillkom år 1949 (VI ht s. 69) som ett indirekt resultat av 1945 års trafiksäkerhetskommittés arbete. Rådet har bl. a. till uppgift att självt bedriva trafiksäkerhetsforskning och att understödja och samordna den forskning av sådant slag som bedrivs på andra håll i landet. STR består av ett av Kungl. Maj:t bestämt antal ledamöter, f. n. tio. En av ledamöterna skall vara verkställande direktören i NTF eller den NTF i hans ställe utser. Övriga ledamöter förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid. Kungl. Maj:t utser en av ledamöterna till ordförande samt en till ställföreträdare för denne. Bland ledamöterna företräds vetenskaperna medicin, psykologi, statistik, fordonsteknik, vägteknik och juridik. Polisen representeras av statspolisintendenten. Sedan den 1 juli 1958 är även chefen för den då inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nyinrättade trafikbyrån ledamot. Viss ytterligare anknytning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen består bl. a. i att företrädare för styrelsen må närvara vid rådets sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten samt att rådets kassarörelse sköts av styrelsen. Rådets kansli förestås av en kanslichef och består i övrigt av en sekreterare och ett kanslibiträde.

Grundforskning i rådets regi utförs av vissa forskningsinstitutioner vid universitet och högskolor samt vid SVI. Målforskning har bedrivits av statistiska forskningsgruppen vid Stockholms högskolas försäkringsmatematiska institut och inom rådets kansli. Rådet har, som förut nämnts, bildat en arbetsgrupp för tillämpad trafiksäkerhetsforskning. Rådet utger en serie meddelanden om sina forskningsresultat.

Forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning består av företrädare för de medicinska, naturvetenskapliga, samhälls- och rättsvetenskapliga och tekniska forskningsråden samt STR m. fl. Kommittén bildades 1956 och avsågs bestå t. v. i avvaktan på att större anslag anvisas för trafiksäkerhetsforskning. För budgetåret 1958/59 har råden till kom-

mittlens förfogande ställt 165 000 kr. Hittills har kommittén ägnat sig åt tillämpad forskning.

Statens väginstitut är ett forskningsinstitut för vägtekniska och vägtrafiktekniska frågor. Dess ledning utövas av en direktion, vars ordförande är chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Institutet har varit föremål för särskild utredning, vars resultat redovisas under anslaget till Statens väginstitut.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som är chefsmyndighet för bl. a. det allmänna vägväsendet, vägtrafiken och bilinspektionen, har att, särskilt beträffande vägtrafikärendena, verka för största möjliga trafiksäkerhet. Styrelsen är det viktigaste av de organ, som har att utnyttja trafiksäkerhetsforskningens resultat. Därjämte bedrivs i viss utsträckning forskningsbetonad verksamhet på trafiksäkerhetsområdet inom styrelsen eller utom verket men i dess regi. Styrelsens trafiksäkerhetsarbete ankommer numera i första hand på dess nyinrättade trafikbyrå.

Brister hos nuvarande organisation

En av de största bristerna hos nuvarande organisation är enligt kommitténs uppfattning att samarbetet mellan STR och VoV hittills varit otillfredsställande. En annan brist är att forskningens resultat inte utnyttjas så som borde ske. Utredningen påtalar vidare, att trafiksäkerhetsforskningens många olika företrädare ej håller tillräcklig kontakt med varandra samt att hithörande forskning lider stor brist på medel.

Utredningen anför härom i sammandrag bl. a.

Resultaten av forskningsarbetet måste ligga till grund för arbetet inom de organ, som har att bestämma om vägars och fordons utformning, om andra trafiktekniska åtgärder, om nya trafikregler, om undervisning och propaganda m. m. Av största betydelse är, att kontakten mellan STR och VoV är god. Behovet av dylik samverkan har emellertid hittills inte tillräckligt beaktats. Ett inte obetydligt antal forskningsuppgifter har påbörjats och fullföljts i rådets regi utan att styrelsen ägt kunskap därom. En viss organisatorisk förbättring har dock skett i och med att chefen för styrelsens nya trafikbyrå blivit ledamot av rådet.

Viktiga forskningsresultat har offentliggjorts, men ingen har känt direkt ansvar för att de lett till erforderliga trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder. Det är angeläget med en sträng sovring bland tänkbara forskningsprojekt, särskilt som den nuvarande olycksutvecklingen i trafiken kräver åtgärder, som snabbt kan leda till påtagliga resultat. Till förhindrande av dubbelarbete och för att trafiksäkerhetsfrågorna skall bli så mångsidigt belysta som möjligt är det vidare nödvändigt att forskarna samarbetar. Nuvarande brist på samarbete är förklarlig med hänsyn till att forskning på trafiksäkerhetsområde berör så många olika vetenskapsgrenar. Men på grund av problemens sammansatta natur är samverkan särskilt påkallad.

På grund av knappheten på medel har trafiksäkerhetsforskning kunnat bedrivas i alltför ringa utsträckning. Genom att forskningen inte kunnat

läggas upp på längre sikt och med rimliga forskarlöner har man vidare stundom saknat möjlighet att hålla kvar kvalificerade krafter och ej vetat, hur långt man vågat engagera sig i en forskningsuppgift.

Kommitténs organisationsförslag

Kommittén har kommit till den uppfattningen, att de mest framträdande bristerna hos den nuvarande organisationen bör kunna i stort sett undanröjas med relativt enkla medel. Därjämte anser kommittén, att även om forskningen måste starkt intensifieras så bör dock forskningsarbetet sättas i gång i en något långsammare takt än vad som från många håll påfordrats. De olika problemen griper så in i varandra, att takten bör ökas med en viss försiktighet för att tillgängliga resurser skall kunna utnyttjas effektivt. Ökningen bör ske efter hand som erfarenheten om trafiksäkerhetsforskningen i vårt land vidgas. Kommitténs förslag med avseende på forskningen avser därför huvudsakligen endast STR:s sammansättning och verksamhetsformer, och det framlagda forskningsprogrammet har erhållit en tämligen begränsad omfattning. Förslaget innebär likväl att STR byggs ut till att bli ett organ, som direkt företräder trafiksäkerhetsarbetet och som kan ta initiativ till, utreda och föra fram förslag till lämpliga åtgärder. Trafiksäkerhetsforskningen bör under rådets ledning även i fortsättningen bedrivas vid befintliga forskningsinstitutioner, vid universitet och högskolor samt av fristående forskare.

Kommittén betonar att en lämplig *arbetsfördelning* mellan trafiksäkerhetsforskningens skilda företrädare är nödvändig. Ett nära samarbete är den bästa garantin härför och kommittén framlägger också förslag, som syftar bl. a. till samverkan inom forskningen. En kompetensfördelning av generell slag torde dock inte helt kunna undvaras. Någon detaljreglering av gränserna för resp. organs verksamhetsområde är ej tänkbar. Sammanfattningsvis utgår kommittén från den fördelningen av trafiksäkerhetsforskningen mellan dess företrädare, att rådet främst bör ägna sig åt forskning med huvudsaklig inriktning på problem rörande människans beteende i trafiken, att statens väginstitut regelmässigt synes ha att bedriva forskning och vetenskapliga undersökningar av utpräglat väg- och fordons-teknisk natur *samt att* i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi i allmänhet bör ifrågakomma tekniska, företrädesvis trafiktekniska, mera rutinemässiga försök och analyser samt en fortlöpande granskning av olycksutvecklingen.

Beträffande *förhållandet mellan STR och VoV* framhålls, att VoV:s arbete måste grunda sig på en allsidig kunskap om trafikolyckornas orsaker m. m. Nödvändigt är även att alla de erfarenheter inom det praktiska vägområdet som kan uppbringas på olika håll och särskilt inom VoV, kommer forskningen tillgodo, så att denna inriktas på de mest angelägna problemen. Kontakten mellan VoV och STR måste därför vara god. Kom-

mittén anser inte att behovet av sådan samverkan skall tillgodoses så att rådet infogas i styrelsen eller får karaktären av enbart ett rådgivningsorgan. Att VoV skulle vara centralorgan för all trafiksäkerhetsforskning är inte möjligt. De viktigaste skälen för att rådet bör vara självständigt i förhållande till styrelsen är, att annan vetenskap än den tekniska inte torde kunna få en lämplig och stimulerande arbetsmiljö inom VoV samt att STR bör ha en sådan ställning att det kan kritisera VoV:s verksamhet. Att STR erhåller en fri ställning torde vara en förutsättning för en allmän uppslutning från vetenskapens sida kring trafiksäkerhetsforskningen. Endast om rådet står fritt, vinnes därför enligt kommittén förutsättningar för ett gott arbetsresultat, grundat på förtroendefullt samarbete. Som jämförelse framhålles att SVI och de statliga forskningsråden intager en oberoende ställning i förhållande till myndigheter och andra.

Den önskvärda förbindelsen mellan rådet och VoV föreslås ordnad så, att VoV:s chef automatiskt är rådets ordförande. Därvid har förhållandet mellan VoV och SVI tagits till förebild. Genom en sådan förbindelse skulle VoV:s stora betydelse inom det praktiska trafiksäkerhetsarbetet på ett lämpligt sätt återspeglas inom rådet. Vidare skulle vinnas en god garanti för ökat intresse inom VoV för STR:s arbete. Slutligen skulle därigenom nås fördelen av att en och samma person är den främste företrädaren för VoV, STR och SVI.

Kommittén betonar, att trafikproblemen är av sammansatt natur och att trafiksäkerhetsforskning bedrivs på skilda håll. Denna forskning måste hållas samman bättre än hittills för att tillgängliga resurser skall ge maximalt utbyte. *STR bör därvid vara en samlingspunkt* och inom sig rymma de intressen, som f. n. funnit sitt uttryck i forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning. Rådet bör ha möjlighet att medverka till att intresset för trafiksäkerhetsforskning ytterligare sprids och stimuleras bland vetenskapsmännen. Allt detta fordrar, att rådet byggs på en bred och mångsidig vetenskaplig bas. — Rådets arbete torde t. v. främst bära avse begränsade uppgifter, som kan beräknas bli lösta på relativt kort tid. För en lämplig sovring bland mängden av tänkbara forskningsuppgifter måste forskningen stå i nära kontakt med den praktiskt inriktade verksamhet, som har att utnyttja dess resultat. En sådan kontakt är även av stor betydelse för att forskningsrönen skall komma denna verksamhet tillgodo. Tidigare har berörts hur ett gott samarbete mellan STR och VoV bör kunna tryggas. Det bör tillses att även kontakten med det tillämplande arbetet i övrigt på trafiksäkerhetsområdet blir den bästa möjliga.

Med utgångspunkt i huvudsak från dessa överväganden föreslår kommittén en vidgad representation i rådet. Antalet *ledamöter* bör ökas från tio till femton. Rådet skulle därvid bestå av ordförande — generaldirektören i VoV — samt ledamöter: två företrädare för medicinsk vetenskap, en företrädare för den praktiska psykologien, en statistiker, två tekniker som

företrädare för fordonsteknik resp. vägteknik, varav en bör tillhöra väginstitutet, en jurist knuten till lagstiftningsarbetet på trafiksäkerhetens område, statspolisintendenten, verkställande direktören i NTF eller den föreningen i hans ställe utser samt fem ytterligare ledamöter.

Minst tre, helst fyra, av ledamöterna bör representera de vetenskapliga forskningsråden, företrädesvis de medicinska, naturvetenskapliga och tekniska råden. Vidare bör tillses, att bl. a. det lokala trafiksäkerhetsarbetet och yrkesbilismen kommer att företrädas. Varje ledamot bör ha en personlig suppleant. Ordförandens ställföreträdare bör vara överdirektören i VoV. Ledamöterna och suppleanterna för dem bör — fränsett ordföranden och hans suppleant, NTF:s representant samt statspolisintendenten — liksom hittills utses av Kungl. Maj:t.

Ett arbetsutskott om 5 ledamöter föreslås med huvudsaklig uppgift att bereda ärenden samt att företräda rådet mellan dess sammanträden.

VoV:s chef bör vara utskottets ordförande och överdirektören i styrelsen hans ställföreträdare. Överdirektören bör vara närvarande både vid rådets och vid arbetsutskottets sammanträden i största möjliga utsträckning. Övriga ledamöter bör utses av Kungl. Maj:t.

Beträffande *rådets arbete* berör utredningen den i olika sammanhang väckta tanken på att en särskild permanent haverikommission borde inrättas för vetenskapliga undersökningar rörande enstaka trafikolyckor inom ett bestämt område. Kommittén, som väl inser värdet av sådana undersökningar, är emellertid inte övertygade om det lämpliga häri. Det bör i stället ingå som ett led i rådets verksamhet att tillfälligtvis organisera arbetsgrupper med uppgift att utföra olycksplatsundersökningar.

Det ligger i sakens natur att trafiksäkerhetsforskningen i Sverige måste stå i kontakt med motsvarande verksamhet i utlandet. Rådet bör medverka till att denna kontakt blir så livlig som möjligt genom utbyte av forskningsprogram samt stipendiater etc.

Kommittén anser det värdefullt och lämpligt, att rådet som hittills bedriver egen forskning i den utsträckning förhållandena medger utan att dess övriga uppgifter åsidosätts. Rådet bör dock främst vara ett sammanhållande forskningsorgan. Forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning bör kunna upphöra med sin verksamhet. En viktig uppgift för rådet måste vara att tillse, att forskningsrönen kommer till praktisk nytta. I dess instruktion torde böra uttryckligen föreskrivas, att rådet är skyldigt att aktivt verka för detta mål. Rådet bör i mån av behov bearbeta framlagt material och ge det en lättillgänglig form samt se till att kännedom om forskningsrönen sprids. Rådet bör i samarbete med VoV se till att erforderliga lagförslag utarbetas. Det bör i första hand ankomma på rådets *kansli* att nyttiggöra forskningsresultaten.

Kommittén anser det vara av betydelse att rådets behov av kvalificerat juridiskt biträde på lämpligt sätt tillgodoses. Någon särskild

tjänst för ändamålet bör dock inte inrättas. Försöksvis bör ett visst belopp (25 000 kr.) ställas till rådets förfogande att vid behov användas för arvoden till lämpliga jurister med uppgift att utreda uppkommande lagstiftningsfrågor.

Kansliets fasta personal torde vara relativt väl anpassad för förekommande uppgifter och bör behålla sin nuvarande sammansättning. Någon minskning av personalen kan inte förordas.

Beträffande frågan om *kansliets organisatoriska ställning* skulle vissa fördelar nås om kansliet infogades i VoV:s organisation. Men i stort sett samma skäl som talar för att rådet självt bör stå fritt motiverar enligt utredningen, att även kansliet är oberoende. Inte heller kansliet bör alltså byggas in i VoV. Däremot förordas, att det förläggs till VoV:s lokaler. Därigenom torde vinnas väsentligen alla de fördelar, som hade kunnat nås om kansliet även i organisatoriskt avseende infogades i VoV, utan att principen om forskningens och rådets obundenhet av VoV träds för när.

I anledning av de direktiv, som gäller för kommitténs arbete, framläggs emellertid ett alternativt förslag, enligt vilket kansliet görs till en inom VoV självständig avdelning med benämningen »STR:s kansli» direkt underställd generaldirektören. Detta förslag avstyrkes dock.

Kostnaderna för rådets organisation beräknar utredningen för budgetåret 1959/60 till 180 000 kr., d. v. s. en ökning med 29 400 kr. Ökningen hänförs sig till största delen till arvode (25 000 kr.) till extra arbetskraft för lagstiftningsuppgifter. Utredningen framlägger förslag till arvoden åt rådets ledamöter. Hittillsvarande post för bestridande av dylika arvoden har ej helt utnyttjats och bör kunna sänkas.

	1958/59 Kr.	Ökning eller minskning Kr.	1959/60 Kr.
1. Arvoden till ledamöter	28 000	— 8 000	20 000
2. Ersättning till kanslipersonal m. m. ...	73 200	+ 26 800	100 000
3. Omkostnader	17 500	+ 7 500	25 000
4. Kostnader för snabbstatistik	31 900	+ 3 100	35 000
	150 600	+ 29 400	180 000

Yttranden

Kommitténs bedömning av bristerna hos den nuvarande organisationen för trafiksäkerhetsforskningen samt förslag till hur dessa brister skall kunna undanröjas har rönt allmänt instämmande. Från en del håll, framförallt från forskningsrådets sida, hade man helst sett en längre gående upprustning av ifrågavarande organisation och anmäler därför viss missräkning. I dagens läge är remissorganen med ett undantag dock ense om att tillstyrka kommitténs förslag i huvudsak. Endast i ett yttrande, avgivet av Sveriges läkares automobilklubb, har det ansetts, att förslaget ej

bör läggas till grund för proposition, enär de föreslagna ökade resurserna i olika avseenden samt de tänkta samordningsåtgärderna bedömts vara otillräckliga.

Frågan om den lämpligaste arbetsfördelningen mellan trafiksäkerhetsforskningens olika företrädare har icke mött någon gensaga i annan mån än att SVI betonat att det i praktiken kan bli svårt att genomföra den skisserade gränsdragningen. Det kan vara önskvärt att institutet stundom även kommer in på den mänskliga faktorn. *Statens naturvetenskapliga forskningsråd* anser, att VoV ej bör hindras från att bedriva egen forskning.

Att trafiksäkerhetsrådet bör bestå och fungera i huvudsak i sin nuvarande form har uttryckligen tillstyrkts i flertalet yttranden, som i avslutning härtil därjämte med största kraft betonat önskvärdheten och nödvändigheten av att rådet får ha en helt fristående ställning, *Statens medicinska forskningsråd* anför härom bl. a.

Det organ, som skall stimulera trafiksäkerhetsforskningen, måste stå fritt från trafikvårdande myndigheter för att kunna förutsättningslöst behandla olika projekt och kritisera vidtagna åtgärder. De forskare, som stöds av detta organ, bör i sin tur självständigt bedriva forskning vid redan befintliga institutioner m. m. Trafiksäkerhetsforskningen är genom sin målsättning något olika den forskning, som behandlas av forskningsråden. Den tillämpade trafiksäkerhetsforskningen måste i varje fall till en början dominera över den rena grundforskningen och dess resultat måste omedelbart kunna omsättas i praktiskt arbete. En livlig kontakt med trafikvårdande organ måste därför finnas.

VoV framhåller att styrelsen inser, att ett inlemmande av STR i VoV skulle kunna verka hämmande på rådets verksamhet.

Om sålunda kommitténs förslag i allt väsentligt tillstyrkts har dock smärre invändningar gjorts mot vissa av kommitténs förslag, som berör rådets sammansättning och arbetsformer. Samtidigt härmed har olika synpunkter och förslag framförts.

Vad först angår förslaget att generaldirektören för VoV automatiskt skulle vara ordförande i rådet och i arbetsutskottet, har majoriteten av remissinstanserna, däribland rådet självt, *statskontoret*, *statspolisintendenten*, *medicinalstyrelsen* och *forskningsråden*, avstyrkt detsamma eller uttalat tveksamhet häremot. De skäl, som motiverar rådets fristående ställning, anses tala mot den tänkta anordningen liksom det förhållandet att generaldirektören förutses bli alltför arbetsstyngd. I allmänhet framhålles dock värdet av att generaldirektören ingår som ledamot i rådet. Ordföranden bör dock utses fritt.

Statskontoret har icke funnit den föreslagna utökningen av antalet rådsledamöter motiverad. *Tekniska forskningsrådet* föreslår att STR organiseras som ett av Kungl. Maj:t utsett råd med 10 ledamöter, vartill förslag avges av bl. a. forskningsråden. Övriga remissorgan är dock överens om behovet av en vidgad rådsrepresentation för att

stärka kontakterna och skapa ett forum, som mera allsidigt kan behandla förekommande frågor. I stort godtages även den tänkta representationen men vissa förslag framföres härutinnan. Från forskningshåll har framhållits behovet av en större vetenskaplig representation i rådet än vad utredningen tänkt sig. Av de 15 ledamöterna bör 6—7 vara vetenskapsmän. De fyra forskningsråden vill ha en eller två representanter var. Från flera håll betonas betydelsen av att VoV erhåller en stark representation i rådet antingen genom generaldirektören eller trafikbyråchefen eller bådadera. Det sistnämnda förordas av VoV själv. Bland de institutioner, som anses böra vara obligatoriskt representerade, anges även SVI, som självt föreslår att institutet får företrädas av sin chef och en avdelningschef. *Medicinalstyrelsen* föreslår att en representant för styrelsen även får ingå i rådet. Styrelsen framhåller vidare att det knappast är lämpligt att binda bestämmelserna så starkt som kommittén föreslagit till vissa specialiteter inom vetenskapen utan att det är riktigare att till rådet knyta de vetenskapsmän som är lämpliga och intresserade. Sistnämnda synpunkt ger även *STR* uttryck för. Slutligen kan bland andra synpunkter på valet av ledamöter nämnas förslag om representation för barnpsykologi, privatbilism och försäkringsväsendet. Från flera remissorgan har framhållits lämpligheten av att rådsledamöterna såsom hittills får uppbära ej enbart ett arvodesbelopp per sammanträdesdag utan även en viss årlig ersättning.

Förslaget om att inom rådet bilda ett arbetsutskott har av de flesta remissorgan bedömts som välbetänkt. *Rådet* självt, *statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd*, *KAK* och *svenska vägföreningen* har dock ifrågasatt behovet av ett utskott. I stället har förordats att rådet sammanträder oftare och arbetar med särskilda arbetsgrupper.

Statens medicinska forskningsråd föreslår att under rådet inrättas en särskild forskningsnämnd om 9 ledamöter för vetenskaplig granskning av forskningsärenden i samband med bl. a. anslagsutdelning.

Frågan om inrättandet av en eller flera permanenta haverikommissioner har behandlats av *statens medicinska* och *statens naturvetenskapliga forskningsråd*, *MHF* och *Sveriges läkares automobilklubb*, vilka beklagat kommitténs ställningstagande till frågan och förordat att sådana kommer till stånd. Dessa kommissioner sammansatta av bl. a. läkare, psykologer och tekniker skulle samarbeta med polis och sjukhus och göra rent empiriska undersökningar på olycksplatserna. Erfarenheterna i England av dylika kommissioner uppges vara mycket goda.

Flertalet remissorgan har ej haft något att erinra mot förslaget om kansliets personaluppsättning. Många har å andra sidan ansett att kansliet bör förstärkas, utöver kommitténs förslag. Sålunda har *STR* framhållit att den kanslipersonal, som nu finns, icke kan bära den ökade arbetsbörda, som kommitténs förslag till arbetsuppgifter innebär. Rådet understryker sina senast i petita för nästa budgetår anmälda behov av personalförstärkning.

Därutöver bör minst det av kommittén föreslagna beloppet om 25 000 kr. ställas till förfogande för uppgifter på trafiklagstiftningens område. *SVI, de fyra vetenskapliga forskningsråden, KAK, MHF och svenska vägföreningen* framhåller nödvändigheten av att förstärka rådets kansli för att det skall kunna verka med önskvärd effekt. KAK:s förslag innefattar bl. a. att nuvarande tjänst som kanslichef omformas till en direktörsbefattning med benämning trafiksäkerhetsdirektör och forskningsråden föreslår en vetenskapligt utbildad sekreterare. — Däremot kan *statskontoret* icke finna en medelsanvisning till arvode åt extra juridisk arbetskraft påkallad och utgår från att inom trafiksäkerhetsarbetet ifrågakommande lagstiftningsåtgärder såsom hittills kommer att ombesörjas av kommunikationsdepartementet. I övrigt har kommitténs beräkningar av medelsbehovet ej givit statskontoret anledning till erinran.

Beträffande slutligen kansliets organisatoriska ställning anser *statskontoret* att det vore lämpligt att anförtro åt STR och VoV att i samråd närmare reglera formerna för en närmare anknytning av rådets kansli till VoV — Samtliga övriga remissorgan företräder dock den meningen att samma skäl som talar för att STR självt bör stå fritt gentemot bl. a. VoV även gäller ifråga om rådets kansli. I anslutning härtill har bl. a. *STR och ett par av forskningsråden* framhållit, att en nära kontakt måste tryggas mellan rådet och VoV men att det är av vikt för STR att få en god kontakt även med forskningen, bl. a. genom forskningsråden. Ur dessa synpunkter kan det te sig naturligare att kansliet fick lokaler tillsammans med övriga forskningsråd inom det planerade Wenner-Gren Center än som utredningen föreslagit inom VoV.

Departementschefen

De sakkunniga, vilka såsom jag i förra årets statsverksproposition anmälde hade tillkallats i december 1957 för att utreda trafiksäkerhetsarbetets inriktning och arbetsformer m. m., har slutfört sitt uppdrag. Resultatet av deras arbete samt däröver avgivna remissyttranden har redovisats i det föregående i vad avser trafiksäkerhetsforskningens organisation. Övriga i detta sammanhang aktuella delar av utredningen upptager jag till behandling under de båda följande anslagen.

För att undanröja bristerna i den nuvarande organisationen för trafiksäkerhetsforskningen föreslår de sakkunniga, att trafiksäkerhetsrådet i vissa avseenden byggs ut till att bli ett samlande organ, som direkt företräder ifrågavarande forskningsarbete. Forskningen bör liksom hittills under rådets ledning bedrivas vid olika institutioner och av fristående forskare, men garantier bör skapas för att trygga en bättre samordning inom forskningen men även mellan forskningen och det praktiska trafiksäkerhetsarbetet, främst mellan trafiksäkerhetsrådet och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som det viktigaste verkställande organet.

Kommitténs bedömning av läget och härpå grundade principiella förslag anser jag mig i allt väsentligt kunna acceptera. Jag har ingenting att erinra mot de uppdragna riktlinjerna till kompetensfördelning mellan trafiksäkerhetsrådet, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens väginstitut men vill betona deras principiella karaktär. Avgörande skäl synes mig ha förebegrats för att trafiksäkerhetsrådet bör stå självständigt i likhet med andra motsvarande forskningsorgan. En väsentlig svaghet hos den nuvarande organisationen är enligt utredningen att samarbetet mellan rådet och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen varit mindre tillfredsställande. För att åvåga-bringa en förbättring föreslår kommittén att styrelsens chef — som tillika är ordförande i direktionen för statens väginstitut — i denna sin egenskap automatiskt även skall vara ordförande i rådet. Detta förslag har dock mött starka principiella erinringar i flera remissyttranden. Jag har ej heller blivit övertygad om att en dylik obligatorisk anordning är nödvändig för att säkra ett tillfredsställande samarbete mellan styrelsen och rådet. Erforderlig förbindelse och samverkan mellan dessa organ synes mig kunna tryggas genom att styrelsens chef samt, liksom hittills, dess trafikbyråchef, ingår som självskrivna ledamöter av rådet. Rådets ordförande torde av Kungl. Maj:t böra utses bland rådets ledamöter.

För att skapa en allsidig representation i rådet har utredningen vidare förordat, att antalet ledamöter ökas från nuvarande 10 till 15. Vid valet av antalet ledamöter och de intressegrupper, som bör vara representerade, har kommittén strävat efter att bygga upp rådet på en så mångsidig vetenskaplig bas som möjligt och med en bred förankring i det mera praktiska trafiksäkerhetsarbetet. Jag tillstyrker den föreslagna utökningen. Vilka intressen, som främst bör vara representerade i rådet, torde icke nu behöva närmare fastställas. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera utse ledamöter med beaktande av utredningens förslag och de synpunkter som framkommit i remissyttrandena.

Förslaget om att inom trafiksäkerhetsrådet bör bildas ett arbetsutskott finner jag välmotiverat med hänsyn till utökningen av rådsledamöternas antal. Utskottet bör ha till uppgift att bereda ärenden, företräda rådet mellan dess sammanträden samt besluta i mera rutinbetonade frågor. Såsom ordförande i utskottet bör rådets ordförande fungera. I andra avseenden bör rådet självt söka vidtaga de åtgärder, som kan finnas lämpliga för att arbetet skall bedrivas effektivt, t. ex. bilda särskilda arbetsgrupper för behandling av vissa ärenden.

Vid ärendets remissbehandling har föreslagits att en särskild forskningsnämnd tillsättes inom rådet. Då en sådan anordning kan befaras komma att onödigtvis komplicera och betunga rådets arbete, är jag ej beredd att förorda förslaget. Flera remissorgan har ansett att man åtminstone försöksvis borde inrätta en eller flera permanenta haverikommissioner. Givet-

vis bör allt göras för att man så effektivt som möjligt skall söka draga lärdom av de enskilda olycksfallen. Det torde emellertid få ankomma på rådet självt att ta ställning till hur sådana olycksplatsundersökningar, som bedöms erforderliga för trafikforskningen, bäst bör organiseras och genomföras inom ramen för rådet tilldelade resurser.

Avvägningen av skäligen ersättning till ledamöterna i rådet och dess utskott torde få avgöras i samband med tillsättandet av ledamöterna. Det synes därför böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa ersättningsgrunderna inom ramen för de anslagsmedel, som kan komma att anvisas härför. Utredningen har utgått från att fast årligt arvode ej vidare skall utgå till andra än arbetsutskottets ledamöter samt i anslutning härtill beräknat ett årligt belopp om 20 000 kr. som tillräckligt för arvoden till nämnda och övriga ledamöter i rådet. Jag anser mig i stället böra upptaga en summa av högst 38 000 kr. för arvodesersättningar till rådets ledamöter.

Vad beträffar rådets kansli har kommittén funnit dess personalorganisation väl avvägd och föreslår blott en mindre förstärkning genom att medel ställes till rådets förfogande för anlitanande av juridiskt biträde för lagstiftningsuppgifter. Trafiksäkerhetsrådet självt har i sina petita framlagt förslag om en icke obetydlig personalförstärkning i olika avseenden samt att dess kanslichef erhåller en byråchefstjänst. En förstärkning har också förordats av flera remissinstanser, för att rådet skall kunna effektivt fullgöra sina uppgifter. Jag är icke beredd att förorda någon ändring av kansliets personaluppsättning. Eventuellt behov av juridisk hjälp med lagstiftningsuppgifter torde under nästa budgetår få tillgodoses genom att speciell arbetskraft av Kungl. Maj:t i särskild ordning ställes till rådets förfogande. För huvudsakligen automatiska utgiftsstegringar bör medelsanvisningen till kansliets lönekostnader ökas med 1 800 kr., varav ca 1 000 kr. till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Lönekostnaderna för budgetåret 1959/60 upptages därför till (73 200 + 1 800) 75 000 kr.

Samma skäl som talar för att rådet självt bör intaga en fristående ställning motiverar enligt utredningen, att även dess kansli är oberoende. Kansliet bör alltså enligt kommittén ej anknytas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen men väl, om så visar sig möjligt, förläggas till styrelsens lokaler. Jag delar kommitténs uppfattning om önskvärdheten av att jämväl rådets kansli står fritt. Härvid kan den tanken förtjäna att övervägas, som väckts i vissa remissyttranden, att söka bereda kansliet lokaler i anslutning till övriga forskningsråd.

Medelsanvisningen till rådets omkostnader torde för nästa budgetår böra höjas med 7 500 kr. till 25 000 kr. och till kostnader för snabbstatistik med 3 100 kr. till 35 000 kr., allt i enlighet med utredningens förslag.

Rådets förslag till delning av förevarande anslag i ett avlönings- och ett omkostnadsanslag torde ej böra föranleda någon åtgärd.

I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (38 000 + 75 000 + 25 000 + 35 000) 173 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 173 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[31] 11. Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	100 000	96 100	3 900
1958/59 (statsliggaren s. 406)	100 000		
1959/60 (förslag)	450 000		

I. Statens trafiksäkerhetsråds petita

Statens trafiksäkerhetsråd hemställer i skrivelse den 30 augusti 1958, att anslaget höjes med 900 000 kr. till 1 000 000 kr.

Motiv

Ur skrivelsens innehåll återges här i sammandrag följande.

Rådet har till sitt förfogande för vetenskaplig forskning under innevarande budgetår 100 000 kr. Från de statliga forskningsråden har för samma ändamål och budgetår friställts 165 000 kr., som disponeras av forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning. Alla statliga för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning i egentlig mening tillgängliga medel bör nu upptagas under förevarande anslag.

Det anslag rådet föreslår är avsett att täcka kostnaderna för dels den del av arbetsgruppen TRAG:s verksamhet, som inte bestrids från rådets avlönings- och omkostnadsanslag, dels de forskningsuppgifter som av rådet överlämnas åt vetenskapliga institutioner eller enskilda forskare. De aktuella forskningsuppgifter, vilka under budgetåren 1958/61 skulle omhändertagas av rådet och därför lämpade institutioner och enskilda forskare, upptager verksamhet inom TRAG, undersökning om utbildning och kompetensbedömning av körkortsaspiranter, trafikens olycksfåglar, förarnas beteenden i vissa risksituationer, farthblindhetsproblemet, bländningsproblemet, fordonens bromsar, människans förmåga till observans, trafikskadefall vid sjukhus, skydd vid fordonskollisioner samt problemkomplexet planering av bebyggelse och vägar i förhållande till trafiksäkerhetens krav.

I detta sammanhang framhålles vidare, att först sedan Sverige fått igång ett mera aktivt forskningsarbete å detta speciella område kan ett mera fruktbärande samarbete komma till stånd både med de övriga nordiska länderna och med andra länder. Härför krävs också att medel ställs till förfogande för studieresor till utlandet och besök vid utländska forskningsinstitut.

En höjning av anslaget för nästa budgetår upp till en miljon kr. är enligt rådet ofrånkomlig för att trafiksäkerhetsforskningen skall kunna bedrivas på ett sådant sätt och på en så bred front, att fruktbärande resultat av densamma skall kunna vinnas inom överskådlig tid.

II. Organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958

I kommitténs under föregående anslag anmälda betänkande framläggs ett förslag till forskningsprogram. Härvid framhålles, att programmet inte bör fastlåsas utan att statens trafiksäkerhetsråd (STR) måste få fritt fördela de tillgängliga medlen. Kostnaderna för programmet beräknas till 850 000 kr. för budgetåret 1959/60. Vid programmets uppgörande har kommittén utgått från att för de närmaste budgetåren anslag skall stå till förfogande i minst samma omfattning som för nästa budgetår. Beloppet bör jämföras med den summa, som står till förfogande för trafiksäkerhetsforskning för budgetåret 1958/59, 100 000 kr. under detta anslag och 165 000 kr. från de medicinska, naturvetenskapliga, samhälls- och rättsvetenskapliga samt tekniska forskningsråden eller sammanlagt 265 000 kr. Höjningen är alltså 585 000 kr. Bidraget från forskningsråden bör i fortsättningen ej utgå. Motsvarande minskning är i och för sig möjlig i anslagen till forskningsråden.

Kommittén framhåller, att forskning på trafiksäkerhetens område i vårt land f. n. bedrivs i alltför ringa omfattning. En väsentlig ökning måste snarast komma till stånd. Förslaget till forskningsprogram grundar sig på sammanställningar från STR och forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning rörande aktuella uppgifter. Bland uppgifterna har utvalts sådana som kommittén funnit mer än andra ägnade att snabbt leda till resultat eller eljest särskilt väsentliga. Kostnadsberäkningarna är överslagsmässiga.

1. Verksamhet inom TRAG. Kostnad 250 000 kr.

Verksamheten avser dels frågan om den grundläggande informationen rörande förhållandena i trafiken, d. v. s. närmast vilka omständigheter i samband med trafikolyckorna polisen bör ta med i sina rapporter till vederbörande myndigheter och hur den officiella statistiken bör utformas etc., dels lönsamheten hos olika former av trafiksäkerhetsarbete och dels på vad sätt tillgängliga resurser bäst utnyttjas. Undersökningarna avses till stor del ske i form av praktiska trafikexperiment och förväntas bl. a. ge erfarenheter av hur samverkan mellan forskningen och det praktiska trafik-

säkerhetsarbetet lämpligast bör ske. Arbetet bör bli vägledande för annan forskning.

2. Undersökning rörande utbildning och bedömning av körkortsaspiranter.

Kostnad 35 000 kr.

Undersökningen avses äga rum vid Stockholms högskolas psykotekniska institut. Den är påbörjad. Projektet motiveras av en nyligen vid institutet utförd undersökning, som utvisar, att slumpen i mycket stor utsträckning bestämmer om en körkortsaspirant skall godkännas eller inte. Två bilinspektörer, som oberoende av varandra bedömer exakt samma körkortsprov, visar sig i ungefär 20 % av fallen ha skilda meningar i fråga om godkännande eller underkännande. Det är därför angeläget att pröva möjligheten att genom nya former för körkortstilldelning, t. ex. bedömningsschemata och standardiserad uppkörningssituation, minska den osäkerhetsmarginal som synes föreligga.

3. Undersökning rörande personlig förarskicklighet med särskild hänsyn till påfallande olycksbenägna förare (»trafikens olycksfåglar»). Kostnad 100 000 kr.

Undersökningen, som påbörjats men varit nedlagd i brist på medel, skall göras vid psykotekniska institutet. En särskild observationsgrupp utväljes bland förarna i omedelbar anslutning till deras körskoleutbildning och vissa data hos gruppen följes fortlöpande under en period av tre år för att finna vilka egenskaper, som påverkar förmågan att köra säkert.

4. Forskning i fråga om planering av bebyggelse och vägar. Kostnad 50 000 kr.

Utländska erfarenheter ger vid handen, att samhällsplaneringen är av mycket stor betydelse för trafiksäkerheten. Samhällena bör så väl som möjligt anpassas efter den moderna trafikens krav. Arbetet avses att bedrivas inom institutionen för stadsbyggnad vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

5. Forskning rörande skydd vid kollisioner. Kostnad 100 000 kr.

Hit hör experiment med säkerhetsselar, störhjälm, nackstöd, förbättrade lastbilshytter m. m. Undersökningarna, som redan pågår, kan snabbt ge goda resultat.

6. Forskning om människans iakttagelseförmåga. Kostnad 75 000 kr.

Undersökningar om människans iakttagelseförmåga har stor betydelse för frågan om förarurvalet men även då det gäller trafiksignalers och vägmärkens beskaffenhet och placering m. m. Forskningen avses äga rum inom psykologiska institutionen vid Uppsala universitet.

7. Undersökning rörande bländningsproblemet. Kostnad 20 000 kr.

Undersökningen avses komma att utföras av en arbetsgrupp, bestående av en psykolog, en fysiolog samt en belysningsteknisk expert i anknäpning till den psykologiska institutionen vid Uppsala universitet.

8. Undersökning rörande s. k. fartblindhet. Kostnad 20 000 kr.

Undersökningen, som avses utförd inom den psykologiska institutionen vid Uppsala universitet, får betydelse särskilt i fråga om lämpligheten ur trafiksäkerhetssynpunkt av olika hastighetsbegränsningsåtgärder.

9. *Undersökning rörande fordons bromsar.* Kostnad 50 000 kr.

Erfarenheten visar, att många fordonsbromsar är defekta eller även i bästa tillstånd saknar den effektivitet den moderna trafiken kräver. Undersökningen, som är påbörjad, avses äga rum inom institutionen för fordons-teknik vid tekniska högskolan i Stockholm.

10. *Studium av förarens beteende i vissa risksituationer.* Kostnad 50 000 kr.

Forskningen avses bedriven vid psykotekniska institutet och bygga på de resultat som framkommit vid tidigare experiment där, angående reaktionstid för bromsning i samband med plötsligt uppträdande färdhinder.

11. *Undersökning vid sjukhus av trafikskador.* Kostnad 25 000 kr.

Denna typ av undersökningar har förekommit tidigare. Så t. ex. analyserades 62 trafikdödsfall, som inträffat i Kopparbergs län under tiden 1954—55, av läkare vid Falu lasarett. Värdet ligger främst i de rön de kan ge då det gäller en ur trafiksäkerhetssynpunkt förbättrad utformning av fordonen.

12. *Utbildning av forskare.* Kostnad 50 000 kr.

Det är nödvändigt att den svenska trafiksäkerhetsforskningen kan tillgodogöra sig utländska erfarenheter. Ett visst belopp bör därför stå till förfogande för stipendier till lämpliga forskare för studier i utlandet.

13. *Reserv.* Kostnad 25 000 kr.

Yttranden

Utredningens förslag till forskningsprogram i vad avser val av undersökningsobjekt och därav betingade angelägenhetsgradering har icke mött några invändningar utan ansetts i huvudsak väl avvägda. Från flera håll har samtidigt dock förutsatts, att det bör överlåtas åt rådet att inom ramen för sina resurser och i samråd med övriga berörda parter avgöra hur insatserna på forskningsområdet lämpligen bör ske i anslutning till det av kommittén skisserade programmet.

Framhållas bör att *medicinalstyrelsen* för sin del framförallt understrukit betydelsen av undersökning rörande »trafikens olycksfåglar», forskning om skydd vid kollisioner samt undersökning vid sjukhus av trafikskador. Viktigt är vidare att undersökningar och experiment med säkerhetsselar, störlhjälm etc. samordnas.

Statens väginstitut betonar i detta sammanhang betydelsen av att likartade forskningsuppgifter, som fordrar ungefär samma tekniska utrustning, sammanföres och utföres på ett institut.

Beträffande anslaget för trafiksäkerhetsforskning för nästa budgetår konstaterar flera remissinstanser, bl. a. *STR* samt *statens medicinska och statens naturvetenskapliga forskningsråd*, att den föreslagna medelsanvisningen för programmets genomförande är mycket knappt tilltagen. *Statens väginstitut* och *tekniska forskningsrådet* förordar att det föreslagna anslagsbeloppet höjes. — Å andra sidan förutsätter *statskontoret* att medel för

trafiksäkerhetsforskning kommer att för budgetåret 1959/60 ställas till förfogande från de vetenskapliga forskningsråden i minst samma omfattning som för innevarande budgetår. Med utgångspunkt härifrån föreslår statskontoret att nu ifrågavarande anslag upptages till 200 000 kr.

Departementschefen

På grundval av förslag från statens trafiksäkerhetsråd och forskningsrådets kommitté för trafiksäkerhetsforskning har organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958 framlagt ett forskningsprogram för nästa budgetår. Detta program upptager såvitt kan bedömas sådana frågor, som är ägnade att snabbt kunna leda till praktiska resultat eller eljest framstår som särskilt väsentliga i dagens läge. Det har också allmänt godtagits i remissyttrandena. Jag tillstyrker att programmet lägges till grund för det fortsatta arbetet på trafikforskningens område. Härvid förutsättes att trafiksäkerhetsrådet beaktar de synpunkter om samordning som framförts av medicinalstyrelsen och statens väginstitut.

Den takt vari detta program kan komma att förverkligas är givetvis beroende på storleken av de medel, som kan ställas till förfogande härför. För innevarande budgetår disponerar trafiksäkerhetsforskningen sammanlagt 265 000 kr., varav 100 000 kr. under förevarande anslag och 165 000 kr. såsom bidrag från de fyra berörda vetenskapliga forskningsråden. Kommittén har föreslagit att medelstilledningen från detta anslag under nästa budgetår skall höjas med 750 000 kr. till 850 000 kr. Härvid förutsättes att särskilda bidrag från forskningsråden framdeles ej utgår.

Av vad jag förut anfört framgår, att jag anser en intensifiering av trafiksäkerhetsforskningen i hög grad angelägen. Med hänsyn härtill föreslår jag, att ett anslagsbelopp om 450 000 kr. nästa budgetår ställes till trafiksäkerhetsrådets förfogande för berörda ändamål. Jag räknar vidare med att anslaget i fortsättningen avväges i sammanhang med övriga forskningsanslag och att trafiksäkerhetsforskningen därvid i förekommande fall ges ett ökat ekonomiskt stöd i likhet med andra forskningsgrenar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[32] 12. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

	Anslag
1957/58	450 000
1958/59 (statsliggaren s. 406)	450 000
1959/60 (förslag)	550 000

I det betänkande av *organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958*, som tidigare anmälts under föregående båda anslag, framläggs även förslag beträffande den centralt bedrivna propagandan och upplysningen på trafiksäkerhetens område. Dessa frågor upptages nu till behandling.

Nuvarande organisation

Arbetet med propaganda och upplysning på trafiksäkerhetens område har en mångfald företrädare och dess former är skiftande. Bland de ideella organisationerna kan nämnas svenska röda korset, rädda barnen och kvinnoföreningar. Trafikförsäkringsbolagen stöder arbetet på olika sätt. Näringslivets parter har alltmer intresserat sig härför. Då det gäller att överväga en lämplig organisation för upplysnings- och propagandaverksamheten inriktas emellertid uppmärksamheten särskilt på NTF och därmed samarbetande regionala och lokala organ samt på KAK, M, MHF och CMF. Dessa behandlas särskilt i betänkandet, vartill torde få hänvisas. Beträffande NTF lämnar utredningen i sammanfattning följande redogörelse.

NTF, som är en halvstatlig förening med ett fyrtiotal organisationer som medlemmar, bl. a. KAK, M, MHF och CMF, har till uppgift att genom upplysningsverksamhet arbeta för ökad trafiksäkerhet på vägar och gator i samarbete med myndigheter, trafiksammanslutningar och lokala trafiksäkerhetsorgan m. fl. Dess angelägenheter handhas av en styrelse och ett representantskap. Styrelsen har f. n. högst 13 ledamöter. För envar av dessa skall utses en ersättare. Kungl. Maj:t utser ordförande jämte ersättare för denne. Övriga styrelseledamöter samt ersättare väljes av representantskapet. NTF:s kansli består av en verkställande direktör, en sekreterare, en redaktör, en expeditiönsföreståndare, en kamrer, tre biträden för kontorsgöromål samt två vaktmästare. NTF samarbetar med förekommande läns- och lokalorgan. Verksamheten finansieras genom bidrag från staten med 450 000 kr. under budgetåret 1958/59, enskilda bidrag, medlemsavgifter samt genom försäljning av propagandamateriel m. m.

Brister hos nuvarande organisation

Kommittén har funnit, att bristerna hos nuvarande propagandaorganisation till stor del är beroende av att NTF saknar erforderliga ekonomiska tillgångar. En av de allvarligaste följderna härav är, att dess kansli är underdimensionerat. Kanslipersonalen saknar möjlighet att bedriva samarbetet utåt så intensivt som önskvärt är. Det synes även med fog kunna göras gällande, att det inte finns en tillräckligt mångsidig sakkunskap företräd inom kansliet.

Vad beträffar de kommunalt och länsvis inrättade trafiksäkerhetsorgan, som samarbetar med NTF, är deras verksamhet i många fall alltför svagt utvecklad och oenhetlig. På vissa håll saknas sådana organ helt. Till en del torde detta bero på att NTF:s kansli inte äger erforderliga resurser, varigenom stimulansen därifrån blir otillräcklig. Men härtill

kommer att de lokala organen inte sällan saknar nödig förankring och stöd inom det kommunala livet.

Samverkan mellan NTF samt KAK, M, MHF och CMF är numera i stort sett god. Den brister dock i vissa avseenden. Samtidigt som kommittén riktar sig mot den brist på samordning, som till en del föreligger mellan upplysningens och propagandans olika företrädare och som kan minska propagandans effekt, framhålles att viss tävlan mellan dem säkerligen är nödvändig.

Kommitténs organisationsförslag beträffande NTF

Kommittén anser att det behövs ett centralt organ att samla och effektivisera alla krafter för upplysning och propaganda. Kommittén tar därvid avstånd från tanken på att organet bör vara en statlig myndighet. Bland befintliga enskilda riksorganisationer på detta område finns ingen som kan nå alla grupper i samhället såsom NTF. Föreningen bör därför fungera som sådant centralt organ och därvid i huvudsak bibehållas i sin nuvarande form men erhålla ökade resurser.

NTF måste sträva efter att avlasta arbete på andra. De olika grupperna i samhället nås ofta bäst genom sina egna organisationer, som för övrigt har ett påtagligt och berättigat intresse att synas utåt. Men föreningen bör även i avsevärd omfattning sprida upplysning och propaganda i egen regi. Föreningens nuvarande *verksamhet* bör bibehållas och intensifieras. Härjämte måste NTF få möjlighet att påtaga sig nya uppgifter. Samarbetet med skolorna, även förskolorna, är en av de mest betydelsefulla grenarna av NTF:s arbete. Föreningen bör därvid bl. a. göra stora ansträngningar att frambringa ett högklassigt undervisningsmateriel och i samarbete med bl. a. skolöverstyrelsen bygga ut sin lärarverksamhet för lärare m. fl. Även samarbetet med polisen är värdefullt. Samverkan med skolorna och polisen bör därför vidare utvecklas. Inom arbetarskyddet har man funnit, att ett ökande antal olyckor inträffar på vägen till och från arbetet. Detta har bidragit till att arbetsmarknadens parter engagerat sig i trafiksäkerhetsarbetet. NTF har inte i tillbörlig mån kunnat utnyttja detta förhållande. Här är ett vidsträckt fält, inom vilket en utvidgning av verksamheten måste komma till stånd. En av de mest centrala uppgifterna för NTF är att söka medverka till en totalplanering av landets trafiksäkerhetspropaganda. Samarbetet med motororganisationerna bör intensifieras. Efter samråd med berörda organisationer bör det ankomma på föreningen att utarbeta förslag till uppläggning av upplysnings- och propagandaverksamheten med en fördelning i stora drag av arbetet med beaktande av varje organs speciella möjligheter. Planeringen måste gälla både den hela landet omfattande trafiksäkerhetsverksamheten och arbetet på det lokala planet. Eftersom propagandan bör vila bl. a. på forskningens resultat, bör NTF sträva efter att vidmakthålla en intim för-

bindelse med forskningen. Kommittén betonar vikten av att NTF ständigt söker skaffa sig nya kontakter för att därigenom bredda trafiksäkerhetsarbetet i stort.

Den av kommittén sålunda skisserade verksamheten kräver en *förstärkning av NTF:s organisation*. Frågan om ändring av denna organisation ligger helt i föreningens egen hand. Kommitténs förslag utgör därför blott rekommendationer och underlag för en beräkning av kostnaderna för en nödig utbyggnad.

Kommittén föreslår, att NTF:s styrelse förstärks med en representant för radio och television, en företrädare för pressen samt en för skolöverstyrelsen. Statens trafiksäkerhetsråds kanslichef eller annan representant för rådet bör ingå som ledamot.

Kansliet föreslås utökat med en s. k. public relationman, en skolkonsulent samt fyra biträden för kontorsgöromål.

Med utgångspunkt från att förslagen tillämpas fr. o. m. budgetåret 1959/60 beräknar kommittén kostnaderna för NTF:s organisation under detta budgetår till 460 000 kr., vilket innebär en ökning med 165 000 kr.

	1958/59 Kr.	Ökning Kr.	1959/60 Kr.
Löner, arvoden, pensioner	210 000	+ 120 000	330 000
Resor m. m.	25 000	+ 10 000	35 000
Kontorskostnader	40 000	+ 20 000	60 000
Inventarier	20 000	+ 15 000	35 000
	295 000	+ 165 000	460 000

Kommitténs förslag till NTF:s verksamhetsprogram

Kommittén framlägger ett program för NTF:s verksamhet för budgetåret 1959/60 samt anger behovet av medel för den utökade verksamheten under samma tid till sammanlagt 1 005 000 kr.

Kommittén utgår från att under nästa budgetår kommer att organiseras två *riksomfattande propagandakampanjer* till en totalkostnad av 500 000 kr. — Sedan länge har NTF brukat genomföra smärre propagandaföretag, t. ex. framträdanden i samband med mässor och utställningar. Här för bör reserveras 50 000 kr.

Vid sidan av sina mer punktvis förekommande aktioner bedriver NTF en fortlöpande upplysnings- och propagandaverksamhet, som kräver kostnader för material bl. a. trycksaker, film och bildband. Efterfrågan på *trycksaker* är stor, icke minst för skolornas trafikundervisning. NTF bör utge en kortfattad lärobok att användas vid denna undervisning, vid behov tillhandahålla populära sammanfattningar av de forskningsrön trafiksäkerhetsrådet lägger fram samt utge de viktigare trafikreglerna i intresseväckande form. Utgifterna för trycksaker uppskattas till 150 000 kr. Det bör åligga NTF att söka öka sina inkomster genom försäljning av trycksakerna så mycket som möjligt. Försäljningen bör kunna inbringa 50 000 kr. Nettokostnaden för trycksakerna skulle då bli 100 000 kr.

Filmen och de s. k. bildbanden är av stort värde som hjälpmedel vid undervisning och instruktion. Under budgetåret 1959/60 bör åtminstone en film och några bildband med intalad text eller med textblad produceras. Kostnaden härför skattas till 100 000 kr. Liksom hittills bör NTF kunna erhålla en viss inkomst av filmuthyrning och försäljning av filmkopior och bildband eller uppskattningsvis 25 000 kr. Medelsbehovet för ifråga-varande ändamål under nästa budgetår blir 75 000 kr.

Sedan våren 1957 utger NTF *en periodisk skrift* om trafikproblemen för att förmedla uppslag till det lokala trafiksäkerhetsarbetet och ge material för skolornas trafikundervisning (»Trafiken och vi»). Varje nummer utkommer i 25 000 exemplar. Utgifterna för tidningen är ca 50 000 kr. per år. Genom prenumeration erhålles 35 000 kr. Nettokostnaden är alltså 15 000 kr. Det torde så småningom vara möjligt att göra tidningen helt självbärande. För budgetåret 1959/60 beräknas dock en kostnad av 10 000 kr.

Den i samarbete med skolöverstyrelsen och Sveriges bilskolors riksförbund m. fl. bedrivna *kursverksamheten* har på senare tid omfattat sex kurser för lärare, polismän och körskolepersonal årligen med ett deltagareantal av ca 300. Kungl. Maj:t — som funnit inrättande av en särskild statlig anstalt för trafikundervisning inte böra ifrågakomma — har genom beslut den 30 juni 1958 uppdragit åt kommittén att utreda frågan, hur behovet av utökad motorfordonsutbildning främst inom statspolisorganisationen lämpligen skall tillgodoses, samt i anslutning härtill till prövning jämväl uppta frågan om möjligheterna att samordna nämnda utbildning med annan inom den allmänna förvaltningen bedriven motorfordonsutbildning. Utredningsarbetet med anledning av detta uppdrag har påbörjats. I avvaktan på en mera defintiv lösning bör den kursverksamhet som omförmäلتs i det föregående byggas ut. Lämpligen bör under budgetåret 1959/60 anordnas sammanlagt tio kurser för lärare, poliser m. fl. NTF:s egna kostnader härför beräknas till 120 000 kr.

NTF:s stöd åt skolornas *trafikundervisning* medför särskilda kostnader, t. ex. för trafiksäkerhetstävlingar och viss undervisningsmateriel. Härför beräknas åtgå 50 000 kr.

NTF:s anslag till länsförbunden kan för budgetåret 1959/60 skäligen bestämmas till 4 000 kr. för varje förbund. Sammanlagda beloppet blir alltså 100 000 kr.

Kostnaderna för NTF:s verksamhet under budgetåret 1959/60 blir följande:

	Kr.
Rikskampanjer och tillfälliga aktioner	550 000
Trycksaker	100 000
Film och bildband	75 000
Tidskrift	10 000
Kurser	120 000
Trafikundervisning	50 000
Anslag till länsförbunden	100 000
	1 005 000

Finansiering

Utgifterna för NTF:s organisation och verksamhet under budgetåret 1959/60 uppskattas alltså till (1 005 000 + 460 000) 1 465 000 kr.

Utöver egentligt propagandamaterial försäljer NTF även vissa andra artiklar, t. ex. reflexband och s. k. skyddstrianglar. Denna försäljning bör utvecklas ytterligare. Under budgetåret 1959/60 kan den beräknas ge 85 000 kr. Årsavgifterna från föreningens medlemmar inbringar 5 000 kr. För NTF:s organisation och verksamhet kan för budgetåret 1959/60 således beräknas en nettokostnad av (1 465 000 — 85 000 — 5 000) 1 375 000 kr.

Kommittén anser sig böra räkna med att bidrag från enskilt håll skall kunna erhållas under budgetåret 1959/60 i ungefär samma utsträckning som innevarande budgetår. Sammanlagt uppgår bidraget från trafikförsäkringsföreningen och vissa smärre bidrag till 185 000 kr., med vilken summa beloppet 1 375 000 kr. därför kan minskas. Därefter kvarstår ett behov av (1 375 000 — 185 000) 1 190 000 kr. Detta bör täckas med statsmedel under förevarande anslag. Beträffande frågan hur trafiksäkerhetsarbetet inklusive forskningen bör finansieras avvisar nämligen utredningen av flera skäl lösningen att uttaga en särskild avgift eller skatt. Trafiksäkerhetskostnaderna bör som nu huvudsakligen finansieras över statsbudgeten med användande av bilskattemedlen. Kommittén framhåller värdet av att en ändring av gällande avdragsregler vid beskattningen, varigenom frivilliga bidrag till trafiksäkerhetsarbetet blir skattefria, kommer till stånd. Ökade bidrag är då att förvänta.

Yttranden

Kommitténs förslag till effektivisering av det centrala upplysnings- och propagandaarbetet på trafiksäkerhetens område har i allt väsentligt tillstyrkts av alla de remissorgan som närmare yttrat sig härom. Från flera håll har bestämt hävdats att det program, som föreslagits för NTF:s verksamhet, dock måste anses som ett minimum.

Beträffande NTF:s föreslagna roll som det samlande centralorganet på detta område har detta uttryckligen tillstyrkts som en lämplig anordning av bl. a. *statskontoret*, *SVI*, *statens trafiksäkerhetsråd*. *M* har uttalat att kommittén på ett förtjänstfullt sätt uppdragit riktlinjerna efter vilka trafiksäkerhetsarbetet bör bedrivas. *KAK* och *CMF* har allmänt understött kommitténs förslag. *MHF* tillstyrker också den föreslagna upprustningen av NTF till ett effektivt samarbetsorgan och framför i samband därmed vissa förslag och synpunkter på organisationen och verksamheten på längre sikt. *MHF* tar emellertid avstånd från att NTF skall få direkt dirigerande ställning och förmenar att kommittén icke tillräckligt uppmärksammat värdet av att de på ideell grund baserade insatserna i trafiksäkerhetsarbetet tillvaratages, stödjes och stimuleras.

NTF har understrukit vad kommittén anfört om nödvändigheten att föreningens organisation förstärks, tillstyrkt verksamhetsprogrammet samt i anslutning härtill hemställt om ett statsbidrag av 1 190 000 kr. för nästa budgetår i enlighet med kommitténs förslag.

Beträffande avvägningen av statsbidraget framhåller statskontoret att även om NTF har stora möjligheter att själv skaffa medel lär dock ökade tillskott från det allmänna vara nödvändiga. Statskontoret tillmäter föreningens verksamhet stor betydelse och har kommit till den uppfattningen att en höjning av statsbidraget är motiverad. Ämbetsverket, som föreslår en begränsning av NTF:s kostnader bl. a. för de föreslagna länsförbundens verksamhet och kursverksamheten, finner avvägningen av bidraget bereda stora svårigheter. Statskontoret har dock stannat för att förorda ett anslag av högst 600 000 kr.

Från flera håll, bl. a. av SVI, M och CMF, har å andra sidan betonats att det föreslagna statsbidraget är väl knappt.

Departementschefen

Organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958 har konstaterat, att den del av trafiksäkerhetsarbetet, som omfattar den centrala upplysnings- och propagandaverksamheten, i stort sett lider av två svagheter, nämligen mindre god samordning av de inom landet verksamma krafterna samt för små ekonomiska resurser för att NTF skall kunna verka effektivt. Vad beträffar organisationen för det lokala och regionala arbetet anses denna alltför svagt utvecklad och oenhetlig. Sistnämnda fråga torde få upptagas till behandling i ett annat sammanhang.

Det är utomordentligt viktigt, att de frivilliga krafterna, oftast ideellt verksamma organisationer m. fl., på detta område icke hämmas i sitt arbete utan på allt sätt understödjes och stimuleras till största möjliga insats. Lika önskvärt är emellertid att dessa krafter icke splittras utan samverkar på bästa sätt. Jag delar kommitténs uppfattning att ett centralt organ behövs för att effektivisera kraftansträngningarna och få alla att samarbeta. Det faller sig därvid naturligt att, såsom föreslagits, NTF i ökad utsträckning påtager sig denna uppgift. De synpunkter och förslag utredningen framfört i fråga om NTF:s roll och verksamhet i sådant hänseende synes mig vara i huvudsak väl ägnade att tjäna till vägledning för det fortsatta arbetet.

Kommitténs rekommendationer i fråga om NTF:s organisation samt verksamhetsprogram har allmänt tillstyrkts av remissorganen. Även för egen del anser jag dem vara i och för sig välgrundade. Det torde dock kunna ifrågasättas, huruvida icke staten lämpligen borde ha större representation i föreningens styrelse än f. n. då Kungl. Maj:t blott utser ordförande jämte ersättare för denne. Jag avser att upptaga överläggningar med föreningen härom.

Förverkligandet av kommitténs förslag blir i väsentlig grad beroende av de ekonomiska resurser, som står till föreningens förfogande. Utgifterna för NTF:s organisation och verksamhet under nästa budgetår beräknar utredningen till inemot 1,5 milj. kr. Kommittén har icke räknat med någon ökning i förhållande till innevarande budgetårs beräknade inkomststat av enskilda bidrag och inkomster från föreningens egen försäljningsverksamhet. Huvudparten av kostnaderna eller 1 190 000 kr. föreslås bestridas med statsmedel. Då statsbidraget f.n. uppgår till 450 000 kr., innebär förslaget alltså en mycket kraftig ökning av den statliga medelstillelningen.

Jag anser mig för egen del icke kunna tillstyrka en anslagsökning av den storleksordning kommittén föreslagit. För nästa budgetår förordar jag, att anslaget upptages till 550 000 kr. I övrigt bör föreningen söka att intensifiera sina ansträngningar att erhålla ökade inkomster genom egen försäljningsverksamhet samt i form av enskilda bidrag. I anledning av vad utredningen framhållit rörande betydelsen av att frivilliga bidrag till trafiksäkerhetsarbetet göres skattefria må nämnas, att skattelagssakkunniga i december 1958 framlagt förslag till viss avdragsrätt för försäkringsanstalt vid beskattningen för bidrag till ifrågavarande ändamål. Förslaget är under beredning inom finansdepartementet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 550 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

[33] 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 770 200	3 002 100
1958/59 (statsliggaren s. 407)	3 266 200	
1959/60 (förslag)	3 350 400	

Yrkande

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. ²²/s 1958) hemställer, att anslaget höjes med 351 500 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) Förstärkning av instrumentavdelningen	
1 ingenjör i Ae 17	18 540
b) Central för flygväderlekstjänsternas aerologiska material	
3 meteorologer i Ae 19	61 704
1 förste meteorologassistent i Ae 13	15 084
4 kanslibiträden i Ae 7	44 304
c) Överföring av den militära observationsinsamlingscentralen i Kiruna till institutet	
1 förste meteorologassistent i Ae 13	16 020
4 meteorologassistenter i Ae 11	58 176
d) Ökade allmänna administrationskostnader i anledning av personalutökningen under detta anslag och anslaget Väderlekstjänst för luftfarten	45 000
e) Utökad undervisning (arvoden åt elever vid hydrologkurs)	48 000
2. <i>Förändring av tjänster</i>	
a) Uppflyttning av 1 hydrologassistent i Ae 11 till förste hydrologassistent i Ae 13	1 476
b) Uppflyttning av 1 kontoristtjänst i Ae 9 vid hydrologiska byrån till kansliskrivarettjänst i Ae 10	660
3. <i>Omräkningar</i>	
a) Löneklassförändringar	13 044
b) Tjänstetidsbefordran	624
c) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1958 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 158)	7 068
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	21 800
	351 500

Motiv

1 b) Såsom under anslaget Väderlekstjänst för luftfarten framhålles kommer reaplanens användning i civil lufttrafik att ställa ökade krav på den meteorologiska tjänsten. För att tillgodose reaflygets behov av vinduppgifter m. m. för nivåer upp till c:a 14 kilometers höjd måste åtminstone nio nya aerologiska analys- och prognoskartor dagligen ritas. Dessa kartor är även av betydelse för den militära och för den allmänna väderlekstjänsten. Den begärda personalen behövs för att tillgodose det omedelbara behovet.

1 d) Under förevarande anslag samt under anslaget Väderlekstjänst för luftfarten föreslås väsentliga personalförstärkningar, som medför att en viss ökning av institutets allmänna administrationspersonal också måste genomföras. Ca 10 % av dessa ökade personalkostnader måste tillföras avlöningsanslaget och till större delen avses för förstärkning av kassa-, personal- och registratorskontor och till en del flygväderleksavdelningen för den tekniska driftsledningen.

Yttrande

Statens lönenämnd. Om för förstärkning av instrumentavdelningen erfordras en läroverksingenjör med långvarig praktisk erfarenhet, vill lönenämnden icke motsätta sig att härför inrättas en tjänst som ingenjör i lönegrad Ae 17. Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot lönegradsplaceringen för föreslagen personal för en central för flygväderlekstjänsternas aerologiska material i vad avser tre tjänster som meteorolog i Ae 19 och en som förste meteorologassistent i Ae 13. Nämnden vill, även om viss tvekan förelegat, icke motsätta sig institutets förslag i vad detsamma avser fyra tjänster som kanslibiträde i Ae 7 å denna central. Nämnden kan biträda förslaget om inrättande av en tjänst som förste meteorologassistent i Ae 13 och fyra tjänster som meteorologassistent i Ae 11 i samband med överförande av den militära observationsinsamlingscentralen i Kiruna till institutet. Förslaget om uppflyttning av en kontoristtjänst i Ae 9 vid hydrologiska byrån till kansliskrivartjänst i Ae 10 kan lönenämnden däremot icke biträda.

Departementschefen

Den i förra årets statsverksproposition anmälda översynen av institutets arbetsuppgifter och organisation genom särskilt tillkallade sakkunniga är ännu ej avslutad. I avvaktan på resultatet av denna utredning samt med hänsyn till kravet på största möjliga sparsamhet är jag ej beredd att tillstyrka andra förändringar i institutets organisation eller utvidgningar av dess verksamhet än sådana som är oundgängligen nödvändiga. Det civila flygets behov av ökad meteorologisk service i samband med att storflygplatsen Stockholm—Arlanda skall tagas i bruk vid års-

skiftet 1959—1960 samt jetflygets införande kräver i detta sammanhang särskilt beaktande.

Av institutets förslag till personalökningar under förevarande anslag anser jag det nödvändigt att den aerologiska tjänsten förstärks. För att tillgodose det omedelbara behovet tillstyrker jag, att institutet får anställa ytterligare en meteorolog i Ae 19 samt ett kanslibiträde i Ae 7. Kostnaderna härför uppgår till 31 644 kr. Därjämte bör 10 000 kr. beräknas för ökade allmänna administrationskostnader i anledning av den vidgade verksamhet, som tillstyrks under detta anslag och anslaget till Väderlekstjänst för luftfarten. Då den civila flygplatsen vid Kiruna ej torde komma att bli färdigställd under nästa budgetår, får det t. v. bero med ett ställningstagande till frågan om överföring av den militära observationsinsamlingscentralen i Kiruna till institutet. Ej heller i övrigt är jag beredd att tillstyrka någon ytterligare personalförstärkning.

Den automatiska utgiftsstegringen å anslaget för löneklassförändringar m. m. beräknar jag, lika med institutet, till (13 044 + 624 + 7 068 + 21 800) 42 536 kr. Härav bör beloppet om 21 800 kr. — i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — upptagas i institutets avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

Då jag ej anser mig kunna tillstyrka övriga av institutet framförda medelsäskanden under detta anslag, skulle anslaget i enlighet med det anförda uppföras med (3 266 200 + 31 644 + 10 000 + 42 536) i runt tal 3 350 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	874 100
2. Arvoden till sakkunniga	18 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 002 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	433 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 800
	Summa kr. 3 350 400

b) till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 350 400 kr.

[34] 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	18 500	17 400
1958/59 (statsliggaren s. 408)	24 600	
1959/60 (förslag)	25 400	

Yrkande

Institutet (skr. ²²/₈ 1958) hemställer, att anslaget ökas med 57 800 kr.

	Ökning eller minskning
1. Ökade expenskostnader till följd av prisstegringar m. m.	+ 1 500
2. Undervisning för hydrologisk tjänsteexamen (48 000 kr. för löner och 9 000 kr. för expenser)	+ 57 000
3. Höjt bidrag från flygvapnet	— 700
	+ 57 800

Motiv

1 och 3. I expensposten ingår sedan budgetåret 1957/58 2 000 kr. för rese- och traktamentsersättningar för deltagare i den fr. o. m. detta budgetår inrättade vidareutbildningskursen för meteorologer. Detta belopp har visat sig vara 600 kr. för lågt beräknat. Posten i övrigt är avsedd för inköp av expensmaterial för undervisningen, städning av undervisningslokaler o. dyl. Med hänsyn till pris- och lönestegringar behöver denna del av posten uppräknas med ca 10 % eller 900 kr. Enligt hittills tillämpade grunder bör flygvapnet bidraga med 80 % därav eller 700 kr.

Departementschefen

Jag har efter samråd med chefen för försvarsdepartementet icke funnit anledning till erinran mot institutets beräkning av ökade expenskostnader med 1 500 kr. samt höjning av flygvapnets bidrag härtill med 700 kr. Förslaget om särskilda medel till anordnande av hydrologundervisning kan i avvaktan på resultatet av pågående utredning om institutets arbetsuppgifter och organisation ej tillstyrkas.

Anslaget torde i enlighet härmed för nästa budgetår böra uppföras med (24 600 + 1 500 — 700) 25 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 25 400 kr.

[35] 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	220 900	317 200
1958/59 (statsliggaren s. 409)	286 000	
1959/60 (förslag)	267 500	

Yrkande

Institutet (skr. ²²/s 1958) hemställer, att anslaget minskas med 8 500 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m.m. (anvisat 1958/59 10 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 9 700 och 6 200 kr.) minskning med hänsyn till belastningen	— 2 000
2. Reseersättningar (anvisat 1958/59 52 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 42 800 och 56 200 kr.) ökning med hänsyn till belastning i följd av automatiska kostnadsstegringar (4 000 kr.), föreslagen personalökning under avlöningsanslaget (2 000 kr.) samt föreslagen ökning av hydrologverksamheten under anslaget Underhåll av stationer (3 000 kr.)	+ 9 000
3. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 10 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 9 000 och 10 300 kr.) ökning med hänsyn till belastning och nya lokaler	+ 2 000
4. Övriga expenser (anvisat 1958/59 113 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 81 600 och 184 700 kr.) ökning med hänsyn till föreslagen personalökning under avlöningsanslaget	+ 6 000
5. Publikationstryck (anvisat 1958/59 45 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 40 300 och 50 700 kr.) kostnader för tryckning av ny svensk upplaga av molnatlas	+ 15 000
6. Biblioteket (anvisat 1958/59 36 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 3 600 och 2 300 kr.) avgår för budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp för mikrokort (— 33 000 kr.) ökning för inköp av in- och utländsk litteratur (+ 2 000 kr.)	— 31 000
7. Särskilda uppbördsmedel: försäljning av publikationer (beräknat 1958/59 10 000 kr.) ökning med 7 500 kr. genom försäljning av viss del av ny upplaga av molnatlas	— 7 500
	— 8 500

Motiv

5 och 7. Vid årsskiftet 1957/58 utkom meteorologiska världsorganisationens (WMO) nya upplaga av den internationella molnatlasen som resultat av ett flerårigt redigeringsarbete, i vilket världens främsta molnexperter deltagit. Institutet utgav år 1946 den tredje svenska upplagan av denna atlas och det är nu angeläget, att en fjärde upplaga kommer till stånd baserad på WMO:s nyutkomna atlas. Institutet beräknar kostnaden för tryckning av en ny upplaga om ca 1 000 exemplar till 15 000 kr. Genom försäljning av viss del av denna upplaga kan 7 500 kr. beräknas inflyta.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde kunna minskas med 2 000 kr.
För ökade reseersättningar beräknar jag 4 000 kr.

Under expensposten bör upptagas 2 000 kr. för ökade kostnader för bränsle, lyse och vatten samt 2 000 kr. för ökade övriga expenser eller tillhoppa 4 000 kr.

Institutet torde böra beredas möjlighet att utgiva en ny upplaga av den svenska molnatlasen. Kostnaderna härför beräknas till 15 000 kr. och bör upptagas under posten publikationstryck. Samtidigt torde försäljningen av viss del av upplagan inbringa inkomster om ca 7 500 kr., med vilket belopp posten särskilda uppbördsmedel därför bör ökas.

Posten biblioteket torde böra nedräknas med 32 000 kr., vilket innebär en reell ökning med 1 000 kr., då för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp om 33 000 kr.

Anslaget skulle alltså för nästa budgetår uppföras med (286 000 — 2 000 + 4 000 + 4 000 + 15 000 — 7 500 — 32 000) 267 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag
av 267 500 kr.

[36] 4. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	729 300	780 300
1958/59 (statsliggaren s. 409)	831 000	
1959/60 (förslag)	831 000	

Yrkande

Institutet (skr. ²²/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 18 900 kr.

	Ökning
1. Överföring av den militära timobservationsstationen i Nordmaling till institutet	17 100
2. Utökade hydrologiska observationer (i gränsälvarna till Finland samt vid två nya mareografstationer)	1 800
	18 900

Departementschefen

Jag är efter samråd med chefen för försvarsdepartementet icke beredd att förorda, att den militära timobservationsstationen i Nordmaling överföres till institutet under nästa budgetår. Institutets förslag om medel för utvidgning av den hydrologiska verksamheten avstyrkes i enlighet med mitt ställningstagande till frågan under anslaget till Underhåll av stationer m. m. (punkt 38). I överensstämmelse härmed bör förevarande anslag upptagas till oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Observatörer för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av
831 000 kr.

[37] 5. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	614 000	661 100
1958/59 (statsliggaren s. 409)	661 000	
1959/60 (förslag)	693 100	

Yrkande

Institutet (skr. ²²/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 52 200 kr.

	Ökning
1. Ökning på grund av utökat antal fartygsstationer	5 000
2. Vissa kostnader för teleprinterförbindelse Stockholm—Helsingfors	2 320
3. Teleprinterförbindelse mellan institutets telecentral och Stockholm—Arlanda flygväderlektjänst	
a) engångskostnader	3 600
b) årliga kostnader	6 900
4. Ledning för telefax mellan institutets telecentral och Arlanda	600
5. Utökning av institutets teleprinterväxel (engångskostnader)	8 000

Ökning

6. Utökning av institutets telexabonnemang med en apparat vid Sundsvall/Härnösands flygplats, en vid Kiruna observationsinsamlingscentral och en vid institutets telecentral			
a) engångskostnader	3 400		
b) årliga kostnader	22 380	25 780	
			52 200

Motiv

1. Merkostnaden 5 000 kr. avser telegrambefordran från ytterligare åtta nya fartygsstationer, vilka avses inrättade enligt plan, som återgavs i 1956 års statsverksproposition (VI ht. sid. 77).

2. Kungl. Maj:t har genom beslut den 7 februari 1958 beviljat institutet rätt att anskaffa viss teleprinterapparat i anslutning till en av finska myndigheter inrättad teleprinterlinje mellan Stockholm och Helsingfors. Årskostnaden för denna apparatur uppgår till 2 320 kr.

3. Då flygväderlekstjänsten vid Stockholm—Arlanda flygplats börjar sin verksamhet, erfordras för utbyte av observationer och andra meteorologiska data en teleprinterförbindelse med institutets telecentral. Kostnaderna för denna förbindelse beräknas till 3 600 kr. i engångsavgift och 6 900 kr. i avgifter för ett halvt år.

5. Dimensioneringen och planeringen av institutets teleprinterväxel, som förfogar över 20 linjer, ägde rum för mer än 10 år sedan. De nationella meteorologiska telekommunikationernas utveckling bl. a. med storflygplatsen vid Arlanda nödvändiggör en utbyggnad av växeln. En utbyggnad för ytterligare 10 linjer beräknas kosta 4 500 kr. i material samt 3 500 kr. för installations- och konstruktionsarbetet, eller tillhoppa 8 000 kr. Enligt telestyrelsen är leveranstiden ett år, varför beställningen torde böra ske redan innevarande budgetår.

6. Den telexutrustning, som institutets telecentral förfogar över, är mycket hårt belastad och klagomålen över förseningar har tagit sådan omfattning att institutet inom närmaste tiden måste hos Kungl. Maj:t hemställa om tillstånd till abonnemang på ytterligare en telexapparat.

Departementschefen

Enligt tidigare anmäld plan har t. o. m. innevarande budgetår 16 av föreslagna 24 nya fartygsstationer i Nordsjön och i Östersjön inrättats. Planen torde nu få fullföljas. I anledning härav torde 5 000 kr. böra beräknas för ökade telegramkostnader. Engångskostnaderna härför äskas under anslaget till Underhåll av stationer m. m. (punkt 38).

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 februari 1958 har institutet fått rätt att anskaffa viss teleprinterapparat i anslutning till en av finska myndigheter inrättad teleprinterlinje mellan Stockholm och Helsingfors. De årliga kostnaderna härför upptager jag, lika med institutet, till 2 320 kr.

Jag har ingenting att erinra mot institutets förslag till anordnande av olika slags förbindelser med Stockholm—Arlanda flygväderlekstjänst eller mot att institutets egen teleprinterväxel i anslutning härtill utökas. Kostnaderna härför upptager jag i enlighet med institutets beräkning till sammanlagt 19 100 kr., varav 11 600 kr. i engångsutgifter.

Det har befunnits nödvändigt att utöka institutets telexabonnemang redan under innevarande budgetår. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 november 1958 fick institutet rätt att abonnera på ytterligare en telexapparat vid institutets telecentral. De årliga kostnaderna härför beräknar jag till 5 700 kr. Ytterligare utökning av institutets telexabonnemang är jag ej beredd att tillstyrka.

I enlighet härmed skulle anslaget för budgetåret 1959/60 uppföras med (661 000 + 5 000 + 2 320 + 19 100 + 5 700) i runt tal 693 100 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 693 100 kr.

[38] 6. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	82 400	78 500	7 000
1957/58	89 400	89 600	6 800
1958/59 (statsliggaren s. 410)	79 400		
1959/60 (förslag)	107 400		

Yrkande

Institutet (skr. 22/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 56 000 kr.

	Ökning
1. Ökning på grund av prishöjningar	16 000
2. Ökning på grund av utökat antal fartygsstationer (engångskostnader)	12 000
3. Utrustning för hydrologiska observationer i gränsälvarna mot Finland (engångskostnader)	13 000
4. Anläggning av två nya mareografstationer (engångskostnader)	15 000
	56 000

Motiv

1. Anslaget skall täcka institutets samtliga instrumentkostnader för inte mindre än 1 800 meteorologiska och hydrologiska observationsstationer, för nyinrättande av stationer, där nya önskemål ständigt gör sig gällande,

samt för inköp av radiomottagningsutrustning. Anslaget är definitivt otillräckligt och har icke uppräknats för automatiska kostnadsstegringar sedan hösten 1956. Sedan dess inträffade samt fram till budgetåret 1959/60 beräknade prishöjningar uppskattas till ca 20 % eller 16 000 kr.

2. För inrättande av de åtta nya fartygsstationer under budgetåret 1959/60, som äskats under anslaget till Telegramkostnader m. m., begärs ett engångsbelopp om 12 000 kr, vilket belopp uppräknats i förhållande till tidigare 10 000 kr. med hänsyn till inträffade och förutsedda prishöjningar på instrument.

Departementschefen

För kostnadsstegringar torde böra beräknas 16 000 kr. Medel bör vidare upptagas för inrättandet av återstående åtta nya fartygsstationer i enlighet med vad jag anfört under föregående anslag. Härför bör beräknas ett engångsbelopp av 12 000 kr. Övriga äskanden är jag ej beredd att tillstyrka. I den mån den nu ifrågasatta utvidgningen av institutets observationsverksamhet i de norrländska älvarna ej kan rymmas inom ramen för de ordinarie anslagsmedlen, torde kostnaderna få bestridas genom uppdragsmedel.

I enlighet härmed bör anslaget uppföras med (79 400 + 16 000 + 12 000) 107 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 107 400 kr.

[39] 7. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 237 000	1 567 700
1958/59 (statsliggaren s. 410)	1 553 000	
1959/60 (förslag)	1 553 000	

Departementschefen. På förslag av institutet (skr. 22/8 1958) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 553 000 kr.

[40] 8. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 231 000	1 321 300
1958/59 (statsliggaren s. 411)	1 385 600	
1959/60 (förslag)	1 663 200	

Yrkande

Institutet (skr. ²²/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 608 200 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personal för Stockholm-Arlanda flygväderlekstjänst	
1 förste statsmeteorolog i Ae 24	+ 26 616
3 meteorologer i Ae 19 (fr. o. m. 1 januari 1960)	+ 30 852
1 förste meteorologassistent i Ae 15 (fr. o. m. 1 januari 1960)	+ 8 364
3 förste meteorologassistenter i Ae 13 (fr. o. m. 1 januari 1960)	+ 22 626
1 meteorologassistent i Ae 11 (fr. o. m. 1 januari 1960) ...	+ 6 804
5 kanslibiträden i Ae 7 (fr. o. m. 1 januari 1960)	+ 27 690
2. Förstärkning av Stockholm-Bromma flygväderlekstjänst med 1 meteorolog i Ae 19	+ 20 568
3. Förstärkning av flygväderlekstjänsten vid Sundsvall/Härnösands flygplats	
1 statsmeteorolog i Ae 21	+ 22 068
2 meteorologer i Ae 19	+ 39 600
1 förste meteorologassistent i Ae 15	+ 15 948
2 meteorologassistenter i Ae 11	+ 25 704
4. Obekvämhetsstillägg åt viss del av nämnda personal (förste meteorologassistenter och meteorologassistenter)	+ 10 000
5. Indragning av flygväderlekstjänsten i Norrköping	
1 förste meteorologassistent i Ae 15 indrages (fr. o. m. 1 januari 1960)	— 7 590
6. Omräkningar	
a) Löneklassförändringar	+ 12 050
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 9 800
	+ 271 100

Omkostnader

7. Reseersättningar (anvisat 1958/59 19 900 kr., belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 16 000 och 20 800 kr.) ökning med hänsyn till automatisk utgiftsstegring sedan hösten 1956 (4 000 kr.) och föreslagen personalökning (5 000 kr.)	+ 9 000
--	---------

	Ökning eller minskning
8. Expenser (anvisat 1958/59 33 300 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 24 300 och 40 600 kr.), ökning med hänsyn till automatisk utgiftsstegring sedan hösten 1956 (4 000 kr.), föreslagen utökning av flygväderlekstjänsten för skrivmateriel, blanketter m. m. (6 000 kr.), för nyanskaffning till Arlanda (8 500), Bulltofta (1 500) och Sundsvall (2 000) samt med hänsyn till föreslagen utökning av telefaxanläggningarna (21 700 kr.)	+ 43 700
9. Anskaffning av speciell instrumentutrustning (engångsbelopp)	
a) molnhöjdsräknare (76 000 kr.), byvindmätare (14 800 kr.) och fjärrtermometer (1 500 kr.) jämte installation (4 500 kr.) vid Stockholm-Arlanda flygväderlekstjänst ...	+ 96 800
b) byvindmätare vid flygväderlekstjänsterna i Stockholm-Bromma (11 600 kr.), Göteborg-Torslanda (11 600 kr.), Malmö-Bulltofta (13 200 kr.), Sundsvall/Härnösand (11 600 kr.) och Kiruna (11 600 kr.)	+ 59 600
c) För budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp för inköp av en byvindmätare frånräknas	— 8 000
10. Anskaffning av telefaxutrustning vid Stockholm-Arlanda (32 000), Göteborg-Torslanda och Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänster (engångsbelopp)	+ 136 000
	+ 608 200

Motiv

Under budgetåret 1959/60 kommer flera viktiga förändringar att äga rum ifråga om flygtrafiken å svenska flygplatser, vilket medför att flygväderlekstjänsterna delvis kommer att arbeta under andra betingelser än tidigare. De mest betydande förändringarna är att reoplan av typ Caravelle kommer att insättas i trafik på Bromma från den 1 maj 1959 samt att flygplan av typ DC-8 senare skall använda Arlanda flygplats, att viss förbättring av inrikesflygets väderlekstjänst, främst i Norrland, erfordras samt att vissa rekommendationer från ett av ICAO under år 1958 anordnat regionalt luftfartsmöte för Europa-Medelhavsregionen bör genomföras.

I enlighet med hittills tillämpade principer har kostnader för den för flygväderlekstjänsten centralt arbetande personalen beräknats under anslaget Avlöningar, medan kostnaderna för den personal, som avses för lokala organ, beräknats under förevarande anslag. Kostnaderna för signalförbindelser utom för anläggningskostnader av telefax har upptagits å anslaget Telegramkostnader m. m.

1. Under tiden fram till år 1963 förutsättes väderlekstjänsten vid

Arlanda arbeta som en beroende väderlekstjänst under Bromma. Översiktskartor mottages per telefax från institutets allmänna väderlekstjänst. Vid Arlanda ritas endast sådana väderlekskartor, som erfordras för de speciella kortfristiga prognoserna för reaflyget. Planläggningen av den nya väderlekstjänsten vid Arlanda fr. o. m. år 1963 väntas kräva ett avsevärt arbete. Föreståndare för Arlanda väderlekstjänst bör därför utses snarast, så att han kan delta i detta arbete. Då tjänsten för reaflyget blir tekniskt mera krävande, måste man av föreståndaren vid Arlanda fordra högre vetenskaplig kompetens än av föreståndarna vid nuvarande flygväderlekstjänster. Övrig personal beräknas bli erforderlig fr. o. m. den 1 januari 1960.

2. Väderlekstjänsten för inrikesflyget vid Stockholm-Bromma flygplats har hittills ordnats provisoriskt. Då detta slag av trafik nu är permanent och kan väntas öka, bör åtgärder vidtagas för förbättring av denna tjänst. Flygningar beräknas komma att äga rum under större delen av dygnet, vilket kräver en förstärkning med minst en meteorolog i Ae 19.

3. Flygväderlekstjänsten i Norrland behöver förbättras dels med hänsyn till inrikesflyget och dels för att kunna betjäna den nya kontrollcentralen vid luftfartsverket. Hittills har Bromma gjort prognoser för de norrländska flygplatserna. Denna anordning kan emellertid ej anses försvarlig, när trafiken blir livligare och kraven på trafikens regularitet ökas. Väderlekstjänst i Sundsvall/Härnösand skulle fortfarande vara en beroende väderlekstjänst under Bromma och flertalet erforderliga kartor skulle mottagas per telefax.

5. I samband med att Stockholm-Arlanda flygplats tages i bruk beräknas flygväderlekstjänsten i Norrköping kunna nedläggas, varför en tjänst såsom förste meteorologassistent i Ae 15 kan indragas.

10. För telefaxmottagning vid Stockholm-Arlanda flygväderlekstjänst av översiktskartor från institutets allmänna väderlekstjänst erfordras telefaxutrustning vid Arlanda, nämligen telefaxmottagare jämte en reservmottagare för ca 20 000 kr. vardera, radiomottagare för ca 7 000 kr. och antennenläggning för ca 5 000 kr. eller tillsammans 52 000 kr. Härav torde emellertid 20 000 kr. för reservmottagare kunna anstå till budgetåret 1960/61. En ledning mellan institutet och Arlanda upptages på telegramkostnadsanslaget.

Yttrande

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot förslaget angående personal för Stockholm—Arlanda flygväderlekstjänst i vad avser en tjänst som förste statsmeteorolog i Ae 24, tre tjänster som meteorolog i Ae 19, en som förste meteorologassistent i Ae 15, tre som förste meteorologassistent i Ae 13 och en som meteorologassistent i Ae 11. I vad förslaget gäller fem kanslibiträddestjänster vill nämnden, även om viss tvekan föreläggat, icke motsätta sig detsamma.

Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot förslaget om förstärkning av flygväderlekstjänsten vid Sundsvall/Härnösands flygplats med en tjänst som statsmeteorolog i Ae 21, två tjänster som meteorolog i Ae 19, en som förste meteorologassistent i Ae 15 samt två som meteorolog-assistent i Ae 11.

Departementschefen

Såsom institutet framhållit är det ofrånkomligt, att väderlekstjänsten för den civila luftfarten förstärks på vissa punkter redan nästa budgetår. Viktigt är därvid att flygväderlekstjänsten erhåller de resurser, som krävs för att ge den väntade flygtrafiken vid Stockholm-Arlanda flygplats erforderlig meteorologisk service. I avvaktan på erfarenhet av vilka anspråk som kan komma att ställas på denna flygväderlekstjänst torde personalökningen för detta ändamål böra avse två meteorologer i Ae 19, fyra meteorologassistenter i Ae 11, ett kanslibiträde i Ae 7 samt ett biträde i reglerad befordringsgång. Kostnaderna för denna personal bör beräknas för ett halvår och uppgår till 58 308 kr.

Den civila inrikes flygtrafiken, framför allt på Norrland, är i behov av en förbättrad meteorologisk prognos- och observationstjänst. För detta ändamål föreslår jag, att institutet ges möjlighet att anställa ytterligare en meteorolog i reglerad befordringsgång vid Stockholm-Bromma flygväderlekstjänst samt en meteorologassistent i Ae 11 vid Sundsvall-Härnösands flygplats. Längre gående förstärkning kan i dagens ekonomiska läge ej tillstyrkas. Kostnaderna beräknas till 33 420 kr.

För obekvämhetsstillägg för här föreslagen personalökning upptager jag 5 000 kr.

Flygväderlekstjänsten i Norrköping torde i enlighet med institutets förslag kunna indragas, vilket medför en utgiftsminskning med 7 590 kr.

De automatiska utgiftstegringarna under anslaget i anledning av löneklassförändringar och kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag lika med institutet till (12 050+9 800) 21 850 kr. Kompensationsbeloppet, 9 800 kr., bör i enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i staten såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

I vad avser omkostnaderna bör ytterligare 6 000 kr. beräknas för reseersättningar. Till ökade expenser upptager jag ett belopp av 28 200 kr., varav 10 500 i engångskostnader. Jag tillstyrker institutets förslag om anskaffning av speciell instrumentutrustning till Stockholm-Arlanda flygväderlekstjänst till en kostnad av 96 800 kr. Därutöver bör en byvindmätare få köpas för 11 600 kr. Samtidigt bortfaller ett för innevarande budgetår för motsvarande ändamål anvisat engångsbelopp om 8 000 kr. Slutligen bör 32 000 kr. upptagas för anskaffning av telefaxutrustning vid Stockholm-Arlanda flygväderlekstjänst.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppföras med (1 385 600 + 58 308 + 33 420 + 5 000 — 7 590 + 21 850 + 6 000 + 28 200 + 96 800 + 11 600 — 8 000 + 32 000) i runt tal 1 663 200 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	67 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 190 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	166 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 800
<i>Omkostnader, förslagsvis</i> ,	229 800
Summa kr.	1 663 200

b) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*: Väderlekstjänst för luftfarten för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 663 200 kr.

[41] 9. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	610 000	632 400
1958/59 (statsliggaren s. 411)	704 500	
1959/60 (förslag)	712 300	

Yrkande

Institutet (skr. ²²/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 7 800 kr.

Ökning

1. Avlöningar

a) Löneklassuppflyttningar	3 700
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 100

2. Omkostnader

Ökade expenskostnader med hänsyn till nya lokaler för aerologiska stationen i Bromma	2 000
	7 800

Departementschefen

Anslaget torde i enlighet med institutets yrkande böra uppräknas med sammanlagt 7 800 kr. för automatiska utgiftsstegringar, varav 5 800 kr. för löneklassuppflyttningar m. m. och 2 000 kr. för stegrade omkostnader i anledning av nya lokaler. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (704 500 + 7 800) 712 300 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 712 300 kr.

[42] 10. **Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	753 600	862 200
1958/59 (statsliggaren s. 412)	1 063 600	
1959/60 (förslag)	1 063 600	

Yrkanden

I. *Institutet* (skr. ²²/s 1958) föreslår, att anslaget preliminärt upptages till oförändrat belopp.

Bidraget till väderleksstationerna i Nordatlanten kommer att bli beroende på de överläggningar med norska myndigheter, som kommer att hållas den 27 augusti 1958 i Bergen.

I bidraget till väderleksstationerna på Grönland m. m. skall i enlighet med det av riksdagen godkända förslaget i 1958 års statsverksproposition (VI ht s. 132) även inräknas vissa kostnader för nytt telekommunikations-system i nordatlantområdet. Det synes numera osannolikt att detta system kan färdigställas så att kostnaderna kommer att belasta anslaget under budgetåret 1959/60.

II. I skrivelse den 14 oktober 1958 hemställer *institutet*, att anslaget upptages till oförändrat belopp, samt anför härom i sammandrag följande.

Vid nämnda svensk-norska konferens fastställdes utgiftsbudgeten för budgetåret 1959/60 för de svensk-norska väderleksfartygen till 2 700 000 norska kr., vilket innebär en ökning med 50 000 norska kr. Automatiska utgiftsökningar för löner och kosthåll om ca 150 000 norska kr. kompenseras av en motsvarande utgiftsminskning på grund av minskad oljeförbrukning. Samtidigt beräknas dock en ökning om 50 000 kr. av kostnaderna för reparation och underhåll med hänsyn till fartygens höga ålder.

Enligt den internationella överenskommelsen om väderleksstationer i Nordatlanten uppbär Sverige och Norge gemensamt vissa bidrag från ICAO till driften av fartygen. Dessa bidrag utgår under budgetåret 1958/59 med

— förutom vissa mindre tillkommande belopp — £ 30 488. För budgetåret 1959/60 beräknas detta belopp öka till £ 33 159 beroende på att de under senare år inträdda ökningarna i de svensk-norska fartygskostnaderna nu slagit igenom vid bidragsberäkningen. Ökningen — £ 2 671 — motsvarar ca 53 400 norska kr.

Sammanfattningsvis har man alltså att räkna med en utgiftsökning om 50 000 resp. en inkomstökning om 53 400 norska kr., varför nettokostnaden skulle minska med 3 400 norska kr. Med hänsyn till sannolikheten av vissa ytterligare utgiftsstegringar torde någon formell nedräkning av kostnaderna ej nu böra ske. Då Sverige såsom förut skall svara för i stort sett 59 % av nettokostnaderna, föreslås att Sveriges bidrag till väderleksstationerna i Nordatlanten beräknas till oförändrat belopp eller 863 000 kr.

Sveriges bidrag till väderleksstationerna på Grönland jämte vissa gemensamt därmed finansierade anläggningar beräknas för budgetåret 1959/60 till oförändrat 200 600 kr. Institutet anmäler att i bidraget till väderleksstationerna på Grönland m. m. skall i enlighet med det av riksdagen godkända förslaget i 1958 års statsverksproposition (VI ht s. 132) även inräknas vissa kostnader för nytt telekommunikationssystem i nordatlantområdet. Det har nu visat sig att dessa kostnader ej kommer att belasta anslaget redan under nästa budgetår.

Departementschefen

Institutets beräkning av medelsbehovet för väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland till oförändrat 863 000 kr. resp. 200 600 kr. har icke givit mig anledning till erinran. I enlighet med institutets förslag bör därför anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat 1 063 600 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 063 600 kr.

E. Byggnadsväsendet

[43] 1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	3 346 700	3 254 900
1958/59 (statsliggaren s. 412)	3 689 000	
1959/60 (förslag)	3 887 200	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ²⁸/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 442 600 kr.

1. Löneregleringsfrågor	Ökning eller minskning
Administrativa byrån (kansliavdelningen)	
a) 1 byrådirektör i Ao 26 i st. f. i Ao 24	+ 3 204
Byggnadsbyrån	
egenregiavdelningen	
b) 1 måleriarbetschef i Ae 21 i st. f. 1 målarmästare i Ae 19	—
värme- och sanitetstekniska avdelningen	
c) 1 förste byråingenjör (rörarbetschef) i Ae 23 i st. f. 1	
byråingenjör i Ae 21	—
d) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. i Ae 19	—
e) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. 1 kontrollant i Ae 19	—
elektrotekniska avdelningen	
f) 1 förste byråingenjör (elarbetschef) i Ae 23 i st. f. 1	
byråingenjör i Ae 21	—
ekonomiavdelningen	
g) 1 byggnadskamrer i Ae 23 i st. f. 1 förste revisor i Ae 21 ...	—
Intendentsbyrån	
h) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. i Bo 1	+ 2 580
expeditionen	
i) 1 kansliskrivare i Ae 10 i st. f. 1 kontorist i Ao 9	+ 720
utrikesavdelningen	
j) 1 byrådirektör i Ae 26 i st. f. i Ae 24	+ 3 204
hyresavdelningen	
k) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 fastighetsintendent i Ae 23	+ 1 500
allmänna avdelningen	
l) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 intendent i Ae 23	+ 1 500
Kulturhistoriska byrån	
m) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. i Bo 1	+ 2 580
Stadsplanebyrån	
n) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. i Bo 1	+ 2 580

	Ökning eller minskning
avdelningen för juridiska frågor	
o) 1 byrådirektör i Ao 26 i st. f. i Ao 24	+ 3 204
avdelningen för samhällsvetenskap	
p) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. i Ag 24	—
Utredningsbyrån	
q) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. i Bo 1	+ 2 580

2. Personalökningar

Administrativa byrån (skrivcentralen)	
a) 3 aspiranter i Af 1.....	+ 27 000
Intendentsbyrån	
inrikesavdelningen	
b) 1 intendent i Ae 23 (chef för stockholmssektionen)	+ 28 020
c) 1 intendent i Ae 23 (lokalplanering m. m.)	+ 28 020
d) 2 byråingenjörer i Ae 21 (kontrollanter)	+ 50 544
e) 2 byråingenjörer i Ae 19 (kontrollanter)	+ 45 576
slottsavdelningen	
f) 1 intendent i Ae 23 (slottsintendent på Stockholms slott) +	28 020
utrikesavdelningen	
g) 1 byråingenjör i Ae 19	+ 22 788
allmänna avdelningen	
h) 1 amanuens i reglerad befordringsgång	+ 20 568
särskilda anläggningar	
i) 1 platschef (arvodesanställning)	+ 13 050
j) tillfällig vaktpersonal	+ 12 000
k) 1 stationsmästare i Ae 13 utgår	— 13 560
Kulturhistoriska byrån	
l) 1 amanuens i reglerad befordringsgång	+ 20 568
Stadsplanebyrån (avdelningen för utredning och information)	
m) 1 byråarkitekt/byråingenjör i Ae 21	+ 25 272
Utredningsbyrån	
avdelningen för ecklesiastikdepartementets byggnadsföretag	
n) 1 byrådirektör i Ae 26	+ 32 724
allmänna avdelningen	
o) 1 förste byråsekreterare i Ae 21	+ 25 272

3. Omräkningar

a) Löneklassuppflyttningar samt uppflyttningar enligt grunderna för den reglerade befordringsgången	+ 28 194
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 24 892
	+ 442 600

Motiv

Inledningsvis erinrar styrelsen om att föredragande departementschefen i 1958 års statsverksproposition (6 ht s. 142) — i anslutning till en av byggnadsstyrelsen den 31 augusti 1957 ingiven framställning angående översyn av byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter m. m. — uttalat, att han i likhet med byggnadsstyrelsen och hörda remissorgan funnit det nödvändigt att låta företaga en översyn av styrelsens arbetsuppgifter och organisation. Denna översyn borde även omfatta länsarkitektsorganisationen.

Sedan styrelsen avgivit nämnda framställning, har statens byggnadsbesparingsutredning den 13 december 1957 avgivit sitt betänkande Offentliga byggnader, organisation och ekonomi (SOU 1957: 47) och där framlagt ett principförslag till en omorganisation av byggnadsstyrelsen. I sitt överbetänkandet avgivna yttrande har styrelsen — i likhet med andra remissorgan — gjort bestämda invändningar mot den genomgripande omorganisation av styrelsen, som ifrågasatts från utredningens sida.

Styrelsen hyser alltjämt den uppfattningen, att dess organisation i flera avseenden är i behov av översyn. Organisationen har under efterkrigsperioden icke fått på ett smidigt sätt successivt anpassas till styrelsens ändrade och starkt utvidgade uppgifter. Den omständigheten att under denna tid såväl byggnadsstyrelsen som planväsendets organisation varit föremål för utredningar — 1947 års byggnadsstyrelseutredning (SOU 1952: 35) och kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation (SOU 1950: 45) — som icke lett till resultat, torde vara den främsta orsaken till den organisatoriska eftersläpningen.

En ny allsidig utredning om byggnadsstyrelsens organisation — som alltså skulle bli den tredje i ordningen på relativt kort tid — kan av olika anledningar antagas komma att bli tidsödande. Om det förslag rörande decentralisering inom planväsendets område m. m., som framlagts av 1951 års byggnadsutredning, lägges till grund för lagstiftning, kan detta dessutom motivera ännu icke överblickbara justeringar i såväl byggnadsstyrelsens organisation som länsarkitektsorganisationen. Den utredning om den översiktliga bebyggelseplaneringen, som nyligen påbörjats inom 1951 års byggnadsutredning, kan också resultera i förslag, som motiverar organisatoriska förändringar inom styrelsen och länsarkitektsorganisationen.

Styrelsen har på grund härav ansett sig böra frångå det tidigare framförda önskemålet om en utredning i sedvanlig form. Styrelsen önskar i stället i första hand göra ett försök att inom ramen av sina befogenheter anpassa sin organisation efter de nya krav, som föranleds av den starka utvecklingen inom styrelsens verksamhetsområde. I den mån detta skulle visa sig icke vara möjligt på grund av styrelsens helt naturligt relativt begränsade befogenheter i detta hänseende, ämnar styrelsen successivt väcka förslag hos Kungl. Maj:t. Som ett exempel på sådana smärre egna utred-

ningar nämns, att styrelsen avser att inom kort med särskild expertis utreda den värmetekniska avdelningens organisation och framtida ställning inom styrelsen.

Häremot har en av styrelsens byggnadsråd anmält avvikande mening samt ansett att styrelsen ej bort frånfalla sitt tidigare önskemål om en utredning i sedvanlig form.

Styrelsen har vid sina överväganden rörande petita för nästa budgetår ansett sig böra avstå från att framföra åtskilliga i och för sig angelägna och väl motiverade förslag och inskränka sig till enbart förslag av sådan natur, att styrelsen därmed icke i något avseende bindes i sina möjligheter att förutsättningslöst bedriva det avsedda utredningsarbetet.

Styrelsen lämnar vidare en redogörelse för vissa personalfrågor och erinrar därvid om den rådande bristen på kvalificerad arkitekt- och civilingenjörspersonal. Styrelsens möjligheter att hävda sig i konkurrensen med kommunala myndigheter och enskilda är icke enbart en fråga om lönestorleken utan i hög grad om själva anställningsformen. Det är angeläget, att de ledande tjänsterna är lockande även för personer, som utanför statsförvaltningen förvärvat sig erfarenhet och skicklighet på ifrågavarande område. Mycket ofta ter sig för dessa personer en övergång till statlig tjänst mindre lockande med hänsyn till pensionsförhållandena. Under de senare åren har ett betydande antal myndigheter — icke minst de med tekniska uppgifter — erhållit förordnandetjänster i Bp-lönegrader, vilket medför att tjänsteinnehavarna under vissa förutsättningar blir berättigade till full pension efter 12 tjänsteår. Av de ledande tekniska tjänsterna inom byggnadsstyrelsen är det emellertid enbart byggnadschefsbefattningen som är placerad i Bp-lönegrad. Styrelsen hemställer, att styrelsens byggnadsrådstjänster i Bo 1 ombildas till förordnandetjänster i lönegrad Bp 3.

1 a) Den fortgående ökningen av styrelsens uppgifter har i hög grad återverkat på arbetet inom den administrativa byrån. Särskilt har ökningen av antalet kvalificerade ärenden varit betydande. Medan antalet befattningshavare mellan år 1945 och 1957 inom styrelsen ökat från 240 till 436 och inom länsarkitektsorganisationen från 200 till 238 har personalen på administrativa byrån, bortsett från personalen på dess kamerala avdelning och de kvinnliga biträdena, endast ökat från 5 till 6 tjänstemän eller med en amanuensbefattning, som inrättades år 1947.

Förhållandena har sedan länge utvecklats därhän, att byråchefen i allt större utsträckning måst å sin närmaste medhjälpare, en byrådirektör i Ao 24, överlåta att på eget ansvar handlägga en betydande del av de på byråchefen ankommande ärendena, bl. a. granskning av tekniska anvisningar i anslutning till byggnadsstadgan, besvarande av remisser och kommittébetänkanden, organisationsfrågor, kyrkorättsliga frågor och administrativ konsultation. Byrådirektören är därjämte utsedd till säker-

hetschef inom styrelsen, i vilken ställning han med hänsyn till bl. a. styrelsens förvaltning av vissa anläggningar har utomordentligt ansvarsfulla uppgifter. Dessa, som är praktiskt taget nytillkomna under de senare åren, har visat sig omfatta bl. a. komplicerade instruktions- och avtalsfrågor och speciella juridiska problem.

I realiteten har byråchefstjänsten på detta sätt dubblerats. Något formellt beslut om partiell befrielse för byråchefen från vissa honom åliggande tjänstegöromål med därav följande förordnande för byrådirektören att handlägga motsvarande ärenden har emellertid icke meddelats. Att den nu rådande ordningen kunnat genomföras sammanhänger med att till förfogande stått en tjänsteman med särskild förmåga till självständigt arbete, allsidig administrativ erfarenhet och god stilistisk förmåga.

Byrådirektörstjänsten i Ao 24 inrättades efter förslag av 1949 års tjänsteförteckningskommitté genom ombildning av en förste byråsekreterartjänst, vars innehavare svarade för personalärendena inom styrelsen och länsarkitektorganisationen. Den nuvarande innehavaren av tjänsten har emellertid måst befrias från personalärendena för att övertaga de angivna från byråchefen delegerade göromålen. Styrelsen anser det vara i hög grad motiverat att tjänsten uppflyttas från Ao 24 till Ao 26 eller i samma lönegrad som de tekniska byråchefernas ställföreträdare.

1 p) I byggnadsstyrelsens avlöningsanslag har fr. o. m. budgetåret 1954/55 inräknats medel för anställande å stadsplanebyrån av en extra arbetskraft i 24 lönegraden med uppgift att påskynda handläggningen av granskningsarbetet samt att öka den utredande och rådgivande verksamheten på planväsendets område. Uppgifterna omfattar bl. a. granskning av befolknings- och näringslivsprognoser samt utredningar om regionala förhållanden i samband med generalplaner och regionplaner, besvarande av vissa remisser av allmän karaktär med anknytning till översiktlig planläggning, rådgivnings- samt informationsverksamhet i region- och generalplanefrågor, utförande av specialutredningar i sådana frågor, deltagande i rådet för översiktlig planläggning och dess arbetsgrupper beträffande generalplaneanvisningar m. m.

Ärendena har ökat avsevärt. Tjänsten har visat sig fylla ett permanent behov, som icke kan täckas av personal med annan på byrån representerad utbildning.

2 a) Styrelsens skrivcentral kan till följd av personalbrist icke längre sägas utgöra den elastiska uppsamlingscentral för toppar i skrivarbetet, som den är avsedd att vara, utan tvingas att lämna ut överskottsarbete till privata skrivbyråer, vilket föranleder merkostnader för statsverket. Även i övrigt råder f. n. brist på skrivpersonal.

2 c) Styrelsen svarar för anskaffningen av lokaler för huvudparten av civila och statliga myndigheter genom att nyuppföra förvaltningsbyggnader, upplåta lokaler i befintliga byggnader under styrelsens förvaltning

samt förhyra. Kravet på ytterligare lokaler har kraftigt ökat samtidigt som den statliga nyproduktionen för ändamålet varit otillfredsställande och tillgången på hyresmarknaden synnerligen begränsad. Lösandet av lokalfrågorna har därigenom blivit betungande. Anskaffandet av nya lokaler har i stor utsträckning måst baseras på — förutom förhyrning — omflyttning, inredning av vindar samt uppdelning av större rum i mindre. Detta kräver en detaljplanering i helt annan utsträckning än tidigare. En ny tjänst bör inrättas för intendentsbyråns planering i frågor rörande kontorslokaler för den statliga administrationen särskilt i Stockholm. Hit hör bl.a. att samordna förhyrningsverksamheten samt om- och tillbyggnadsarbetena med nybyggnadsplaneringen och att pröva framställningar om ökade lokaler. Gång efter annan bör upplåtna lokalutrymmen systematiskt inventeras. Befattningen kommer att kräva stort tekniskt och organisatoriskt kunnande förenat med särskilt god förhandlingsförmåga. Med hänsyn till arbetets karaktär förutsätts vidare en självständig handläggning av frågorna och därav följande ansvar. Styrelsen föreslår att befattningen inrättas såsom en intendentstjänst i Ae 23 med placering på inrikesavdelningen.

2 f) På slottsarkitektkontoret vid Stockholms slott tjänstgör en slottsintendent, vilken under slottsarkitekten närmast har ansvaret för planläggning och genomförande av löpande underhållsarbeten på slottets byggnader. För dylika uppgifter uppbär slottsintendenten lön av slottsförvaltningen på Stockholms slott med f. n. 1 432 kr. per månad. Härtill kommer de ersättningar som byggnadsstyrelsen i varje särskilt fall utbetalar för ledning och tillsyn över de vid slottet utförda istandsättnings- och ombyggnadsarbeten, vartill riksdagen numera regelbundet beviljar särskilda medel. Den angivna uppdelade löneersättningen anses mindre lämplig ur personalsynpunkt och med hänsyn till att slottsintendentens arbete i fråga om fastighetsunderhållet i huvudsak avser uppgifter som det ankommer på byggnadsstyrelsen att handlägga. Då slottsintendentbefattningen är nödvändig som en permanent tjänst föreslår styrelsen efter samråd med ståthållarämbetet att på intendentsbyråns slottsavdelning — med lokal placering på slottsarkitektkontoret — inrättas en intendentstjänst i lönegrad Ae 23, avsedd för Stockholms slott med tillhörande byggnader.

2 h) Bland intendentsbyråns ärenden förekommer i stor utsträckning administrativa uppgifter, som belastar byråns kvalificerade tekniska personal. Bl. a. förekommer en mängd avtalsfrågor i samband med köp och försäljningar samt entreprenader. Byrån har även en omfattande korrespondens. Inom byrån uppkommer därigenom ett ständigt behov av administrativ expertis vid handläggande av olika förvaltningsfrågor och vid upprättande av viktigare skrivelser.

Hittills har byrån anlitat inom andra byråer, särskilt administrativa byrån, tillgänglig expertis. Med hänsyn till den kraftiga expansionen av

arbetsuppgifterna inom såväl intendentsbyrån som styrelsens övriga byråer kan detta ej längre tillämpas. Volymen på de nu avsedda ärendena inom intendentsbyrån har ökat så, att minst en tjänsteman blir helt sysselsatt därmed. Tjänsten bör konstrueras som en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång och tillsättas med en befattningshavare som inom annan del av den statliga administrationen förvärvat så lång erfarenhet, att han är berättigad till placering i befordringsgångens övre del.

2 i)—k) Styrelsen hänvisar beträffande dessa punkter till en särskild promemoria den 28 augusti 1958.

2 n) Utredningsbyråns arbete ökar år från år. Dels har betydande uppgifter, som icke tidigare handlagts inom styrelsen, tillkommit dels har en ökad aktivitet inom vissa andra områden medfört motsvarande krav på en intensifierad utredningsverksamhet inom byrån. Slutligen ställs med hänsyn till det allmänna ekonomiska läget allt större krav på det tekniska och ekonomiska förberedelsearbetet för varje arbetsobjekt. Den 1 juli 1955 tillfördes byrån en extra byrådirektörstjänst, avsedd för en noggrannare teknisk och ekonomisk genomarbetning av byråns byggnadsprojekt, men tjänsteinnehavaren har till större delen måst tagas i anspråk för handläggningen av löpande ärenden. Den avsedda systematisering av utredningsmaterialet, av vilken byrån har det största behov, har därför icke kunnat genomföras. Särskilt kännbar har varit avsaknaden av en noggrann analys av det ur byggnadsekonomisk synpunkt betydelsefulla sambandet mellan anläggningskostnad och funktionskrav. Det är nu nödvändigt att friställa nämnda byrådirektör för de ursprungligen avsedda uppgifterna. Därvid uppstår behov av en ny byrådirektörstjänst för ledningen av arbetet med de ecklesiastika ärendena, som uppvisar en mycket betydande ökning. Totalkostnaderna för denna del av styrelsens utredningsobjekt under tioårsperioden 1959—69 har uppskattats till 50 000 000 kr. per år. Bland de angelägna projekten märks särskilt den fortsatta utbyggnaden av Göteborgs universitet, Stockholms högskola och Chalmers tekniska högskola. Arbetet med generalplaner och andra förberedande utredningar för nämnda objekt har icke kunnat bedrivas i önskvärd takt. Ej heller har byrån med önskvärd snabbhet kunnat verkställa de särskilda utredningar som begärts av 1955 års universitetsutredning. Den forcerade utbyggnaden de senaste åren inom olika vårdområden såsom ungdomsvårdsskolor, vårdanstalter för alkoholmissbrukare och fångvårdsanstalter, för vilka utredningsarbetet under de senaste åren ålagts styrelsen, har medverkat härtill.

En förstärkning av ledningen bör ske senast fr. o. m. budgetåret 1959/60 i första hand genom inrättandet av en byrådirektörstjänst. Efter den 1 juli 1960 skulle, om utbyggnadsplanerna fullföljes, flertalet däri upptagna objekt vara under projektering. En utbyggnad för att tillgodose de framräknade behoven inom en snävare investeringsram, med bl. a. provisorier och andra på längre sikt ej rationella lösningar, kräver motsvarande tillgång till kvalificerad ledning.

Yttrande

Statens lönenämnd. I fråga om den föreslagna uppflyttningen av en byrådirektörstjänst å administrativa byrån från Ao 24 till Ao 26 anser lönenämnden, att vad som anförts rörande tjänsten ankommande arbetsuppgifter — bortsett från de göromål, som åvilar tjänsteinnehavaren i egenskap av säkerhetschef inom styrelsens organisation — ej utgör tillräckligt skäl för uppflyttning av tjänsten. De med säkerhetsarbetet förenade göromålen har lönenämnden med hänsyn till deras natur icke kunnat taga del av.

Lönenämnden avstyrker förslagen om uppflyttning av en målarmästare Ae 19 till måleriarbetschef Ae 21, en byråingenjör Ae 21 till förste byråingenjör (rörarbetschef) Ae 23, en byråingenjör Ae 19 till byråingenjör Ae 21, en kontrollant Ae 19 till byråingenjör Ae 21, en byråingenjör Ae 21 till förste byråingenjör (elarbetschef) Ae 23, en förste revisor Ae 21 till byggnadskamrer Ae 23 å byggnadsbyrån, en fastighetsintendent Ae 23 till byrådirektör Ae 24 å intendentsbyrån samt en byrådirektör Ao 24 till byrådirektör Ao 26 å stadsplanebyrån.

Däremot tillstyrker nämnden uppflyttning av en kontoristtjänst i Ao 9 å intendentsbyrån till kansliskrivare Ao 10 och förändring av en tjänst som byrådirektör i Ag 24 å stadsplanebyrån till byrådirektör i Ae 24.

Därest arkitektkompetens anses erforderlig på den yrkade tjänsten som intendent i Ae 23 å intendentsbyråns slottsavdelning — vilket lönenämnden finner tveksamt med hänsyn till de redovisade arbetsuppgifterna — vill nämnden icke göra någon erinran mot den föreslagna löneställningen. Nämnden har icke något att erinra mot den förordade löneställningen för de föreslagna tjänsterna som byråingenjör Ae 19 å intendentsbyrån samt en byrådirektör Ae 26 och en förste byråsekreterare Ae 21 å utredningsbyrån.

Departementschefen

Sedan byggnadsstyrelsen hemställt om utredning rörande dess organisation och arbetsuppgifter, förklarade jag i fjolårets statsverksproposition (VI ht. s. 142) att det var min avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att få igångsätta en utredning rörande byggnadsstyrelsen och länsarkitektorganisationen genom tillkallande av särskilda sakkunniga. Numera har byggnadsstyrelsen i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 meddelat, att styrelsen frångått det tidigare framförda önskemålet om en utredning i sedvanlig form. Styrelsen önskar i stället i första hand göra ett försök att inom ramen av sina befogenheter anpassa organisationen efter de nya krav, som föranleds av utvecklingen inom styrelsens verksamhetsområde. I den mån styrelsen saknar befogenheter i detta hänseende, ämnar ämbetsverket successivt väcka förslag hos Kungl.

Maj:t. I fråga om de skäl, som styrelsen redovisat för sitt beslut att frånträda yrkandet om sedvanlig organisationsutredning, torde jag få hänvisa till den tidigare lämnade redogörelsen för innehållet i styrelsens petita.

Då byggnadsstyrelsen anser sig ha goda förutsättningar att utreda och — i förekommande fall under medverkan av Kungl. Maj:t — genomföra erforderliga organisatoriska anpassningsåtgärder samt med hänsyn till vad styrelsen i övrigt anfört i denna fråga, har jag funnit att med tillkallandet av särskilda sakkunniga för att verkställa organisationsutredningen bör bero.

I överensstämmelse med byggnadsstyrelsens förslag torde en extra byrådirektörsbefattning i Ag 24 å styrelsens stadsplanebyrå böra förändras till extra ordinarie.

Med hänsyn till vad styrelsen anfört rörande behovet av ytterligare skrivpersonal, förordar jag att medel upptages för två biträdesbefattningar i reglerad befordringsgång, vilket medför en merkostnad om 18 000 kr.

Den fortlöpande ökningen av styrelsens arbetsuppgifter i samband med fastighetsförvaltningen har medfört behov av personalförstärkningar å styrelsens intendentsbyrå. I första hand synes böra inrättas en ny befattning som intendent i Ae 23 för intendentsbyråns planering i frågor rörande kontorslokaler för den statliga administrationen, särskilt i Stockholm. Jag vill vidare tillgodose styrelsens önskemål att inom intendentsbyrån ha tillgång till en administrativt utbildad befattningshavare vid handläggning av vissa frågor och förordar därför inrättande av en amanuensbefattning i reglerad befordringsgång. För att undvika den nuvarande uppdelningen av kostnaderna för intendenten vid Stockholms slott synes det befogat att såsom styrelsen föreslagit inrätta en intendenttjänst i lönegrad Ae 23 på styrelsens intendentsbyrå för handläggning av ärenden rörande nämnda slott och tillhörande byggnader. Innehavaren av befattningen skall vara arkitekt. Dessa förslag medför ett ökat anslagsbehov av 76 608 kr.

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag bör för särskilda anläggningar inrättas en arvodesbefattning som platschef. Kostnaden härför uppgår till 13 050 kr. Därutöver bör upptagas ett belopp av 12 000 kr. för tillfällig vaktpersonal. Då medelsbehovet å andra sidan nedgår med 13 560 kr. med hänsyn till att en befattning som stationsmästare i Ae 13 kan utgå, blir merkostnaden 11 490 kr.

Då den förestående upprustningen av universitet och högskolor medför en stor arbetsbelastning på byggnadsstyrelsens utredningsbyrå, förordar jag att en ny byrådirektörstjänst i Ae 26 inrättas på denna byrå, vilket medför ett ökat anslagsbehov om 32 724 kr. Innehavaren av tjänsten skall vara arkitekt.

I övrigt anser jag mig icke kunna biträda styrelsens förslag om löne-regleringar och personalökningar. Detta gäller även styrelsens förslag om uppflyttning av en byrådirektörsbefattning å styrelsens administrativa byrå

från Ao 24 till Ao 26. Till nuvarande innehavare av tjänsten bör emellertid med hänsyn till dennes befattning med frågor av säkerhetsnatur fr. o. m. budgetåret 1959/60 utgå ett månatligt arvode, vars storlek det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma. För tiden dessförinnan torde böra anvisas ett engångsbelopp om 3 000 kr. För här avsett ändamål äskas under förevarande anslag 6 300 kr. för budgetåret 1959/60, varav 3 000 kr. i engångskostnader.

Den automatiska utgiftsstegringen i anledning av löneklassuppflyttningar m. m. samt för kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag i likhet med styrelsen till (28 194 + 24 892) 53 086 kr. Kompensationsbeloppet, i runt tal 24 900 kr., torde i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra i styrelsens avlöningsstat med fördelning å byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet resp. byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal upptagas såsom särskilda, förslagsvis betecknade anslagsposter benämnda »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (3 689 000 + 18 000 + 76 608 + 11 490 + 32 724 + 6 300 + 53 086) i runt tal 3 887 200 kr.

I styrelsens personalförteckning bör under byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet uppföras en byrådirektör i Ae 26, en byrådirektör i Ae 24 samt två intendenten i Ae 23.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 356 600
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 798 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	499 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	23 600
Säger kr. 3 680 300	

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	74 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	103 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 300

4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	1 300
Säger kr	206 900
Summa kr.	3 887 200

c) till *Byggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 887 200 kr.

[44] 2. **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	369 800	349 000
1958/59 (statsliggaren s. 415)	412 900	
1959/60 (förslag)	486 600	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ²⁸/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 112 000 kr.

<i>Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet</i>	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar (anvisat 1958/59 100 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 75 900 resp. 91 000 kr.) ökning på grund av höjda resekostnader (2 500 kr.) samt för begärd personalförstärkning (9 000 kr.)	+ 11 500
2. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 28 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 25 300 resp. 9 000 kr.) ökning på grund av ökade lokaler (1 000 kr.) samt i anledning av begärd personalförstärkning (1 000 kr.)	+ 2 000
3. Övriga expenser (anvisat 1958/59 267 700 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 234 200 och 265 200 kr.)	
a) ökade städningskostnader i anledning av nytt avtal (3 000 kr.) samt begärd personalförstärkning (2 500 kr.)	+ 5 500
b) ökade telefonkostnader i anledning av begärd personalförstärkning (9 400 kr., varav 3 000 kr. engångskostnader)	+ 9 400
c) ökade omkostnader för särskilda anläggningar (se särskild P. M.)	+ 73 000
d) engångskostnader för anskaffning av inventarier för begärd ny personal (16 000 kr.) samt för eftersatta behov (3 000 kr.)	+ 19 000
e) ökade kostnader för inköp av förbrukningsartiklar m. m. till följd av prisstegringar (3 500 kr.) samt för begärd personalförstärkning (1 600 kr.)	+ 5 100
f) avgår för budgetåret 1958/59 anvisat engångsbelopp	— 15 000

	Ökning eller minskning
4. Publikationstryck (anvisat 1958/59 10 500 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 29 500 resp. 10 500 kr.) ökning till följd av kostnadsstegringar	+ 1 500
	+ 112 000

Departementschefen

Anslagsposten för reseersättningar torde med hänsyn till de ökade resekostnaderna samt den under avlöningsanslaget förordade personalförstärkningen böra uppräknas med 4 000 kr.

Delposten för bränsle, lyse och vatten synes böra ökas med 1 500 kr. Under delposten för övriga expenser upptager jag 4 000 kr. för ökade städningsskostnader samt 4 500 kr. till ökade kostnader för inköp av förbrukningsartiklar m. m. För ökade telefonkostnader bör beräknas 3 000 kr., varav 2 000 kr. i engångskostnader. Härutöver torde det böra upptagas ett engångsbelopp å 7 000 kr. för anskaffning av inventarier. Med hänsyn till de ökade kostnaderna för särskilda anläggningar förordar jag vidare en uppräkning med 63 200 kr., av vilket belopp 18 000 kr. avser engångskostnader. Då jag icke är beredd tillstyrka någon ytterligare medelsökning under expensposten skulle — med borträkande av ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 15 000 kr. — expensposten ökas med (1 500 + 4 000 + 4 500 + 3 000 + 7 000 + 63 200 — 15 000) 68 200 kr.

Slutligen förordar jag att anslagsposten för publikationstryck med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar uppräknas med 1 500 kr.

I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (412 900 + 4 000 + 68 200 + 1 500) 486 600 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 486 600 kr.

[45] 3. Länsarkitektorganisationen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	4 179 300	3 912 300
1958/59 (statsliggaren s. 416)	4 825 900	
1959/60 (förslag)	5 020 500	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ²⁵/₈ 1958) hemställer, att anslaget ökas med 194 600 kr.

	Ökning
1. Uppräkning i anledning av 1958 års B-riksdags beslut rörande uppflyttning av vissa biträdande länsarkitekt- och assistenttjänster (64 496 kr.) samt reglerad befordringsgång för vissa kartritningsbiträden enligt preliminär beräkning (29 232 kr.)	93 728

	Ökning
2. Löneklassuppflyttningar m. m.	74 012
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	26 860
	194 600

Departementschefen

I anledning av 1958 års B-riksdags beslut rörande uppflyttning av vissa tjänster m. m. samt för löneklassuppflyttningar m. m. räknar jag i likhet med styrelsen med ett ökat medelsbehov av (93 728 + 74 012) i runt tal 167 700 kr. Till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde böra upptagas 26 900 kr. Beloppet bör i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i länsarkitektsorganisationens avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (4 825 900 + 167 700 + 26 900) 5 020 500 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	954 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 870 800
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., <i>förslagsvis</i>	462 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	706 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	26 900
	Summa kr. 5 020 500

b) till Länsarkitektsorganisationen: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 020 500 kr.

[46] 4. Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	503 500	492 200
1958/59 (statsliggaren s. 417)	507 500	
1959/60 (förslag)	495 500	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. 28/8 1958) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

I anslaget för innevarande budgetår ingår ett engångsbelopp om 12 000 kr., vilket torde böra frånräknas. Då jag i övrigt icke har något att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag, förordar jag att anslaget för nästa budgetår uppföres med (507 500 — 12 000) 495 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 495 500 kr.

[47] 5. Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	100		315 700
1958/59 (statsliggaren s. 417)	100		
1959/60 (förslag)	100		

Departementschefen. I enlighet med förslag av byggnadsstyrelsen (skr. ^{28/8} 1958) torde anslaget med hänsyn till den vid utgången av budgetåret 1957/58 befintliga behållningen kunna uppföras med ett formellt belopp av 100 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 kr.

[48] 6. Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	100 000	200
1958/59 (statsliggaren s. 417)	50 000	
1959/60 (förslag)	10 000	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ^{28/8} 1958) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp av 50 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen synes förevarande anslag för nästa budgetår kunna upptagas med ett till 10 000 kr. sänkt belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

[49] 7. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1957/58	190 000	131 700	240 000
1958/59 (statsliggaren s. 417)	190 000		
1959/60 (förslag)	240 000		

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ^{28/8} 1958) hemställer, att anslaget höjes med 60 000 kr.

Motiv

De för innevarande budgetår tillgängliga medlen jämte möjliga tillgodo-
föranden från byggnadsanslag till utredningsanslaget beräknas bli helt
tagna i anspråk för därmed avsedda ändamål.

Medelsbehovet för byggnadsarbeten, som sammanhänger med upprust-
ningen av den högre utbildningen under tioårsperioden 1959/69, kan upp-
skattas till omkring 500 milj. kr. Ehuru endast en del av byggnadsobjekten
f. n. ifrågakommer för projektering under budgetåret 1959/60, kommer
projekterings- och utredningsarbetena att bli av mycket betydande
omfattning. Vidare pågår i samråd med socialstyrelsen en omfattande
utredning för att få en långsiktig plan för tillgodoseende av ungdoms-
vårdsskolornas betydande lokalbehov. Enbart upprustningen av skolor-
nas värme-, vatten- och sanitetstekniska anordningar kan beräknas till
flera miljoner kronor. Då de å anslaget tillgängliga medlen icke varit
tillräckliga för att bestrida kostnaderna för en dylik översyn, har styrel-
sen hos kommittén för ungdomsvårdsskolorna hemställt om minst 50 000
kr. för ändamålet. Kommittén har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9
maj 1958 gjort framställning om erforderlig medelsanvisning. Framställ-
ningen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Styrelsen är skyldig att tillmötesgå andra myndigheter med utred-
ningar i byggnadsfrågor, som ej sällan föranleder avsevärda kostnader
för styrelsen. Som exempel biträder styrelsen jordbrukshögskoleutred-
ningen i fråga om generalplanarbetet för lantbrukshögskolan i Ultuna
och lantbruksinstitutet i Alnarp. I brist på egna medel har styrelsen litat
till särskilda av utredningen förskottade medel. Styrelsens medverkan
erfordras även i den utredning, som omhänderhas av 1956 års skogshög-
skole- och skogsforskningskommitté.

Styrelsen uppskattar medelsbehovet under nästa budgetår för utred-
ningarna rörande universitetens och högskolornas utbyggnad samt an-
gående ungdomsvårdsskolornas lokalbehov till minst 200 000 kr. För utred-
ningar av ett flertal andra byggnadsobjekt torde behövas 50 000 kr.

Utredningsanslaget skulle sålunda för nästa budgetår behöva anvisas med 250 000 kr. Styrelsen har härvid utgått från att medel för bestridande av kostnaderna för översynen av ungdomsvårdsskolorna kommer att anvisas i särskild ordning. Om icke, är en höjning av anslaget till 300 000 kr. erforderlig.

Departementschefen

Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter som åvilar byggnadsstyrelsen i samband med bl. a. universitetens och högskolornas utbyggnad, anser jag mig böra förorda en höjning av förevarande anslag med 50 000 kr. och att anslaget sålunda för nästa budgetår uppföres med (190 000 + 50 000) 240 000 kr.

I detta sammanhang vill jag framhålla angelägenheten av att kostnaderna för den statliga byggnadsverksamheten i största möjliga utsträckning nedbringas. Byggnadsstyrelsen bör därför vid planeringen och projekteringen av förekommande byggnadsföretag söka beakta alla möjligheter till kostnadsbesparingar. Standarden på byggnaderna bör icke göras högre än vad som är absolut nödvändigt. Vad beträffar de statliga tjänstebostäderna bör dessa utformas enligt samma normer som gäller vid den statliga belåningsverksamheten för bostadsändamål. Kostnaderna för desamma bör hållas inom de belåningsvärden som därvid gäller.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kr.

F. Tekniska institut

[50] 1. Statens väginstitut

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	734 400	838 200
1958/59 (statsliggaren s. 417)	838 300	
1959/60 (förslag)	942 000	

I. Direktionen för statens väginstitut

Direktionen (skr. ²⁶/s 1958) hemställer, att anslaget höjes med 12 500 kr. i anledning av vissa automatiska kostnadsförändringar. Med hänsyn till att resultatet av den pågående översynen av väginstitutets arbetsuppgifter och organisation kan förväntas inom den närmaste tiden, har direktionen enbart föreslagit vissa automatiska löneändringar. Direktionen framhåller emellertid att nu utgående anslag för såväl avlöningar som omkostnader är otillräckliga för en effektiv arbetsinsats på väginstitutets arbetsområde.

Avlöningar

	Ökning
<i>A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet</i>	
1. Löneklassändringar m.m.	5 000
2. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	4 900
<i>B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning</i>	
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 600
	12 500

II. Utredningen för översyn av statens väginstituts arbetsuppgifter och organisation

Den 21 september 1956 tillkallades med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande kanslirådet O. A. Berger för att såsom utredningsman inom kommunikationsdepartementet verkställa en översyn av statens väginstituts arbetsuppgifter och organisation. Resultatet av översynen har redovisats i ett den 1 september 1958 dagtecknat betänkande (stencilerat).

Yttranden över betänkandet har avgivits av *väg- och vattenbyggnadstyrelsen, direktionen för statens väginstitut, direktionen för statens geotekniska institut, statens trafiksäkerhetsråd, statskontoret, riksräkenskapsverket, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, Sveriges geologiska*

undersökning, styrelsen för statens provningsanstalt, statens lönenämnd, Kungl. automobilklubben, svenska vägföreningen, motorförarnas helnykterhetsförbund samt motormännens riksförbund.

Nuvarande arbetsuppgifter och organisation m. m.

Institutets nuvarande organisation tillkom i huvudsak år 1939 i enlighet med beslut av 1939 års riksdag (6 ht 1939 s. 39). Instruktionsen är utfärdad den 5 maj 1939 (SFS 1939: 165) och har sedermera ändrats genom kungörelser den 11 maj 1945 (SFS 1945: 168) och den 20 juni 1947 (SFS 1947: 256).

Enligt instruktionen skall väginstitutets *verksamhet* omfatta vägtekniska och vägtrafiktekniska frågor. I sådant avseende har institutet, i den mån uppgifterna inte tillagts annan myndighet, att utföra vetenskaplig, teknisk och ekonomisk forskning, att biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid utredning av ärenden, som av styrelsen överlämnas till institutet, att — i den mån arbetet i övrigt det tillåter — verkställa undersökningar och andra uppdrag åt städer och enskilda m. fl. samt att systematiskt samla, ordna, bearbeta och offentliggöra vid verksamheten erhållna resultat i den omfattning, som erfordras för deras ändamålsenliga utnyttjande. Institutet har därvid att söka utveckla tekniken vid vägbyggnad och vägunderhåll, att rationalisera och förbilliga metoderna samt att få fram de lämpligaste och mest ekonomiska materialen. Samtidigt måste emellertid trafikens krav beaktas och därvid måste institutet givetvis ägna särskild uppmärksamhet åt olika spörsmål, som är att hänföra till trafiksäkerhetsforskning. Institutets forskningsverksamhet kan sålunda sägas omfatta vägteknik, trafikteknik, trafikekonomi och trafiksäkerhet. Institutet utför såväl grundforskning som målforskning. Arbetet bedrivs genom teoretiska utredningar, laboratorieundersökningar samt praktiska försök och studier ute på vägarna.

Institutet har bl. a. tagit aktiv del i utprovanDET av olika beläggnings typer samt utformningen av arbetsbeskrivningar för dessa. Under senare år har särskild uppmärksamhet ägnats åt undersökningar av vidhäftningen mellan bindemedel och stenmaterial, ett problem, som har mycket stor betydelse för de bituminösa beläggningarnas livslängd och därmed deras ekonomi. Vidare har institutet utexperimenterat en ny typ av slitlager, olje-grus, som utgör ett mellanting mellan vanlig grusväg och en bituminös beläggning och som under senare år kommit till ökad användning. Som exempel på kommande forskningsuppgifter inom beläggningsområdet kan nämnas utarbetande av nya arbetsmetoder med hänsyn till användningen av vidhäftningsmedel, undersökningar rörande böjningståligheten hos asfaltbeläggningar vid upprepad last m. m.

Institutets geologiska uppgifter omfattar sådana frågor i samband med väg- och flygfältsföretag, vilka berör mark och undergrund, de däri ingående jord- och bergarternas egenskaper samt deras utnyttjande för vägändamål. En av de viktigaste forskningsuppgifterna avser de i vägarna

ingående jordarternas tjälfarlighetsgrad. En lösning av dessa spörsmål har stor ekonomisk betydelse icke endast för vägväsendet genom att medföra minskade underhållskostnader för vägarna utan även för byggnadsverksamheten i allmänhet. Vidare undersöks förekomsten i markerna av sådana grus- och stenmaterial, som kan vara lämpliga för vägbyggnad och vägunderhåll, samt av ersättningsmaterial för grus.

Institutets forskning beträffande den ingenjörstekniska sidan av bärigheten hos mark samt hos vägars och flygfälts överbyggnad innefattar bl. a. problem rörande jordarternas hållfasthetsegenskaper, vägars och flygfälts dimensionering, hjultryckens inverkan, utförande av schaktning, packning, stabilisering, m. m. Genom omfattande belastningsförsök har man erhållit en bättre kännedom om undergrunden, överbyggnadens och beläggningens verknings sätt. Med ledning av försöksresultaten har en på elasticitetsteorien grundad beräkningsmetod för dimensionering av vägars och flygfälts överbyggnad utarbetats. Någon slutlig lösning av bärighetsproblemet har emellertid ännu icke erhållits.

Det maskintekniska arbetet kom under flera år att omfatta konstruktion och tillverkning av apparater och maskiner för institutets räkning, t. ex. provvägmaskin, vältmaskin, bromsvagnar m. m. Först från år 1946 kunde arbetet inriktas på studier rörande olika maskiner såsom kross- och sorteringsanläggningar, snöplogar m. m. Vidare påbörjades forskningsarbete rörande den ur trafiksäkerhetssynpunkt betydelsefulla friktionen mellan fordonshjul och vägbanan samt därmed sammanhängande spörsmål rörande fordonens bromsning, väghållningsförmåga m. m. Institutet har även utfört omfattande studier av sandningsproblemet vintertid. Sedan år 1953 har vissa undersökningar utförts rörande trafikens hastighet och hastighetsanpassning, kapaciteten på vägar, fordonens sidoläge på vägar med olika sektioner och på vägar med sidohinder placerade på olika avstånd från körbanekanten m. m. För dessa undersökningar har institutet utvecklat mätmetoder och apparater, som möjliggör automatiskt insamlande och registrering av data i sådan form att de direkt kan bearbetas i moderna statistikmaskiner. Med den allt mer växande trafiken har forskningsuppgifterna inom det maskintekniska området blivit mycket omfattande.

I fråga om institutets *organisation* gäller bl. a. att ledningen utövas av en direktion bestående av åtta ledamöter, nämligen chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, föreståndaren för institutet, som benämns överingenjör, samt sex av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år förordnade ledamöter. Chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är ordförande i direktionen, som inom sig utser vice ordförande.

Forsknings- och undersökningsarbetet bedrivs på tre avdelningar, nämligen *vägavdelningen*, som har att verkställa utredningar, undersökningar och kontroll rörande vägar och i vägar ingående detaljer, *geologiska avdelningen*, som utför utredningar och undersökningar rörande väg-geologiska frågor, samt *maskintekniska avdelningen*, som har till uppgift att verkställa utredningar och undersökningar rörande vägtrafiken, vägmaskiner samt mekaniska uppgifter. Vid sidan av den ordinarie avdelningsindelningen finns sedan år 1949 en särskild avdelning för studier rörande vägbanors bärighet, den s. k. *bärighetsavdelningen*. Inom institutet finns

dessutom en *kontorsavdelning* för olika kamerala och administrativa göromål.

Institutets nuvarande organisation omfattar sammanlagt 61 befattningar. Närmare uppgifter rörande nuvarande tjänsters lönegradsplacering och fördelning på de olika avdelningarna återfinns i tabellen som följer.

Institutet har bl. a. att biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid utredning av ärenden, som av styrelsen överlämnas till institutet, samt att, i den mån arbetet i övrigt det tillåter, verkställa undersökningar och andra uppdrag åt städer och enskilda m. fl. Denna uppdragsverksamhet har under senare år successivt ökat i förhållande till verksamheten i allmänhet. Medan i staten för budgetåret 1949/50 kostnaderna för verksamheten för särskilda uppdragsgivares räkning upptogs till 196 300 kr. mot 487 700 kr. för verksamheten i allmänhet, uppgick kostnaderna i staten för budgetåret 1958/59 till 523 900 kr. för uppdragsverksamheten och 836 100 kr. för verksamheten i allmänhet. Den utan jämförelse största uppdragsgivaren är väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Ersättningen för de av styrelsen beställda uppdragen under budgetåret 1956/57 uppgick till 407 000 kr. mot 106 000 kr. i ersättning från andra statliga uppdragsgivare och 86 500 kr. från övriga.

Större delen av institutet är inrymt i lokaler vid Drottning Kristinas väg 25 i Stockholm. Institutet disponerar dessutom vissa förhyrda lokaler i en vetenskaplig institution i närheten samt magasins- och gårdsutrymmen i närheten av huvudbyggnaden. Institutet har redan vid nuvarande organisation behov av utökade lokaler.

Institutets verksamhet kräver en betydande utrustning med maskiner, laboratoriemateriel m. m. Medel för anskaffning och förnyelse av sådan utrustning har dels anskaffats i samband med uppdragsverksamheten, dels ock anvisats i det under sjätte huvudtiteln uppförda anslaget Statens Väg-institut: Utrustning, vilket för innevarande budgetår är upptaget till 40 000 kr.

Utredningens förslag

Utredningen har bl. a. tagit upp frågan om gränsdragning mellan den verksamhet, som bedrivs av väginstitutet och vissa andra statliga organ.

Fördelningen av forskningsuppgifterna mellan väginstitutet och *statens geotekniska institut* sker f.n. så att väginstitutet arbetar med vägens övre lager, exempelvis med tjälproblem och överbyggnadens dimensionering, medan geotekniska institutet sysslar med »djupgeotekniken», d. v. s. de djupare belägna lagrens inverkan på bärigheten. Hit hör skredförhållanden, stabilitet hos bankar m. m. En del frågor behandlas gemensamt såsom jordartsklassificering och standardprovningar. I vissa fall kommer man överens om att speciella frågor skall behandlas av den institution, som för ändamålet är bäst försedd med personal och utrustning. Utredningen avvisar tanken på en ev. sammanslagning av de båda instituten och finner

ej heller anledning att föreslå någon ändring beträffande gränsdragningen mellan deras forskningsområden.

Det har i olika sammanhang ifrågasatts om inte väginstitutet borde införlivas med *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*. Som skäl har därvid åberopats bl. a. att styrelsen är störste uppdragsgivaren. Utredningen betonar emellertid betydelsen av att väginstitutet bibehålls som ett fristående forskningsinstitut, vilket ställningstagande även gäller frågan om att införliva institutet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Viktigare än ev. fördelar och nackdelar av att väginstitutet införlivas med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är enligt utredningens mening att samarbetet mellan styrelsen och institutet ordnas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Redan genom nu gällande instruktioner för väginstitutet och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess lokala förvaltningar har sörjts för kontakt mellan de båda organen. Ytterligare åtgärder kan diskuteras exempelvis att under styrelse- och direktionsinstanserna inrätta forskningskommittéer med medlemmar från såväl styrelsen som väginstitutet. För utredningen förefaller det emellertid tveksamt om rätta vägen är att tynga organisationen med utbyggnader av olika slag. Full garanti för ett smidigt och ändamålsenligt samarbete kan ändå inte skapas; risk föreligger i stället för instansbildning. Det är viktigare att man inom resp. verk sprider förståelse för samarbetets nödvändighet, en uppgift som i första hand är resp. verksledningars.

Väginstitutet bör även i fortsättningen biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och andra statliga myndigheter med utredningar samt, i den mån arbetet i övrigt det tillåter, verkställa undersökningar åt städer och enskilda. Den fr. o. m. den 1 juli 1958 genomförda nya organisationen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vägbyrå kommer emellertid sannolikt att minska styrelsens behov av utredningar av väginstitutet. Även den beslutade upprustningen av styrelsens resurser för rationaliserings- samt teknisk-ekonomisk granskningsverksamhet kan leda till att vissa undersökningar, som eljest skulle ha beställts hos väginstitutet, kan klaras av styrelsen. En sådan utveckling anses vara till fördel för såväl styrelsen som institutet, under förutsättning dock att de utredningar och undersökningar av forskningskaraktär, som kräver särskild utrustning, överlåtes på väginstitutet. Härtill kommer att en effektiv rationaliseringsverksamhet inom väg- och vattenbyggnadsverket liksom en intensifierad teknisk-ekonomisk granskningsverksamhet inom den statliga vägmyndigheten bör kunna ge betydelsefulla uppslag till forskning inom vägteknikens och vägtrafikteknikens områden.

Utredningen anser vidare att ett intimt samarbete bör upprätthållas mellan *tekniska högskolan* och väginstitutet framförallt i avsikt att så långt som möjligt utnyttja varandras arbetskrafter för undervisning och forskning. Något behov av instruktions- eller andra föreskrifter i detta hänseende föreligger emellertid inte. Hur samarbetet skall ordnas bör regleras från fall till fall.

I fråga om förhållandet till *Sveriges geologiska undersökning* uttalas att väginstitutet liksom hittills bör utföra de geologiska undersökningar för vägväsendets räkning, som beträffande statsförvaltningen i övrigt ankommer på Sveriges geologiska undersökning.

Utredningen behandlar även väginstitutets förhållande till *statens provningsanstalt* och föreslår därvid att väginstitutets provningsverksamhet liksom f. n. begränsas till provningar, som är betingade av forskningsverksamheten. Detta innebär att en provning, som från början utförts i samband med forskning eller metodundersökning, skall överlämnas till statens provningsanstalt, när den blivit fullt utstuderad och beskriven och alltså övergått till rutinprovning. Väginstitutet bör svara för den vägtekniska provningen av vägmaskiner, eftersom denna provning nära sammanhänger med den forskningsverksamhet beträffande vägmaskiner, som åvilar institutet. Utredningen är däremot inte beredd att förorda, att väginstitutet skall svara för såväl den vägtekniska som den maskintekniska provningen av vägmaskiner inom landet. Hur sistnämnda provning skall ordnas bör i första hand bli beroende av initiativ från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Utredningen anser att den successiva ökningen av institutets uppdragsverksamhet i förhållande till verksamheten i allmänhet, delvis förklaras av att statsmakterna iakttagit stor återhållsamhet vid medelstilldelningen till institutet. Resultatet har blivit, att uppdragsgivarna — framförallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen men även andra statliga myndigheter — kommit att i inte obetydlig omfattning svara för kostnader, som rätteligen borde belasta verksamheten i allmänhet. Som exempel härpå nämnes, att vissa för institutets forskningsverksamhet nödvändiga tjänster avlönas med uppdragsmedel. Utredningen föreslår att forskningen i högre grad än vad f. n. är fallet finansieras med medel, som direkt anvisas till väginstitutet över riksstaten.

Väginstitutets informationsverksamhet har varit av relativt ringa omfattning. Anledningen härtill har uppgivits vara bl. a. personalbrist. Med den föreslagna personella upprustningen bör verksamheten kunna intensifieras. Att så sker anses angeläget eftersom information om forskningsresultaten utgör en viktig förutsättning för att de skall kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

Utredningen säger sig ha utformat sitt förslag till *organisation* av väginstitutet med utgångspunkt från att institutet skall vara ett tekniskt-vetenskapligt forskningsinstitut samt med tanke på att forskningen skall kunna ges ökad omfattning och intensitet. Ehuru de olika forskningsgrenarna — vägteknik, trafikteknik, trafikekonomi och trafiksäkerhet — är nära sammanbundna med varandra, krävs för forskningen specialister av olika slag. Såväl behovet av forskning som institutets nuvarande alltför snävt tilltagna personella resurser gör, att organisationsförslaget leder till betydande kostnadsökningar.

De väldiga investeringar, som föreslagits av delegationen för översiktlig vägplanering (SOU 1958: 1 och 2) nödvändiggör en intensifierad forskning på vägväsendets område. Vidare har organisationskommittén för trafiksäkerhet i sitt nyligen framlagda betänkande föreslagit, att väginstitutet skall ingå i den av dem förordade basorganisationen för trafiksäkerhetsforskningen. Efter samråd med nämnda sakkunniga föreslår utredningen, att institutet tilldelas ökade resurser för trafiksäkerhetsforskning.

Den nuvarande maskintekniska avdelningen bör uppdelas i en fordons- och maskinteknisk samt en trafikteknisk avdelning. Övriga tekniska avdelningar bör bibehållas, dock att de nuvarande beteckningarna vägavdelningen, geologiska avdelningen och bärighetsavdelningen föreslås ändrade till beläggningsavdelningen, väggeologiska avdelningen resp. bärighetstekniska avdelningen.

Den nuvarande kontorsavdelningen bör ombildas till ett administrativt-kameralt kansli. Dessutom bör inrättas ett tekniskt kansli. Bägge kanslierna bör sortera direkt under institutets chef.

Institutets konstruktionskontor och verkstäder bör vara gemensamma för hela institutet men av praktiska skäl underställas chefen för fordons- och maskintekniska avdelningen.

För experimentell forskning bör i huvudsaklig överensstämmelse med vad som f. n. är fallet inom varje avdelning finnas en försökscentral samt inom varje avdelning utom trafiktekniska avdelningen ett laboratorium. Avsikten är att det fysiskt-kemiska laboratoriet inom beläggningsavdelningen samt det mät- och fordonstekniska laboratoriet inom fordons- och maskintekniska avdelningen skall kontinuerligt betjäna samtliga avdelningar.

Sammanlagt upptar utredningens förslag 96 tjänster mot f. n. 61. Av det av utredningen föreslagna totala antalet tjänster skall 19 bekostas av medel från uppdragsverksamheten. Motsvarande antal är f. n. 29.

Det anses nödvändigt att löneställningen för speciellt den forskande personalen avsevärt förbättras. Härför talar såväl forskningsarbetets stora betydelse som konkurrensen om den för forskningsverksamheten kvalificerade personalen. För forskningscheferna föreslår utredningen lönegraden B 3. Tjänsterna skall tillsättas efter sakkunnigförfarande. För laboratorerna föreslår utredningen lönegraderna A 26 och A 24, varvid laboratorstjänsten på fysiskt-kemiska laboratoriet hänförs till A 26 och övriga laboratorstjänster till A 24. Beträffande forskningsingenjörerna anser utredningen, att högstlönegradssystemet bör tillämpas. Tjänsterna placeras som förste forskningsingenjör i högst A 26 resp. högst A 24 och som forskningsingenjör i högst A 23 resp. högst A 21. I övrigt framgår förslagen av följande tablå.

Nuvarande organisation

Antal	Tjänstebenämning	Lönegrad
1	Överingenjör.....	Bp 4
<i>Kontorsavdelning m.m.</i>		
(adm. pers.)		
1	Kassakontrollant.....	arvode
1	Förste kansliskrivare...	Ae 12
1	Kontorist	Ae 9
1	Kanslibiträde	Ao 7
U 1	Kontorsbiträde (telefonist)	Ag 5
(tekn. pers.)		
U 1	Ingenjör (på halvtid)...	arvode
U 1	Biblioteksassistent (på halvtid)	arvode
1	Provberedare (expeditionsvakt)	Ag 9
8	(två halvtidstjänster = 1)	

Vägavdelning

1	Avdelningschef	Ao 26
1	Förste avdelningsingenjör	Ao 24
1	Laboratoriechef	Ao 24
1	Avdelningsingenjör.....	Ae 21
1	Ingenjör	Ae 19
2	Ingenjörer	Ae 17
U 1	Biträdande ingenjör ...	Ae 13
1	Förste laboratoriebiträde	Ag 12
1	Provberedare	Ae 9
U 1	Provberedare	Ag 9
1	Kontorist	Ae 9
1	Laboratoriebiträde	Ag 5

13*Geologisk avdelning*

1	Avdelningschef	Ao 26
1	Förste väggeolog	Ao 24
1	Väggeolog	Ae 21
U 1	Ingenjör	Ae 21
3	Ingenjörer	Ae 17

Utredningens förslag

Antal	Tjänstebenämning	Lönegrad
1	Överdirektör.....	Bp 5
<i>Administrativt-kameralt kansli</i>		
1	Förste byråsekreterare..	Ao 21
1	Förste kansliskrivare ..	Ao 12
U 1	Kansliskrivare	Ae 10
1	Kontorist	Ao 9
2	Kontorsbiträden ...	regl. bef.g.
1	Telefonist	regl. bef.g.

Tekniskt kansli

1	Forskningsingenjör högst	Ae 23
1	Förste assistent	Ae 21
1	Assistent	Ae 15
1	Biblioteksassistent	Ae 10
1	Institutionsvaktmästare	Ae 9
13		

Beläggningsavdelning

1	Forskningschef	Bo 3
1	Laborator	Ao 26
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 26
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 24
1	Forskningsingenjör	Ae 23
1	Forskningsingenjör	Ao 21
1	Forskningsingenjör	Ae 21
1	Ingenjör	Ao 17
U 1	Assistent	Ae 17
1	Assistent	Ae 15
1	Ingenjör	Ae 15
1	Laboratoriebiträde	Ae 9
1	Provberedare	Ae 9
U 1	Provberedare	Ae 9
1	Kanslibiträde	Ae 7
1	Laboratoriebiträde	Ae 5

16*Väggeologisk avdelning*

1	Forskningschef	Bo 3
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 26
1	Laborator	Ao 24
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 24

Anm. U anger att tjänsten avlönas med uppdragsmedel.

Antal	Tjänstebenämning	Lönegrad
U 2	Ingenjörer	Ae 13
1	Provberedare	Ag 9
U 1	Rit- (och skriv-) biträde	Ae 7
U 1	Laboratoriebiträde	Ag 5
U 1	Laboratoriebiträde	Ag 1

 13
Bärighetsavdelning

U 1	Avdelningschef	Ag 26
U 1	Ingenjör	Ae 17
U 1	Ingenjör	Ag 12
U 1	Provberedare	Ag 9

 4
Maskinteknisk avdelning

1	Avdelningschef	Ao 26
1	Förste avdelningsingenjör	Ae 24
U 1	Förste avdelningsingenjör	Ag 24
U 1	Statistiker	Ag 22
1	Avdelningsingenjör	Ae 21
U 2	Ingenjörer	Ag 21
U 2	Ingenjörer	Ag 17
U 1	Vägmästare	Ag 16
1	Förste verkmästare	Ao 14
U 1	Ingenjör	Ag 13
1	Förste instrumentmakare	Ae 12
1	Tekniker	Ag 12
1	Ritare	Ag 11
1	Förste mekaniker	Ag 10
U 5	Förste mekaniker	Ag 10
U 1	Mekaniker	Ag 9
U 1	Mekaniker	Ag 4

Antal	Tjänstebenämning	Lönegrad
1	Forskningsingenjör	Ao 21
U 2	Forskningsingenjörer högst	Ae 21
1	Assistent	Ae 15
1	Ingenjör	Ae 15
U 1	Ingenjör	Ae 15
1	Laboratoriebiträde	Ae 9
U 1	Laboratoriebiträde	Ae 9
2	Provberedare	Ae 9
1	Kanslibiträde	Ae 7

 15
Bärighetsteknisk avdelning

1	Forskningschef	Bo 3
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 26
1	Laborator	Ao 24
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 24
1	Forskningsingenjör	Ao 21
U 1	Assistent	Ae 17
U 1	Ingenjör	Ae 15
U 2	Provberedare	Ae 9
1	Kanslibiträde	Ae 7

 10
Fordons- och maskinteknisk avdelning

1	Forskningschef	Bo 3
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 26
1	Laborator	Ao 24
1	Förste forskningsingenjör högst	Ae 24
1	Forskningsingenjör	Ao 23
1	Forskningsingenjör	Ae 23
1	Forskningsingenjör	Ao 21
U 1	Forskningsingenjör	Ae 21
1	Forskningsingenjör högst	Ae 21
1	Forskningsingenjör	Ae 19
2	Assistenter	Ae 17
1	Ingenjör	Ae 17
1	Förste verkmästare	Ao 16
1	Ingenjör	Ao 15
U 1	Ingenjör	Ae 15
1	Biträdande ingenjör	Ae 13
U 1	Biträdande ingenjör	Ae 13
2	Ritare	Ae 13
1	Förste instrumentmakare	Ao 12

Antal	Tjänstebenämning	Lönegrad	Antal	Tjänstebenämning	Lönegrad
			2	Tekniker	Ae 12
			2	Förste mekaniker	Ae 10
			U 5	Förste mekaniker	Ae 10
			1	Laboratoriebiträde	Ae 9
			1	Kanslibiträde	Ae 7
23			32		
				<i>Trafikteknisk avdelning</i>	
			1	Forskningschef	Bo 3
			1	Förste forskningsingenjör	
				högst	Ae 26
			1	Förste forskningsingenjör	
				högst	Ae 24
			1	Forskningsingenjör	Ao 21
			1	Forskningsingenjör	Ae 21
			2	Ingenjörer	Ae 15
			1	Tekniker	Ae 12
			1	Tekniskt biträde	Ae 9
			1	Kanslibiträde	Ae 7
			10		
totalt 61			totalt 96		

Kostnaderna för den av utredningen föreslagna organisationen beräknas till 2 260 000 kr., därav 1 875 000 kr. i lönekostnader och 385 000 kr. i omkostnader. Uppbördsmedlen uppskattas av utredningen till 465 000 kr. Anslaget till statens väginstitut skulle alltså i riksstaten upptagas med 1 795 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen. I förhållande till medelsanvisningen till väginstitutet för budgetåret 1958/59 innebär utredningens förslag en ökning med 956 700 kr.

Institutets benämning föreslås ändrad till statens vägforskningsinstitut. Den närmaste förebilden för förslaget har varit statens skogsforskningsinstitut.

Slutligen understryks angelägenheten av att institutets utrustning med maskiner, apparater och instrument för forskningen anpassas efter forskningens behov.

Yttranden

Behovet av ökade resurser för forskningen inom vägområdet understryks av flertalet remissinstanser. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* finner en snabb upprustning av väginstitutet vara ur alla synpunkter synnerligen angelägen. *Statskontoret* vill inte heller bestrida, att en intensifiering av forskningsverksamheten kan vara påkallad med hänsyn till den fortgående, kraftiga trafikutvecklingen. Man påpekar emellertid att en profes-

sur i vägbyggnad nyligen inrättats vid tekniska högskolan i Stockholm samt att det vid 1958 års riksdag (SU 54/58) förutsatts att en liknande professur skulle inrättas vid Chalmers tekniska högskola. Den nyligen genomförda omorganisationen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vägbyrå väntas vidare skapa bättre förutsättningar för den inom styrelsen bedrivna forskningsbetonade verksamheten. Frågan om ökade anslag för forskningsverksamheten inom vägområdet måste för övrigt bli beroende av möjligheterna att i nuvarande läge bereda utrymme i budgeten för ökad medelsanvisning för dessa ändamål.

Utredningens uttalanden beträffande gränsdragningen mellan väginstitutet och vissa andra statliga myndigheters och institutionens verksamhet föranleder icke någon erinran.

I fråga om provningen av vägmaskiner finner *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* det fullt riktigt att såsom utredningen föreslagit låta väginstitutet närmast svara för den vägtekniska provningen och förslagen beträffande vägmaskiner medan den mera renodlat maskintekniska provningen skulle utföras vid statens maskinprovningar. Med hänsyn till institutets stora arbetsbelastning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen låtit bl. a. vissa vägmaskinstekniska forskningsuppdrag anstå. Det anses emellertid fullt klart att vägväsendet härigenom gått miste om latent vinst.

Behovet av ökad informationsverksamhet från väginstitutets sida vitsordas i flera remissyttranden. *Direktionen för väginstitutet* konstaterar att offentliggörandet av institutets vetenskapliga arbeten har fördröjts, då man ej haft tillgång till särskild personal för den tekniska redigeringen av publikationerna. Genom tillkomsten av ett tekniskt kansli erhåller man möjligheter att intensifiera publiceringsverksamheten.

Den av utredningen påtalade utvecklingen beträffande väginstitutets uppdragsverksamhet finner *riksräkenskapsverket* icke tillfredsställande. Av instruktionen anses framgå att större vetenskapliga utredningar, som väginstitutet har att utföra på initiativ av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, skall innefattas i institutets allmänna verksamhet och att dessa arbeten sålunda icke får betraktas såsom uppdrag, för vilka ersättning skall uttagas av uppdragsgivaren. Klarare gränser bör uppdragas mellan den allmänna verksamheten och uppdragsverksamheten. Denna fråga skulle måhända utan särskilda författningsföreskrifter kunna lösas vid det samarbete mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens väginstitut, som av utredningen förutsatts komma till stånd vid den allmänna planläggningen av forskningsverksamheten på vägväsendets område. Man kunde tänka sig att låta all verksamhet, som institutet har att utföra och som kan hänföras till väg- och vattenbyggnadsverket, ingå i institutets allmänna verksamhet och sålunda begränsa uppdragsverksamheten till att avse kommunala och enskilda uppdragsgivare ävensom andra statliga myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Någon ersättning skulle

sålunda icke längre utgå från sistnämnda myndighet. Enligt *statskontoret* bör det förhållandet att institutet åtagit sig forskning för uppdragsgivares räkning icke tagas till intäkt för att den med dessa uppgifter sysselsatta personalen skall avlönas med medel, anvisade för verksamheten i allmänhet. Statskontoret anser det för övrigt, mot bakgrunden av sitt allmänna bedömande om möjligheterna att ge väginstitutet föreslagen medelsförstärkning, ofrånkomligt att betydande nedskärningar måste vidtagas beträffande den föreslagna upprustningen av institutets allmänna verksamhet. *Direktionen för väginstitutet* understryker vikten av att viss uppdragsverksamhet alltjämt bedrivs vid väginstitutet, bl. a. med hänsyn till att utomstående skall kunna få erforderliga undersökningar i vägtekniska frågor utförda vid en statlig institution.

De av utredningen föreslagna förändringarna i avdelningsindelningen föranleder icke någon erinran från de hörda remissorganen med undantag för statskontoret, som anser att nuvarande avdelningsindelning bör bibehållas.

Utredningens förslag till lönesättning för personalen kan i vad avser den högre tekniska personalen enligt *statskontorets* mening icke genomföras på grundval av i betänkandet framförda synpunkter. Den för angivna personalgrupp gällande lönesättningen får anses ha tillkommit med hänsynstagande till den löneavvägning, som tillämpas för motsvarande personalkategorier vid närmast jämförliga institutioner. En omprövning av lönegradsplaceringen för denna personalgrupp kan därför endast ske i ett större sammanhang. Ämbetsverket kan ej heller understödja förslaget om införandet av högst-lönegrader vid institutet. Med hänsyn till det år 1956 års tekniska biträdesutredning givna uppdraget kan statskontoret icke tillstyrka ett frångående av tillämpade lönesättningsgrunder för den tekniska biträdespersonalen vid institutet, såsom laboratoriebiträden och mekaniker.

Ämbetsverket har icke funnit möjligt ingå på någon närmare prövning av frågan i vilken utsträckning en i förhållande till utredningens förslag starkt begränsad förstärkning av väginstitutets personalkader kan medgivas.

De skäl som andragits för att ersätta den arvodesanställda kassakontrollanten med en förste byråsekreterare i 21 lönegraden finner statskontoret dock bärande. Tjänsten bör emellertid icke upptagas på ordinarie stat, vilket utredningen föreslagit, utan i Ae 21. Förslaget om inrättandet av en tjänst som biblioteksassistent i Ae 10 anser sig statskontoret kunna godtaga, därest omfattningen av biblioteksgöromålen är sådan, att en heltidstjänst kräves för ändamålet. I annat fall bör den nuvarande arvodesanställningsformen bibehållas.

Även *statens lönenämnd* uttalar, att löneställningen för de högre forskningstjänsterna vid väginstitutet är avvägd med hänsyn till motsvarande

tjänster vid andra statliga forskningsinstitut. Nämnden kan därför från de synpunkter nämnden har att beakta icke tillstyrka förslaget i denna del.

Nämnden har icke något att erinra mot löneställningen för den föreslagna tjänsten som förste byråsekreterare (A 21). Därest denna tjänst inträttas bör det emellertid enligt nämndens mening på det föreslagna administrativt-kamerala kansliet vara tillräckligt med — förutom biträdespersonal i reglerad befordringsgång — en kansliskrivare, en kontorist och ett kanslibitråde. Mot föreslagen lönegradsplacering av en tjänst som biblioteksassistent (A 10) har nämnden icke något att erinra. — Löneställningen för viss verkstadspersonal, laboratoriebiträden och institutionsvaktmästare finner lönenämnden böra prövas i samband med 1956 års tekniska biträdesutredning.

Under förutsättning att väginstitutets organisation utbyggs i anslutning till utredningens förslag har *riksräkenskapsverket* intet att erinra mot inträttandet av en förste byråsekreterartjänst i Ao 21 med uppgift att svara för inom institutet förekommande administrativa, juridiska och kamerala arbetsuppgifter. Den för kassör och registrator avsedda tjänsten bör i sådant fall uppföras såsom kansliskrivartjänst (Ao 10) och de föreslagna kansliskrivare- och kontoristtjänsterna utbytas mot kanslibiträdets tjänster. Därest någon mera väsentlig utbyggnad av organisationen icke kommer till stånd, bör för de kamerala och administrativa arbetsuppgifterna, såsom nu är fallet, avses en arvodesanställd befattningshavare. För befattningen såsom kassör och registrator bör uppföras en kansliskrivartjänst (Ao 10) och icke, såsom nu är fallet, medel beräknas för en extra ordinarie förste kansliskrivare.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser, att befattningen som chef för konstruktionskontoret, vilken av utredningen placerats i Ao 23, icke bör sättas lägre än i Ao 26.

Direktionen för statens väginstitut föreslår att vissa befattningar placeras i något högre lönegrad än som angivits i utredningens förslag. Vidare föreslår institutet att utöver de av utredningen föreslagna tjänsterna uppföres ett rit- och skrivbiträde å tekniska kansliet samt en mekaniker i verkstaden.

I några remissyttranden understryks betydelsen av att institutet får tillräckliga resurser för litteraturinköp samt studieresor. *Direktionen för väginstitutet* föreslår att ett särskilt reservationsanslag ställes till institutets förfogande för utlandresor. Det för budgetåret 1959/60 erforderliga beloppet har beräknats till 30 000 kr.

Utredningens förslag till ändrad benämning på institutet tillstyrkes av bl. a. *institutets direktion*. Däremot finner *statskontoret* icke tillräckliga motiv för att ändra benämningen. Benämningarna på de olika avdelningarna bör enligt *institutets direktion* vara så korta som möjligt.

Avdelningarna bör därför benämnas beläggningsavdelningen, geologiska avdelningen, bärighetsavdelningen, fordons- och maskinavdelningen samt trafikavdelningen.

Departementschefen

I sina petita för budgetåret 1959/60 har direktionen för statens väginstitut — i avvaktan på resultatet av utredningen rörande institutets arbetsuppgifter och organisation — begränsat sina yrkanden till vissa automatiska anslagsökningar i anledning av löneklassändringar m. m. samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter om sammanlagt 12 500 kr. Granskningen av dessa beräkningar har icke givit anledning till erinran.

I ett i september 1958 dagtecknat betänkande har utredningen framlagt sitt förslag. Utredningen har ej funnit sig böra förordna någon förändring i fråga om institutets organisatoriska ställning. Man anser emellertid att institutets forskningsverksamhet i högre grad än vad som för närvarande är fallet bör finansieras med medel, som direkt anvisas till institutet över riksstaten. Institutets nuvarande maskintekniska avdelning bör enligt förslaget uppdelas i en fordons- och maskinteknisk resp. en trafiktek-nisk avdelning och vidare förordas inrättande av ett tekniskt kansli samt att den nuvarande kontorsavdelningen ombildas till ett administrativt-kameralt kansli. Utredningens förslag innebär en kraftig personalförstärkning samt en förbättring av lönesättningen för åtskilliga tjänster inom institutet.

Med hänsyn till utvecklingens krav på ökade forskningsinsatser i samband med upprustningen av vårt lands väg- och gatunät är det givetvis av vikt att öka väginstitutets resurser för forskning och undersökningar inom vägområdet. En upprustning av väginstitutet är även motiverad med hänsyn till att dess verksamhet i stor utsträckning är av betydelse för en förbättrad trafiksäkerhet. Behovet av ökade resurser har för övrigt understrukits vid remissbehandlingen. Såsom statskontoret framhållit måste emellertid frågan om en ökad medelsanvisning för forskningsverksamhet inom vägområdet bli beroende av möjligheterna att i nuvarande läge bereda utrymme härför i budgeten.

För nästa budgetår bör i första hand en viss förstärkning ske av den maskintekniska avdelningen i syfte att bl. a. möjliggöra en intensifiering av den inom institutet bedrivna trafiksäkerhetsforskningen. Den föreslagna uppdelningen av avdelningen i två nya avdelningar synes emellertid böra anstå. Det torde vidare vara möjligt att genom vissa tjänsteförändringar skapa erforderliga förutsättningar för utbyggnad av de båda kanslier, som föreslagits av utredningen. Dessa bör benämnas administrativa kansliet och tekniska kansliet. Benämningen på den nuvarande vägavdel-

ningen bör ändras till beläggningsavdelningen. Dessutom finner jag det angeläget att vidtaga vissa löneregleringar samt att förändra en del extra befattningar till extra ordinarie tjänster. I samband härmed bör vidtagas vissa ändringar i den nuvarande avvägningen mellan tjänster för uppdragsverksamheten och den allmänna verksamheten. Institutets benämning bör bibehållas.

För ingenjörspersonalen inom institutet bör användas följande tjänstebenämningar, nämligen biträdande ingenjör för samtliga ingenjörer i A 13, ingenjör för A 15—19, forskningsingenjör för A 21 samt förste forskningsingenjör för A 24. Den nu använda tjänstebenämningen laboratoriechef bör ändras till laborator och benämningen förste mekaniker för tjänster i lönegrad A 10 till mekaniker.

I anslutning till vad jag här anfört vill jag förorda, att institutets maskintekniska avdelning fr. o. m. nästa budgetår förstärkes med en förste forskningsingenjör i Ae 24 och en forskningsingenjör i Ae 21. Som ett led i uppbyggnaden av de föreslagna båda kanslierna bör den nuvarande arvodesbefattningen som kassakontrollant ersättas med en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 21 samt en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21 inrättas i stället för en befintlig halvtidsbefattning som ingenjör i Ag 19. Innehavaren av befattningen som förste byråsekreterare bör vara jurist.

Efter samråd med chefen för civildepartementet föreslår jag även följande löneregleringar m. m. På den maskintekniska avdelningen bör en ingenjörstjänst i Ag 21 förändras till tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 24 samt tre ingenjörstjänster i Ae 17 med placering å beläggningsavdelningens försökscentral resp. bärighetsavdelningen och geologiska avdelningen uppflyttas till Ae 19. Vidare bör en ingenjörstjänst i Ag 12 på bärighetsavdelningen utbytas mot en ingenjörstjänst i Ag 15, två tjänster som biträdande ingenjör i Ae 13 på beläggningsavdelningen resp. geologiska avdelningens försökscentral höjas till Ae 15 samt en befattning som laboratoriebiträde i Ag 5 på geologiska avdelningen förändras till tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9. En befintlig tjänst som förste kansliskrivare i Ae 12 bör förändras till kansliskrivare i Ae 10 med placering på det administrativa kansliet. På institutets beläggningsavdelning bör inrättas en tjänst som kanslibiträde i Ae 7, varvid en befattning som kon-torist i Ae 9 kan utgå. Slutligen förordar jag att i stället för en nuvarande befattning som statistiker i Ag 22 på maskintekniska avdelningen inrättas en tjänst som förste aktuarie i Ae 21.

Vidare tillstyrkes att följande extra befattningar göres till extra ordinarie, nämligen på bärighetsavdelningen en avdelningschef i Ag 26, på beläggningsavdelningen ett förste laboratoriebiträde i Ag 12, på geologiska avdelningen en provberedare i Ag 9, på maskintekniska avdelningen en förste avdelningsingenjör i Ag 24, en ingenjör i Ag 21, två ingenjörer i

Ag 17, en tekniker i Ag 12, en ritare i Ag 11 och tre förste mekaniker med arvode motsvarande A 10 samt på tekniska kansliet en provberedare i Ag 9. Tjänstebestämmelserna på de tjänster, som här förordas för extraordinarie-sättning, bör givetvis i likhet med övriga tjänster inom institutet ändras i enlighet med vad jag tidigare förordat.

För automatiska utgiftsstegringar bör 5 000 kr. upptagas för löneklass-ändringar m. m. samt 7 500 kr. till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Sistnämnda belopp bör med fördelning på institutets verksamhet i allmänhet och dess verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i institutets stat under särskilda, förslagsvis betecknade anslagsposter benämnda »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

Med hänsyn till här förordad personalförstärkning samt till vissa automatiska kostnadsökningar bör institutets anslagspost för reseersättningar uppräknas med 3 500 kr., posten till bränsle, lyse och vatten med 2 000 kr. samt för övriga expenser med 17 000 kr., varav 7 000 kr. i engångskostnader. Vidare förordar jag att anslagsposten för publikationstryck ökas med 6 000 kr. Anslagsposten för övriga utgifter torde böra höjas med 9 500 kr. Sammanlagt upptager jag sålunda en ökning av omkostnaderna för institutets verksamhet i allmänhet med 38 000 kr.

I enlighet med här redovisade förslag samt efter viss anslagsteknisk uppräknings av posten för Uppbördsmedel skulle för nästa budgetår föreligga ett ökat anslagsbehov av 103 700 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med $(838\,300 + 103\,700)$ 942 000 kr.

I personalförteckningen för institutet bör uppföras följande tjänster, nämligen under institutets verksamhet i allmänhet en avdelningschef i Ae 26, en förste forskningsingenjör i Ae 24, en förste aktuarie i Ae 21, en förste byråsekreterare i Ao 21 och två forskningsingenjörer i Ae 21 samt under verksamheten för särskilda uppdragsgivares räkning två förste forskningsingenjörer i Ae 24 och en forskningsingenjör i Ae 21.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens väginstitut vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande stat för statens väginstitut att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Stat

Avlöningar

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	253 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	463 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	116 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 900
	Säger kr. 838 500

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	326 600
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	49 300
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 600
	Säger kr. 378 500
	Säger för avlöningar kr. 1 217 000

Omkostnader

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	182 500
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	100 000
	Säger för omkostnader kr. 282 500
	Summa kr. 1 499 500

Särskilda uppbördsmedel

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	3 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	554 500
	Säger kr. 557 500
	Nettoutgift kr. 942 000

c) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 942 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[51] 2. Statens väginstitut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	40 000	—	40 000
1958/59 (statsliggaren s. 419)	40 000		
1959/60 (förslag)	40 000		

Yrkande

Direktionen för statens väginstitut (skr. ²⁰/₈ 1958) hemställer, att anslaget ökas med 74 500 kr.

Motiv

I sina petita för budgetåret 1957/58 hemställde direktionen om medel för förnyelse och utökning av teknisk utrustning enligt en plan, som kostnadsberäknats till sammanlagt 448 000 kr. Härav har för budgetåren 1957/58 och 1958/59 anvisats tillhopa 80 000 kr. Anslaget beräknas att genom företagna inköp och beställningar vara fullt utnyttjat den 30 juni 1959.

Enligt en nu företagen undersökning erfordras ett sammanlagt belopp av 342 400 kr. för fortsatt utrustning med tekniska hjälpmedel, vilka oberoende av omorganisationen är oundgängligen nödvändiga för att genomföra institutets nuvarande arbetsuppgifter. Denna materiel har angivits i en detaljerad förteckning, som utvisar att 89 500 kr. hänför sig till ersättning och modernisering av teknisk utrustning samt 252 900 kr. till anskaffning av ny teknisk utrustning. Institutet, som företagit en angelägenhetsgradering av behovet, hemställer att för budgetåret 1959/60 anvisas 114 500 kr., varav 89 500 kr. för ersättning och modernisering samt 25 000 kr. för nyanskaffning.

Departementschefen

Ersättning och modernisering av institutets nuvarande tekniska utrustning samt anskaffning av ny sådan torde för nästa budgetår böra ske inom ramen för oförändrat anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens väginstitut: Utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[52] 3. Statens geotekniska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	771 600	980 100
1958/59 (statsliggaren s. 419)	934 900	
1959/60 (förslag)	942 400	

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 30/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 48 600 kr.

	Ökning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 statsgeotekniker i Ae 24	26 712
b) 1 förste avdelningsingenjör i Ae 23	—
c) 1 avdelningsingenjör i Ae 21	—
d) 1 biblioteksassistent i Ae 12	14 379
e) 1 förste laboratoriebiträde i Ae 10	—
2. Omräkningar	
a) Löneklassuppflyttningar	4 009
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 500
	48 600

Direktionen upprepar sin tidigare begäran om utredning om höjd lönegradsplacering av avdelningschefstjänsterna vid institutet.

Yttranden

Statskontoret. Förslagen till personalförstärkningar har så gott som samtliga framförts i institutets anslagsäskanden för innevarande budgetår. Statskontoret ville i utlåtande däröver icke motsätta sig inrättandet av en tjänst som förste avdelningsingenjör i Ae 23 och syftade därvid närmast på den för konsultationsverksamheten avsedda tjänsten. Förslagen om inrättande av de under 1 a), c) och e) upptagna befattningarna kan ämbetsverket alltså icke biträda. I anledning av yrkandet om inrättande av en tjänst som biblioteksassistent i Ae 12 har statskontoret inhämtat, att institutets bibliotek består av c:a 4 000 volymer och 200 tidskrifter. Statskontoret kan icke tillstyrka yrkandet i vidare mån än att en nuvarande tjänst i Ag 9 extraordinariesättes.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen för en statsgeoteknikertjänst i Ae 24, ej heller beträffande de föreslagna tjänsterna som förste avdelningsingenjör i Ae 23 resp. avdelningsingenjör i Ae 21. Förslaget om inrättande av en tjänst som biblioteksassistent i Ae 12 kan nämnden icke biträda. Däremot har nämnden icke något att erinra mot att anställningsformen för en befintlig tjänst som biblioteksbiträde i Ag 9 ändras från extra till extra ordinarie.

Departementschefen

I fråga om de av direktionen framförda förslagen, som bl. a. avser ett ökat antal högre pensionsberättigande tekniska tjänster, är jag endast beredd att tillstyrka en uppräknig av anslaget med 7 509 kr., varav 4 009 kr. utgör

automatiska utgiftsstegringar för löneklassuppflyttningar samt 3 500 kr. kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Sistnämnda belopp bör i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i institutets avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

I överensstämmelse härmed uppföres anslaget med (934 900 + 7 509) i runt tal 942 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	95 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	369 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	72 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 500
6. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m., <i>förslagsvis</i>	400 000
	Summa kr. 942 400

b) till *Statens geotekniska institut*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 942 400 kr.

[53] 4. Statens geotekniska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	436 500	886 200
1958/59 (statsliggaren s. 420)	439 500	
1959/60 (förslag)	823 500	

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ³⁰/₈ och ¹⁶/₁₀ 1958) hemställer att anslaget höjes med 404 000 kr.

	Ökning
1. Reseersättningar (anvisat 1958/59 7 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 6 900 och 7 000 kr.) ökning med hänsyn till prisstegringar; posten har varit oförändrad sedan 1950/51	2 000
2. Expenser	
a) Värme, vatten, gas och elektricitet (anvisat 1958/59 8 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 7 700 och 13 000 kr.) ökning med hänsyn till belastningen; posten har varit oförändrad sedan 1953/54	3 000

	Ökning
b) Övriga expenser (anvisat 1958/59 23 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 21 000 och 23 000 kr.) ökning med hänsyn till flyttning till nya lokaler	6 000
3. Särskilda utgifter för konsultationsuppdrag m. m. (anvisat 1958/59 350 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 374 800 och 792 600 kr.). Utgifterna täcks genom ersättningar från uppdragsgivare. Ökning 1957/58 beroende på undersökningar i Götaälvdalen. En minskning förutses 1959/60. Ökning med hänsyn till belastning	150 000
4. Övriga utgifter	
a) Böcker och tidskrifter (anvisat 1957/58 och 1958/59 resp. 1 500 och 2 500 kr.) ökning för inköp av erforderlig litteratur	1 000
b) Hyra och underhåll av provfält (ej anvist förut)	2 000
5. Inflyttning i nya lokaler	240 000
	404 000

Motiv

4 b) I samband med utredningen angående anordnande av ett flygfält vid Skå-Edeby uppläts för mätning av sättningar i mark ett mindre område å kronoegendomen Svartsjö Djurgård i Färinge kommun och tillhörigt domänverket. Institutet svarade för undersökningen och kostnaderna för provfältet bestreds av luftfartsstyrelsen. Sedan numera frågan om ett flygfält vid Skå-Edeby saknar aktualitet, har luftfartsstyrelsen meddelat, att styrelsen i fortsättningen ej kan bidra med medel till kostnaderna för provfältet.

Med hänsyn till mättningsresultatens framtida betydelse för såväl väg- och flygfälts- som byggnadsarbeten måste pågående mättningsarbeten vid provfältet emellertid fullföljas. Redan framkomna resultat har rönt internationell uppmärksamhet. Institutet är även i stort behov av ett provfält för utprovning av nya instrument och för bedrivande av forskning i fält. Medel bör därför ställas till institutets förfogande för förhyrning av provfältet vid Skå-Edeby. Domänverket har förklarat sig berett att upplåta området mot en årlig arrendeavgift av 1 000 kr. Härutöver krävs ca 1 000 kr. för fältets underhåll. Beloppet 2 000 kr. föreslås uppföras under en ny delpost, benämnd Hyra och underhåll av provfält, ingående i anslagsposten Övriga utgifter.

5. I en särskild förteckning har kostnaderna i anledning av flyttningen närmare specificerats. Kostnadsberäkningen rörande inredning och utrustning av de nya lokalerna har uppgjorts i samråd med byggnadsstyrelsen. I de befintliga lokalerna har i stor utsträckning anbragts eller nyttjats fasta inredningar, som ej kan flyttas utan måste ersättas. Detta medför väsentliga kostnader. Bland övriga poster må nämnas anordnande av lunchrum och sammanträdesrum, vilka tidigare saknats.

Departementschefen

Reseersättningsposten torde böra höjas med begärda 2 000 kr. Jag har ingenting att erinra mot att posten expenser uppräknas med tillhopa 9 000 kr., varav 3 000 kr. för värme, vatten, gas och elektricitet samt 6 000 kr. för övriga expenser. Särskilda utgifter för konsultationsuppdrag m. m. torde böra ökas med 150 000 kr. Under posten övriga utgifter tillstyrker jag en ökning med 3 000 kr., varav 1 000 kr. för inköp av litteratur samt 2 000 kr. för hyra och underhåll av provfält. Kostnaderna för inflyttning i nya lokaler torde böra begränsas till 220 000 kr.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppföras med (439 500 + 2 000 + 9 000 + 150 000 + 3 000 + 220 000) 823 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 823 500 kr.

[54] 5. Statens geotekniska institut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	40 000	47 000	—
1957/58	40 000	40 000	—
1958/59 (statsliggaren s. 421)	20 000		
1959/60 (förslag)	20 000		—

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ³⁰/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr.

Motiv

I sina petita för budgetåret 1958/59 framlade direktionen ett reviderat utrustningsprogram, som kostnadsberäknades till 90 000 kr. Härav erhöll institutet 20 000 kr. Storleken av behövliga medel står i relation till verksamhetens omfattning. Erfarenheten har visat att den nuvarande anslags-tilldelningen är alltför knappt tilltagen, för att institutet skall kunna bedriva denna sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt.

Departementschefen

Institutet bör få fortsätta att anskaffa ny utrustning för sin verksamhet inom ramen för ett oförändrat anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kr.

G. Statens elektriska inspektion m. m.

[55] 1. Statens elektriska inspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	408 400	334 100
1958/59 (statsliggaren s. 421)	482 500	
1959/60 (förslag)	488 500	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. ³⁰/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 26 000 kr.

	Ökning
1. Personalökning (extra personal)	20 000
2. Löneklassförändringar	2 931
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 069
	26 000

Departementschefen

Med hänsyn till den betydande personalförstärkning, som inspektionen under de senaste budgetåren erhållit, kan jag ej tillstyrka nu begärd ytterligare personalökning. För automatiska kostnadsstegringar bör i enlighet med kollegiets förslag upptagas 2 931 kr. för löneklassförändringar samt 3 069 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Sistnämnda be-
lopp bör i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptagas i inspektionens avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med (482 500 + 2 931 + 3 069) 488 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	237 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	181 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	67 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 100
	Summa kr. 488 500

b) till *Statens elektriska inspektion: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 488 500 kr.

[56] 2. Statens elektriska inspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	47 600	36 900
1958/59 (statsliggaren s. 422)	46 800	
1959/60 (förslag)	47 200	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. ³⁰/₈ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 400 kr.

	Ökning
1. Sjukvård m. m. (anvisat 1958/59 800 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 600 och 1 200 kr.) ökning med hänsyn till belastningen	400
2. Övriga expenser (anvisat 1958/59 21 500 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 16 000 och 24 300 kr.) för 1958/59 upptaget engångsbelopp för flyttning m. m. bortgår (3 000 kr.), ökning på grund av kostnadsstegringar för telefon, städning m. m. (3 000 kr.)	—
	400

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde ökas med 400 kr. Jag tillstyrker också att posten till övriga expenser upptages till oförändrat belopp, vilket i verkligheten innebär en ökning med 3 000 kr. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår öka till (46 800 + 400) 47 200 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 47 200 kr.

[57] 3. Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	4 000	5 600
1958/59 (statsliggaren s. 422)	5 000	
1959/60 (förslag)	6 000	

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen bör anslaget upptagas till 6 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kr.

H. Djurgårdsnämnden

[58] 1. Djurgårdsnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	147 500	151 400
1958/59 (statsliggaren s. 422)	166 100	
1959/60 (förslag)	166 400	

Yrkande

Djurgårdsnämnden (skr. ¹⁹/₈ o. ¹¹/₁₀ 1958) hemställer, att anslaget höjes med 2 100 kr.

1. Löneregleringsfråga

Ökning eller
minskning

Kanslichefstjänsten i Ae 26 uppflyttas i Be 1 + 1 824

2. Omräkningar

a) Löneklassändringar	—	624
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	900
		+ 2 100

Departementschefen

Djurgårdsnämndens önskemål om att kanslichefen måtte erhålla extra ordinarie anställning såsom byråchef i Be 1 prövades förra året. Härvid ansåg jag mig böra förorda att kanslichefen erhöll en befattning som byrådirektör i Ae 26. Nämndens återupptagande av frågan ger ej anledning att ändra detta ställningstagande. Av omräkningsposterna, mot vilka jag ej har något att erinra, bör beloppet om 900 kr. — i enlighet med vad chefen för civildepartementet anförte vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — upptagas i nämndens avlöningsstat såsom en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost benämnd »Kompensation för höjda folkpensionsavgifter».

I överensstämmelse härmed torde anslaget böra uppföras med (166 100 — 624 + 900) avrundat 166 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	21 600
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	127 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 900

4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	900
	<u>Summa kr. 166 400</u>

b) till *Djurgårdsnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 166 400 kr.

[59] 2. *Djurgårdsnämnden*: **Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	10 000	11 000
1958/59 (statsliggaren s. 423)	10 500	
1959/60 (förslag)	12 000	

Yrkande

Djurgårdsnämnden (skr. 19/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 1 500 kr.

	Ökning
1. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1958/59 1 500 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 resp. 2 200 och 2 600 kr.) ökning med hänsyn till belastningen	1 000
2. Övriga expenser (anvisat 1958/59 8 000 kr.; belastning 1956/57 och 1957/58 7 500 resp. 7 500 kr.) ökning med hänsyn till kostnadsstegringar	500
	<u>1 500</u>

Departementschefen

Jag tillstyrker en höjning av anslaget med 1 500 kr. i enlighet med *djurgårdsnämndens* äskande samt hemställer, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Djurgårdsnämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kr.

I. Diverse

[60] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 423)	1 352 000
1959/60 (förslag)	1 280 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 280 000 kr.

[61] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 423)	2 424 000
1959/60 (förslag)	2 462 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 462 000 kr.

[62] 3. Driftbidrag till statens järnvägar

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 424)	100 000 000
1959/60 (förslag)	100 000 000

Departementschefen

I proposition 1958: 77 (behandlad vid 1958 års B-riksdag; prop. B 1, bil. 8; SU B 6, pkt 3; rskr B 74) föreslogs, att statens järnvägar för budgetåret 1958/59 skulle erhålla ett driftbidrag om 100 milj. kr. Riksdagen beslutade i enlighet med propositionsförslaget.

I enlighet med vad som förutsattes vid framläggandet av nämnda proposition bör till statens järnvägar även för budgetåret 1959/60 utgå ett driftbidrag med 100 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftbidrag till statens järnvägar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 000 kr.

[63] 4. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	33 200 000	37 549 200
1958/59 (statsliggaren s. 424)	39 000 000	
1959/60 (förslag)	40 600 000	

Enligt en promemoria den 30 augusti 1958 beräknar *generalpoststyrelsen* ersättningarna för tjänstebrevsförsändelser för budgetåret 1958/59 till 39 300 000 kr.

Ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår jämlikt 2 § tjänstebrevsförordningen med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd. Ersättningen erlägges under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser. Procenten bestämmes av *generalpoststyrelsen* och statskontoret. Fr. o. m. budgetåret 1956/57 t. v. har procenttalet bestämts till 12. Med utgångspunkt från nämnda procenttal har ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1959/60 beräknats till 36 000 000 kr.

Jämväl ersättningen för befordran av post från de statliga kristidsorganen erlägges kvartalsvis i efterskott. För andra kvartalet 1958 uppgick ersättningen härför till ca 23 600 kr. Ersättningen under budgetåret 1959/60 beräknas till 100 000 kr.

Från anslaget utgår från den 1 januari 1948 även ersättning för postdelgivning. Ersättningen uppgick under budgetåret 1957/58 till ca 550 000 kr. och beräknas för budgetåret 1959/60 till 600 000 kr.

Även ersättning till postverket för befordran av militärbrev utgår från förevarande anslag. Ersättningen för denna befordran beräknas under innevarande budgetår till ca 100 000 kr. Samma belopp beräknas för budgetåret 1959/60.

Ersättning för tjänsteförsändelserna från de allmänna sjukkassorna torde böra upptagas till 3 800 000 kr. Denna ersättning uppgick till ca 3 700 000 kr. under budgetåret 1957/58.

Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1959/60 skulle alltså enligt styrelsens beräkning uppgå till (36 000 000 + 100 000 + 600 000 + 100 000 + 3 800 000) 40 600 000 kr.

Yttrande

Generalpoststyrelsens beräkningar rörande förevarande medelsbehov har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Beträffande anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 har jag ej något att erinra mot generalpoststyrelsens medelsberäkning, varför anslaget torde böra upptagas till av styrelsen föreslaget belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 40 600 000 kr.

[64] 5. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	100 000	113 100
1957/58	100 000	138 300
1958/59 (statsliggaren s. 425)	115 000	
1959/60 (förslag)	115 000	

Departementschefen. Anslaget torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kr.

[65] 6. Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1956/57	185 000	181 900	98 400
1957/58	150 000	199 000	49 400
1958/59 (statsliggaren s. 425)	500 000		
1959/60 (förslag)	385 000		

Framställning

Länsstyrelsen i Älvsborgs län (skr. 3/4 1958) hemställer — under hänvisning till en promemoria den 9 augusti 1958 från statens geotekniska institut och Sveriges geologiska undersökning — att för fortsatta undersökningar i Götaälvdalen m. m. måtte för budgetåret 1959/60 anvisas 385 000 kr., varav 250 000 kr. för geotekniska och 135 000 kr. för geologiska undersökningar.

Av promemorians innehåll återges här i sammandrag följande.

För den pågående, s. k. definitiva etappen av stabilitetsundersökningen i Göta älvs dalgång har *geotekniska institutet* t. o. m. budgetåret 1957/58 beviljats 475 000 kr. Dessa medel är förbrukade och kostnaderna fördelar sig på fältundersökning 380 000 kr., utrustning 50 000 kr., laboratoriearbete 15 000 kr., forskning 10 000 kr. samt uppritning och bearbetning av resultat m. m. 20 000 kr. För budgetåret 1958/59 har beviljats ett anslag om 315 000 kr. Enligt 1958 års statsverksproposition bör totalkostnaden för stabilitetsundersökningen, inkluderande såväl institutets som Sveriges geologiska undersöknings utredning, begränsas till 1,7 milj. kr. Detta innebär en minskning av den av de båda institutionerna gemensamt beräknade totalkostnaden med ca 20 %. Med hänsyn härtill begränsar institutet undersökningsverksamheten i Götaälvdalen inom en kostnadsram av 250 000 kr. för budgetåret 1959/60. Kostnaderna skulle preliminärt fördelas å fältundersökning 150 000 kr., laboratorieundersökning 50 000 kr., forskning 5 000 kr., kontorsarbete 40 000 kr. och utrustning 5 000 kr. Med hänsyn till att vissa kostnader för forskning och utrustning är fasta, kommer reduktionen för övrigt arbete att bli avsevärt större än 20 %. Om man med detta reducerade undersökningsprogram kommer att kunna täcka flertalet skredfarliga områden kan f. n. icke avgöras. Nästa sommar torde man dock kunna räkna med att utredningen skall ha framskridit så långt, att en något säkrare bedömning kan göras i detta avseende.

T. o. m. budgetåret 1958/59 har för *Sveriges geologiska undersökning* beviljats anslag om 345 000 kr. Med beaktande av departementschefens förslag till kostnadsreducering återstår för geologiska undersökningens del i undersökningsprogrammet 185 000 kr. för budgetåren 1959/60 och 1960/61. För att de geologiska undersökningarna i älvdalen överhuvud skall kunna bedrivas kontinuerligt under budgetåret 1959/60 föreslås, att geologiska undersökningen beviljas anslag med 135 000 kr., varav till löner 84 036 kr., till fältarbeten 25 000 kr., till erosionsundersökning 16 000 kr., till instrumentutrustning 9 000 kr. samt till expenser 964 kr. — Inom den föreslagna kostnadsramen skulle således för budgetåret 1960/61 återstå 50 000 kr. I likhet med *geotekniska institutet* kan emellertid geologiska undersökningen icke på detta stadium överblicka anslagsbehovet för budgetåret 1960/61.

Departementschefen

I anledning av det skred, som i juni 1957 inträffade inom Göta fabriksamhälle i Götaälvdalen inom Älvsborgs län, har statens geotekniska institut och Sveriges geologiska undersökning på Kungl. Maj:ts uppdrag omprövat det hittillsvarande undersökningsprogrammet och i sina äskanden för innevarande budgetår föreslagit en väsentlig utvidgning och intensi-

fiering av detsamma. Kostnaderna härför beräknades emellertid bli så höga, att jag i förra årets statsverkproposition förordade en begränsning av planerna inom en totalram av 1,7 milj. kr. Härav har t. o. m. budgetåret 1958/59 anvisats 1 135 000 kr. Av återstående 565 000 kr. torde i enlighet med myndigheternas förslag 385 000 kr. anvisas för nästa budgetår, varav 250 000 kr. för geotekniska och 135 000 kr. för geologiska undersökningar. För arbetenas slutförande skulle därefter återstå 180 000 kr.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Geotekniska undersökningar i Götaälv dalen m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 385 000 kr.

[66] 7. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	315 000	307 300	130 300
1958/59 (statsliggaren s. 425)	315 000		
1959/60 (förslag)	375 000		

Departementschefen

För att möjliggöra en intensifiering av 1953 års trafikutrednings arbete samt med hänsyn till tillkomsten av bl. a. 1957 års trafiknykterhetskommitté synes en ökning av anslaget erforderlig. För nästa budgetår torde anslaget böra upptagas till 375 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kr.

[67] 8. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	50 000	52 700	29 100
1958/59 (statsliggaren s. 425)	50 000		
1959/60 (förslag)	75 000		

Departementschefen

Förevarande anslag, som under en följd av år uppförts med oförändrat belopp, torde med hänsyn till inträffade kostnadsfördyringar m. m. för nästa budgetår böra höjas med 25 000 kr.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en fråga av anslagsteknisk natur. Det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor uppfördes ursprungligen på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 och har därefter varit upptaget på riksstaten till belopp varierande mellan 5 000 och 50 000 kr. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 40 000 kr.

Avsikten med anslaget har, såsom framgår av anslagsbeteckningen, varit att bereda statens järnvägar gottgörelse för transporter, beträffande vilka Kungl. Maj:t beviljat befrielse från eller nedsättning i befodringsavgifterna. Innan nuvarande system infördes för bestridande av riksdagsledamöternas resor på statens järnvägar, förekom sålunda att Kungl. Maj:t lämnade medgivande till fria resor för riksdagens ledamöter i samband med studieresor o. d. Vidare har anslaget kommit till användning i samband med resor för vissa kongresser, där lindringar i befodringsavgifterna ansetts böra medgivas ur allmänna och särskilt internationella synpunkter. Lindring i fraktavgifterna har medgivits för befodran av konstverk i samband med bl. a. vandringsutställningar, då ett betydande kulturellt allmänt intresse varit förbundet därmed, för olika slags hjälpsändningar samt för befodran till Norrland av vissa sändningar frukt och fruktmos. Slutligen kan nämnas avgiftsfria resor i samband med vissa officiella utländska besök i Sverige. Kungl. Maj:t har årligen på framställning av järnvägsstyrelsen beslutat om den ersättning, som sammanlagt bör utgå till statens järnvägar för nästföregående år från anslaget.

Anslaget har kommit till relativt begränsad användning. Under budgetåret 1957/58 stannade utgifterna vid ca 15 200 kr. Det synes icke längre befogat att ha ett särskilt anslag för de ändamål, som här avses att tillgodoses. I den mån det kan visa sig berättigat att staten även i fortsättningen medverkar till en lindring i kostnaderna för vissa resor och transporter vid anlitan av statens järnvägar, torde bidrag få beviljas från vederbörligt anslag under resp. huvudtitlar allt efter arten av det ändamål som skall tillgodoses.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

[68] 9. Viss beredskapsutrustning

	Anslag
1959/60 (förslag)	100 000

I skrivelse den 9 december 1957 har styrelsen för Sveriges Radio AB hemställt att sammanlagt 620 000 kr. måtte anvisas till vissa närmare angivna ändamål.

Med hänsyn till skrivelsens innehåll torde någon närmare redogörelse icke böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederbörande utskott torde få beredas tillfälle taga del av skrivelsen genom att denna tillhandahålles utskottet.

Departementschefen

Jag förordar, att för ändamål som avses i nämnda skrivelse ett reservationsanslag av 100 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss beredskapsutrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

SAMMANFATTNING

Medan å riksstaten för budgetåret 1958/59 under sjätte huvudtiteln anvisats	kr.	900 571 100
kommer vid bifall till de nu framlagda förslagen huvudtitelns slutsumma att för budgetåret 1959/60 uppgå till	»	1 135 733 300
innebärande en ökning med	»	235 162 200
Anslagen av <i>skattemedel i allmänhet</i> , vilka för budgetåret 1958/59 utgått med	»	203 500 400
skulle för nästa budgetår utgöra	»	218 941 600
Mot de mot <i>automobilskattemedlen</i> under sjätte huvudtiteln avräknade anslagen för budgetåret 1958/59, sammanlagt	»	697 070 700
skulle för budgetåret 1959/60 svara anslag till ett sammanlagt belopp av	»	916 791 700

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1958/59	Äskat 1959/60	Ökning eller minskning
A. Kommunikationsdepartementet	1 260 300	1 287 500	+ 27 200
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:			
Väg- och vattenbyggnadsverket	43 024 300	44 482 400	+ 1 458 100
Vägunderhåll och vägbyggnader	649 040 200	865 500 100	+ 216 459 900
Vatten- och avloppsledningar	30 000 000	45 000 000	+ 15 000 000
C. Vägtrafikväsendet	8 336 400	10 176 500	+ 1 840 100
D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	9 854 900	10 266 900	+ 412 000
E. Byggnadsväsendet	9 675 400	10 139 900	+ 464 500
F. Tekniska institut	2 272 700	2 767 900	+ 495 200
G. Statens elektriska inspektion m. m.	534 300	541 700	+ 7 400
H. Djurgårdsnämnden	176 600	178 400	+ 1 800
I. Diverse	146 396 000	145 392 000	— 1 004 000
Summa kr.	900 571 100	1 135 733 300	+ 235 162 200

Under sjätte huvudtiteln redovisas sålunda en nettoökning å 235,1 milj. kr. Härav hänför sig 15,4 milj. kr. till anslag som avräknas mot den allmänna budgeten och 219,7 milj. kr. till de mot automobilskattemedlen avräknade anslagen. De automatiska utgiftsförändringarna medför en nettoökning med 5 milj. kr., varav 2,6 milj. kr. faller på den allmänna budgeten. De icke automatiska utgiftsförändringarna innefattar å ena sidan en ökning med 234,8 milj. kr. varav 15,5 milj. kr. på den allmänna budgeten, och å andra sidan en minskning med 4,7 milj. kr. varav 2,7 milj. kr. på den allmänna budgeten.

Beträffande framlagda förslag av större vikt och allmänt intresse torde här få anges följande.

För årets riksdag framläggs den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens delegation för översiktlig vägplanering utarbetade »Vägplanen för Sverige». Denna plan föreslås, med beaktande av vissa framförda synpunkter, böra tjäna till ledning för de kommande årens upprustning av våra vägar och gator. För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1960 äskas i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag anslag om sammanlagt 360 milj. kr., med rätt för Kungl. Maj:t att besluta om utökning av byggnadsverksamheten utöver angiven medelsomslutning, om arbetsmarknadsläget så medgiver eller påkallar. Samtidigt anmäles att Kungl. Maj:t höjt den av statsmakterna ursprungligen fastställda väginvesteringsramen, för år 1958 från 297 till 320 milj. kr. och för år 1959 från 330 till 355 milj. kr. — För att möjliggöra en ökad vägunderhållsverksamhet föreslås, att anslaget till det statliga vägunderhållet höjes med 40 milj. kr. till 360 milj. kr. — För den kommunala och enskilda väghållningen upptages anslag, som möjliggör en bidragsgivning av samma omfattning som hittills. — En närmare redogörelse av förslagen rörande vägbyggnader och vägunderhåll lämnas i den allmänna översikten över beräkningen av väganslagen m. m. (sid. 11).

En särskild proposition förebådas med förslag till ändrade regler för bidragsgivningen till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. För att förkorta väntetiden för kommunerna ifråga om utbetalning av statsbidrag avses dels den genomsnittliga bidragsprocenten reduceras från nuvarande ca 30 till omkring 20 % och dels bidragsanslaget höjas med 15 milj. kr. till 45 milj. kr. I anslutning härtill må nämnas, att den regionala vatten- och avloppsorganisationen föreslås bli helt utbyggd fr. o. m. nästa budgetår genom att återstående distriktsingenjörstjänster inrättas.

Medel beräknas för viss fortsatt förstärkning av statens bilinspektions resurser.

Anslaget till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar föreslås ökat med 1,1 milj. kr. till 3,5 milj. kr.

I huvudsaklig överensstämmelse med förslag, som framlagts av en slutförd utredning om trafiksäkerhetsarbetets inriktning och arbetsformer

(*organisationskommittén för trafiksäkerhet 1958*), föreslås åtgärder i olika avseenden, i syfte att undanröja bristerna i trafiksäkerhetsforskningens nuvarande organisation och möjliggöra en intensifiering av forskningsarbetet. Sålunda föreslås bl. a. att statens trafiksäkerhetsråd får ett breddat underlag, att arbetet bedrives i huvudsak efter ett av utredningen framlagt program samt att trafiksäkerhetsforskningen erhåller successivt höjd medelstildelning, som för nästa budgetår beräknas till 450 000 kr.

Riktlinjer uppdrages även för den centrala upplysnings- och propaganda-verksamheten på trafiksäkerhetens område i enlighet med förslag av nämnda organisationskommitté. Bidragsanslaget till NTF föreslås höjt till 550 000 kr. samtidigt som NTF rekommenderas att söka erhålla ökade inkomster därutöver genom egen försäljningsverksamhet och enskilda bidrag.

Med hänsyn till det civila flygets behov av ökad meteorologisk service i samband med att storflygplatsen Stockholm-Arlanda tages i bruk vid årskiftet 1959—1960, jetflygets införande samt ökad inrikes flygtrafik, främst på Norrland, framläggs förslag till personalförstärkning och materielanskaffning till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut för en sammanlagd kostnad av ca 310 000 kr.

Byggnadsstyrelsen föreslås få ökade personella resurser för handläggning av frågor rörande fastighetsförvaltning samt för projekterings- och utredningsarbeten, bl. a. i samband med upprustningen av den högre undervisningen.

För att möta utvecklingens krav på ökade forskningsinsatser i samband med upprustningen av landets vägnät samt för att möjliggöra en intensifiering av trafiksäkerhetsforskningen framläggs — på grundval av en verkställd översyn av statens väginstituts arbetsuppgifter och organisation — förslag till en utbyggnad av väginstitutet.

Statens järnvägar föreslås även för nästa budgetår erhålla ett driftbidrag om 100 milj. kr.

Anslagsmedel om 385 000 kr. föreslås för fortsatta geotekniska undersökningar i Götaälvdalen enligt uppgjorda planer.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Swarting

Register

till

Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1959/60

A. Kommunikationsdepartementet

Sid.			Kr.
	Kommunikationsdepartementet:		
1	Avlöningar	1 219 500	
3	Omkostnader	68 000	1 287 500
	Säger för kommunikationsdepartementet		1 287 500

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet**Väg- och vattenbyggnadsverket**

	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:		
4	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	9 872 900	
5	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	1 494 800	11 367 700
	Vägförvaltningarna:		
7	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	27 218 300	
9	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	4 896 400	32 114 700
10	De lokala vägnämnderna m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen		300 000
11	Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, att avräknas mot automobilskattemedlen		700 000
			44 482 400

Vägunderhåll och vägbyggnader

11	Allmän översikt över beräkningen av väganslagen m.m.		
	Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:		
42	Vägunderhållet, att avräknas mot automobilskattemedlen	360 000 000	
46	Byggande av riksvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	135 000 000	
46	Byggande av länsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	200 000 000	
46	Byggande av ödebygdevägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	11 000 000	
46	Byggande av storbroar, att avräknas mot automobilskattemedlen	14 000 000	
49	Vissa vägbyggnadsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen	4 000 000	724 000 000

Sid.			Kr.
	Väghållningen i städer och stadsliknande sam-		
	hällen, som är väghållare:		
51	Bidrag till underhåll av vägar och gator, att		
	avräknas mot automobilskattemedlen.....	51 000 000	
52	Bidrag till byggande av vägar och gator, att		
	avräknas mot automobilskattemedlen.....	<u>55 000 000</u>	106 000 000
	Enskild väghållning:		
55	Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.,		
	att avräknas mot automobilskattemedlen..	21 000 000	
58	Bidrag till byggande av enskilda vägar, att		
	avräknas mot automobilskattemedlen.....	<u>14 000 000</u>	35 000 000
	Diverse ändamål:		
59	Utredningar, att avräknas mot automobil-		
	skattemedlen	435 000	
61	Vissa kostnader i samband med internationella		
	väggkongresser, att avräknas mot automo-		
	bilskattemedlen	65 000	
62	Avsättning till statens automobilskattemedels-		
	fond.....	100	500 100
			<u>865 500 100</u>

Vatten- och avloppsledningar

62	Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning		
	och avlopp.....		¹ 45 000 000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet		<u>954 982 500</u>

C. Vägtrafikväsendet

	Statens bilinspektion:		
63	Avlöningar, att avräknas mot automobilskatte-		
	medlen	3 105 000	
67	Omkostnader, att avräknas mot automobil-		
	skattemedlen	978 800	
68	Utrustning, att avräknas mot automobilskatte-		
	medlen	<u>120 000</u>	4 203 800
69	Registrering av motorfordon		1 000
69	Bidrag till vissa kommunikationsändamål, att		
	avräknas mot automobilskattemedlen.....		300 000
70	Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs-		
	korsningar, att avräknas mot automobil-		
	skattemedlen		3 500 000
71	Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder		
	vid vissa järnvägs-korsningar, att avräknas		
	mot automobilskattemedlen		450 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.			Kr.
	Statens biltrafiknämnd:		
72	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	497 200	
74	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen	51 500	548 700
75	Statens trafiksäkerhetsråd m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen		173 000
89	Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning, att avräknas mot automobilskattemedlen		450 000
93	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, att avräknas mot automobilskattemedlen		550 000
	Säger för vägtrafikväsendet		10 176 500

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:

101	Avlöningar	3 350 400	
104	Undervisning	25 400	
105	Omkostnader	267 500	
106	Observatörer	831 000	
107	Telegramkostnader m. m.	693 100	
109	Underhåll av stationer m. m.	107 400	
110	Uppdragsverksamhet	1 553 000	
111	Väderlekstjänst för luftfarten	1 663 200	
115	Aerologiska stationer	712 300	9 203 300
116	Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m.m.		1 063 600
	Säger för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		10 266 900

E. Byggnadsväsendet

Byggnadsstyrelsen:

118	Avlöningar	3 887 200	
128	Omkostnader	486 600	4 373 800
	Länsarkitektorganisationen:		
129	Avlöningar	5 020 500	
130	Omkostnader	495 500	5 516 000
131	Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.		100
131	Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden		10 000
132	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.		240 000
	Säger för byggnadsväsendet		10 139 900

Sid.

Kr.

F. Tekniska institut

134	Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen	942 000	
151	Statens väginstitut: Utrustning, att avräknas mot automobilskattemedlen	40 000	
	Statens geotekniska institut:		
151	Avlöningar	942 400	
153	Omkostnader	823 500	
155	Utrustning	20 000	1 785 900
	Säger för tekniska institut		2 767 900

G. Statens elektriska inspektion m. m.

	Statens elektriska inspektion:		
156	Avlöningar	488 500	
157	Omkostnader	47 200	535 700
157	Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström		6 000
	Säger för statens elektriska inspektion m. m.		541 700

H. Djurgårdsnämnden

	Djurgårdsnämnden:		
158	Avlöningar	166 400	
159	Omkostnader	12 000	178 400
	Säger för djurgårdsnämnden		178 400

I. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
160	Slottsbyggnadernas delfond	1 280 000	
160	Byggnadsstyrelsens delfond	2 462 000	
160	Driftbidrag till statens järnvägar	100 000 000	
161	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser	40 600 000	
162	Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.	115 000	
162	Geotekniska undersökningar i Götaålväddalen m.m.	385 000	
164	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	375 000	
164	Extra utgifter	75 000	
165	Viss beredskapsutrustning	100 000	
	Säger för diverse		145 392 000
	Summa för huvudtiteln		1 135 733 300

SJUNDE HUVUDTITELN

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:lt Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, redogör här efter för de frågor som tillhör regleringen för budgetåret 1959/60 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, avseende anslagen till finansdepartementet, och anför därvid följande.

A. Finansdepartementet

[1] 1. Finansdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 717 000	2 836 656
1958/59 (statsliggaren s. 427)	3 298 000	
1959/60 (förslag)	3 498 000	

För att lätta statssekreterarens arbetsbörda i fråga om budgetgranskningen bör en avdelningschefstjänst i Br 4 inrättas. Innehavaren av denna tjänst avses skola vara chef för en särskild budgetavdelning som skall arbeta under statssekreterarens överinseende. Inom departementets rättsavdelning finnes f. n. en befattning som sakkunnig. Befattningshavaren avlönas med medel från anslagsposten till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. Då arbetsuppgifterna är av permanent natur, förordar jag, att befattningen utbytes mot en tjänst som byråchef för lagärenden i Br 2.

Den ökade arbetsbelastningen på statsdepartementens budcentral nödvändiggör viss personalförstärkning. Jag vill erinra om att budcentralens personalstyrka sedan centralens tillkomst år 1948 varit i det närmaste oförändrad trots den avsevärda ökningen under samma tid av övrig personal

inom kanslihuset. Jag föreslår en utökning med en expeditionsvakt i Ae 7 och ett arvodesanställt kontorsbud.

Postverket ställer f. n. bilförare till förfogande för statsrådsbilarna. Bilförarna innehar tjänster inom postverket. Från finansdepartementets omkostnadsanslag utbetalas ersättning till postverket för deras löner. Jag förordar, att bilförarna fr. o. m. nästa budgetår överföres till finansdepartementets stat. För att möjliggöra detta behöver två tjänster som bilförare i Ao 8 inrättas. Med hänsyn till tidigare innehavd tjänst torde emellertid en av bilförarna böra erhålla en personlig tjänst i Ae 9. Härvid förutsättes, att en av tjänsterna i Ao 8 inte skall uppehållas, så länge tjänsten i Ae 9 är besatt.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 uppflyttas till kontoristtjänst i Ae 9 samt tjänsten som föreståndare för budcentralen förändras från förste expeditionsvakt i Ao 8 till tjänst som expeditionsförmän i Ao 9. I fråga om tjänsteförändringar i övrigt förordar jag, att en tjänst som förste aktuarie i Ag 23 extraordinariesättes och att en befattning som extra amanuens ändras till amanuensstjänst i reglerad befordringsgång. Vidare föreslås, att en expeditionsvaktstjänst i Ae 7 överföres till ordinarie stat. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal bör slutligen fyra kontorsbiträdestjänster och en telefonisttjänst i Ao 5 uppföras på personalförteckningen.

Vid bifall till förslagen om att inrätta en byråchefstjänst, extraordinariesätta en tjänst som förste aktuarie samt förändra en extra amanuensstjänst till tjänst i reglerad befordringsgång frigöres medel på anslagsposten till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. Då jag förutser ökad belastning på posten för nästa budgetår, föreslår jag emellertid, att den inte minskas med hela det frigjorda beloppet utan endast med 25 000 kronor.

De automatiska förändringarna under anslaget uppskattar jag till i runt tal 32 400 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöning till departementschefen, oförändrat 47 200 kronor;

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 025 000 (+ 109 000) kronor;

ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft 425 000 (— 25 000) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 566 000 (+ 74 000) kronor; rörligt tillägg 416 800 (+ 24 000) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 18 000 (+ 18 000) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med 3 498 000 (+ 200 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i finansdepartementets personalförteckning företaga de ändringar som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 025 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	425 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 566 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	416 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 000
Summa kronor	3 498 000

c) till *Finansdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 498 000 kronor.

[2] 2. *Finansdepartementet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	819 000	948 591
1958/59 (statsliggaren s. 428)	903 000	
1959/60 (förslag)	1 104 000	

Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår föreslås anslagsposten till sjukvård m. m. uppräknad med 1 000 kronor.

Från anslagsposten till expenser för annat än eget behov bestrides för statsdepartementen gemensamma omkostnader för bl. a. lyse och lokaltelefonväxeln 22 45 00, fransett nattkopplingen. Utgifter för bränsle, rikstelefonväxeln, telegram och nattkopplingen täckes däremot från de skilda departementens omkostnadsanslag. För att få ett enhetligt system och ett förenklat förfarande föreslår jag, att sistnämnda utgifter, exkl. utrikesdepartementets, fr. o. m. nästa budgetår bestrides från här förevarande anslagspost. Med hänsyn härtill bör delposten till bränsle, lyse och vatten för annat än eget behov räknas upp med 140 000 kronor och delposten till övriga expenser för annat än eget behov med 85 000 kronor. Det till följd härav minskade medelsbehovet under övriga departements omkostnadsanslag torde kunna anges till i runt tal 180 000 kronor. Skillnaden, 45 000 kronor, förklaras av kostnadsökningar m. m.

Från delposten till kostnader för tjänstebilar bestrides f. n. kostnader för av statsdepartementens budcentral disponerad tjänstebil och ersättning till generalpoststyrelsen för bestyret med tjänstebilar till statsrådets ledamöter. Jag förordar, att sistnämnda bilar förvärvas av departementet till inköpsvärde per den 1 juli 1959, d. v. s. drygt 21 000 kronor. Då en mindre statsrådsbil visat sig behövlig, föreslår jag vidare, att en sådan anskaffas. Kostnaden härför torde kunna anges till 17 500 kronor. Därest medel för chaufförernas avlöningar, som jag föreslagit under föregående punkt, fr. o. m. nästa bud-

getår anvisas under departementets avlöningsanslag, torde förevarande delpost böra uppföras med 55 000 (— 10 000) kronor.

I enlighet med det anförda skulle anslagsposten till expenser för annat än eget behov uppräknas med (140 000 + 85 000 — 10 000) 215 000 kronor.

Vid bifall till förslaget angående omföring av bränsle- och telefonutgifter-
na skulle anslagsposten till expenser för eget behov kunna minskas med 25 000 kronor. På grund av stegrade kostnader för underhåll av inventarier m. m. föreslår jag dock, att nedräkningen begränsas till 15 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså uppföras med 1 104 000 (+ 201 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret
1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 104 000 kronor.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**[3] 1. Kammarkollegiet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	942 300	959 579
1958/59 (statsliggaren s. 428)	1 156 000	
1959/60 (förslag)	1 184 300	

Kammarkollegiet hemställer, att anslaget höjes med 28 300 kronor.

Ökning

Automatiska förändringar

a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar, m. m.	21 300
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	7 000
	28 300

Kammarkollegiet anmäler, att det även under nästa budgetår föreligger behov av en särskild förste advokatfiskal för bevakande av kronans talan i fiskeersättningsmål enligt 1950 års fiskelagstiftning. Till kollegiet har intill hösten 1958 inkommit 1 012 sådana mål, varav endast 170 då slutligen avgjorts. Tiden för framställande av ersättningsanspråk har utgått, men åtskillig tid torde krävas, innan de inkomna målen avarbetats. Kollegiet utgår från att vikariatslön till den tjänsteman som förordnas att i förste advokatfiskalens ställe handlägga ifrågavarande mål må som hitintills bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (jfr 1952: VII ht s. 6).

Departementschefen

Vad kammarkollegiet äskat under anslaget föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 662 000 (+ 17 000) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 9 600 (+ 1 600) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, oförändrat 346 000 kronor;
 rörligt tillägg 159 700 (+ 2 700) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 7 000 (+ 7 000) kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 1 184 300 (+ 28 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet,
 att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	662 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	9 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	346 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	159 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000
Summa kronor	1 184 300

b) till *Kammarkollegiet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 184 300 kronor.

[4] 2. *Kammarkollegiet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	89 200	85 933
1958/59 (statsliggaren s. 429)	100 200	
1959/60 (förslag)	100 000	

Kammarkollegiet hemställer om oförändrat anslag.

Motiv

Kammarkollegiet erinrar om att för innevarande budgetår ett engångsbelopp om 3 600 kronor för anskaffning av inventarier och bokbindning beräknats under delposten till övriga expenser. Motsvarande belopp bör enligt ämbetsverket upptas även för nästa budgetår, varvid 2 500 kronor avses täcka engångsutgifter för bindning av ekonomiska kartverket och vissa bokinköp samt 1 100 kronor ökade telefonkostnader.

Departementschefen

Jag biträder kammarkollegiets förslag till medelsberäkning. I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med avrundat 100 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kammarkollegiet*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[5] 3. *Statskontoret*: *Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 632 500	1 666 705
1958/59 (statsliggaren s. 429)	1 964 000	
1959/60 (förslag)	1 967 500	

Statskontoret föreslår, att anslaget ökas med 25 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändring	
1 byrådirektörs- och ombudsmannatjänst Ao 24—Ao 26	+ 1 573
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassändringar m. m.	+ 13 235
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 11 700
c) pensionsutbetalning under krig	— 1 508
	+ 25 000

Motiv

1. Statskontoret åberopar som skäl för uppflyttning av byrådirektörs- och ombudsmannatjänsten bl. a. de kvalificerade uppgifter som enligt verksamstrukturen ankommer å dess innehavare och det personliga ansvar som är förenat med tjänsten. Uppflyttningen motiveras även med att liknande tjänster vid andra verk placerats i högre lönegrad. Slutligen erinras om att den uppflyttning av kamrerartjänsten vid ämbetsverket till Ao 24 som beslutats av 1958 års riksdag aktualiserar en höjning av nu ifrågavarande tjänst till Ao 26 för att bibehålla en välmotiverad lönerelation dem emellan.

2. c) Sedan numera en utredningsman tillkallats för att utreda gemensam utbetalning av personalpension och allmän pension, anser statskontoret, att några medel för eventuella åtgärder för utbetalning av statskontorets pensioner i krig inte behöver beräknas för nästa budgetår.

Skiljaktiga meningar

Från statskontorets beslut rörande förevarande anslag har skiljaktiga meningar uttalats av t. f. generaldirektören *I. Löfqvist* samt av statskommisarierna *B. Kull* och *J. L. Lundh*.

Kull och *Lundh* anser, att en tjänst som förste revisor i Ao 21 med placering på fondbyrån med hänsyn till arbetsuppgifterna bör placeras i Ao 23 med tjänstebenenämningen förste byråsekreterare.

Löfqvist framhåller, att statskontoret, i avvaktan på resultatet av 1956 års fondutredning och 1956 års rationaliseringsutredning, inte bort föreslå uppflyttning av ombudsmannatjänsten.

Departementschefen

Statskontorets förslag om uppflyttning av byrådirektörs- och ombudsmannatjänsten kan jag inte biträda.

Anslagsposten till ordinarie tjänstemän torde kunna nedräknas med 17 000 kronor. I övrigt godtar jag ämbetsverkets beräkning av de automatiska utgiftsökningarna.

Anslaget beräknas på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 074 000 (— 17 000) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 609 300 (+ 4 300) kronor;

rörligt tillägg 272 500 (+ 4 500) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 11 700 (+ 11 700) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 1 967 500 (+ 3 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 074 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	609 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	272 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 700
Summa kronor	1 967 500

b) till *Statskontoret*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 967 500 kronor.

[6] 4. *Statskontoret: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	319 400	352 931
1958/59 (statsliggaren s. 430)	358 000	
1959/60 (förslag)	376 000	

Statskontoret föreslår, att anslaget höjes med 28 400 kronor.

	Ökning
1. Övriga expenser för eget behov	1 400
2. Övriga expenser för annat än eget behov	12 000
3. Publikationstryck	15 000
	28 400

M o t i v

1. *Övriga expenser för eget behov*. Utgift 1957/58 109 200; anslag 1958/59 118 600. — Under delposten till övriga expenser för eget behov har för innevarande budgetår inräknats ett belopp av 5 100 kronor för upprustning av inventariebeståndet. Under återopande av vad statskontoret anförde i detta avseende i föregående års *petita* (se 1958: VII ht s. 10) hemställas, att samma belopp får ingå även i nästkommande budgetårs medelsanvisning. Då delposten är beräknad så, att även en oförutsedd kostnadsstegring av måttlig storlek inte kan täckas av anvisade medel, begär ämbetsverket, att delposten höjes med uppskattningsvis 3 500 kronor. Av skäl, som närmare angivits under avlöningsanslaget, punkt 2. c), kan emellertid

delposten samtidigt minskas med 2 100 kronor, som anvisats för åtgärder för pensionsutbetalning i krig.

2. *Övriga expenser för annat än eget behov.* Utgift 1957/58 63 989; anslag 1958/59 60 000. — Kostnaderna för tryckning av mantalsblanketter in. m. beräknas komma att öka till 72 000 kronor.

3. *Publikationstryck.* Utgift 1957/58 103 151; anslag 1958/59 100 000. — Ökningen föranledes av stegrade kostnader för statsliggaren.

Departementschefen

För innevarande budgetår under delposten till expenser för eget behov upptaget belopp om 5 100 kronor för anskaffning av inventarier torde böra kvarstå även under nästa budgetår för att möjliggöra ett fullföljande av den påbörjade upprustningen av inventariebeståndet. Däremot är jag inte beredd att förorda någon medelsanvisning för att möta oförutsedda kostnadsstegringar. Posten skulle sålunda totalt kunna nedräknas med det belopp som tidigare beräknats för åtgärder för pensionsutbetalning i krig eller med avrundat 2 000 kronor. Under delposten till expenser för annat än eget behov och under anslagsposten till publikationstryck föreslås en uppräkning till 70 000 resp. 110 000 kronor.

Totalt beräknar jag alltså anslaget för nästa budgetår till 376 000 (+ 18 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 376 000 kronor.

[7] 5. Kammarrätten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 431 200	2 337 447
1958/59 (statsliggaren s. 431)	2 776 200	
1959/60 (förslag)	2 834 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget höjes med avrundat 110 500 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 8 kammarrättsråd och divisionsordförande Bo 1—Bo 4.....	+ 22 014
b) 6 assessorer Ae 25—kammarrättsråd Bo 1	+ 28 007
c) kammarrättssekreteraren Ao 23—Ao 24	+ 1 573
d) kansliskrivaren å sekreterarexpeditionen Ao 10—Ao 12	+ 1 642
e) 3 kansliskrivare (divisionsassistenter) Ae 10—Ao 10	—
f) 2 kontorsbiträden Ao 5—Ae 5	— 2 310
2. 8 vice divisionsordförande	+ 9 600
3. Reglerad befordringsgång till Ae 21 för fiskalspersonal	+ 21 993

	Ökning eller minskning
4. Automatiska förändringar:	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	+ 10 903
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 17 100
	+ 110 522

Motiv

Kammarrätten erinrar om att den genom den nya lagstiftningen om fullföljdsbegränsning i skattemål enligt gjorda undersökningar fr. o. m. den 1 januari 1959 kommer att bli slutinstans i mer än hälften av de taxeringsmål som f. n. avgöres av kammarrätten. I proposition nr 32 till 1958 års riksdag med förslag till den nya lagstiftningen förutsattes (s. 77), att fullföljdsbegränsningen skulle kunna inverka på arbetsförhållandena i kammarrätten, dock först efter utgången av budgetåret 1958/59. Med hänsyn till beskaffenheten av inkommande taxeringsmål och den takt vari dessa nu handlägges beräknar kammarrätten att under budgetåret 1959/60 huvudsakligen behandla mål enligt de nya bestämmelserna. Kammarrätten framhåller särskilt, att handläggningen av mål, som inte får föras vidare, blir mer tidsödande än f. n. Domstolen utgår nämligen från att den skattskyldiges utredning i taxeringsmål blir fullständigare och processmaterialet därmed svårare att bemästra såväl kvalitativt som kvantitativt. Därtill är det i rättssäkerhetens intresse angelägnare nu än tidigare, att kammarrätten vid förebragt bristfällig utredning kompletterar processmaterialet. Vidare erinras om vad som anförts i bevillningsutskottets av 1958 års riksdag godkända betänkande nr 35 i anledning av väckta motioner angående förfarandet i kammarrätten, m. m. rörande muntligt förfarande i större omfattning än nu sker, förutsättningarna för en aktivare processledning samt eventuella åtgärder från kammarrättens sida för att främja en enhetlig rättstillämpning inom domstolen.

Såväl fullföljdsbegränsningen som de åtgärder som erfordras för att tillgodose de av bevillningsutskottet berörda önskemålen är, framhåller kammarrätten fortsättningsvis, av beskaffenhet att organisatoriskt påverka de arbetsuppgifter som ankommer på divisionsordförandena, de övriga ledamöterna och kammarrättsfiskalerna.

1. a) Kammarrätten återkommer till sin i föregående statskrivelser (se senast 1958: VII ht s. 11) gjorda hemställan om uppflyttning av tjänsterna som divisionsordförande under återopande av vad som framhållits i dess petita för budgetåret 1954/55. Ordförandenas arbetsbörda har dessutom blivit större på senare tid genom att taxeringsmålen blivit svårare och arbetet intensifierats för att förhindra målbalans. Härtill kommer de uppgifter som följer av fullföljdsbegränsningen och ett tillgodoseende av de önskemål som bevillningsutskottet framfört.

b) Med hänsyn till kammarrättens funktion som sista instans i ett stort

antal skattemål redan under nästa budgetår och med beaktande jämväl av bevillningsutskottets synpunkter finner kammarrätten en förstärkning av den ordinarie domarkåren ofrånkomlig. Kammarrätten hemställer om inrättande av ytterligare sex tjänster som kammarrättsråd, så att var och en av kammarrättens åtta divisioner fr. o. m. budgetåret 1959/60 kommer att bestå av fyra kammarrättsråd och en extra ordinarie assessor mot f. n. som regel tre kammarrättsråd och två extra ordinarie assessorer. Vid bifall härtil kan sex extra ordinarie assessorsbefattningar indras.

c) Kammarrätten hemställer ånyo om uppflyttning av tjänsten som kammarrättssekreterare med hänvisning till sin motivering i tidigare statskrivelser (se senast 1958: VII ht s. 11). Därutöver framhålles, att tjänsten genom fullföljdsbegränsningen kommer att belastas med ytterligare krävande arbetsuppgifter av såväl organisatorisk som expeditionell art.

d) I kansliskrivarens göromål ingår att föra kammarrättens minnesanteckningar över pleniären, matriklar, diariéer över till kammarrättssekreterarens föredragning hörande ärenden samt personal- och sjukkassekort ävensom korrespondens med vederbörande sjukkassor angående de anställdas sjukledigheter m. m. Inom kammarrätten förekommer ofta tjänstledigheter och skiftande förordnanden. Detta komplicerar arbetsuppgifterna. Kammarrätten hemställer, att kansliskrivartjänsten med hänsyn till det mångsidiga och krävande arbetet uppflyttas till förste kansliskrivartjänst i Ao 12.

e) Under återopande av de skäl som anförts i kammarrättens petita för innevarande budgetår (se 1958: VII ht s. 11) begäres ånyo, att tre kansliskrivartjänster (divisionsassistenter) ordinariesättes.

f) Två ledigblivna ordinarie kontorsbiträdestjänster torde inte kunna återbesättas med befattningshavare som är berättigade därtill enligt grunderna för den reglerade befordringsgången. Kammarrätten föreslår därför, att antalet sådana i personalförteckningen uppförda tjänster minskas med två.

2. Som framgår av det vid punkt 1. a) anförda, kan fullföljdsbegränsningen m. m. väntas leda till en ökning av ordförandeuppgifterna. För att lätta divisionsordförandenas alltför stora arbetsbörda bör enligt kammarrättens mening vice ordförandebefattningar inrättas. Härigenom kan ordförandenas tjänstgöring — till fördel för andra än rena ordförandeuppgifter — minskas från fyra till tre sessionsdagar per vecka, vilket motsvarar genomsnittliga antalet sessionsdagar för lagman i hovrätt. Arvode föreslås skola utgå till envar av vice ordförandena med samma belopp som för sådan ordförande i hovrätt, 1 200 kronor för år.

3. Kammarrätten anser en utökning av antalet fiskaler fr. o. m. budgetåret 1959/60 ofrånkomlig. Som skäl anföres bl. a. följande.

Tillkomsten av vice ordförandeposter (jfr under punkt 2.), vilken medför väsentligt ökad arbetsbörda för dess innehavare, nödvändiggör enligt kammarrätten, att den föredragningsskyldighet som fullgöres av de därtill förordnade kammarrättsråden i viss omfattning övertas av fiskaler. Då

emellertid fiskalernas föredragningstid inte kan utökas, måste i stället flera fiskalstjänster inrättas. Fiskalerna skulle även i viss mindre omfattning överta den föredragningsskyldighet som åvilar övriga ledamöter å divisionerna samt, om möjligt, biträda ordförandena och ledamöterna å divisionerna med mera kvalificerade uppgifter. I detta sammanhang erinrar kammarrätten om att det vid införandet av gällande organisation förutsattes, att varje divisionsledamot skulle kunna påräkna biträde med hälften av en byråsekreterares eller amanuens arbetstid. Sedan en lång följd av år har emellertid regelmässigt endast en befattningshavare med juridisk utbildning kunnat avdelas åt divisionens samtliga ledamöter. Ett av skälen härtill är bristen på kvalificerad rekryteringspersonal, vilket sammanhänger med otillfredsställande löneförhållanden. Även detta talar enligt kammarrätten starkt för införande av befordringsgång till Ae 21 för kammarrättens fiskaler, i stället för som nu samma som för amanuenser inom den centrala statsförvaltningen. Befordran till fiskal i Ae 21 kan f. n. endast ske, i den mån vakans uppstår å fiskalsbefattning. Tiden härför överstiger undantagslöst den tid som fordras för hovrättsfiskals uppflyttning till Ae 21. Detta förhållande har sedan flera år tillbaka medfört svårigheter att rekrytera och behålla personal. Det är därför av vikt, att anställnings- och avlöningsförhållandena för kammarrättens fiskaler bringas i överensstämmelse med dem som gäller för hovrätternas fiskaler. Detta skulle medföra, att antalet tjänster som kammarrättsfiskal skulle ökas med 21.

Yttranden

Statskontoret, som haft att yttra sig över kammarrättens yrkanden under 1. b) och c) samt 2., anser skäl inte föreligga att frångå den hittills tillämpade relationen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie ledamöter i kammarrätten — halva antalet assessorer mot antalet kammarrättsråd. Ämbetsverket avstyrker alltså förslaget om att inrätta sex befattningar som kammarrättsråd i utbyte mot sex assessorstjänster. Kammarrättens hemställan om höjning av kammarrättssekreterartjänsten finner sig statskontoret inte heller kunna biträda. Slutligen anser ämbetsverket, att närmare erfarenheter rörande verkningarna av det nya fullföljdssystemet bör avvaktas, innan befattningar som vice ordförande inrättas. Arvode till vice ordförande bör enligt ämbetsverket avvägas efter jämförelse med avlöningsförhållandena vid hovrätterna. Med denna utgångspunkt skulle arvodet — vid ordförandenas nuvarande löneställning — utgå med 600 kronor för år.

Statens lönenämnd, som haft att avge utlåtande över förslaget under 1. d), har ej funnit tillräckliga skäl föreligga för uppflyttning av kansliskrivartjänsten på sekreterarexpeditionen.

Departementschefen

Genom förordningen den 14 mars 1958 (nr 85) om ändrad lydelse av 98 § taxeringsförordningen har möjligheten till fullföljd av talan från kam-

marrätten till regeringsrätten i viss mån beskurits. I sådana mål om taxering för inkomst eller förmögenhet där kammarrättens utslag, såvitt det går klaganden emot, enbart avser fråga om höjning eller sänkning av inkomst- eller förmögenhetstaxering har nämligen en beloppsmässig spär införts. Denna innebär, att i princip besvär inte upptas till prövning, om det som part tappat i fråga om taxerad inkomst inte uppgår antingen till minst 500 kronor och tillika minst en tiondedel av den taxerade inkomsten eller också till minst 5 000 kronor. I mål om förmögenhetstaxering skall motsvarande belopp uppgå till minst 50 000 kronor. Dessa bestämmelser gäller fr. o. m. den 1 januari 1959.

I propositionen angående fullföljdsbegränsningen antyddes, att reformen skulle kunna inverka på arbetsförhållandena i kammarrätten fr. o. m. nästa budgetår. Jag förutsatte därför, att eventuella organisatoriska förändringar skulle prövas vid budgetbehandlingen hösten 1958. Under hänvisning härtill samt med beaktande av vad bevillningsutskottet anfört i sitt av 1958 års riksdag godkända betänkande nr 35 har kammarrätten nu framlagt förslag om uppflyttning av divisionsordförandenas tjänster till Bo 4, inrättande av befattningar som vice ordförande samt förändring av sex assessorstjänster till tjänster som kammarrättsråd. Vid ett bifall till förslaget beträffande vice divisionsordförande, vilkas föredragningsskyldighet i viss mån skulle inskränkas och överflyttas på fiskal, skulle antalet fiskalstjänster behöva ökas. Av rekryteringsskäl föreslås emellertid, att befordringsgången för kammarrättsfiskaler skall bli densamma som för motsvarande personal vid hovrätterna.

I likhet med kammarrätten anser jag mig böra utgå ifrån att fullföljdsbegränsningen jämte ett tillgodoseende av riksdagens önskemål angående förfarandet i kammarrätten ställer större krav på domstolen såväl kvantitativt som kvalitativt. Med hänsyn härtill finner jag en upprustning av kammarrätten motiverad. Jag är emellertid inte beredd att tillstyrka kammarrättens förslag i dess helhet. Jag föreslår, att divisionsordförandena placeras i Bo 3. Vidare förordar jag, att befattningar som vice ordförande inrättas i överensstämmelse med kammarrättens yrkande. Den föreslagna uppflyttningen av assessorstjänster till kammarrättsrådstjänster anser jag för nästkommande budgetår kunna begränsas till två tjänster. Frågan om ändrad befordringsgång för fiskalspersonal är av natur att böra prövas i annat sammanhang. Då emellertid vice ordförandenas föredragningsskyldighet, enligt vad jag tidigare sagt, måste inskränkas, är det erforderligt, att ett antal nya fiskalstjänster inrättas för att förstärka den föredragande personalen. Jag förordar, att varje division tillföres en sådan tjänst, vilket innebär en ökning med sammanlagt åtta tjänster. Härvid behöver medel inte räknas för motsvarande antal byråsekreterartjänster. Slutligen bör två ordinarie kontorsbiträdestjänster avföras från personalförteckningen. Övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag inte tillstyrka.

Med godtagande av kammarrättens hemställan om automatiska utgiftsökningar beräknar jag anslaget sålunda:
avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 277 100 (+ 62 100) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 35 200 (— 4 800) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 121 800 (— 22 400) kronor; rörligt tillägg 383 100 (+ 6 100) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 16 800 (+ 16 800) kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med 2 834 000 (+ 57 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kammarrätten gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 277 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	35 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 121 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	383 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 800
Summa kronor	2 834 000

c) till *Kammarrätten*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 834 000 kronor.

[8] 6. *Kammarrätten: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	88 600	96 561
1958/59 (statsliggaren s. 432)	94 000	
1959/60 (förslag)	117 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor samt att ökningen tillgodoföres delposten till övriga expenser.

Motiv

Övriga expenser. Utgift 1957/58 75 000; anslag 1958/59 68 000. — *Kammarrätten* framhåller, att trots största sparsamhet medel inte kunnat disponeras för en nödvändig successiv nyanskaffning av skriv- och räknemaskiner. Kostnaderna härför samt de genom fullföljdsbegränsningen ökade utgifterna för telefon, papper, blanketter m. m. beräknas till 5 000 kronor. *Kammarrätten* finner vidare en upprustning av inventariebeståndet ofrånkomlig. Härför erfordras cirka 30 000 kronor. Beloppet föreslås skola fördelas lika på budgetåren 1959/60—1961/62.

Departementschefen

Förslaget till medelsanvisning för nästa budgetår under delposten till övriga expenser finner jag mig böra godta.

Under en följd av år har på riksstaten under sjunde huvudtiteln upptagits ett förslagsanslag, benämnt Kammarrätten: Kammarrättens årsbok. Från anslaget, som innevarande budgetår uppförts med 8 000 kronor, bestrides kostnaderna för årsbokens utgivande. Kammarrätten har för nästa budgetår hemställt om oförändrad medelsanvisning. Jag förordar, att utgifterna för årsboken med hänsyn till deras jämförelsevis ringa belopp fortsättningsvis täckes från omkostnadsanslaget. För ändamålet bör en särskild delpost uppföras i omkostnadsstaten. Kammarrättens beräkning av medelsbehovet biträder jag.

Totalt beräknar jag alltså anslaget till 117 000 (+ 23 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten: Omkostnader* för budgetåret 1959/
60 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kronor.

[9] 7. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 627 000	3 026 740
1958/59 (statsliggaren s. 432)	3 254 000	
1959/60 (förslag)	3 324 200	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget höjes med 261 400 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) 1 amanuens Ag 15	14 460
1½ biträde Ag 5	12 942
b) 1 kanslist Ag 13	13 044
c) överflyttning av 1 amanuens från bef.stat. till rättsstat. avd. ...	—
2 biträden Ag 5	17 256
d) ½ arkivamanuens Ag 19	10 386
tillfällig arbetskraft	40 000
e) 3 ½ biträden Ag 5	30 198
f) 1 amanuens Ag 15	14 460
g) 1 amanuens Ag 15	14 460
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 byrådirektör Ao 24—½ vik.lön som byråchef Bo 1	2 250
1 förste aktuarie Ae 21—Ae 23	1 104

	Ökning
b) 1 förste aktuarie Ae 21—Ao 23	2 148
1 förste aktuarie Ae 21—Ao 21	—
c) 1 förste aktuarie Ao 23—byrådirektör Ao 24	1 356
d) 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	2 508
e) 1 kontorist Ao 9—förste kansliskrivare Ag 12	1 344
1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ag 10	648
1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ao 10	648
f) 1 förste byråsekreterare Ao 23—byrådirektör Ao 24	1 284
g) 2 kontorsbiträden Ae 5—Ao 5	—
5 kanslibiträden Ae 7—Ao 7	—
h) 6 kontorsbiträden Ae 5—kanslibiträden Ae 7	3 240
i) 1 aktuarie Ao 19—Ae 19	—
j) 1 överdirektör Bo 5—generaldirektör Bo 6	2 616
3. Rörligt tillägg i anledning av föreslagna personal- och tjänsteförändringar	29 816
4. Kostnader för insamling av viss statistik, arvoden m. m.	2 700
5. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar m. m.	21 463
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	21 069
	261 400

M o t i v

1. a) Avdelningen för befolkningsstatistik har de senare åren haft en allt större brist på amanuenser. Amanuenspersonalen erfordras främst för den starkt expanderande statistiken över högre studier (universitetsstatistiken), för kvalificerade beräkningar inom befolkningsregistrets ram samt för befolkningsprognoserna. En förstärkning med en amanuens anser centralbyrån i nuvarande läge så mycket mer angelägen, som byråchefens tid väsentligen ägnas åt folkräkningsarbete. — Centralbyrån återkommer till behovet av biträdespersonal för universitetsstatistiken (se 1958: VII ht s. 16) med hemställan om medel för ett och ett halvt biträde och under åberopande av sin motivering i statskrivelsen för innevarande budgetår. Därutöver framhålls, att förändringarna i arbetsvolymen för denna statistik är direkt proportionell till förändringarna i antalet nyinskrivna studerande, som räknas öka med 25 procent under de fyra budgetår, inkl. nästkommande, som statistikgrenen haft sin nuvarande organisation.

b) Centralbyrån, som inte haft tillfälle göra någon fullständig inventering av möjligheten att utnyttja kanslistpersonal inom ämbetsverket, har dock funnit sig böra hemställa om en kanslisttjänst på avdelningen för ekonomisk statistik i utbyte mot en f. n. vakant amanuens tjänst. Avlöningsmedlen till denna tjänst användes nu för tillfällig amanuensförstärkning och högre biträdeshjälp. Om yrkandet biträdes, avser verket att i stället, såsom närmare framgår av nästa punkt, överflytta amanuens tjänsten till avdelningen för rättsstatistik.

c) Omläggningen inom avdelningen för rättsstatistik av statistiken såväl över vägtrafikolyckor (se 1958: VII ht s. 17) som rörande fastigheters pris motiverar enligt ämbetsverket en förstärkning av den kvalificerade personalen genom inrättande av en amanuens tjänst. Detta kan vid bifall till yrkandet under 1. b) ske genom överflyttning av en sådan tjänst från avdelningen för ekonomisk statistik. — Centralbyrån upprepar ånyo sin hemställan (se senast 1958: VII ht s. 17) om två biträden i befordringsgången varav ett tillfälligt för att avarbeta uppkommen balans för fastighetsstatistiken och rättsstatistiken. Därför utan anses uppgiftsmaterialet erfarenhetsmässigt inte kunna framläggas i tid för nästa allmänna fastighetstaxering.

d) Centralbyrån återkommer beträffande bibliotekspersonalen till sitt tidigare gjorda äskande om förändring av arkivamanuensens halvtidstjänst till heltidstjänst (se senast 1958: VII ht s. 18). Utöver förut anförda skäl betonas centralbyråns speciella ställning som arkivbildande verk, arkivets betydelse för forskning och dess storlek samt det genom personalbristen eftersatta inre arbetet med accession, gallring etc. — I synnerhet på två av avdelningens verksamhetsområden har personalbristen förorsakat eftersläpningar. Historisk statistik för Sverige har sålunda redan försenats och kommer med nuvarande resurser att kräva åtskilliga års arbete. Detta medför enligt centralbyråns mening stora olägenheter för betydande grupper av statistikkonsumenter. För att påskynda arbetet föreslås en tillfällig anslagsökning med 25 000 kronor. — Även katalogiseringsarbetet har måst eftersättas. Sålunda saknas alfabetisk katalog för största delen av biblioteket, vilket i hög grad försvårar expeditions-, låne- och referensverksamheten. Vidare behöver en omklassificering av bokmaterialet efter ett modernt klassificeringssystem komma till stånd. Centralbyrån hemställer därför om ett tillfälligt anslag för ändamålet på 15 000 kronor.

e) Primärmaterialet på det centrala bilregistret har undergått en fortlöpande ökning till följd av den ökade bilismen. Det är emellertid, framhåller centralbyrån fortsättningsvis, inte bara ansvällningen i och för sig av primärmaterialet, som medför ökade arbetsuppgifter. Med det stigande bilbeståndet följer även ett ökat antal omflyttningar mellan länen. Dessa förhållanden har sedan länge medfört en försening i publiceringen av registrets uppgifter. Sålunda publicerades siffrorna för fjärde kvartalet 1957 först åtta månader efter den aktuella perioden. Centralbyrån överväger att övergå till bearbetning av materialet med elektronisk databehandlingsmaskin. I avvaktan härpå avser ämbetsverket att under loppet av två budgetår inhämta åtminstone ett kvartals eftersläpning. Härför erfordras för nästa budgetår en tillfällig utökning med två och ett halvt biträden. Slutligen äskas en förstärkning med ett biträde på grund av primärmaterialets tillväxt.

f) En av folkbokföringsavdelningens största uppgifter är upprättandet av personakter för invandrare m. fl. samt därav föranledd korrespondens. Ärendena handlägges efter svårighetsgrad av biträden, byråsekreterare, förste byråsekreteraren eller byråchefen. För undvikande av alltför stora balanser har, delvis avlönad genom besparingar på avlöningsmedel för annan per-

sonal, en extra amanuens måst anställas, ursprungligen för att vid tjänstledigheter och vakanser uppehålla avdelningens juristtjänster. Han har även sysselsatts som vikarie för avdelningschefen på kansliavdelningen. På grund av det alltjämt föreliggande behovet av amanuenshjälp för dessa uppgifter och med hänsyn till att de högre befattningshavarnas tid i väsentlig utsträckning kommer att tas i anspråk för arbete med det emotsedda förslaget till ny namnlag, den blivande folkräkningen m. m., hemställer centralbyrån om anslag till en amanuens i befodringsgången.

g) För verksamheten i allmänhet föreslår centralbyrån en förstärkning med en amanuens bl. a. för att kunna fullfölja ett inom verket tillämpat cirkulationsprogram för den yngre akademiskt skolade personalens utbildning. Som skäl framhålls vidare nytillkomna arbetsuppgifter såsom de internationella kontakterna och programmering för en planerad övergång till elektronisk databehandling av det statistiska materialet. Den begärda förstärkningen behöves också för statistiska utredningar åt överdirektören och kansliavdelningen, sparbanksstatistiken samt för bearbetning av rapporter om skördeutsikter m. m.

2. a) Vid tidigare folkräkningar har byråchefen för den befolkningsstatistiska avdelningen måst ägna en stor del av sin tid åt folkräkningsgöromål. Han har därför befriats från sina övriga uppgifter, dock med rätt och skyldighet att handlägga vissa sådana ärenden. Härvid har dåvarande förste aktuarien på avdelningen, nu byrådirektören i Ao 24, erhållit byråchefsförordnande. Under återopande av denna praxis föreslår centralbyrån, att sagda byrådirektör får halvt vikariatslöneförordnande som byråchef under tiden för kommande folkräkning samt för förberedelser därtill. — Centralbyrån återkommer till sin hemställan i föregående års petita (se 1958: VII ht s. 20) om uppflyttning av förste aktuarietjänsten för universitetsstatistiken till Ae 23.

b) På avdelningen för ekonomisk statistik finnes närmast under avdelningschefen en förste aktuarie i Ae 21 som ledare för den s. k. vinststatistiken, som omfattar 4 000 företag. Centralbyrån understryker, att denne tjänsteman måste ha ingående kännedom om de enskilda företagens redovisningsmetoder, närmast motsvarande kunskaper för civilekonomexamen, samt förtrogenhet med nationalräkenskaperna, som bygger bl. a. på uppgifter från denna statistikgren. Sekretessbestämmelserna, som kringgärdar de infordrade uppgifterna före den definitiva publiceringen, ställer stora krav på befattningshavarens omdöme. De täta ombyten som skett å tjänsten tyder på att den är för lågt placerad. Med stöd av det anförda föreslår ämbetsverket, att tjänsten flyttas upp till 23 lönegraden och ordinariesättes. — Centralbyrån hemställer, att tjänsten som förste aktuarie och ledare av statistiken över personal i statlig och statsunderstödd verksamhet ordinariesättes med hänsyn till verksamhetens permanenta karaktär.

c) Centralbyråns bibliotek har till skillnad från flertalet andra vetenskapliga bibliotek omfattande publicerande verksamhet. Det har vidare en större distribution än dessa. Därjämte svarar biblioteket för en interna-

tionell statistisk rapportering bl. a. till FN, dess fackorgan och internationella statistiska institutet (ISI). Centralbyrån finner löneplaceringen av chefstjänsten för bibliotek, arkiv och upplysningsavdelning alltför låg inte endast vid en jämförelse med chefsposterna för andra bibliotek av samma storleksordning utan även i förhållande till övriga avdelningschefstjänster inom verket. Vidare framhålles, att tjänsten kvalitativt blivit mer krävande, sedan den lönegradsplacerades, genom ökat redaktionellt arbete för vetenskapliga artiklar, statistisk upplysningsverksamhet och skriftväxling i internationellt statistiskt arbete. Centralbyrån begränsar nu sitt äskande till en uppflyttning till Ao 24.

d) Centralbyrån återkommer till frågan om en höjning av chefstjänsten för utredningsinstitutet (senast 1958: VII ht s. 20). Ämbetsverket inskränker emellertid nu sin hemställan till att avse en placering i Ae 26.

e) Centralbyrån upprepar ånyo sitt yrkande om uppflyttning av vissa tjänster inom avdelningen för folkbokföringen med hänvisning till vad här om anförts i tidigare statskrivelser (se 1954: VII ht s. 19, 1955: VII ht s. 18).

f) Förslaget under denna punkt avser förändring av tjänsten som chef för kansliet till byrådirektörstjänst i Ao 24 och framfördes i statskrivelsen för innevarande budgetår (se 1958: VII ht s. 18). Utöver tidigare motivering anför centralbyrån, att ytterligare delegering av överdirektörens beslutanderätt nu skett beträffande personalärenden samt inköps- och avtalsfrågor.

g) Uppkomna vakanser bland centralbyråns ordinarie kontorsbiträdestjänster täcker i stort sett det antal extra ordinarie kontorsbiträden som den 1 juli 1959 förväntas ha kvalificerat sig för ordinarie befattning. Härutöver erfordras dock inrättande av två sådana tjänster. — Centralbyrån föreslår vidare, att fem av ämbetsverkets extra ordinarie kanslibiträden, vilka den 1 juli 1959 kommer att ha innehaft sin tjänst under mer än fem år, beredes ordinarieanställning.

h) Efter framställning av centralbyråns personalförening föreslår ämbetsverket, att sex kontorsbiträdestjänster i Ae 5 utbytes mot samma antal kanslibiträdestjänster.

i) Enligt gällande personalförteckning är på centralbyråns ordinarie stat upptagna två aktuarietjänster i Ao 19 och på övergångsstat en sådan tjänst. Under förutsättning att innehavaren av tjänsten å övergångsstat anses kunna automatiskt övergå till en vakant aktuarietjänst i Ao 19 på ordinarie stat kommer aktuarietjänsten på övergångsstat framdeles att indras. I samband med uppförandet av aktuarietjänsten på övergångsstat överfördes i avlöningsstaten medel för tjänsten från icke-ordinarieposten till ordinarieposten. På grund härav bör nu grundlön för en aktuarie överföras från ordinarieposten till icke-ordinarieposten.

j) Under återopande av tidigare anförda skäl upprepar centralbyrån ånyo sin hemställan (se senast 1958: VII ht s. 20) om att verkschefen skall erhålla generaldirektörs ställning.

4. Ökningen av anslaget med 2 700 kronor avser dels höjda författararvoden, dels höjt arvode åt centralbyråns släktnamnsexpert.

I samband med anslagsberäkningen erinrar statistiska centralbyrån om att för ett vart av budgetåren 1955/56—1957/58 ett belopp av 150 000 kronor överförts från ordinarie- till icke-ordinarieposten, vilket belopp för innevarande budgetår ökats med 100 000 kronor. Med hänsyn till belastningen å de berörda anslagsposterna föreslår centralbyrån, att beloppet höjes med ytterligare 50 000 kronor.

Yttrande

Statens lönenämnd tillstyrker — under erinran om sitt utlåtande den 27 september 1957 angående kompetensutredningens betänkande om kanslisterna i administrativ tjänst (SOU 1957: 23) — att för de under 1. b) avsedda arbetsuppgifterna en tjänst inrättas i den högre biträdeskarriären på avdelningen för ekonomisk statistik. Vad angår förslaget under 1. c) om överflyttning av en amanuensjänst från nämnda avdelning till avdelningen för rättsstatistik ifrågasätter lönenämnden, om inte även här avsedd personalförstärkning kan ske genom inrättande av en dylik tjänst. Lönenämnden har emellertid på grundval av föreliggande uppgifter inte kunnat ta bestämd ställning till vilken lönegrad som härvid bör komma i fråga för de båda tjänsterna. Lönenämnden har ingen erinran mot den förordade löneställningen för de två under 1. c) föreslagna biträdestjänsterna samt mot uppflyttningen under 2. b) av en tjänst som förste aktuarie i lönegrad Ae 21 för vinststatistiken på avdelningen för ekonomisk statistik till Ao 23. Förslagen om uppflyttning under 2. c) av en tjänst som förste aktuarie i Ao 23, chef för centralbyråns bibliotek m. m., under 2. e) av tre tjänster som kontorist i Ao 9 för personakts-, kameral- och namnären den på avdelningen för folkbokföringen samt under 2. f) av en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23, chef för kansliet, kan nämnden inte biträda.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anförte vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör cheftjänsten vid utredningsinstitutet uppflyttas från Ae 24 till Ae 26, tjänsten som chef för kansliet omändras till hyrådirektörstjänst i Ao 24, en förste aktuarietjänst i Ae 21 på avdelningen för ekonomisk statistik uppflyttas till Ae 23 samt tre kontorsbiträdestjänster i Af 1/Ae 5 utbytas mot motsvarande antal kanslibiträdestjänster i Ae 7. Vidare torde två kontorsbiträdestjänster och tre kanslibiträdestjänster ordinariesättas samt medel för en aktuarietjänst överföras från ordinarieposten till icke-ordinarieposten. Vad angår yrkandet om uppflyttning av verkschefstjänsten är jag ej heller i år beredd att biträda det samma. Jämväl övriga under tjänsteförändringar framställda äskanden, som jag i det föregående inte särskilt berört, lämnar jag utan tillstyrkan.

Förstärkningen av biträdespersonalen torde kunna begränsas till 18 biträdesmånader. Övriga förslag om personalförändringar avstyrkes.

Centralbyråns beräkning av de automatiska utgiftsökningarna samt av kostnaderna för insamling av viss statistik m. m. kan jag godta liksom förslaget om överföring av 50 000 kronor från ordinarieposten till icke-ordinarieposten.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 847 500 (— 8 500) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 1 001 000 (+ 52 000) kronor;
 rörligt tillägg 455 700 (+ 6 700) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 20 000 (+ 20 000) kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 3 324 200 (+ 70 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för statistiska centralbyrån gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 847 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 001 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	455 700
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 000
Summa kronor	3 324 200

c) till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 324 200 kronor.

[10] 8. Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	30 000	22 119
1958/59 (statsliggaren s. 433)	122 000	
1959/60 (förslag)	430 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget uppföres med 450 000 kronor.

M o t i v

Inledningsvis framhåller centralbyrån, att vissa viktiga förberedelsearbeten för 1960 års folkräkning kommer att belasta budgetåret 1959/60. Häribland nämnes särskilt förarbeten till urvalsundersökningar enligt intervjumetod, utprovning av viktiga arbetsprocesser och formulär, pro-

grammering för bearbetning av materialet med elektronisk databehandlingsmaskin samt avgränsning av befolkningsagglomerationer. Den personal varit till anslag erhållits för innevarande budgetår erfordras alltså jämt. Dessutom föreligger behov av en förste aktuarie i Ag 21 fr. o. m. den 1 januari 1960, en amanuens samt tre årsbiträden. Härtill kommer 33 000 kronor för expertarvoden m. m. Centralbyråns anslagsbehov för avlöningar skulle därmed utgöra 230 000 kronor. Utöver detta belopp erfordras medel för förberedande undersökningar av olika slag. Ämbetsverket framhåller, att det på nuvarande stadium är omöjligt att exakt ange storleken av kostnaderna för dessa arbeten. Det betonas emellertid, att det är av största vikt, att brist på medel under budgetåret 1959/60 inte lägger hinder i vägen för en rationell planering av folkräkningen. Centralbyrån hemställer, att 200 000 kronor upptas för de avsedda arbetena. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna föreslås, att förslagsvis 50 000 kronor av dessa medel ställas till centralbyråns förfogande först efter särskilt beslut av Kungl. Maj:t. Övriga omkostnader i egentlig mening uppskattar centralbyrån till 20 000 kronor. Slutligen föreslås, att anslagets rubrik ändras till Kostnader för 1960 års folkräkning.

Departementschefen

Mot centralbyråns förslag till beräkning av medelsbehovet för avlöningar har jag intet att erinra. I övrigt har centralbyrån under förevarande anslag begärt 200 000 kronor för förberedande undersökningar av olika slag, bl. a. provundersökningar enligt intervjumetod, samt 20 000 kronor för expenser. En noggrann planläggning av folkräkningen torde ge betydande kostnads- och tidsbesparingar under själva räkningsarbetet. Med hänsyn härtill anser jag mig i stort sett böra biträda centralbyråns äskande. För ändamålet beräknar jag 200 000 kronor, inkl. expenser. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera pröva, i vad mån beloppet skall ställas till centralbyråns disposition. Jag förordar vidare, i likhet med centralbyrån, att fortsättningsvis även omkostnaderna för folkräkningen bestrides från anslaget. I konsekvens härmed bör anslagsrubriken ändras till Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning. Den 1 juli 1959 kvarstående reservationsmedel på folkräkningsanslaget för budgetåret 1958/59 bör överföras till förevarande anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 430 000 kronor.

[11] 9. Statistiska centralbyrån: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	999 200	964 630
1958/59 (statsliggaren s. 433)	957 600	
1959/60 (förslag)	1 176 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget ökas med 257 900 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	— 5 000
2. Reseersättningar	+ 1 000
3. Bränsle, lyse och vatten	— 1 500
4. Övriga expenser	+ 33 300
5. Publikationstryck	+ 134 100
6. Övriga utgifter:	
Ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning	+ 99 000
7. Ökning av uppbördsmedlen för försålda publikationer	— 3 000
	+ 257 900

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1957/58 14 948; anslag 1958/59 25 000. — Centralbyrån föreslår, att anslagsposten på grund av belastningen minskas med 5 000 kronor.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1957/58 5 969; anslag 1958/59 7 500. — Centralbyrån hemställer, att anslagsposten uppräknas med 1 000 kronor avseende internordiska tjänsteresor. Centralbyrån framhåller bl. a., att antalet resor enligt traditionellt mötesprogram, som varierar högst väsentligt år från år, ännu ej fastställts. Ämbetsverket finner det därför önskvärt med en viss marginal för att täcka kostnaderna för oförutsedda resor.

3. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1957/58 34 315; anslag 1958/59 46 500. — För innevarande år har 1 500 kronor upptagits för 1958 års valstatistik. Detta belopp bortfaller.

4. *Övriga expenser.* Utgift 1957/58 223 200; anslag 1958/59 237 700. — Centralbyrån begär en ökning av anslagsposten med 5 000 kronor för stegrade städningskostnader på grund av lokalökning, 2 000 kronor för höjda städerskelöner samt med 13 800 kronor för ökade utgifter för telefon, blanketter, underhåll och inköp av möbler m. m. Slutligen hemställs om 20 000 kronor för att möta dels oförutsedda kostnadsstegringar och dels en planerad ändring i fördelningen av telefonutgifterna mellan centralbyrån och övriga ämbetsverk inom det gemensamma lokalområdet, f. d. Svea livgardes kaserner. Med hänsyn till avvecklingen av 1958 års valstatistik föreslås, att av de härför anvisade medlen, 8 500 kronor, endast 1 000 kronor skall kvarstå för eftersläpande utgifter.

5. *Publikationstryck.* Utgift 1957/58 312 900; anslag 1958/59 272 900. — Centralbyrån föreslår oförändrat anslag för löpande publikationer. Utgifterna för intermittenta eller tillfälliga publikationer, som för innevarande budgetår uppskattats till 7 000 kronor, anges för nästa budgetår till 41 000 (+ 34 000) kronor. Härutöver hemställer ämbetsverket om tillfälligt anslag på 60 000 kronor för att täcka kostnaderna för en inhämtning av tidi-

gare försenade publikationer samt om drygt 40 000 kronor för oförutsedda utgifter. Med ledning av de två senaste budgetårens uppbörd av försäljningsmedel för centralbyråns publikationer torde 38 000 (+ 3 000) kronor av utgifterna komma att täckas genom dylika medel.

6. *Övriga utgifter: Ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning.* Utgift 1957/58 411 253; anslag 1958/59 403 000. — Såsom närmare kommer att utvecklas under anslaget till Statistiska centralbyrån: Maskincentralen avser centralbyrån att under nästa budgetår övergå till att bearbeta en stor del av det statistiska materialet med elektronisk databehandlingsmaskin. Användningen av en sådan maskin förväntas nämligen möjliggöra en snabbare publicering av statistiska uppgifter. Ämbetsverket räknar även med vissa besparingar fr. o. m. maskinens andra användningsår. Det framhålles emellertid, att vissa arbeten av engångskaraktär, programmering m. m. måste utföras under det första året. Storleken av kostnaderna för dessa arbeten kan inte nu säkert anges, men centralbyrån uppskattar dem till 50 000 kronor. Belastningen på anslaget samt vissa taxehöjningar föranleder vidare en höjning med 50 200 kronor. Å andra sidan bortfaller 1 200 kronor, som för innevarande budgetår beräknats för 1958 års valstatistik. Totalt skulle sålunda anslagsposten behöva ökas med 99 000 kronor.

Departementschefen

Centralbyråns äskanden under anslagsposterna till sjukvård och reseersättningar ävensom under delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning biträder jag. Ej heller har jag något att erinra mot den föreslagna uppräknningen av uppbördsmedlen.

För övriga expenser räknar jag med 11 500 kronor i kostnadsstegringar för städning, blankettryck och underhåll av inventarier m. m. samt med 10 000 kronor för ökade telefonkostnader bl. a. i anledning av en eventuellt ändrad fördelning av telefonutgifterna mellan centralbyrån och övriga ämbetsverk inom det gemensamma lokalområdet. Då för innevarande budgetår anvisat belopp till 1958 års valstatistik, 8 500 kronor, enligt ämbetsverket kan nedräknas med 7 500 kronor, skulle det ökade medelsbehovet under delposten för nästa budgetår uppgå till 14 000 kronor.

Vad angår publikationsverksamheten räknar jag med en total kostnadsökning om 104 000 kronor, varav 34 000 kronor för tillfälliga publikationer, 60 000 kronor för en inhämtning av eftersläpande publikationsverksamhet samt 10 000 kronor för oförutsedda utgifter.

För underhåll av centralbyråns bibliotek har under en följd av år på riksstaten under sjunde huvudtiteln upptagits ett reservationsanslag, benämnt Statistiska centralbyrån: Bibliotekets underhåll. Sedan budgetåret 1955/56 har anslaget uppförts med ett belopp av 8 000 kronor. Några reservationer av betydelse har inte förekommit på anslaget. För nästa budgetår har centralbyrån för underhållet äskat 10 000 kronor och som skäl för ökningen angivit inträffade kostnadsstegringar för bindning m. m. sedan

den 1 juli 1955. I syfte att nedbringa antalet anslag under huvudtiteln föreslår jag, att kostnaderna för centralbyråns bibliotek fortsättningsvis bestrides från omkostnadsanslaget. I omkostnadsstaten bör för ändamålet uppföras en särskild delpost under anslagsposten till övriga utgifter. Delposten bör maximeras av Kungl. Maj:t. Medelsbehovet under nästa budgetår uppskattar jag, lika med centralbyrån, till 10 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle omkostnadsanslaget uppföras med avrundat 1 176 000 (+ 218 400) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 176 000 kronor.

[12] 10. Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	149 000	58 479
1958/59 (statsliggaren s. 434)	150 000	
1959/60 (förslag)	150 000	

Statistiska centralbyrån hemställer om oförändrad medelsanvisning.

Motiv

Centralbyrån erinrar inledningsvis om att skördeuppskattningarna enligt provytemetod under åren 1957 och 1958 planlagts i anslutning till förslag av skördeskadeutredningen. För dessa undersökningar har budgetåret 1958/59 anvisats 150 000 kronor från det under sjunde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till Statistiska centralbyrån: Kostnader för vissa provundersökningar för omläggning av metoden för skördeuppskattningar samt 1 250 000 kronor från det under nionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

De preliminära resultaten av 1958 års skördeuppskattningar har framlagts för representanter för statens jordbruksnämnd, lantbrukshögskolan, skördeskadeutredningen, hushållningssällskapens förbund och jordbrukets utredningsinstitut. Dessa har samtliga ansett, att undersökningarna även i år lämnat goda resultat och bör fortsätta i ökad omfattning, framhåller centralbyrån. Ämbetsverket föreslår, att skördeuppskattningar enligt provytemetod under år 1959 företas för de sju växtslagen höstvete, höstråg, vårvete, korn, havre, hö från odlad jord och potatis samt att dessutom utökade specialundersökningar utföres angående bärgningsförlusterna för vallhö och spillet vid skörd av spannmål samt angående kvalitetsskador. Inom 16 hushållningssällskapsområden, mot sju år 1958, skall skördeberäkningarna en-

ligt överenskommelse med hushållningssällskapen utföras i den för skörde-skadeförsäkringen erforderliga omfattningen.

Kostnaderna för 1959 års fältarbete beräknas till 1 630 000 kronor. Här-till kommer 200 000 kronor för centralbyråns planering, ledning och bear-betning av materialet från 1959 års skördeuppskattningar samt för planering av skördeuppskattningar under år 1960. De totala kostnaderna uppskattas sålunda till 1 830 000 kronor. Då ett belopp av 300 000 kronor beräknas kvar-stå som reservation på anslagen för innevarande budgetår, uppskattar centralbyrån det totala medelsbehovet för budgetåret 1959/60 till 1 530 000 kronor. Centralbyrån föreslår, att därav 150 000 kronor anvisas under sjun-de huvudtiteln. Nuvarande anslagsrubrik föreslås ändrad till Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod.

Departementschefen

I likhet med centralbyrån förordar jag, att anslagsrubriken ändras till Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provyte-metod och att anslaget uppföres med 150 000 kronor. Den 1 juli 1959 kvar-stående reservation på anslaget till Statistiska centralbyrån: Kostnader för vissa provundersökningar för omläggning av metoden för skördeuppskatt-ningar bör överföras till förevarande anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för skörde-uppskattningar enligt provytemetod* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[13] 11. Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet

	Anslag	Nettoinkomst
1957/58	100	4 664
1958/59 (statsliggaren s. 434)	100	
1959/60 (förslag)	100	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget upptages till oförändrat 100 kronor. Härvid framhålles beträffande utredningsinstitutets verksam-het under budgetåret 1957/58 bl. a. följande.

I överensstämmelse med departementschefens uttalande i 1958 års stats-verksproposition (se 1958: VII ht s. 29) har fr. o. m. 1 april 1958 en viss taxehöjning genomförts. Antalet nytillkomna uppdrag uppgick till 35, var-av 19 konsultationsuppdrag, som krävt medverkan endast av institutets centrala organ, och 16 fältundersökningar. Av de förra kom 11 från statlig, ett från kommunal och sju från enskild uppdragsgivare. Fältundersökning-arna har i 11 fall verkställts åt statlig beställare, i tre fall åt kommunal myndighet samt i två fall åt privat uppdragsgivare. Årets inkomster utgjor-de 876 922 kronor. Då utgifterna uppgått till 872 158 kronor, har verksam-heten lämnat ett kassamässigt överskott av 4 764 kronor. Utestående ford-ringar har under året ökat med 36 289 kronor till 117 707 kronor och ute-

stående skulder med 29 857 kronor till 89 188 kronor. Sammanlagt utgjorde sålunda nettovinsten på årets verksamhet (4 764 + 36 289 — 29 857) 11 196 kronor.

Departementschefen

Vad statistiska centralbyrån hemställt under förevarande anslag föranleder ingen erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[14] 12. Statistiska centralbyrån: Maskincentralen

	Anslag	Nettoinkomst
1957/58	100	20 172
1958/59 (statsliggaren s. 435)	100	
1959/60 (förslag)	100	

Statistiska centralbyrån hemställer om oförändrat anslag samt anför i hudsak följande.

Under budgetåret 1957/58 har arbeten utförts åt 41 statliga myndigheter, vetenskapliga institutioner samt statliga kommittéer, fem kommunala myndigheter och 56 enskilda uppdragsgivare. Härför uppburna ersättningar har uppgått till 1 622 939 kronor. Nettovinsten uppgick till 40 619 kronor. Härav utgjorde det kassamässiga överskottet 20 172 kronor. I övrigt har nettovinsten framkommit genom en ökning av fordringarna med 19 782 kronor samt minskning av lagret och skulderna med 3 167 resp. 3 832 kronor.

Maskincentralen förestås av en byråchef. Närmast under honom leder en förste byråingenjör den egentliga maskinavdelningen. Denne åtnjuter ett arvode motsvarande lönegrad 23, löneklass 26. Därefter i grad tjänstgör en ingenjör i Ag 19.

Centralens maskinpark består f. n. av konventionella hålkortsmaskiner. Dessa har med tiden kommit att visa sig otillräckliga för centralens verksamhet. Sålunda har under det sistförflutna budgetåret centralbyrån bl. a. för bearbetning av materialet till skördeuppskattningarna måst anlita en privatägd databehandlingsmaskin. Ett ökat behov av maskinen emotes under innevarande budgetår.

Efter ett omfattande utredningsarbete, varvid ämbetsverket bl. a. haft överläggningar med kommittén för maskinell databehandling, har man funnit, att det skulle vara till gagn för maskincentralens serviceverksamhet, om en elektronisk databehandlingsmaskin av typ IBM 650 förhyrdes av centralbyrån. Det är framförallt den kommande folkräkningen och nödvändigheten att presentera dess resultat på ett tidigare stadium än förut, som varit vägledande för beslutet att hyra maskinen. Kontrakt om förhyrning har slutits i mars förra året.

Genom anskaffningen av denna maskin kommer centralens serviceverksamhet att kvalitativt utvecklas. Detta för med sig, att den ledande personalen på ett annat sätt än nu tvingas följa utvecklingen på här berörda områden. Det är därför nödvändigt, att centralen tillföres kompetent personal

för uppgifterna. Lönesättningen för denna personal måste bli sådan, att centralen kan hävda sig i konkurrensen om arbetskraften på arbetsmarknaden.

Med stöd av det anförda föreslås, att förste byråingenjören skall erhålla en bottentjänst i Ae 23 men uppbära avlöning med arvode motsvarande lönen till byrådirektör i lönegrad 26. Tjänsten i Ag 19, vars innehavare huvudsakligen sysslar med förberedelserna för övergång till körning av det statistiska materialet på den nya maskinen, bör vidare höjas till 23 lönegraden och göras extra ordinarie. Centralbyrån finner det vidare önskvärt, att för nya, mer komplicerade uppgifter en akademiskt utbildad tjänsteman med goda kunskaper i statistik och matematik knytes till centralen. Med hänsyn till de kunskapsfordringar som måste ställas på denne befattningshavare finner ämbetsverket en lägre placering än som förste aktuarie i lönegrad 23 ej tänkbar.

Under 650-anläggningens första verksamhetsår skall installationskostnader, inkl. tull för maskinen, samt kostnader för vissa inredningsarbeten erläggas. Dessa kostnader, som är av engångsnatur, beräknas uppgå till omkring 154 000 kronor. Vidare måste man vid starten av en ny anläggning räkna med att nu ej förutsedda initialsvärigheter kan inställa sig. Centralbyrån vill undvika, att taxesättningen av denna anledning görs högre första året för att sedan sänkas. Man bör i stället från början tillämpa en taxesättning, som betingas av en normal verksamhet, där anläggningskostnaderna har slagits ut på flera år. Det kan emellertid därigenom uppstå betydande kassamässiga svårigheter vid installationen av maskinen. Centralbyrån hoppas, att dessa skall kunna bemästras med hjälp av föreliggande fordringsöverskott, men erinrar om att Kungl. Maj:t jämlikt brev den 30 juni 1954 efter framställning från ämbetsverket kan medge centralbyrån att utnyttja tidigare inlevererade överskottsmedel för erforderlig nyanskaffning av maskiner och annan varaktig utrustning. Det är icke otänkbart, att centralbyrån under budgetåret 1959/60 kommer att göra framställning om att helt eller delvis få disponera ifrågavarande överskottsmedel för bestridande av vissa engångskostnader i samband med förhyrningen av 650-anläggningen.

Departementschefen

Under förevarande anslag har centralbyrån inledningsvis lämnat en redogörelse för resultatet av maskincentralens verksamhet under det sistförflutna budgetåret. Centralbyrån har vidare anmält, att den tecknat kontrakt på förhyrning av en elektronisk databehandlingsmaskin av typ IBM 650. Härigenom beräknas centralens serviceverksamhet kunna förbättras avsevärt. Vissa engångskostnader — främst installationskostnader för den nya maskinen — till ett belopp av ca 154 000 kronor kommer att belasta verksamheten för nästa budgetår. Ämbetsverket vill undvika, att taxorna av denna anledning höjes första året maskinen är i bruk för att sedan sänkas. Anläggningskostnaderna bör i stället slås ut på flera år. Det är därför enligt centralbyrån inte uteslutet, att under tidigare år inlevererade överskott kan komma att åtgå för att täcka installationskostnaderna. Slutligen har ämbetsverket till följd av utökningen av maskinparken hemställt om inrättande av vissa högre tjänster inom centralen.

Jag har inte något att invända mot centralbyråns förhyrning av den angivna elektronmaskinen. Denna bör kunna nyttiggöras för centralbyråns egna arbeten, såsom det förestående folkräkningsarbetet och inkomststatistiken

m. m. Även andra statliga myndigheter torde genom tillgången till denna maskin kunna tillgodogöra sig de kvalitetsförbättringar och kostnadsbesparingar som står att vinna inom det statistiska och kontorsadministrativa arbetsfältet. I likhet med centralbyrån anser jag, att en sådan taxesättning bör tillämpas som betingas av en normal verksamhet, där anläggningskostnaderna fördelas på en serie av år. Jag utgår emellertid ifrån att centralbyrån skall kunna bemästra initialsvårigheterna genom att indriva befintliga fordringsöverskott och sålunda undvika att överskrida anslaget. Centralbyråns äskande om nya fasta tjänster är jag inte beredd att biträda. Erforderlig expertispersonal torde tills vidare bära anställas såsom extra eller mot arvode. Lönen bör bestämmas i samband med att Kungl. Maj:t fastställer staten för anslaget.

Då jag i övrigt inte har någon erinran mot centralbyråns förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Maskincentralen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[15] 13. **Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	47 000	46 639
1958/59 (statsliggaren s. 436)	47 000	
1959/60 (förslag)	49 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 49 000 kronor.

M o t i v

Centralbyrån räknar med att under nästa budgetår en sammankomst måste hållas med kyrkobokföringsinspektörerna. Med hänsyn härtill och till de höjda järnvägstaxorna föreslås, att anslaget ökas med 2 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder centralbyråns förslag till medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 49 000 kronor.

[16] 14. **Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen**

Nytt anslag (förslag) 131 700

För innevarande budgetår har under tre särskilda anslag, betecknade Folkbokföringen: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för folk-

bokföringen, Folkbokföringen: Ersättning till Göteborgs stad för vissa kostnader för folkbokföringen samt Folkbokföringen: Ersättning till Malmö stad för vissa kostnader för folkbokföringen anvisats resp. 61 000, 57 000 och 29 000 kronor. Från dessa anslag bestrides dels de årliga statsbidrag, dels de särskilda gottgörelser för vissa tryckningsarbeten som utgår enligt avtal med nämnda städer.

Statistiska centralbyrån hemställer, att ifrågavarande tre anslag för nästa budgetår måtte minskas med resp. 14 000, 500 och 800 kronor. De årliga bidragen utgör för Stockholm, Göteborg och Malmö 47 000, 56 000 och 28 000 kronor och de särskilda gottgörelserna beräknas för de båda sistnämnda städerna till 500 och 200 kronor. De totala bidragen till resp. städer anger centralbyrån sålunda till 47 000, 56 500 och 28 200 kronor.

Departementschefen

Beräkningen av medelsbehovet för utbetalning till städerna Stockholm, Göteborg och Malmö av ifrågavarande årliga statsbidrag och särskilda gottgörelser för vissa arbeten torde för nästa budgetår böra ske på sätt centralbyrån föreslagit. Jag föreslår emellertid, att de tre särskilda anslagen sammanslås till ett anslag, benämnt Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen.

Anslaget torde sålunda för nästkommande budgetår böra uppföras med sammanlagt 131 700 (— 15 300) kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 131 700 kronor.

[17] 15. Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 482 000	1 431 024
1958/59 (statsliggaren s. 437)	1 600 000	
1959/60 (förslag)	1 560 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget minskas med 14 000 kronor.

Motiv

Den i anslaget ingående löneposten föreslås skola minskas med 24 000 kronor på grund av reduktion av antalet biträdesmånader för arbeten i samband med mantalsskrivningen. Under posten till reparationer och underhåll av maskinparken begär centralbyrån en uppräknings med 10 000 kronor. Denna ökning föranledes av tilltagande förslitning av den föråldrade maskinparken. Totalt skulle minskningen under anslaget sålunda bli 14 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen torde löneposten kunna nedräknas med ytterligare 26 000 kronor eller med sammanlagt 50 000 kronor. Ökningen för reparationer och underhåll finner jag mig böra godta. I enlighet med det anförda skulle anslaget uppföras med 1 560 000 (— 40 000) kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 560 000 kronor.

[18] 16. Riksräkenskapsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 477 000	2 469 435
1958/59 (statsliggaren s. 439)	2 881 000	
1959/60 (förslag)	2 918 000	

Riksräkenskapsverket hemställer, att anslaget höjes med 42 000 kronor.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar	
a) 2 byrådirektörer Ao 24—Ao 26	4 969
b) 2 kontorsbiträden Ao 5—Ae 5	—
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar, m. m.	19 636
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	17 395
	42 000

Motiv

1. a) Inledningsvis erinrar riksräkenskapsverket om att det i sina petita för innevarande budgetår hemställde om uppflyttning av de båda byrådirektörstjänsterna och revisionskommissarietjänsterna (se 1958: VII ht s. 33). Genom beslut av 1958 års riksdag uppflyttades emellertid endast de senare tjänsterna. Ämbetsverket återkommer nu till sin hemställan beträffande de båda återstående tjänsterna samt anför som motivering härför de kvalificerade arbetsuppgifter som åvilar deras innehavare. Byrådirektören å kansliet är sålunda som chef för kansliet direkt underställd generaldirektören och ingår som ledamot av styrelsen vid föredragning av kansliärenden. Kansliet handlägger bl. a. ärenden, som rör riksräkenskapsverkets organisation, personal och ekonomi eller som eljest överlämnas dit. Byrådirektören deltar vidare i handläggningen av ärenden angående förfrågningar från statliga myndigheter eller redogörare om tillämpningen av gällande föreskrifter inom området för revisionsbyråernas verksamhet. Byrådirektören å budgetbyrån åligger bl. a. att ansvara för upprättandet av budget-

redovisning och rikshuvudbok, att öva tillsyn å huvudförvaltningarnas bokföring samt att handlägga ärenden rörande räkenskapsformulär och bestämmelser i övrigt angående medelsredovisningen för olika verk och myndigheter. Slutligen framhålles, att här berörda tjänster med hänsyn till arbetsuppgifternas svårighetsgrad och omfattning vid inrättandet placerades två lönegrader högre än revisionskommissariatstjänsterna och två lönegrader under byråchefstjänsterna. Även detta förhållande styrker ämbetsverkets uppfattning om det berättigade i en uppflyttning av tjänsterna.

b) Samtliga under innevarande budgetår ledigblivna ordinarie kontorsbiträdestjänster torde inte kunna tillsättas med extra ordinarie biträden, som uppfyller villkoren för befordran till ordinarie biträdestjänst. Med hänsyn härtill föreslår ämbetsverket, att antalet i personalförteckningen upptagna kontorsbiträdestjänster minskas med två.

Departementschefen

Riksräkenskapsverkets hemställan om förbättrad lönegradsplacering för de båda byrådirektörerna kan jag inte biträda. Mot förslagen i övrigt under detta anslag har jag ingen erinran.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 409 000 (— 26 000) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 1 095 000 (+ 45 000) kronor;

rörligt tillägg 396 400 (+ 400) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 17 600 (+ 17 600) kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 2 918 000 (+ 37 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i riksräkenskapsverkets personalförteckning avföra två kontorsbiträdestjänster i Ao 5;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksräkenskapsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 409 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 095 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	396 400
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 600
Summa kronor	2 918 000

c) till *Riksräkenskapsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 918 000 kronor.

[19] 17. Riksräkenskapsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	468 000	475 456
1958/59 (statsliggaren s. 439)	483 000	
1959/60 (förslag)	490 000	

Riksräkenskapsverket hemställer, att anslaget höjes med 5 000 kronor.

Motiv

Reseersättningar. Utgift 1957/58 16 000; anslag 1958/59 19 000. — Ämbetsverket anser, att det bör ha möjlighet att verkställa inventeringar även beträffande svenska myndigheter utom riket som ett led i verkets ordinarie kontrollverksamhet. Då nuvarande medelsanvisning för reseersättningar ej är avsedd för inventeringsresor till utlandet och ej heller lämnar utrymme för den merbelastning å anslagsposten som sagda utvidgning av verksamheten skulle innebära, hemställer ämbetsverket, att posten för budgetåret 1959/60 höjes med 5 000 kronor och att även ersättning för nämnda resor får bestridas från denna post.

Departementschefen

I likhet med riksräkenskapsverket finner jag det motiverat, att medel anvisas för att bestrida resekostnader i samband med inventeringsförrättningar utomlands. Anslagsposten till reseersättningar skulle sålunda nästa budgetår uppföras med 24 000 (+ 5 000) kronor. Vidare torde delposten till övriga expenser böra uppräknas med 2 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksräkenskapsverket: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kronor.

[20] 18. Konjunkturinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	441 600	487 668
1958/59 (statsliggaren s. 410)	493 700	
1959/60 (förslag)	515 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 77 100 kronor.

Ökning

1. Tjänsteförändringar

a) 1 sakkunnig Ar 26—sakkunnig Be 1	1 824
b) 1 förste forskningsassistent Ae 23—sakkunnig Be 1	9 672

	Ökning
2. Personalförändringar	
a) 1 sekreterare Ae 23	25 272
b) 1/2 bibliotekarie Ae 21	6 394
c) 1 kontorist Ae 9	12 264
3. Automatiska förändringar	
a) löneklassförändringar, m. m.	18 196
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 400
	77 022

M o t i v

1. a) Institutet återkommer till sitt i föregående års petita (se 1958: VII ht s. 36) framförda yrkande, att sakkunnigtjänsten vid institutet måtte höjas från Ar 26 till Be 1.

b) I sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 hemställde institutet, att tjänsten som förste forskningsassistent skulle omvandlas till en sakkunnigtjänst i Be 1. De av institutet då anförda motiven för en sådan förändring (se 1958: VII ht s. 36) äger enligt institutets mening fortfarande giltighet.

2. a) Institutets forskningssekreterare har uppsikt över institutets bokföring samt överinseende över bibliotek och arkiv. Vidare handhar han allmänna personalärenden. Allt eftersom institutets personal ökat, har nämnda funktioner kommit att uppta alltmer av sekreterarens tid, varvid utrednings- och forskningsuppgifterna kommit i bakgrunden. Institutet framhöll i föregående års petita (se 1958: VII ht s. 36), att detta var i strid mot intentionerna vid tjänstens inrättande och föreslog, att en del av de administrativa uppgifterna skulle överflyttas på en biträdande sekreterare, som även skulle sköta den tekniskt-redaktionella sidan av arbetet med konjunkturrapporterna och andra publikationer. Skälen för att inrätta en sådan tjänst kvarstår alltjämt. Med hänsyn till kompetenskraven för den biträdande sekreteraren, akademisk examen med viss specialutbildning för de redaktionella arbetsuppgifterna och längre tids förvaltningspraktik, bör enligt institutets mening tjänsten bli en ordinarie eller extra ordinarie befattning och placeras i lönegrad 23.

b) I närmast föregående statskrivelse (se 1958: VII ht s. 37) hemställde institutet, att en halvtidstjänst för en bibliotekarie skulle inrättas. Härvid framhölls, att institutet för en rationell skötsel av biblioteket var i behov av expertis på området. Bibliotekarien skulle bl. a. ha överinseendet över bibliotekets organisation, katalogiseringen av böcker o. dyl. Det betonas ånyo, att institutet för sitt arbete är starkt beroende av ett välskött bibliotek och av att snabbt få del av nya rön inom den ekonomiska vetenskapen ävensom av löpande ekonomisk analys i olika länder. Arbetsuppgifterna uppskattas motsvara hälften av full arbetstid. Institutet hemställer därför, att en halvtidstjänst för en bibliotekarie i lönegrad Ae 21 inrättas fr. o. m.

1 juli 1959. Vid bifall härtill kan ett för innevarande budgetår anvisat belopp om 5 000 kronor för översyn av biblioteket borträknas.

c) Räkenskaps- och kassagöromålen inom institutet handhas av en kansliskrivare. Denna har även till uppgift att sköta registratorsgöromålen, föra tjänstematrikel samt svara för expeditionsgöromålen. Kansliskrivaren fungerar också som sekreterare åt institutets chef. Ökningen av det administrativa arbetet har emellertid medfört, att denna inte hinner fungera som sekreterare eller fullgöra sina göromål på ordinarie arbetstid. Institutet anser det därför nödvändigt, att en ny tjänst inrättas. Dess innehavare skulle fungera som sekreterare åt institutets chef och dessutom överta och mera självständigt sköta en del av kansliskrivarens nuvarande uppgifter. Med stöd av det anförda hemställer institutet, att en kontoristtjänst i Ae 9 inrättas fr. o. m. den 1 juli 1959.

Departementschefen

Institutets förslag till tjänste- och personalförändringar kan jag inte tillstyrka.

Med godtagande av institutets hemställan i fråga om automatiska utgiftsökningar beräknar jag anslaget sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 112 600 (— 1 200) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 200 (+ 3 600) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 323 000 (— 400) kronor;
rörligt tillägg 69 200 (+ 16 300) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 3 000 (+ 3 000) kronor.

Anslaget torde alltså kunna uppföras med 515 000 (+ 21 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för konjunkturinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	112 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	323 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	69 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
Summa kronor	515 000

b) till *Konjunkturinstitutet*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 515 000 kronor.

[21] 19. Konjunkturinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	105 000	113 516
1958/59 (statsliggaren s. 440)	100 000	
1959/60 (förslag)	103 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget ökas med 21 300 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	2 900
2. Övriga expenser	18 000
3. Representation	400
	21 300

M o t i v

1. *Reseersättningar*. Anslag 1958/59 1 400. — Institutet avser att liksom under tidigare år sända representanter till de nordiska utskottens sammanträden. Vidare planeras vissa tjänsteresor inom Sverige. Kostnaden härför beräknas till 4 300 kronor.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1957/58 54 294; anslag 1958/59 34 600. — I anledning av institutets flyttning till nya lokaler har utgifterna för bl. a. städning och telefon ökat starkt. Utrymmet för anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner och inventarier samt för inköp av böcker och tidskrifter har enligt institutet därigenom blivit otillräckligt. Institutet beräknar 2 000 kronor för ökad anskaffning av kontorsmaskiner, 5 000 kronor för ytterligare inköp av böcker och tidskrifter samt 3 000 kronor för ökade omkostnader till följd av den begärda personalförstärkningen. Härutöver har institutet upptagit engångskostnader om 8 000 kronor, varav 6 000 kronor för nyanskaffning av möbler, kontorsmaskiner och annan utrustning på grund av personalutökningen samt 2 000 kronor för komplettering av hyllutrustning i institutets bibliotek.

3. *Representation*. Institutet, som regelbundet får besök av utländska gäster, begär särskilda medel för att täcka representationskostnader i samband med dessa besök. Utgifterna uppskattas till 400 kronor.

Departementschefen

För reseersättningar beräknar jag 2 400 (+ 1 000) kronor. Under delposten till övriga expenser tillstyrker jag en ökning av 2 000 kronor för hyllutrustning i institutets bibliotek. Hemställan om medel för representation kan jag inte tillstyrka. Anslaget skulle alltså uppföras med 103 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 103 000 kronor.

[22] 20. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	160 000	152 279
1958/59 (statsliggaren s. 441)	300 000	
1959/60 (förslag)	240 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 327 000 kronor.

Motiv

De disponibla medlen under detta anslag utgjorde vid ingången av budgetåret 1958/59 371 353 kronor varav det obundna beloppet utgjorde 15 638 kronor. Under innevarande budgetår disponerar konjunkturinstitutet ett anslag på 170 000 kronor för att bestrida på budgetåret fallande kostnader för en undersökning rörande hushållens finanser avseende år 1958 (1959 års sparundersökning). De totala kostnaderna för undersökningen hade i förra årets petita uppskattats till 260 000 kronor. Vid behandlingen av institutets anslagsäskanden utgick man från att 90 000 kronor av dessa kostnader skulle belasta budgetåret 1959/60. Utöver nämnda belopp om 170 000 kronor disponerar institutet innevarande budgetår ett anslag på 30 000 kronor för att bestrida kostnaderna i samband med fullföljandet av 1958 års sparundersökning. Sammanlagt uppgår således anslaget för sparundersökningar för budgetåret 1958/59 till 200 000 kronor.

Resultaten av 1956 års provundersökning och, såvitt f. n. kan överblickas, av undersökningen rörande förhållandena under år 1957 visar enligt institutet, att man genom sparundersökningarna erhåller ett värdefullt material för belysning av hushållens finansiella förhållanden och om bakgrunden till deras ekonomiska beteende. Det synes, framhåller institutet, som om undersökningarnas användbarhet skulle stiga starkt, om de kunde genomföras under en löpande följd av år. Det understrykes, att undersökningarnas resultat inte endast belyser hushållssektorns förhållanden totalt, utan att det även möjliggör jämförelser mellan grupper av hushåll med exempelvis olika ålder, familjetyp och yrke. Med hänsyn till den stora betydelse som hushållens beteende har för det ekonomiska läget i landet anser konjunkturinstitutet, att en ny sparundersökning rörande hushållens finansiella förhållanden under år 1959 bör genomföras under budgetåret 1959/60. Kostnaderna för en undersökning av ungefär samma omfattning som den nu pågående uppskattas vid nuvarande löne- och prisnivå till 280 000 kronor. Då anslag beviljades för innevarande budgetårs sparundersökning, utgick man, som tidigare framhållits, från att 90 000 kronor av kostnaderna för denna skulle belasta budgetåret 1959/60. Med hänsyn härtill och under hänvisning till vad som i övrigt anförts hemställer konjunkturinstitutet, att 370 000 kronor ställes till institutets förfogande under budgetåret 1959/60. — Under budgetåret 1957/58 har en undersökning avsedd att pröva konjunkturbarometerns tillförlitlighet och användbarhet slutförts. Institu-

tet anser, att resultaten har varit övervägande positiva både vad gäller konjunkturbarometerns användbarhet som snabbstatistik över inträffad utveckling och som prognosstatistiskt instrument. Institutet finner det motiverat, att denna statistik utvidgas till andra industrigrupper än de hittills studerade. Av praktiska skäl vill institutet begränsa utbyggnaden under budgetåret 1959/60 till att omfatta ett urval av ungefärligen samma antal företag som f. n. ingår i verkstads- och textilbarometern tillsammans. Institutet avser att utvälja med hänsyn till konjunktürkänslighet och omfattning strategiska delbranscher inom huvudgrupperna jord- och stenindustri, träindustri, massa- och pappersindustri samt kemisk-teknisk industri. Kostnaderna för den planerade utbyggnaden beräknas till 40 000 kronor. För arbetet med konjunkturbarometern under innevarande budgetår disponerar institutet ett anslag på 38 000 kronor. På grund av automatiska löneklassuppflyttningar för den personal som är sysselsatt med ifrågasvarande arbete samt omkostnadsökningar föreslås beloppet höjt till 40 000 kronor. Med ledning av erfarenheterna vid den nu genomförda undersökningen av konjunkturbarometerförfarandet finner konjunkturinstitutet det önskvärt, att vissa modifieringar av detta genomföres. Institutet avser sålunda att söka förbättra vägningsförfarandet vad gäller lageruppgifterna och att eliminera inverkan av säsongfluktuationer på barometerdata. Kostnaden för dessa arbeten har beräknats till 29 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för arbetet med konjunkturbarometern under budgetåret 1959/60 beräknar institutet alltså till 109 000 kronor. — I de senaste årens anslagsskrivelser har institutet anmält vissa planer på en allmän genomgång och revidering av den nuvarande nationalräkenskapen. Bland de konkreta mål som innefattas i planerna ingår komplettering av de nuvarande beräkningarna med årsaktuella beräkningar från produktionssidan. Institutet erinrar om att en engångsundersökning, som syftar till nationalproduktsberäkningar för perioden 1931—1954, f. n. pågår inom kommerskollegium. Dessa beräkningar, som väsentligen utföres enligt den produktionsstatistiska metoden, bygger på statistik, som till stor del framkommer med en avsevärd eftersläpning i tiden. Då kommerskollegii pågående engångsundersökning slutförts, bör enligt institutets mening beräkningar av denna karaktär utföras årsvis och, såsom antydde av mig vid anmälan av motsvarande anslag i 1958 års statsverksproposition, utföras inom ramen för institutets nationalräkenskapsarbete. Institutet uppskattar de sammanlagda kostnaderna under budgetåret 1959/60 för arbetet inom nationalräkenskapen till 110 000 kronor. — Enligt föreliggande planer skall den svenska handelsstatistiken läggas om fr. o. m. den 1 januari 1959. Detta kommer att medföra ett merarbete för konjunkturinstitutet i dess löpande analys av utrikeshandels utveckling. Institutet har vidare för avsikt att i samband med omläggningen även undersöka möjligheterna att komplettera de nuvarande beräkningarna med specialindex för utrikeshandeln med viktigare länder eller ländergrupper. För arbetet i samband med omläggningen av handelsstatistiken beräknar institutet att utöver den

personal som f. n. är sysselsatt med dessa beräkningar under en tid av nio månader engagera en aktuarie i lönegrad 21 samt ett kanslibiträde i lönegrad 7, vartill kommer utgifter för hyra av räknemaskiner m. m. Sammanlagt uppskattar institutet kostnaderna för detta arbete till 28 000 kronor. — Institutet anser, att det föreligger ett starkt behov att för den löpande konjunkturanalysen genomföra säsongrensningar av vissa ekonomiska månads- eller kvartalsserier. En sådan rensning anges vara en förutsättning för att på ett tidigt stadium spåra förändringar i utvecklingstendenserna. Vid sidan av det praktiskt statistiska arbetet med en rensning av ett begränsat antal utvalda serier pågår inom institutet en inventering av olika förekommande metoder för säsongrensning och en granskning av dessas innebörd ur teoretisk synpunkt. Institutets avsikt är att söka uppnå en förbättring av de nu tillämpade metoderna. Även relativt enkla metoder för säsongrensning ger, framhålles det fortsättningsvis, ofta upphov till ett betydande beräkningsarbete. Antalet på detta sätt behandlade serier är därför f. n. starkt begränsat. Enligt institutets uppfattning är emellertid säsongrensning en uppgift, som är väl lämpad att utföra på elektroniska databehandlingsmaskiner. Sådana maskiner användes härför bl. a. i Förenta staterna och Västtyskland. Enligt vad institutet erfarit, kommer statistiska centralbyrån fr. o. m. hösten 1959 att inom sin maskincentral ha tillgång till en databehandlingsmaskin av typ IBM 650. Genom att anlita denna maskin skulle bearbetningar av detta slag kunna genomföras till ett väsentligt lägre pris än det som tillämpas av affärsmässigt drivna vinstgivande maskincentraler. Institutet har efter kontakt med centralbyrån uppskattat kostnaderna för en löpande säsongrensning av ett hundratal månads- eller kvartalsstatistiska serier till omkring 7 000 kronor per år, vartill kommer vissa engångskostnader i samband med uppläggningsen av maskinbearbetningarna på omkring 3 000 kronor. Sammanlagt kan således kostnaderna för detta projekt under budgetåret 1959/60 beräknas komma att uppgå till 10 000 kronor.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med (370 000 + 109 000 + 110 000 + 28 000 + 10 000) 627 000 kronor.

Departementschefen

Innan de definitiva resultaten av tidigare sparundersökningar föreligger, bör enligt min mening beslut inte fattas om någon ny sådan undersökning. Ej heller är jag beredd att för nästa budgetår förorda någon mera väsentlig utvidgning av den verksamhet som i övrigt tillgodoses med medel från anslaget. Från dessa utgångspunkter föreslår jag, att anslaget uppföres med totalt 240 000 (— 60 000) kronor, varav 90 000 kronor hänföres sig till 1959 års sparundersökning, 40 000 kronor till konjunkturbarometern, 65 000 kronor till arbetet med nationalräkenskapen, 28 000 kronor till omläggning av handelsstatistiken samt 10 000 kronor till säsongrensningar av vissa månads- eller kvartalsstatistiska serier. För oförutsedda utgifter beräknar jag slutligen 7 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar*
för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av
240 000 kronor.

[23] 21. *Konjunkturinstitutet: Kostnader för Konjunkturjournalen*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	38 000	37 995
1958/59 (statsliggaren s. 441)	38 000	
1959/60 (förslag)	38 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 4 000 kronor.

Motiv

Institutet erinrar om att det i sina äskanden för budgetåret 1958/59 hemställde om ökning av förevarande anslag med 2 000 kronor, främst som kompensation för lönehöjningar (se 1958: VII ht s. 43). Detta beviljades inte under motivering, att kostnadsstegringen i första hand borde täckas genom höjning av prenumerations- och lösnummerpriserna. Det under de senare åren synnerligen aktiva arbetet med anskaffning av prenumeranter har givit ett tillskott på ca 100 prenumeranter per år. Det är institutets erfarenhet, att det blir allt svårare att skaffa nya prenumeranter och att man därför för nästa budgetår inte kan räkna med fler nytillkomna köpare än vad som motsvarar det naturliga bortfallet av prenumeranter. Vidare har arbetet med anskaffning av prenumeranter klart visat kundernas stora pris-känslighet, varför en prishöjning knappast kan väntas medföra ökade försäljningsintäkter. Med hänsyn härtill och med tanke på att prenumeranterna utgör knappt hälften av tidskriftens läsare, anser institutet den princip som innebär, att beräknade kostnadsökningar för tidskriftens utgivning helt bör täckas genom prishöjningar, inte tillämplig för *Konjunkturjournalen*. Med stöd av det anförda föreslår institutet, att anslaget uppräknas med 4 000 kronor för att täcka inträffade och förutsedda kostnadsstegringar.

Departementschefen

Den äskade uppräknningen av anslaget kan jag inte tillstyrka. Som jag framhållit vid anmälan av motsvarande anslag föregående år (se 1958: VII ht s. 43), synes eventuella kostnadsökningar böra täckas genom höjning av prenumerations- och lösnummerpriserna för tidskriften. I den mån detta inte anses möjligt, bör tidskriftens utförande göras enklare, så att kostnaderna för utgivningen kan bestridas utan höjd medelsanvisning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Kostnader för Konjunkturjournalen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[24] 22. Statens sakrevision: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	635 000	570 854
1958/59 (statsliggaren s. 441)	710 000	
1959/60 (förslag)	720 000	

Statens sakrevision hemställer, att anslaget på grund av löneklassuppflyttningar m. m. höjes med 10 000 kronor.

Departementschefen

Vad sakrevisionen äskat under anslaget föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget beräknar jag alltså enligt följande:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, oförändrat 35 400 kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 50 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 550 000 (+ 3 000) kronor;

rörligt tillägg 80 500 (+ 2 900) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 4 100 (+ 4 100) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med 720 000 (+ 10 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens sakrevision, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	35 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	550 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	80 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 100
Summa kronor	720 000

- b) till *Statens sakrevision: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 720 000 kronor.

[25] 23. Statens sakrevision: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	55 000	35 749
1958/59 (statsliggaren s. 442)	55 000	
1959/60 (förslag)	55 000	

Statens sakrevision hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 55 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder sakrevisionens förslag till medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sakrevision: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

[26] 24. *Statens organisationsnämnd: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 357 000	1 201 917
1958/59 (statsliggaren s. 443)	1 457 000	
1959/60 (förslag)	1 502 000	

Statens organisationsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 45 000 kronor, varav 17 178 kronor för löneklassförändringar m. m., 18 422 kronor för arvodeshöjningar och 9 400 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

Den begärda uppräkningsen av anslaget, vilken helt är av automatisk natur, tillstyrkes.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, oförändrat 80 800 kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 45 400 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 255 100 (+ 18 800) kronor;

rörligt tillägg 111 300 (+ 16 800) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 9 400 (+ 9 400) kronor;

Anslaget torde alltså kunna bestämmas till 1 502 000 (+ 45 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	80 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	45 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 255 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	111 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 400
Summa kronor	1 502 000

b) till *Statens organisationsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 502 000 kronor.

[27] 25. *Statens organisationsnämnd*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	229 600	249 217
1958/59 (statsliggaren s. 444)	239 800	
1959/60 (förslag)	266 000	

Statens organisationsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 26 200 kronor.

	Ökning
1. Sjukvård m. m.	1 200
<i>Reseersättningar</i>	25 000
	26 200

M o t i v

1. *Sjukvård*. Utgift 1957/58 2 129; anslag 1958/59 1 000. — Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår föreslås anslagsposten höjd med 1 200 kronor.

2. *Reseersättningar*. Utgift 1957/58 159 999; anslag 1958/59 145 000. — Enligt nämndens arbetsprogram kommer under 1959/60 ingen förskjutning av verksamhetens lokalisering att äga rum i riktning mot Stockholm. Tjänsteresor beräknas därför förekomma i ungefär samma omfattning som under det nu tillämdalupna budgetåret. Nämnden framhåller även behovet av en viss marginal för oförutsedda undersökningsuppdrag.

Departementschefen

Organisationsnämndens förslag till medelsanvisning kan jag godta. Anslaget beräknas alltså till 266 000 (+ 26 200) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens organisationsnämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 266 000 kronor.

[28] 26. Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen

Nytt anslag (förslag) 700 000

Sedan budgetåret 1955/56 har under ett anslag, benämnt *Statens organisationsnämnd*: *Försöksverksamhet*, medel anvisats till bestridande av kostnaderna för försöksverksamhet i samband med nämndens organisationsun-

dersökningar inom den civila och militära statsförvaltningen. Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med ett formellt belopp av 100 kronor.

Statens organisationsnämnd hemställer, att även för nästa budgetår ett särskilt reservationsanslag uppföres för ifrågavarande ändamål. Då nämnden räknar med en avsevärd reservation på anslaget den 1 juli 1959, föreslås att detsamma upptas endast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen

Nämnden har i skrivelse den 23 juni 1958 efter samråd med databehandlingskommittén föreslagit, att nuvarande, inom folkbokförings- och uppbördsväsendet använda tekniska system skall ersättas av ett nytt system, baserat på regionalt placerade, i länsstyrelseorganisationen inordnade hålkortsmaskiner och en för riket gemensam anläggning för elektronisk databehandling (datacentral). Härvid har framhållits, att det för att genomföra ett sådant system kräves ytterligare utredningsarbete utöver de hittills utförda undersökningarna. Den tekniska systemlösningen behöver enligt nämndens mening närmare analyseras i olika detaljer, vartill kommer ett programmeringsarbete av betydande omfång. Likaså måste en del följdproblem rörande organisationen utredas samt en omfattande författningsöversyn göras. Nämnden har även ifrågasatt, om inte en viss försöksverksamhet bör äga rum såväl vid de regionala hålkortsanläggningarna som vid datacentralen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1958 har jag den 31 i samma månad tillkallat särskilda utredningsmän med uppdrag att verkställa utredning och framlägga förslag rörande eventuell omorganisation inom folkbokförings- och uppbördsväsendet och därmed sammanhängande frågor (uppbördsorganisationskommittén). Kostnaderna för utredningen skall enligt bemyndigandet gäldas från sjunde huvudtiteln reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Av utredningsdirektiven framgår, att vissa prov med databehandlingsmaskiner kan behöva företas. Det är också tänkbart, att de tillkallade utredningsmännen kan komma att — åtminstone under en övergångstid — få svara för det administrativa förberedelsearbete som en eventuell övergång till det ifrågasatta nya systemet kräver. Att dra en bestämd gräns mellan direkta utredningskostnader resp. kostnader för försöksverksamhet och omläggningsarbete är svårt. Med hänsyn härtill och då endast en del av utgifterna kan anses som kommittékostnader i egentlig mening anser jag, att kommittéanslaget fortsättningsvis inte bör belastas med kostnader för utredningen. Det synes mig i stället lämpligare, att utgifterna bestrides från organisationsnämndens anslag till försöksverksamhet. På grund av förefintlig reservation torde utredningskostnaderna kunna gäldas från anslaget redan under innevarande budgetår. Därest riksdagen inte har något att erinra mot detta förslag, avser jag att senare föreslå Kungl. Maj:t att fatta beslut härom. För att täcka utgifterna under budgetåret 1959/60 förordar

jag en medelsanvisning av 700 000 kronor. Jag föreslår vidare, att anslagets rubrik ändras till Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen. Den 1 juli 1959 kvarstående reservation på anslaget till Statens organisationsnämnd: Försöksverksamhet bör överföras till förevarande anslag.

Med stöd av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

C. Skatte- och kontrollväsen

[29] 1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	3 005 000	3 044 594
1958/59 (statsliggaren s. 445)	3 620 000	
1959/60 (förslag)	3 593 800	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

	Ökning eller minskning
1. Personal- och tjänsteförändringar	
a) 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 samt 1 förste byråinspektör Ao 23	+ 33 018
b) 2 tullkontrollörer Ao 19	+ 43 458
c) 1 maskinoperatör Ao 9	+ 14 379
d) 1 kanslibitråde Ao 7—kontorist Ao 9	+ 1 406
e) 4 kontorsbiträden Ae 5—Ao 5	—
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar, m. m.	— 113 861
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 21 600

Bifall till förslagen under 1. a) och b) medför en minskning av avlöningsanslaget för tullstaten med 45 393 kronor.

Motiv

1. a) Tullverkets huvudlaboratorium förestås av en byrådirektör i Ao 24. I övrigt tjänstgör där en byråinspektör, två tullkontrollörer, en kammarskrivare samt från lokaltullförvaltningen en förste kammarskrivare, två kammarskrivare, en tullkontorist och sex tjänstemän i lägre lönegrader. Styrelsen upprepar ånyo sin hemställan i föregående statskrivelser om uppflyttning av byrådirektörstjänsten (se senast 1958: VII ht s. 50). Utöver tidigare motivering framhåller styrelsen särskilt, att de kemiska varuundersökningarna och de därmed sammanhängande klassifikationsproblemen kommer att öka i betydelse genom den nya tulltaxan. Vidare medför nytillkomna produkter inom den organiska kemien och kemisk-tekniska industrien nya analytiska problem. För att leda arbetet och följa utvecklingen kräves särskilt hos den överordnade personalen betydande teoretiska kunskaper. — Slutligen anser styrelsen, att en ny tjänst erfordras för den ökning av arbetsuppgifterna på

laboratoriet, såväl kvantitativt som kvalitativt, som följer av den nya tulltaxan. Innehavaren av den föreslagna tjänsten skall vara föreståndarens närmaste man och ställföreträdare. Han skall biträda med svårare utredningar, leda det analytiska arbetet och allmänt följa utvecklingen av metoderna för varuundersökningar m. m. Med hänsyn till de krav på teoretiska och praktiska kunskaper som måste ställas på denne tjänsteman föreslås en placering som förste byråinspektör. Tjänsten bör vidare vara ordinarie.

b) Under återopande av de skäl som anförts i föregående års petita (se 1958: VII ht s. 49) hemställes åter om inrättande av två tullkontrollörstjänster i Ao 19 på tullvärdekontoret. Det betonas, att omläggningen av tullsystemet genom den nya tulltaxan till så gott som genomgående värdetullar förutsätter en effektiv värdekontroll. För att uppfylla detta krav anses en successiv utbyggnad av tullvärdekontoret ofrånkomlig. För nästa budgetår inskränker sig styrelsen till att äska en förstärkning med två tullkontrollörstjänster.

c) Den under de senare åren stegrade varuförseln från och till utrikes ort har enligt styrelsen medfört en ökad arbetsbelastning på statistiska avdelningen, som därför fr. o. m. innevarande budgetår tillförts ytterligare några statistikmaskiner. Övergången till den nya tulltaxan med omkring 5 000 statistiska nummer mot tidigare omkring 2 800 nummer föranleder ökning av tabelleringsarbetet. Även arbetet med att utarbeta särskilda tabeller för det internationella samarbetet kommer att öka. För att avdelningen skall kunna fullgöra sina sålunda utökade arbetsuppgifter måste statistikmaskinerna utnyttjas i största utsträckning. Detta förutsätter i sin tur, att avdelningen tillföres en maskinoperatör i Ao 9.

d) Ifrågavarande kanslibiträde förestår styrelsens telefonväxel, som är gemensam för styrelsen och centraltullkammaren i Stockholm. Växeln sysselsätter sex tjänstemän. Som föreståndare åligger det kanslibiträdet bl. a. att leda och övervaka arbetet. Det antal tjänstemän till vilka inkommande samtal expedieras är avsevärt större än normalt vid växlar av motsvarande storlek. Vidare betonas, att samtalen i stor utsträckning kommer från trafikanter, som saknar kännedom om vart de skall hänvända sig för behandling av sina ärenden. För en snabb expediering erfordras därför ingående kunskap om organisation och arbetsfördelning vid såväl styrelsen som centraltullkammaren. Med stöd av det anförda föreslås, att tjänsten uppflyttas till kontorrättstjänst i Ao 9.

e) För att styrelsen skall kunna till ordinarie kontorsbiträden befordra därtill berättigade biträden bör fyra kontorsbiträdestjänster i Ao 5 uppföras på personalförteckningen.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att avge utlåtande över förslagen under 1. a), har inte blivit övertygad om att skäl föreligger för en uppflyttning till A 23 av tjänsten som närmaste man till byrådirektören på tullverkets huvudlabo-

ratorium. Mot förslaget beträffande byrådirektörstjänsten har nämnden ingen erinran.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som byrådirektör i Ao 24 på tullverkets huvudlaboratorium uppflyttas till Ao 26. Vidare förordar jag, att en byråinspektörstjänst i Ao 21, en tullkontrollörstjänst i Ao 19 och en befattning som maskinoperatör i Ao 9 inrättas samt att fyra kontorsbiträdestjänster uppföres på personalförteckningen. Styrelsens hemställan avseende förändring av en kanslibiträdestjänst till kontoristtjänst kan jag inte biträda.

Med godtagande av styrelsens förslag i fråga om automatiska förändringar beräknar jag anslaget på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 187 500 (— 39 500) kronor;

arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 800 kronor;

avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, oförändrat 21 200 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, oförändrat 873 400 kronor;

rörligt tillägg 488 400 (— 8 200) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 21 500 (+ 21 500) kronor.

Anslaget torde alltså kunna beräknas till 3 593 800 (— 26 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i generaltullstyrelsens personalförteckning företaga de ändringar som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för generaltullstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	2 187 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, <i>förslagsvis</i>	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	873 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	488 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 500

Summa kronor 3 593 800

c) till *Tullverket*: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 593 800 kronor.

[30] 2. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	55 693 000	61 109 522
1958/59 (statsliggaren s. 446)	64 659 000	
1959/60 (förslag)	64 494 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget minskas med 150 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. 2 tullöverkontrollörer Ao 21—Ao 23 samt 2 tullkontrollörer Ao 19 på laboratorierna vid centraltullkamrarna i Göteborg och Malmö .	+ 14 546
2. Övriga personalförändringar	
a) 1 tullkontrollör Ao 19 vid tullkammaren i Södertälje	+ 5 805
b) 2 förste kammarskrivare Ao 17 vid tullkamrarna i Eskilstuna resp. Trelleborg	+ 7 322
c) 10 förste tullkontorister Ao 14, varvid 10 tullkontoristtjänster i Ao 12 indras	+ 11 025
d) 5 tullöveruppsyningsmän Ao 12 vid centraltullkammaren i Göteborg resp. tullkamrarna i Landskrona, Trelleborg, Gävle och Uddevalla, varvid 5 tulluppsyningsmanstjänster i Ao 9 indras .	+ 11 902
e) 1 tullöveruppsyningsman Ao 12 vid tullkammaren i Storlien, varvid 1 gränsöveruppsyningsmanstjänst i Ao 12 indras	—
f) 10 förste tulluppsyningsmän Ao 10, varvid 10 tulluppsyningsmanstjänster i Ao 9 indras	+ 7 656
3. Övriga tjänsteförändringar	
a) 1 tullöveruppsyningsman Ao 12—tullmästare Ao 14 vid centraltullkammaren i Stockholm	+ 1 837
b) 2 kanslibiträden Ao 7 resp. Ae 7—kontorister Ao 9 vid centraltullkammaren i Malmö resp. tullkammaren i Norrköping	+ 2 645
c) 1 förste kustuppsyningsman Ao 10—kustöveruppsyningsman Ao 12 vid kustposteringen Skallhamn	+ 1 629
d) 4 kustuppsyningsmän Ao 9—förste kustuppsyningsmän Ao 10 vid kustposteringarna Stockholm, Slite och Visby resp. distrikt-kustposteringen Simrishamn	+ 2 951
e) 1 kontorist Ae 9—Ao 9 och 8 kanslibiträden Ae 7—Ao 7, varvid 9 ordinarie kontorsbiträdestjänster indras	—
4. Automatiska förändringar	
a) minskning av avlöningsanslaget till följd av inrättande av vissa tjänster hos generaltullstyrelsen	— 45 393
b) lönegrads- och löneklassförändringar, m. m.	— 561 925
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 390 000
	— 150 000

Motiv

1. Vad generaltullstyrelsen anfört under styrelsens avlöningsanslag, punkt 1. a), beträffande de ökade kompetenskraven för personalen vid huvudlaboratoriet, gäller enligt styrelsen även personalen vid de lokala laboratorierna. Även önskemålet att inom rimlig tid kunna befordra särskilt välkvalificerade tjänstemän gör det angeläget med en uppflyttning av föreståndarnas tjänster till tullöverkontrollörstjänster i Ao 23. — Vid vartdera av de lokala laboratorierna ankommer det på föreståndarens närmaste man att utföra mera krävande analysarbete, verkställa vissa utredningar samt bistå den mindre erfarna personalen med råd i arbetet. De kvalificerade arbetsuppgifterna samt befordringssynpunkter motiverar enligt styrelsen, att två nya tullkontrollörstjänster inrättas.

2. a) Styrelsen återkommer till behovet av nya tullkontrollörer (se senast 1958: VII ht s. 54) och hemställer om inrättande av en sådan tjänst i Ao 19 vid tullkammaren i Södertälje. Tulltaxeringsarbetet där har undergått en betydande ökning. Sålunda har exempelvis tullmedelsuppbörden ökat från 4,2 milj. kronor 1952 till ca 10,4 milj. kronor 1957. Härtill kommer, att tulltaxeringsarbetet till väsentlig del är av kvalificerat slag. Det gäller här framförallt varor till aktiebolaget Scania-Vabis och aktiebolaget Astra. För att tullförvaltaren i tillräcklig grad skall kunna ägna sig åt arbetets ledning och organisation måste enligt styrelsen kontrollen av tulltaxeringsarbetet huvudsakligen överlätas åt en särskild tjänsteman. Denne skulle även biträda med restitutionsgöromål.

b) Tulltaxeringsarbetet vid tullkammaren i Eskilstuna har ökat kraftigt. Styrelsen anser en personalförstärkning påkallad för att frigöra tullförvaltaren för hans huvudsakliga uppgifter som arbetsledare m. m. Styrelsen hemställer sålunda, att en förste kammarskrivare tillföres tullkammaren. — Även arbetsansvällningen på tulltaxeringsavdelningen vid tullkammaren i Trelleborg motiverar enligt styrelsen inrättande av en förste kammarskrivartjänst. Innehavaren av denna tjänst skulle biträda avdelningsföreståndaren vid utredningar av klagomål i tulltaxeringsärenden och besvara förfrågningar om varors tulltaxering.

c) Styrelsen anhöll i föregående års anslagsäskanden om inrättande av tio förste tullkontoristtjänster, varav dock endast fem tillskapades (se 1958: VII ht s. 54 och 60). Under nästa budgetår bör enligt styrelsen förste tullkontoristgruppen förstärkas med tio nya tjänster, varvid motsvarande antal tullkontoristtjänster kan indras.

d) Under återopande av sin motivering i tidigare statförslag upprepar styrelsen sin hemställan om tre tullöveruppsyningsmanstjänster vid resp. tullkamrarna i Trelleborg, Gävle och Landskrona (se 1957: VII ht s. 67 och 1958: VII ht s. 55). — Styrelsen äskar ytterligare två sådana tjänster, varav en vid centraltullkammaren i Göteborg och en vid tullkammaren i Uddevalla. Vid flygtullavdelningen i Göteborg, där sju bevakningsmän samt därutöver en man under sön- och helgdagar tjänstgör, har trafiken ökat de

senaste åren. Med hänsyn till de speciella arbetsförhållandena där med omfattande och oregelbunden passagerartrafik anses det angeläget, att ledningen och fördelningen av bevakningsarbetet utövas av en tullöveruppsyningsman. Bevakningspersonalen vid tullkammaren i Uddevalla utgöres av en tullmästare och 15 tjänstemän i lägre grad än tullöveruppsyningsmans. Med anledning av den ökade trafiken har tullkammaren fått bemyndigande att förordna en bevakningstjänsteman att bestrida på tullöveruppsyningsman ankommande göromål. Då det föreligger stadigvarande behov av en tullöveruppsyningsmanstjänst, föreslår styrelsen, att en sådan inrättas. — Vid bifall till förslagen under denna punkt kan fem ordinarie tulluppsyningsmanstjänster dras in.

e) För klarering av trafiken på den nya mellanriksvägen till Norge över Storlien, som öppnats innevarande budgetår, behöves en ny avdelning. Denna skall lyda under tullkammaren i Storlien och delvis bemannas med personal, som till följd av det inledda svensk-norska samarbetet i fråga om klarering av vägtrafik beräknas bli övertalig vid gränsbevakningen. Personalen kommer enligt styrelsen att utgöras av en förman i överuppsyningsmans grad och bevakningstjänstemän i lägre grad. En för förmannen avsedd tullöveruppsyningsmanstjänst bör fr. o. m. nästa budgetår inrättas i utbyte mot en gränsöveruppsyningsmanstjänst.

f) På samma grunder som i tidigare års petita hemställer styrelsen ånyo om inrättande av tio förste tulluppsyningsmanstjänster (se senast 1958: VII ht s. 55). Vid bifall till styrelsens förslag kan tio ordinarie tulluppsyningsmanstjänster indras.

3. a) Styrelsen upprepar sin i föregående års anslagsäskanden gjorda hemställan om ändring av en tullöveruppsyningsmanstjänst i Ao 12 vid centraltullkammaren i Stockholm till tullmästartjänst i Ao 14 (se 1958: VII ht s. 57) under återopande av därvid anförda skäl.

b) Innehavaren av ifrågavarande kanslibiträdestjänst vid centraltullkammaren (frihamnstullavdelningen) i Malmö åligger huvudsakligen att handha forslingsstedelskontrollen. Denna kontroll motsvarar den godsredovisning som vid tullkamrar och tullavdelningar i tullhamnar uppdragits åt kontorister i Ao 9. Som jämförelse nämnes vidare, att för forslingsstedelskontrollen vid frihamnstullavdelningen i Göteborg, där ifrågavarande göromål är av ungefär samma omfattning som vid frihamnstullavdelningen i Malmö, inrättades en kontoristtjänst i utbyte mot en kanslibiträdestjänst fr. o. m. den 1 juli 1958. Även transiteringsgöromål, som också åvilar kanslibiträdet, ankommer, där de är av större omfattning, i allmänhet på tjänsteman i lägst kontoristgraden. Med hänsyn härtill och till övriga förhållandevis kvalificerade arbetsuppgifter anses en uppflyttning till Ao 9 skälig. — Kanslibiträdet på kameralavdelningen vid tullkammaren i Norrköping handlägger varu- anmälningar, transiteringsärenden, godsredovisning samt utför vissa enkla utredningar, allt göromål som i allmänhet ankommer på tullkontoristutbildad personal eller kontorister i Ao 9, om resp. uppgifter upptar större delen av tjänstemannens tid. Tillsammans tagna fyller dessa uppgifter största

delen av kanslibiträdets arbetstid. Styrelsen finner, att det förhållandet att göromålen fullgöres alternerande ökar kraven på allsidighet och kunnighet. Tjänsten bör därför enligt styrelsens mening uppflyttas till kontoristtjänst i Ao 9.

c) Personalen vid kustposteringen Skallahamn består stadigvarande av fyra man. Enligt tillämpade normer bör posteringsförmannen placeras i Ao 12.

d) Styrelsen återkommer till sitt äskande i föregående års statförslag om uppflyttning av två kustuppsyningsmän till förste kustuppsyningsmän vid kustposteringarna Stockholm resp. Slite (se 1958: VII ht s. 58). Beträffande posteringen Stockholm framhåller styrelsen, utöver tidigare anförda skäl, att den fått vidgade arbetsuppgifter. Den ombesörjer nämligen numera i det närmaste alla fartygsvisitationer i uthamnarna Flaxenvik och Resarö. Den har vidare erhållit nya bevakningsuppgifter i Mälaren. I samband härmed har posteringen ökats från fem till sex man. Vad angår posteringen i Slite motiverar enligt styrelsens mening tidigare åberopade skäl alltjämt en uppflyttning av tjänsten. Härtill kommer, att under innevarande budgetår den vid posteringen stationerade tullkryssaren skall utbytas mot större bevakningsfartyg. Ökade krav kommer därvid att ställas på såväl posteringsförmannen som hans närmaste man. — Personalen vid kustposteringen Visby består av fem tjänstemän. Posteringen svarar för den rörliga tullbevakningen på Gotland och disponerar för ändamålet två radioutrustade tjänstebilar. På grund av bevakningsområdets storlek arbetar posteringen i regel på två avdelningar med i förhållande till varandra självständiga arbetsuppgifter. Den ena avdelningen ledes härvid av posteringsförmannen och den andra avdelningen av den till tjänsteställningen äldste kustuppsyningsmannen vid posteringen. Styrelsen framhåller, att denne enligt tillämpade normer bör ha förste kustuppsyningsmans grad. — Vid distriktkustposteringen i Södra kustdistriktet, förut förlagd till Malmö, var tidigare en förste kustuppsyningsmanstjänst placerad. Tjänsten flyttades år 1953 till kustposteringen i Landskrona, där större behov då förelåg och behov alltjämt kvarstår av en sådan tjänst. Distriktkustposteringen, som numera är förlagd till Simrishamn, bör nu åter tillföras en förste kustuppsyningsmanstjänst. Posteringens tullkryssare har nämligen utbyts mot ett avsevärt större bevakningsfartyg, som ställer ökade krav på besättningens kompetens och skicklighet. Detta gäller inte minst posteringsförmannens närmaste man och ersättare, som alternerande med förmannen svarar för fartygets navigering. Då, som tidigare antytts, tjänsten i Landskrona alltjämt behöves, föreslår styrelsen, att en kustuppsyningsmanstjänst vid distriktkustposteringen förändras till tjänst som förste kustuppsyningsman.

e) Vid lokaltullförvaltningen finnes f. n. sju extra ordinarie kontoristtjänster och 27 extra ordinarie kanslibiträdestjänster. Av dessa bör enligt styrelsen en kontoristtjänst och åtta kanslibiträdestjänster ordinariesättas, då ett stadigvarande behov föreligger av dem. Därvid skulle nio ordinarie kontorsbiträdestjänster kunna avföras från personalförteckningen.

4. a) Som tidigare nämnts medför bifall till vissa förslag under anslaget till avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen en minskning av anslaget å tullstaten med 45 393 kronor.

b) Under denna punkt inbegripes en minskning om 522 000 kronor för minskad nyrekrytering samt 260 000 kronor för utgifter för övertidstjänstgöring.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över de under 1., 2. b) och d) samt 3. b), c) och d) framförda yrkandena, anser inte tillräckliga skäl föreligga för bifall till förslaget om uppflyttning av två tullöverkontrollörstjänster från Ao 21 till Ao 23 på laboratorierna vid centraltullkamrarna i Göteborg resp. Malmö. De föreslagna två tullkontrollörstjänsterna i Ao 19 vid sagda laboratorier bör enligt nämndens mening inte placeras i högre lönegrad än A 17 med tjänstebenenämningen förste kammarskrivare. Mot övriga yrkanden har nämnden ingen erinran.

Departementschefen

Innan jag övergår till att behandla styrelsens äskanden beträffande nya tjänster och tjänsteförändringar för nästa budgetår, vill jag något beröra personal- och trafikutvecklingen inom tullverket under de senaste åren.

Vid en jämförelse mellan år 1950 och år 1957 visar det sig, att importkvantiteten ökat från 16,4 till 21,1 miljoner ton och exportkvantiteten från 21,1 till 29,0 miljoner ton. För att ytterligare belysa rörelsens vidgade omfattning kan beträffande tulltaxeringsarbetet nämnas, att antalet varuanmälningar till direkt förtullning, exkl. postpaket, under samma tidsperiod ökat med 91 procent. Vidare har uppbörden av tullmedel m. m. mer än fördubblats från år 1950 till år 1957.

Trots den växande arbetsbörda som blivit följden av denna utveckling har personalen sedan 1950 minskats med ett åttiotal tjänstemän. Detta har möjliggjorts genom olika rationaliseringsåtgärder, såsom övergång från fullständig kontroll till stickprovskontroll i vissa fall, överflyttning av arbetsuppgifter från högre till lägre personal o. dyl., successiv översyn av författningar och tjänstgöringsplaner samt anskaffning av arbetsbesparande kontorsmaskiner, motorfordon och modern sambandsmateriel. Beträffande den framtida personalutvecklingen vill jag nämna, att gränsbevakningspersonalen beräknas successivt minska med 60 man, som skall beredas anställning hos andra statliga myndigheter, polisväsendet eller överflyttas till lokaltullförvaltningen, vars nyrekryteringsbehov då nedgår. Även översynen av kustbevakningens organisation fortsätter. Fyra kustposter har sålunda indragits under det senaste året, varigenom personalstyrkan vid kustbevakningen reducerats med omkring tio man. Häremot svarande personalminskning skall genomföras efter hand genom att nyan-

ställningen av kustbevakningspersonal inskränkes i förhållande till avgången av sådan personal.

Den rationaliseringsvinst som följer av de här berörda åtgärderna torde i stort sett uppväga det behov av ökade anslag som eljest skulle ha blivit en följd av arbetstidsförkortningen för vissa personalgrupper och av den ökade arbetsbelastningen till följd av den nya tulltaxan, som trädde i kraft den 1 januari 1959. Antalet rubriker i denna taxa är avsevärt större än i den nuvarande, varför man räknar med en ökning av antalet tulltaxerade varuposter. Då vidare den nya taxan medför en betydligt vidgad användning av värdetullar, som per varupost räknat erfarenhetsmässigt är mera tidsödande än specifika tullar, kan tulltaxeringsarbetet förutsättas bli mera personalkrävande. Vidare torde arbetet med handelsstatistiken tillta genom att taxan innehåller drygt 5 000 statistiska nummer mot tidigare 2 800 nummer.

Mot denna bakgrund vill jag nu övergå till att behandla styrelsens förslag till tjänste- och personalförändringar.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör två tjänster som kanslibiträde i Ao resp. Ae 7 vid centraltullkammaren i Malmö och tullkammaren i Norrköping omvandlas till kontoristtjänster i Ao 9, en tjänst som förste kustuppsyningsman i Ao 10 vid kustposteringen Skallhamn ändras till kustöveruppsyningsmanstjänst i Ao 12 samt fyra kustuppsyningsmanstjänster i Ao 9 vid kustposteringarna Stockholm, Slite och Visby samt vid distriktkustposteringen Simrishamn uppflyttas till tjänster som förste kustuppsyningsman i Ao 10. I fråga om tjänsteförändringar i övrigt kan jag endast tillstyrka, att en kontoristtjänst och fyra kanslibiträdestjänster ordinariesättes.

Styrelsens hemställan om inrättande av en tullkontrollörstjänst i Ao 19 vid tullkammaren i Södertälje, en tullöveruppsyningsmanstjänst i Ao 12 vid tullkammaren i Storlien i utbyte mot en gränsöveruppsyningsmanstjänst i Ao 12 samt om tio förste tullkontoristtjänster i Ao 14 i utbyte mot samma antal tullkontoristtjänster i Ao 12 biträder jag. Sistnämnda förslag innebär ett fullföljande av en redan påbörjad omgruppering av arbetskraften i riktning mot ökad användning av icke-kammarsskrivarutbildad personal. Härigenom har tullkontoristpersonalen fått en mångsidigare och mer kvalificerad användning. Förslagen om att inrätta två tjänster som förste kammarsskrivare i Ao 17 samt fem tullöveruppsyningsmanstjänster i Ao 12 kan jag endast delvis tillstyrka. Jag förordar sålunda inrättande av en förste kammarsskrivartjänst vid tullkammaren i Trelleborg och fyra tullöveruppsyningsmanstjänster med placering vid tullkamrarna i Landskrona, Trelleborg, Gävle och Uddevalla. Övriga förslag till personalförändringar kan jag inte tillstyrka.

Vid bifall till min hemställan under generaltullstyrelsens avlöningsanslag om att inrätta en byråinspektörstjänst i Ao 21 och en tullkontrollörstjänst i Ao 19 kan förevarande anslag minskas med 30 262 kronor. Styrelsens förslag i fråga om övriga automatiska förändringar biträder jag.

På övergångsstat beräknas nästa budgetår kvarstå två kammarskrivare i Ao 14 och en tillsyningsman i Ao 7.

Jag beräknar anslaget sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 46 363 000 (+ 616 000) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 9 118 000 (— 1 109 000) kronor;
 rörligt tillägg 8 623 000 (— 62 000) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 390 000 (+ 390 000) kronor.

Anslaget föreslås alltså skola upptas till 64 494 000 (— 165 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för tullstaten gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	46 363 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 118 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 623 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	390 000
Summa kronor	64 494 000

c) till *Tullverket*: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 64 494 000 kronor.

[31] 3. Tullverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	7 611 000	8 011 086
1958/59 (statsliggaren s. 447)	7 379 000	
1959/60 (förslag)	7 573 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 224 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Bränsle, lyse och vatten	+ 50 000
2. Övriga expenser	+ 150 000
3. Publikationstryck	+ 130 000

	Ökning eller minskning
4. Särskilda utgifter	+ 1 000
5. Drift och underhåll av fortskaffningsmateriel	+ 75 000
6. Utbildning i tulltjänsten	— 125 000
7. Beklädnad och beväpning	— 50 000
8. Hyra för hålkortsanläggning	— 17 000
9. Diverse utgifter	+ 10 000
	+ 224 000

M o t i v

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1957/58 979 413; anslag 1958/59 900 000. — Den ökade belastning som föranletts av energiskatten, höjda löner åt eldningspersonal samt tillkomsten av nya lokaler motiverar en uppräknings med 50 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1957/58 2 731 849; anslag 1958/59 1 940 000. — Utgifterna för renhållning och städning har för innevarande budgetår beräknats till 810 000 kronor. På grund av höjda städerskelöner och utvidgning av städningsområden anses kostnaderna för nästa budgetår stiga till 820 000 (+ 10 000) kronor. — Kostnaderna för skrivmateriel, papper, blankettryck o. dyl. är för budgetåret 1958/59 upptagna till 330 000 kronor. Kostnaderna har ökat för såväl anskaffning av blanketter, som försålts till trafikanter i större utsträckning än tidigare, som tryckning därav. Vidare kommer förbrukningen av statistikkort och tabulatorpapper att stiga genom att den nya tulltaxan innehåller ca 2 200 statistiska nummer fler än den föregående. Utgifterna uppskattas till 370 000 (+ 40 000) kronor. — Kostnaderna för telegram, telefon och annonsering beräknas för budgetåret 1959/60 till 650 000 (+ 50 000) kronor. Ökningen motiveras av att den fr. o. m. den 1 april 1957 genomförda taxehöjningen och de nya telefonväxlarna medfört större kostnader än vad som förutsetts. Härtill kommer, att utrikestrafikens höga nivå skärpt behovet av snabb kommunikering. — För innevarande budgetår har 30 000 kronor beräknats för utbyte av återstående år 1940 eller tidigare inköpta kontorsmaskiner. Planen för utbyte har emellertid inte kunnat fullföljas, då under föregående budgetår delposten belastats med oförutsedda utgifter för renhållning och städning m. m. Styrelsen anser därför, att ett belopp om 30 000 kronor bör upptas för fortsatt utbyte av de äldsta maskinerna. Därjämte beräknas ytterligare 40 000 kronor för utbyte av vissa hårt slitna maskiner, som anskaffats efter 1940. Vidare medför den på grund av den nya tulltaxan ökade användningen av värdetullar större behov av elektriska multiplikationsmaskiner. För detta ändamål erfordras enligt styrelsen 50 000 kronor. Utgifterna för möbler och underhåll av kontorsmaskiner anges för nästa budgetår till 50 000 resp. 30 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för möbler och maskiner skulle sålunda bli 200 000

(+ 50 000) kronor. — Utgifterna för bokinköp m. m. har för kommande budgetår uppskattats till oförändrat 50 000 kronor. För övriga expenser skulle således för nästa budgetår behöva anvisas (820 000 + 370 000 + 650 000 + 200 000 + 50 000) 2 090 000 kronor.

3. *Publikationstryck*. Utgift 1957/58 173 490; anslag 1958/59 177 000. — Tryckningskostnaderna för författningshandböcker, del I innehållande den nya tulltaxan samt del III omfattande tullstadga och tullordning m. m., beräknas här till 130 000 kronor. Utgifterna för tryckning av ändringsblad till hittills utkomna ävensom under innevarande budgetår utkommande författningshandböcker uppskattas för budgetåret 1959/60 till 95 000 kronor. Kostnaderna för utgivning av Tullverkets författningssamling, Kungl. Generaltullstyrelsens meddelanden och Tulltaxeringscirkulär samt för övriga publikationer har upptagits till 82 000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck har således för nästa budgetår av styrelsen beräknats till 307 000 (+ 130 000) kronor.

4. *Särskilda utgifter*. Utgift 1957/58 2 416; anslag 1958/59 3 000. — På grund av det ökade samarbetet mellan svenska tullmyndigheter samt övriga nordiska och vissa andra utländska tullmyndigheter har anslagsposten uppräknats med 1 000 kronor.

5. *Drift och underhåll av fortskaffningsmateriel*. Utgift 1957/58 1 362 295; anslag 1958/59 1 500 000. — Styrelsen erinrar om att de löpande drifts- och underhållskostnaderna för ett vart av budgetåren 1957/58 och 1958/59 upptagits till 1 400 000 kronor. Återstoden av anslagen har avsetts för engångsanskaffningar. Utgifterna för drift och löpande underhåll kommer enligt styrelsen att för budgetåret 1957/58 uppgå till hela det härför anvisade beloppet trots de lägre driftskostnader som blivit en följd av att patrulleringsverksamheten under vintern måst inskränkas på grund av isförhållandena. Vid normala förhållanden blir beloppet enligt styrelsen otillräckligt. Vidare framhålles, att underhållskostnaderna för vissa äldre radioanläggningar beräknas komma att öka. Även underhållet av radionätet, som ännu är under utbyggnad, och av tullverkets växande bilbestånd medför en ökad belastning av delposten. Denna har därför beräknats till 1 575 000 (+ 75 000) kronor.

6. *Utbildning i tulltjänsten*. Utgift 1957/58 650 951; anslag 1958/59 479 000. — Från denna delpost kommer under budgetåret 1959/60 att bestridas vissa utgifter för en kammar skrivarkurs, vilken avslutas omkring den 1 juli 1960. Utgifterna för denna kurs uppskattas till sammanlagt 145 000 kronor. Det blir vidare nödvändigt att under budgetåret 1959/60 anordna en ny kammar skrivarkurs. I denna kurs ingående förberedande undervisningskurs beräknas dra en kostnad av 30 000 kronor. Under budgetåret bör enligt styrelsen också anordnas en fortbildningskurs för kammar skrivarutbildad personal, en tullöveruppsyningsmanskurs och en kustbevakningskurs. Kostnaderna härför uppgår till resp. 31 000, 28 000 och 46 000 kronor. Utgifterna under nästa budgetår för utbildning av nyanställd bevakningspersonal uppskattas till 20 000 kronor och för tullverkets korrespon-

denskurser i svenska, tyska och engelska språken samt räkning till 18 000 kronor. Vidare beräknar styrelsen 18 000 kronor för särskild korrespondensundervisning av bevakningspersonalen. Därjämte anses kostnaderna för den fortsatta utbildningen av attestskriverskor under budgetåret bli 1 000 kronor. Styrelsen framhåller även, att utöver den utbildning av tullpersonal för tjänsten som bedrivs av tullverkets undervisningsanstalt behov föreligger av särskild utbildning av ett mindre antal tjänstemän för speciella arbetsuppgifter, såsom viss bokföringsgranskning, skötsel och vård av båtmotorer samt av tullverkets fasta och rörliga radiostationer m. m. Detta behov synes lämpligast tillgodoses genom att ifrågavarande tjänstemän genomgår av korrespondensinstitutet utarbetade korrespondenskurser. Till tjänstemän, som efter styrelsens medgivande genomgått dylik kurs eller annan kurs av väsentlig betydelse för tulltjänsten, bör enligt styrelsen utgå ersättning av tullmedel för kursavgifterna. Styrelsen föreslår sålunda, att 2 000 kronor anvisas härför. Styrelsen hemställer slutligen att liksom under innevarande budgetår få disponera 10 000 kronor för studiestipendier till tulltjänstemän vid studier i utlandet och 5 000 kronor för understödjande av tulltjänstemännens idrottsverksamhet. Enligt det anförda skulle medelsbehovet under delposten för nästa budgetår uppgå till 354 000 (— 125 000) kronor.

7. *Beklädnad och beväpning.* Utgift 1957/58 178 171; anslag 1958/59 300 000. — Å denna delpost för budgetåret 1957/58 har under juli och augusti 1958 avförts ytterligare 53 000 kronor. Med hänsyn till belastningen föreslår styrelsen att delposten för nästa budgetår minskas med 50 000 kronor.

8. *Hyra för hålkortsanläggning.* Utgift 1957/58 80 124; anslag 1958/59 160 000. — I det för innevarande budgetår anvisade beloppet ingår en engångsavgift om 17 000 kronor. Delposten kan sålunda för nästa budgetår minskas med detta belopp.

9. *Diverse utgifter.* Utgift 1957/58 282 826; anslag 1958/59 265 000. — Inledningsvis framhålles, att utgifterna under denna delpost är omöjliga att i förväg noggrant beräkna. Belastningen under de sista tre budgetåren har uppgått till i medeltal 280 000 kronor. Vidare erinrar styrelsen om att fr. o. m. budgetåret 1953/54 högst 10 000 kronor av delposten må disponeras för gratifikationer i särskilda fall för visat synnerligt nit vid beivrande av olovlig varuinförsel. Under sista budgetåret har denna beloppsbegränsning medfört, att i vissa fall gratifikationer inte kunnat utbetalas med högre belopp än 25 kronor. För nästa budgetår föreslås därför, att ett belopp om högst 15 000 kronor får disponeras för ändamålet. På grund härav och med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren har delposten uppförts med ett till 275 000 (+ 10 000) kronor förhöjt belopp.

Departementschefen

Under delposten till övriga expenser upptar jag ett belopp av 2 060 000 (+ 120 000) kronor, varav för städning och renhållning 820 000 (+ 10 000) kronor, för skrivmateriel m. m. 370 000 (+ 40 000) kronor, för telegram,

telefon och annonsering 650 000 (+ 50 000) kronor, för möbler och maskiner 170 000 (+ 20 000) kronor samt för bokinköp oförändrat 50 000 kronor. I övrigt finner jag mig kunna godta generaltullstyrelsens förslag. Anslaget torde således böra uppföras med 7 573 000 (+ 194 000) kronor. Denna höjning beror i allt väsentligt på inträffade kostnadsstegringar samt utgiftsökningar i anledning av övergång till den nya tulltaxan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande omkostnadsstat för tullverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Omkostnadsstat

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	230 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 400 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	3 010 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	307 000
5. Särskilda utgifter	4 000
6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	2 622 000
Summa kronor	7 573 000

b) till *Tullverket*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 7 573 000 kronor.

[32] 4. Tullverket: Anskaffning av viss materiel

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	650 000	499 498
1958/59 (statsliggaren s. 449)	650 000	
1959/60 (förslag)	600 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att för anskaffning av viss materiel för tullverket måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

1. Större motorbåtar	450 000
2. Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.	70 000
3. Radioanläggningar	60 000
4. Radaranläggningar	20 000
	600 000

Motiv

1. *Större motorbåtar*. Styrelsen erinrar om att den i sina petita för budgetåren 1957/58 och 1958/59 för att bibehålla beståndet av större båtar begärde medel för inköp av elva sådana båtar samt för ombyggnad av en tullkryssa-

re. På grund av att medelstilldelningen begränsades har programmet inskränkts till att omfatta, förutom renovering av tullkryssaren, anskaffning av två ombyggda minsvepare, två tullracerbåtar och två större prejbåtar. Det därigenom uppkomna underskottet kommer emellertid, framhåller styrelsen fortsättningsvis, att i stort sett utjämnas på grund av Kungl. Maj:ts den 28 juli 1958 givna bemyndigande för styrelsen att i den takt och omfattning som arbetsmarknadsstyrelsen finner erforderlig ur sysselsättningssynpunkt hos Karlskrona örlogsvarv utlägga beställningar på nybyggnad av tre tullracerbåtar och ombyggnad av en minsvepare, som enligt preliminära underhandlingar med marinen torde kunna överlåtas till tullverket. Under den närmaste sjuårsperioden bör såsom ersättning för föråldrad båtmateriel anskaffas tre till fyra större båtar per år. Med hänsyn till givna besparingsdirektiv begränsar emellertid styrelsen sitt äskande till att avse medel för anskaffning av två större tullracerbåtar. Kostnaderna härför anges till 450 000 kronor.

2. *Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.* Styrelsen avser att öka bilbeståndet för att möjliggöra bilbevakning vid ytterligare några större tullkamrar. En sådan rationalisering av bevakningsarbetet medför minskat personalbehov.

3. *Radioanläggningar.* För att förbindelsetjänsten inom tullverket skall bli utbyggd inom rimlig tid, erfordras enligt styrelsen för nästa budgetår ett belopp om 60 000 kronor.

4. *Radaranläggningar.* Under nästa budgetår torde ytterligare en radaranläggning böra anskaffas för en kostnad av omkring 20 000 kronor.

Departementschefen

Under de senaste budgetåren har medelstilldelningen till generaltullstyrelsen för utbyte av föråldrad båtmateriel m. m. begränsats med hänsyn till nödvändigheten av att hålla nere de offentliga investeringarna. Detta har, som styrelsen också framhållit, medfört en väsentlig eftersläpning av byggnadsprogrammet. Större delen av denna eftersläpning skulle emellertid kunna inhämtas, om de beställningar kommer till stånd som generaltullstyrelsen enligt arbetsmarknadsstyrelsens anvisningar bemyndigats att utlägga vid Karlskrona örlogsvarv. Styrelsen har i sitt äskande utgått från att dessa projekt kommer till utförande. Även om så sker, skulle tre till fyra större båtar behöva anskaffas för att någorlunda bibehålla nuvarande båtbestånd. Styrelsen har dock av besparingsskäl begränsat sitt yrkande till att avse medel till två sådana båtar. Jag finner mig böra godta detta förslag. Ej heller i övrigt har jag någon erinran mot styrelsens medelsberäkning under anslaget. Såsom tidigare skett, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera efter förslag av styrelsen fastställa dispositionsplan för anslaget med beaktande av då föreliggande omständigheter.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Tullverket: Anskaffning av viss materiel för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[33] 5. Kontrollstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 744 000	1 935 636
1958/59 (statsliggaren s. 449)	2 358 000	
1959/60 (förslag)	2 242 800	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med i runt tal 109 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 1 byrådirektör Ag 24—Ae 24	—
b) 1 förste aktuarie Ao 23—byrådirektör Ao 24	+ 1 572
c) 1 amanuens Ag 13/19—Af 13/Ae 19	—
d) 1 kansliskrivare Ao 10—förste kansliskrivare Ao 12	+ 1 642
e) 3 kontorsbiträden Ae 5—Ao 5	—
f) 1 överdirektör Bo 5—generaldirektör Bo 6	+ 3 034
2. Personalförändringar	
a) 2 assistenter högst Ag 15	+ 33 547
b) 1 kontorist Ae 9, varvid 1 kontorsbiträde i Ae 5 indras	+ 2 436
c) indragning av	
1 amanuens Ag 13/19	— 15 131
10 biträden Af 1/Ae 5	— 95 010
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar	+ 30 682
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 13 400
c) nedräkning av anslagen till avlöningar till ordinarie resp. icke-ordinarie personal	— 85 572
	— 109 400

Motiv

1. a) Innehavaren av tjänsten, som inrättades fr. o. m. den 1 juni 1957, biträder byråchefen på fjärde byrån. Denna omfattar avdelningarna för energiskatt på bränslen och elektrisk kraft samt skatt på brännolja. Arbetsuppgifterna är av stadigvarande natur. Styrelsen upprepar därför sitt i närmast föregående statskrivelse (se 1958: VII ht s. 70) framförda yrkande om extraordinariesättning av tjänsten.

b) Ifrågavarande tjänsteman, som är placerad på styrelsens första byrå (för rusdrycksförsäljningsärenden), förestår två avdelningar med skilda ar-

betsuppgifter, nämligen statistiska avdelningen och det särskilda straffregistret rörande fylleri m. m. Denna anordning saknar enligt styrelsen motsvarighet i något annat statligt verk. Styrelsen betonar, att dess statistik rörande alkoholförsäljning och alkoholmissbruk fått vidgad omfattning och ökad betydelse i samband med 1955 års rusdrycksreform. Vidare har en utbyggnad skett av statistiken över den indirekta beskattningen. Även verksamheten vid styrelsens straffregister har ökat kraftigt. Utöver dessa uppgifter har befattningshavaren att handlägga ett flertal kvalificerade administrativa arbetsuppgifter, varav vissa tillkommit eller fått ändrad karaktär i samband med rusdrycksreformen, såsom frågor rörande utformningen av beskattningen av spritdrycker och vin, inkomstberäkningar beträffande denna beskattning, prissättningen på utskänkta spritdrycker, spritdrinkar och starköl m. m. Uppskattningsvis utgöres arbetsuppgifterna till cirka 40 procent av statistiskt arbete i egentlig mening och till cirka 60 procent av övervägande administrativ verksamhet. Styrelsen anser, att tjänsten med hänsyn till det sagda bör förändras till byrådirektörsbefattning i Ao 24.

c) Tjänsten som extra amanuens är placerad på avdelningen för energiskatt på bränslen och elektrisk kraft. Styrelsen finner den böra likställas med styrelsens övriga amanuensjäbster.

d) Innehavaren av denna befattning tjänstgör som styrelsens registrator. Den registratorn underställda personalen uppgår till ett kanslibitråde och två kontorsbiträden. Sedan tjänstens nuvarande lönegradsplacering fastställdes år 1952, har enligt styrelsen arbetsbörda ökat högst väsentligt beroende på utvidgningen av styrelsens verksamhetsområde. Bl. a. har sålunda sedan dess tillkommit ärenden angående skatt på brännolja, utskänkningsskatt, omsättningsskatt på motorfordon samt allmän energiskatt. Styrelsen framhåller vidare, att den omläggning av diarietöringen från handskrift i bundna böcker till samtidig utskrift på skrivmaskin av diarium och register som påbörjades förra året ställer större krav på registratorns förmåga att rätt rubricera och klassificera ärendena. Även registratorns centrala ställning i förhållande till olika avdelningar och tjänstemän samt lönesättningen av jämförbara befattningar vid andra verk motiverar tjänstens placering i 12 lönegraden. Den bör vidare upptas som ordinarie.

e) Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal beräknas sex extra ordinarie kontorsbiträden bli befordrade till ordinarie tjänst fr. o. m. den 1 juli 1959. Då emellertid tre sådana tjänster f. n. är vakanta, behöver antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster endast ökas med tre. Ett häremot svarande grundlönebelopp föreslås skola överföras från icke-ordinarieposten till ordinarieposten.

f) Styrelsen upprepar sin hemställan om uppflyttning av cheftjänsten från överdirektör till generaldirektör. Härvid återopas motiveringen i tidigare statskrivelse (se 1958: VII ht s. 69) och därutöver att styrelsen sedan den 1 juli 1958 är omorganiserad på fyra byråer.

2. a) Två av de sju assistenter som styrelsen medgivit ha anställda vid

den lokala skattekontrollen för energiskattekontrollen har, sedan denna skatt tillkom, tjänstgjort vid styrelsen. Då placeringen torde bli bestående, hemställer styrelsen, att kostnaderna för deras avlöning överföres från lokalförvaltningens till styrelsens anslag.

b) Tjänsten begäres för avdelningen för kameral- och personalärenden. På avdelningen tjänstgör en kamrerare i Ao 21, en kansliskrivare (kassör) och tre kontorsbiträden. För speciella arbetsuppgifter anlitas dessutom personal, tillhörande andra avdelningar. Kontrollstyrelsen hänvisar till sina tidigare gjorda äskanden (se 1955: VII ht s. 66 och 1956: VII ht s. 80) om inrättande av en kanslibiträdestjänst. Behovet att avlasta kamrerarens och kansliskrivarens arbetsbörda och ansvar har ökat genom att styrelsens verksamhet utvidgats. Vidare framhålles, att man med nuvarande organisation inte kan få någon vikarie för kansliskrivaren inom avdelningen utan tvingats anlita befattningshavare från annan avdelning eller från lokalförvaltningen härför. Med det ekonomiska ansvar som åvilar kansliskrivaren bör vikarien vara väl insatt i och å jour med de löpande göromålen, vilket endast kan ske vid kontinuerlig tjänstgöring inom avdelningen. För en rationell lösning av avlastnings- och vikariatsfrågan samt för rekrytering av tillräckligt kvalificerad befattningshavare hemställer styrelsen om att en kontoristtjänst i Ae 9 inrättas. Vid bifall härtill kan en kontorsbiträdestjänst indras.

c) På grund av vidtagna rationaliseringsåtgärder inom avdelningen för brännoljeskatt samt styrelsens straffregister kan en tjänst såsom amanuens i reglerad befordringsgång samt tio kontorsbiträdestjänster indras.

3. c) Styrelsen anmäler, att av de i styrelsens personalförteckning upptagna ordinarie byråinspektörstjänsterna (Ao 19) två är besatta med personer, som innehar högre extra ordinarie tjänst hos styrelsen resp. vid styrelsens lokalförvaltning. Styrelsen har inte funnit erforderligt att förordna vikarie på dessa befattningar utan hithörande arbetsuppgifter har fördelats på andra tjänstemän. Skulle befattningarna bli lediga, kommer styrelsen att uppta frågan om deras återbesättande till prövning. Vidare är innehavaren av en extra ordinarie byråinspektörstjänst (Ae 19) tjänstledig för att uppehålla annan, arvodesavlönad statstjänst. Befattningen är obehövlig. Slutligen har en kanslibiträdestjänst (Ao 7) höjts till högre extra ordinarie tjänst. I enlighet med det anförda har medel för nästa budgetår inte beräknats för här berörda tjänster.

Yttrande

Statens lönenämnd tillstyrker uppflyttning av registratorns kansliskrivartjänst till tjänst som förste kansliskrivare i Ao 12. Förslaget om att inrätta en kontoristtjänst i Ae 9 biträder lönenämnden på så sätt, att nämnden föreslår, att för ifrågavarande arbetsuppgifter en kanslibiträdestjänst i lönegrad A 7 inrättas. Slutligen anser nämnden tillräckliga skäl inte föreligga för uppflyttning av befattningen som förste aktuarie till byrådirektör i Ao 24.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en kansliskrivartjänst i Ao 10 ändras till befattning som förste kansliskrivare i Ao 12 samt en tjänst som biträde i reglerad befordringsgång utbytas mot kanslibiträdestjänst i Ae 7. Yrkandet om uppflyttning av verkschefstjänsten anser jag mig böra biträda. Däremot är jag i likhet med lönenämnden inte beredd att tillstyrka förbättrad lönegradsplacering för en förste aktuarie på kontrollstyrelsens första byrå.

Mot förslagen i övrigt under detta anslag har jag ingen erinran.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 760 100 (— 19 900) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 1 165 000 (— 91 000) kronor;
 rörligt tillägg 304 300 (— 17 700) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 13 400 (+ 13 400) kronor.

Anslaget torde alltså böra beräknas till 2 242 800 (— 115 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kontrollstyrelsen gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	760 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 165 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	304 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	13 400
Summa kronor	2 242 800

c) till *Kontrollstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 242 800 kronor.

[34] **6. Kontrollstyrelsen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	197 200	245 844
1958/59 (statsliggaren s. 450)	222 000	
1959/60 (förslag)	239 800	

Kontrollstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 17 800 kronor samt att ökningen tillgodoföres delposten till övriga expenser.

Motiv

Övriga expenser. Utgift 1957/58 210 974; anslag 1958/59 176 800. — Kontrollstyrelsen erinrar inledningsvis om att Kungl. Maj:t genom beslut den 8 augusti 1958 har medgivit, att till övriga expenser finge för budgetåret 1958/59 tas i anspråk högst 57 000 kronor utöver i staten medgivet belopp för genomförande av rationaliseringsåtgärder inom straffregistret och vissa skatteavdelningar (jfr punkt 2. c) under kontrollstyrelsens avlöningsanslag). I denna summa innefattas — förutom engångsbelopp — 17 000 kronor för utgifter, som väntas bli bestående och även öka, i den mån antalet skattskyldiga tillväxer. Av beloppet faller 5 000 kronor på inköp av registerskåp, mappar, ledkort m. m. för straffregistret samt 12 000 kronor på utgifter för lösen av deklara-tions- och inbetalningskort för brännoljeskatt och skatt å elektrisk kraft. För budgetåret 1959/60 erfordras för motsvarande ändamål 5 000 resp. 12 800 kronor. Någon möjlighet att göra besparingar på anslagsposten i övrigt föreligger inte enligt styrelsen. De föreslagna rationaliseringsåtgärderna, som under denna anslagspost föranleder kostnadsökningar, medför emellertid, som närmare utvecklats under styrelsens avlöningsanslag, väsentligt större besparingar på avlöningsanslaget. Styrelsen hemställer alltså, att anslagsposten höjes med 17 800 kronor.

Departementschefen

Kontrollstyrelsens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag kan jag tillstyrka. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med 239 800 (+ 17 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 239 800 kronor.

[35] 7. Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 815 400	1 936 100
1958/59 (statsliggaren s. 451)	2 297 500	
1959/60 (förslag)	2 286 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 11 500 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 4 distriktsöverkontrollörer Ae 24—Ao 24	—
4 överkontrollörer Ae 21—Ao 21	—
4 kontrollörer Ae 19—Ao 19	—
b) 1 kontrollör Ae 19—överkontrollör Ae 21	+ 1 169
c) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	—

	Ökning eller minskning
2. Personalförändringar	
Överflyttning till styrelsen av 2 assistenter, högst Ag 15	— 33 547
3. Kontrollen över brännvinstillverkningen	— 7 000
4. Kontrollen över maltdrycksbeskattningen	+ 7 000
5. Omkostnader	— 17 000
6. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	+ 27 878
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 10 000
	— 11 500

Motiv

1. a) Styrelsen upprepar sin i statskrivelserna för budgetåren 1952/53—1958/59 gjorda hemställan om ordinariesättning av vissa distriktsöverkontrollörs-, överkontrollörs- och kontrollörstjänster (se senast 1958: VII ht s. 74), varvid särskilt betonas den långa följd av år ifrågavarande befattningshavare innehaft statstjänst.

b) Antalet överkontrollörstjänster i lönegrad Ae 21 utgör nu åtta, varav tre är placerade i Stockholm, två i Göteborg och två i Malmö samt en i Sundsvall. Den här föreslagna tjänsten är avsedd att placeras vid distriktskontoret i Sundsvall. Antalet tjänster där är f. n. 17. Befattningen med brännoljeskatten och energiskatten har föranlett en uppdelning av den omedelbara arbetsledningen, varvid avdelningschefen för brännoljeskatten tilldelats kontrollörs tjänsteställning. Styrelsen anser tjänsten ytterst betydande dels med hänsyn till antalet skattskyldiga, omkring 5 100, dels med hänsyn till distriktets geografiska storlek, cirka 1,5 gånger större än övriga distrikt tillhopa. Med den utveckling av arbetet på detta distriktskontor som ägt rum synes det styrelsen nu nödvändigt att förstärka den direkta arbetsledningen på kontoret.

c) Två extra ordinarie kontorsbiträden beräknas vid ingången av budgetåret 1959/60 bli befordrade till ordinarie tjänst enligt grunderna för den reglerade befördringsgången. En av dessa innehar dock högre extra ordinarie tjänst och kontorsbiträdestjänsten kommer därför inte att uppehållas. Av de i personalförteckningen upptagna fem kontorsbiträdestjänsterna i Ao 5 är en vakant, varför endast en ny sådan tjänst erfordras. Ett belopp, motsvarande lönen till ett biträde, föreslås överförd från icke-ordinarieposten till ordinarieposten.

2. Här torde få hänvisas till vad som anförts vid punkt 2. a) under styrelsens avlöningsanslag.

3. Styrelsen räknar med en besparing på arvodesposten med cirka 12 000 kronor genom rationalisering av kontrollen vid lantbruksbrännerierna och förkortning av brännerikampanjen. Den kortare kampanjen medför å andra

sidan, att kontrollkostnadsbidrag kommer att inflyta med minskat belopp. Posten till särskilda uppbördsmedel föreslås därför nedräknad med 5 000 kronor. Nettominskningen blir således 7 000 kronor.

4. Då antalet bryggerier, som tillverkar lättöl, kontinuerligt avtar, nedgår kontrollkostnadsbidragen. Den med anledning härav minskade inkomsten på posten till särskilda uppbördsmedel uppskattas till 7 000 kronor.

5. Styrelsen finner reseersättningsposten kunna nedräknas med 10 000 kronor, under förutsättning att förslaget om överflyttning av två assistenter från lokalförvaltningen till styrelsen bifalles (jfr punkt 2.). Delposten till övriga expenser upptar för innevarande budgetår ett engångsbelopp av 5 000 kronor, som sålunda bör avräknas från anslaget. Slutligen föreslås, att anslagsposten till övriga utgifter minskas med 2 000 kronor.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte något att erinra mot att en tjänst som kontrollör i Ae 19 vid distriktskontoret i Sundsvall uppflyttas till tjänst som överkontrollör i Ae 21.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde en tjänst som kontrollör i Ae 19 vid distriktskontoret i Sundsvall böra ändras till befattning som överkontrollör i Ae 21. Vidare föreslås, att fyra befattningar som distriktsöverkontrollör samt en kontorsbiträdestjänst ordinariesättes. Övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag inte tillstyrka.

Mot de föreslagna personalförändringarna och yrkandena i övrigt under anslaget har jag ingen erinran.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 150 200 (+ 115 700) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 140 000 (— 12 000) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 285 100 (— 119 600) kronor;
rörligt tillägg 218 700 (— 600) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 10 000 (+ 10 000) kronor;

sjukvård m. m., oförändrat 2 000 kronor;

reseersättningar 524 000 (— 10 000) kronor;

expenser 63 000 (— 5 000) kronor;

övriga utgifter 8 000 (— 2 000) kronor;

kontrollkostnadsbidrag m. m. 115 000 (— 12 000) kronor.

Anslaget torde sålunda kunna beräknas till 2 286 000 (— 11 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kontrollstyrelsens lokalförvaltning gällande personalförteckningen, som följer av det anförda;

b) till *Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 286 000 kronor.

[36] 8. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 496 500	1 558 163
1958/59 (statsliggaren s. 453)	1 709 000	
1959/60 (förslag)	1 685 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 12 400 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
indragning av 1 proberare Ag 14	— 15 938
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	+ 1 489
b) 2 förste ingenjörer Ao 21—Ao 23	+ 4 983
c) 1 ingenjör Ae 19—Ae 21	+ 1 211
d) 1 kanslibiträde Ao eller Ae 7—kontorist Ag 9	+ 1 406
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	+ 9 649
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 9 600
	+ 12 400

Motiv

1. På grund av minskad smältning av silverlegering för skiljemynt kan proberingen utföras av den ordinarie proberaren. Tjänsten som extra proberare kan sålunda indras.

2. a) och b) Chef för avdelningen för mått och vikt är en byrådirektör i Ao 24, som tillika är myntdirektörens ställföreträdare. Under honom tjänstgör två förste ingenjörer i Ao 21. Dessa tjänstemän utför vetenskapliga undersökningar rörande mått och vikt. De svarar vidare för konstruktionsgodkännanden av samtliga mättnings- och vägningsredskap, vilka ärenden har stor betydelse för industrien. Slutligen handlägger de vissa internationella frågor. Med hänsyn till de kvalificerade uppgifterna bör enligt ämbetsverket tjänsterna höjas två lönegrader.

c) Ämbetsverket återkommer till sin hemställan i föregående års petita om uppflyttning av en tjänst som ingenjör i Ae 19 (se 1958: VII ht s. 78). Innehavaren av denna tjänst handlägger vissa kvalificerade uppgifter i

samband med mätning av cisterner för eldfarliga oljor. Utöver tidigare anförda skäl för uppflyttningen åberopas nu, att mera allmänna problem rörande cisternkonstruktioner och deras uppmätning anförts trots denne tjänsteman som ett led i arbetet med att utarbeta internationella bestämmelser på detta område.

d) Efter Sveriges anslutning till den internationella organisationen för legal metrologi samt genom verkets uppdrag såsom sekretariatsrapportör för vissa metrologiska frågor har inom avdelningen för mått och vikt uppstått en betydande ökning av den utländska korrespondensen, speciellt på franska och tyska språken. Översättningsarbetet har främst tilldelats någon av avdelningens kanslibiträden. Detta arbete kommer att öka i och med den internationella organisationens framväxt. Verket anser det därför lämpligt, att översättningarna anförtros ett av kanslibiträdena, som härvid bör förordnas att uppehålla en extra tjänst i lönegrad Ag 9.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att avge utlåtande över förslagen under 2. a), b) och d), har inte funnit anledning till erinran mot bifall till yrkandet om uppflyttning av en tjänst som byrådirektör i Ao 24 till Ao 26 och till förslaget om att inrätta en tjänst som kontorist i Ag 9. Den föreslagna höjningen av två tjänster som förste ingenjör i Ao 21 till Ao 23 har lönenämnden däremot inte kunnat biträda.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som byrådirektör uppflyttas från Ao 24 till Ao 26 samt en kontoristtjänst i Ag 9 inrättas. Vid bifall till sistnämnda förslag behöver medel inte upptas för en kanslibiträdestjänst i Ae 7. Övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag inte biträda.

Under anslaget till Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner kommer jag bl. a. att förorda, att medel anvisas för anskaffning av två mynträkningsmaskiner. Ett bifall till detta förslag möjliggör en viss personalminskning, vilken föranleder ett minskat medelsbehov under här förevarande anslag med i runt tal 30 000 kronor.

Med godtagande av verkets uppskattnings av de automatiska kostnadsförändringarna beräknar jag anslaget sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 386 800 (+ 6 800) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 88 600 kronor;
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 415 500 (— 9 500) kronor;
rörligt tillägg 122 300 (— 700) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 5 600 (+ 5 600) kronor; avlöningar till förmän och arbetare 666 200 (— 26 200) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med 1 685 000 (— 24 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för mynt- och justeringsverket gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	386 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	88 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	415 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	122 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 600
6. Avlöningar till förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i> .	666 200
Summa kronor	1 685 000

c) till *Mynt- och justeringsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 685 000 kronor.

[37] 9. *Mynt- och justeringsverket: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	165 400	180 409
1958/59 (statsliggaren s. 454)	184 400	
1959/60 (förslag)	186 400	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kronor.

M o t i v

Övriga expenser. Utgift 1957/58 23 793; anslag 1958/59 25 000. — Med hänsyn till belastningen under det sistförflutna budgetåret och en förutsedd ökning av utgifterna för blanketter m. m. begär verket en uppräknings av delposten med 2 000 kronor.

Departementschefen

Med biträdande av mynt- och justeringsverkets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 186 400 kronor.

[38] 10. Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	5 000	—
1958/59 (statsliggaren s. 454)	9 000	
1959/60 (förslag)	45 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget för nästkommande budgetår uppföres med i runt tal 517 000 kronor.

Motiv

Avdelningen för tillverkning av mynt och medaljer. För att tillfredsställa behovet av skiljemynt måste under budgetåret 1957/58 valsverket drivas i dubbelskift 1 500 timmar, medan dubbelskift inte varit behövt på andra avdelningar. Under det senaste året har vals- och lagerbrott inträffat på grund av den hårda belastningen, varigenom driftsavbrott uppstått. Ämbetsverket anser sig därför alltjämt vara i behov av ett nytt valsverk (se 1958: VII ht s. 81). Kostnaden härför uppges till 324 500 kronor. Härtill kommer 70 000 kronor i installationskostnader. Ämbetsverket förutsätter, att dessa kostnader skall bestridas av byggnadsstyrelsen.

Ämbetsverket återkommer vidare till sitt äskande i föregående års petita (se 1958: VII ht s. 81) om nyanskaffning av utrustning för skurningsavdelningen till en kostnad av omkring 24 000 kronor.

Behovet av ökat antal pressar på präglingsavdelningen framhålles ånyo, varvid ämbetsverket tills vidare endast hemställer om inköp av en präglingsmaskin till en beräknad kostnad av i runt tal 80 000 kronor.

Den manuella granskningen av myntplattor har ämbetsverket ersatt med en granskningsmaskin. Alltfort räknas emellertid plattorna manuellt. Genom att anbringa en mynträkningsmaskin omedelbart efter granskningsmaskinen skulle även maskinell räkning kunna åstadkommas i samband med präglingen, varvid en besparing på 30 000—35 000 kronor per år skulle uppkomma. Kostnaden per mynträkningsmaskin beräknas till omkring 11 000 kronor. Då två maskiner anses behövliga, hemställer verket om ca 22 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

För budgetåret 1954/55 erhöi ämbetsverket ett belopp om 22 000 kronor för nykonstruktion av en apparat för granskning och räkning av färdiga mynt. En sådan apparat har också konstruerats. Den har emellertid

inte givit avsett resultat. Sedermera har ytterligare en apparat konstruerats. Verket anser, att den nya apparaten är mycket lämplig för sitt ändamål. Anskaffningskostnaden är 19 000 kronor per apparat. Då enligt verkets mening minst tre apparater är nödvändiga, erfordras ett belopp av 57 000 kronor. Av tidigare anvisade medel återstår i runt tal 5 200 kronor, varför ca 52 000 kronor erfordras.

Myntverkets tomtområde. Ämbetsverket framhåller, att underhåll och skötsel av myntverkets park och tomtområde skulle kräva betydligt mindre arbete, om maskinell utrustning funnes för trädgårdsarbete, snöskottning o. dyl. Verket hemställer därför om sammanlagt 4 900 kronor för anskaffande av en trädgårdsmaskin och en motordriven gräsklippningsmaskin.

Avdelningarna för mått och vikt samt för kontroll av ädelmetaller. Ämbetsverket äskar vidare medel till anskaffning av två automatiska räknemaskiner och en kassaapparat på avdelningen för mått och vikt samt för inköp av s. k. vitguldsnormaler, skrivmaskin och adderingsmaskin m. m. på avdelningen för kontroll av ädelmetaller. Kostnaden uppskattas till i runt tal 9 700 kronor.

Departementschefen

Mynt- och justeringsverket har upprepat sin hemställan från föregående år om medel till ett nytt valsverk. De skäl som tidigare anförts mot ett bifall till framställningen — pågående utredningar rörande bl. a. verkets organisation — är alltjämt för handen. Vad angår övriga äskanden förordar jag, att 14 000 kronor anvisas för anskaffande av en apparat för granskning och räkning av färdiga mynt samt 22 000 kronor till inköp av två mynträkningsmaskiner. Vid bifall till sistnämnda förslag kan, som jag redan tidigare framhållit, verkets avlöningsanslag nedräknas med i runt tal 30 000 kronor. Slutligen tillstyrker jag en medelsanvisning av 9 000 kronor för inköp av vitguldsnormaler samt skriv- och räknemaskiner m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

[39] 11. Statens jästerare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	624 200	644 882
1958/59 (statsliggaren s. 454)	740 000	
1959/60 (förslag)	768 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 69 300 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
3 justerare Ae 19	61 930
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	2 470
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	4 900
	69 300

Motiv

1. I sina petila för budgetåret 1958/59 hemställde verket om personalförstärkning med fem förste biträdande justerare i Ae 17. Framställningen tillgodosågs i så måtto, att medel anvisades för två nya justerartjänster i Ae 19 (se 1958: VII ht s. 83). Verket hänvisar till sin tidigare motivering rörande behovet av en personalförstärkning och hemställer om medel för anställande av ytterligare tre justerare i lönegrad Ae 19.

Departementschefen

Ämbetsverkets förslag till personalförändringar kan jag endast delvis biträda. Jag förordar sålunda, att en justerartjänst i Ae 19 inrättas.

Vad verket hemställt i fråga om automatiska förändringar under anslaget föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget torde beräknas sålunda:

avlöningar till icke-ordinarie personal 668 000 (+ 20 000) kronor;

rörligt tillägg 95 200 (+ 3 200) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 4 800 (+ 4 800) kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 768 000 (+ 28 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens justerare, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .	668 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	95 200
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 800
	Summa kronor 768 000

- b) till Statens justerare: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 768 000 kronor.

[40] 12. Statens justerare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	107 900	101 491
1958/59 (statsliggaren s. 455)	107 000	
1959/60 (förslag)	114 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 14 600 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	10 000
2. Övriga expenser	4 600
	14 600

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1957/58 69 512; anslag 1958/59 70 000. — Under hänvisning till belastningen och förslaget om att inrätta tre nya justerarbefattningar föreslås en uppräknig av anslagsposten med 10 000 kronor.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1957/58 27 254; anslag 1958/59 30 400. — På grund av ökade kostnader för transporter, telefon och städning samt prishöjning på stämplrar erfordras enligt ämbetsverket en höjning av delposten med 4 600 kronor.

Departementschefen

Till reseersättningar förordas en medelsanvisning av 73 000 (+ 3 000) kronor. Ökningen under delposten till expenser torde kunna bestämmas till 4 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår upptagas med 114 000 (+ 7 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens justerare: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 114 000 kronor.

[41] 13. Riksskattenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	372 600	365 958
1958/59 (statsliggaren s. 456)	417 000	
1959/60 (förslag)	442 100	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 26 400 kronor.

Ökning

1. Tjänsteförändringar	
a) 1 byråsekreterare Ae 19—förste byråsekreterare Ao 21	1 156
b) 1 byråsekreterare Ae 19—Ao 19	—
c) 1 expeditionsvakt Ae 7—Ao 7	—
2. Automatiska förändringar	
a) löneklassuppflyttningar m. m.	14 834
b) arvodeshöjningar m. m.	8 210
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 200
	26 400

Motiv

1. a) och b) Vid riksskattenämnden finnes inrättade två extra ordinarie byråsekreterartjänster. Innehavarna av dessa svarar bl. a. för upprättandet av källskattetabellerna samt handlägger internationella handräckningsärenden. Arbetsuppgifternas art och mängd motiverar enligt nämnden en uppflyttning av båda tjänsterna till 21 lönegraden. Även rekryteringsskäl talar härför. Rekryteringen av nämndens byråchefer och byrådirektörer sker nämligen, med hänsyn till nämndens speciella arbetsförhållanden, bland personer utanför nämnden. Byråsekreterarna kan därför inte räkna med befordran inom denna. Nämnden inskränker sig emellertid till att begära höjning av endast en tjänst. — Slutligen betonas, att byråsekreterarnas arbetsuppgifter är av stadigvarande natur. Båda tjänsterna bör därför omvandlas till ordinarie.

c) Tjänsten som expeditionsvakt inrättades den 1 juli 1957. Befattningen erfordras allt framgent och den bör därför ordinariesättas.

Yttrande

Statens lönenämnd anser inte tillräckliga skäl föreligga för bifall till förslaget om ändring av en byråsekreterartjänst till förste byråsekreterartjänst.

Departementschefen

I fråga om tjänsteförändringar kan jag endast biträda förslaget om att en tjänst som extraordinarie expeditionsvakt omändras till ordinarie befattning.

Med godtagande av riksskattenämndens uppskattning av de automatiska kostnadsändringarna beräknar jag anslaget sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 118 700 (+ 12 100) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 45 000 (+ 6 000) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 230 600 (+ 3 200) kronor;

rörligt tillägg 45 600 (+ 1 600) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 2 200 (+ 2 200) kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med 442 100 (+ 25 100) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för riksskattenämnden gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	118 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	45 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	230 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	45 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 200
Summa kronor	442 100

c) till *Riksskattenämnden: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 442 100 kronor.

[42] 14. **Riksskattenämnden: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	90 000	51 086
1958/59 (statsliggaren s. 457)	60 000	
1959/60 (förslag)	62 300	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 2 300 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	+ 300
2. Reseersättningar	+ 5 000
3. Övriga expenser	— 3 000
	+ 2 300

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1957/58 750; anslag 1958/59 500. — Med hänsyn till belastningen föreslås en uppräknig av posten med 300 kronor.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1957/58 11 924; anslag 1958/59 20 000. — Kontrollbyråns personal beräknas komma att företa tjänsteresor i väsentligt större utsträckning än under föregående budgetår. Nämnden anser sig böra räkna med en kostnadsökning av 5 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1957/58 27 006; anslag 1958/59 25 500. — För budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp på 3 000 kronor för inköp av en dupliceringsmaskin bortfaller.

Departementschefen

Med biträdande av riksskattenämndens förslag till anslagsberäkning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksskattenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 62 300 kronor.

[43] 15. *Avsättning till bankinspektionens fond.* De intäkter som inflyter på inkomsttiteln Bidrag till bank- och fondinspektionen bör över tre särskilda avsättningsanslag under sjunde huvudtiteln omföras till bankinspektionens fond, fondinspektionens fond och jordbrukskassetillsynens fond. Avsättningsanslagen bör för nästa budgetår upptas med 355 000 (+ 5 000) kronor till bankinspektionens fond, 45 000 (+ 5 000) kronor till fondinspektionens fond och oförändrat 100 000 kronor till jordbrukskassetillsynens fond. Beträffande de båda sistnämnda anslagen återkommer jag i det följande. Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till bankinspektionens fond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kronor.

[44] 16. *Avsättning till fondinspektionens fond.* Med åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondinspektionens fond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[45] 17. *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond.* Med hänvisning till vad som anförts under avsättningsanslaget till bankinspektionens fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[46] 18. *Avsättning till sparbanksinspektionens fond.* Detta anslag är avsett för omföring av det belopp som inflyter på inkomsttiteln Bidrag till sparbanksinspektionen. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 320 000 kronor.

Anslaget har för nästa budgetår beräknats till 350 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbanksinspektionens fond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[47] **19. Revision av sparbankernas förvaltning.** Från detta anslag skall täckas av länsstyrelserna förskottsvis bestridda kostnader avseende ersättning till revisorer och ombud, som förordnats enligt 81 § eller 82 § 1 mom. lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker. För uppbörd av sparbankernas bidrag till dessa kostnader är på riksstatsens inkomstsida upptaget en motsvarande inkomsttitel, benämnd Bidrag för revision av sparbankerna. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 325 000 kronor. Enligt sparbanksinspektionens till riksräkenskapsverket ingivna beräkningar torde anslaget för nästa budgetår böra upptas med ett belopp av 400 000 kronor.

Med godtagande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Revision av sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[48] **20. Stämpelomkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	870 000	937 775
1958/59 (statsliggaren s. 462)	925 000	
1959/60 (förslag)	965 000	

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria beräknas postverkets direkta stämpelomkostnader för år 1959 till 374 000 kronor samt personalkostnaderna och andra indirekta kostnader för handhavandet av stämpelväsendet till 558 000 kronor. Sammanlagt uppskattas verkets stämpelomkostnader sålunda till avrundat 930 000 (+ 40 000) kronor. Från anslaget bör även anvisas medel för att bestrida bank- och fondinspektionens stämpelomkostnader. För detta ändamål beräknar jag oförändrat 35 000 kronor. Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med 965 000 (+ 40 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 965 000 kronor.

[49] **21. Kostnader för årlig taxering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	14 700 000	11 971 130
1958/59 (statsliggaren s. 462)	17 500 000	
1959/60 (förslag)	17 000 000	

För innevarande budgetår har under tre särskilda anslag, betecknade Kostnader för årlig taxering, Vissa kostnader för uppbördsväsendet samt Kostnader för tillämpningen av avtal med främmande stat i beskattningsfrågor anvisats resp. 17 500 000, 300 000 och 1 000 kronor.

Från förstnämnda anslag bestrides, förutom ersättningar och gottgörelser m. m., vartill jag återkommer i det följande, bl. a. arvoden till ledamöter i provningsnämnd, kostnader för upprättande, tryckning och distribution av vissa av riksskattenämnden fastställda formulär, avsedda för årlig taxering, för annonskampanjer i syfte att förbättra deklarationsmoralen och för utbildningskurser för taxeringstjänstemän. Från anslaget till vissa kostnader för uppbördsväsendet täckes utgifter för upprättande, tryckning och distribution av de skattetabeller som erfordras för beräkning av preliminärskatt. Vidare bekostas härifrån tryckning av blanketter för preliminär självdeklaration samt för ansökan om preliminär B-skatt och om befrielse från skatteavdrag. Även centrala uppbördsnämndens och sjömansskattenämndens verksamhet belastar anslaget. Anslaget till kostnader för tillämpning av avtal med främmande stat i beskattningsfrågor är i huvudsak avsett att bestrida kostnader dels för tryckning av blanketter m. m. i anslutning till avtal med främmande makt till undvikande av dubbelbeskattning, dels i anledning av handräckning på grund av avtal med främmande makt i beskattningsärenden. Ändamålsbestämmelserna för de tre anslagen är, som framgår av det anförda, i viss mån likartade. Med hänsyn härtill samt till önskemålet att nedbringa antalet anslag föreslår jag sammanslagning av anslagen till ett, benämnt Kostnader för årlig taxering m. m.

I fråga om de ersättningar och gottgörelser från anslaget till kostnader för årlig taxering som inte tidigare berörts vill jag framhålla följande.

Såsom ersättningar till ordförande i taxeringsnämnder, kronombud och konsulenter för medverkan i taxeringsarbetet under år 1958 har Kungl. Maj:t ställt till överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förfogande ett sammanlagt belopp av 10 794 000 kronor, vilket innebär en ökning i jämförelse med ersättningarna för år 1957 med 476 000 kronor. Vid Kungl. Maj:ts medelsanvisning beaktades de av 1956 års taxeringsförordning föranledda förändringarna i taxeringsarbetet i första instans, vilka bl. a. innebär att sortering av taxeringsmaterialet och längdföring inte längre ombesörjes av ordförandena i taxeringsnämnderna men att ordförandena — sedan de sålunda befriats från administrativa rutingöromål — har möjligheter att mera ingående granska deklARATIONERNA. Det anvisade beloppet påverkades vidare av en omräkning av utgående arvoden i anslutning till 1957 års reglering av de statliga bisysslearvodena.

Från förevarande anslag skall vidare bl. a. bestridas gottgörelse till städer med egen uppbördsförvaltning för medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 1 mom. taxeringsförordningen ävensom bidrag till kostnader för kommunal medverkan enligt 16 § 2 mom. samma förordning. Enligt 1956 års taxeringsförordning aktualiseras härvidlag högre gottgörelse- och bidragsbe-

lopp än enligt tidigare gällande bestämmelser. Från kommunerna har inkommit ansökningar avseende ett sammanlagt belopp av 2 818 000 kronor; dessa ansökningar har emellertid ännu inte prövats av Kungl. Maj:t.

Slutligen föreslår jag, att från anslaget skall bestridas kostnader för en ifrågasatt statistisk undersökning rörande inkomstbortfallet genom skilda slag av allmänna avdrag, som vid inkomsttaxeringen medgivits fysiska personer, m. m. Kostnaderna för denna undersökning torde bli obetydliga.

Övriga ändamål, som enligt mitt förslag skulle tillgodoses under anslaget, torde komma att, såvitt nu kan bedömas, föranleda en medelsåtgång av ungefär samma storleksordning som under innevarande budgetår.

Med ledning av det anförda beräknar jag anslaget för nästa budgetår till 17 000 000 (— 801 000) kronor. Detta belopp torde, liksom innevarande års anslag, få betraktas som en uppskattning i avvaktan på närmare erfarenhet av den nya taxeringsorganisationens inverkan på anslagsbelastningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 000 kronor.

[50] 22. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	6 800 000	6 976 602
1958/59 (statsliggaren s. 464)	7 800 000	
1959/60 (förslag)	7 400 000	

Av en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria framgår, att styrelsen under budgetåret 1959/60 torde komma att rekvirera ersättning *dels* för distribution av debetsedlar avseende preliminär skatt, tillkommande skatt och slutlig skatt, som inlämnas till postbefordran tiden 1 november 1958—31 oktober 1959, *dels* för uppbörd och redovisning av den skatt som kommer att inbetalas genom postverket och vissa penninginrättningar under uppbördsåret 1959/60, *dels* för utbetalning genom postanstalterna av överskjutande preliminär skatt tiden november 1959—januari 1960, *dels* ock för uppbörd av fondskatt med ett mindre belopp, inte överstigande 1 000 kronor.

Ersättningen till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden beräknas till 7 400 000 kronor enligt följande sammanställning.

	Antal	Fastställt å-pris	Kronor
A. Ersättning till postverket			
1. Utsända debetsedlar	8 970 000	0,10	897 000
2. Inbetalningar			
a) genom postanstalter och postgiro- kontorets skatteavdelning	5 150 000	0,52	2 678 000
b) genom penninginrättningar, arbetsgivare, länsstyrelser och uppbördsverk	16 950 000	0,28	4 746 000
c) genom centrala skattekontot	900 000	0,73	657 000
3. Restförda poster och förfrågningar ..	1 300 000	0,23	299 000
4. Återbetalningskort	2 200 000	0,51	1 122 000
5. Uppbörd av fondskatt genom postan- stalterna			1 000
			10 400 000
B. Ersättning att utbetalas genom postver- ket till vid skatteuppbörden medverkande penninginrättningar			300 000
			10 700 000
Avgår ersättning från städer med egen upp- bördsförvaltning			3 300 000
		Nettoutgift kronor	7 400 000

Departementschefen

De priser som styrelsen utgått ifrån vid sin uppskattning av medelsbehovet överensstämmer med de av Kungl. Maj:t fastställda. Med hänsyn härtill och då jag ej heller i övrigt har något att erinra mot generalpoststyrelsens beräkningar, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 7 400 000 kronor.

[51] 23. Anmärkningsarvoden

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	25 000	32 055
1958/59 (statsliggaren s. 465)	25 000	
1959/60 (förslag)	25 000	

På riksstaten för innevarande budgetår finnes under sjunde huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag till observations- och uppbördsprocenter m. m. Från anslaget bestrides numera endast kostnader för anmärkningsarvoden

till advokatfiskalerna vid hovrätterna (se 1958: VII ht s. 91). Anslagsbeteckningen föreslås därför ändrad till Anmärkningsarvoden. Utgifterna under anslaget kommer successivt att nedgå. Med hänsyn till belastningen torde emellertid anslaget för nästa budgetår försiktigtvis böra upptas med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anmärkningsarvoden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.**[52] 1. Ersättning till städerna för mistad tolag**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	29 000 000	29 397 553
1958/59 (statsliggaren s. 465)	30 000 000	
1959/60 (förslag)	31 500 000	

Med hänsyn till beräknad ökning av tullmedlen torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med i runt tal 1 500 000 kronor och upptas till 31 500 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 31 500 000 kronor.

[53] 2. Städers friheter

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	30 000	41 465
1958/59 (statsliggaren s. 465)	30 000	
1959/60 (förslag)	30 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Städers friheter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[54] Under anslaget till Ersättningar till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel har sedan 1914 medel anvisats årligen med 3,1 miljoner kronor. Bakgrunden till medelsanvisningen är i korthet följande.

Då brännvinsförsäljningen reglerades år 1855, var avsikten att låta inflytande avgifter m. m. direkt eller indirekt tillfalla städer, landskommuner och län. För varje län borde en gemensam kassa bildas för att bekosta för länet i dess helhet nyttiga företag. I avvaktan på tillkomsten av en kommunal länsauktoritet, som kunde förvalta kassan, tillerkände man tills vidare hushållningssällskapen länens andel av brännvinsförsäljningsmedlen. Sedan landstingsinstitutionen tillskapats år 1862, ändrades därför följande år bestämmelsen så, att landsting resp. landstingsfria städer erhöi viss andel av medlen. Hushållningssällskapen bibehölls emellertid alltjämt vid sin andel.

Landstingen förutsattes genom denna inkomstkälla verksamt kunna bidra till utveckling av jordbruket, kommunikationerna, hälsovården och undervisningen m. m.

År 1913 indrogs brännvinsförsäljningsmedlen helt till statsverket. Departementschefen anförde i proposition nr 186 till 1913 års riksdag med förslag till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin, förordning om ersättning till städer, vissa köpingar, landsting och hushållningssällskap för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel samt förordning om statsverkets fond av rusdrycksmedel, att gottgörelse skulle beredas kommuner, städer, landsting och hushållningssällskap, som genom förslaget miste en inkomst de kunde ha räknat med vid planering av sin ekonomi för en lång tid framåt. Städerna tillerkändes under en tjugoårsperiod successivt minskade belopp. Ehuru ej heller landstingen ansågs ha rätt till fast ersättning för framtiden tillerkändes de emellertid med hänsyn till den ur skattesyndpunkt utjämnande effekt ett bidrag från staten hade, ett i författning bestämt årligt ersättningsbelopp. Då departementschefen förutsatt, att medel härför fr. o. m. år 1914 skulle anvisas på riksstaten och det sålunda gällde ett anslag, som skulle utgå tills vidare, intill dess riksdagen annorlunda beslutat, ifrågasatte bevillningsutskottet, om dessa ersättningar borde grundas på annat beslut än det som gällde för deras uppförande i vederbörande riksstat (betänkande nr 49). Genom förordning i ämnet samma år tillerkändes dock bl. a. landstingen en årlig gottgörelse med 3,1 miljoner kronor. Redan påföljande år föreslogs emellertid, under hänvisning till bevillningsutskottets nyssnämnda uttalande, i proposition nr 196 med förslag till förordning angående ersättning till landsting och vissa städer samt hushållningssällskap för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel, att anslagsbeloppet inte skulle fastslås i författning utan behandlas som vanliga anslag på ordinarie stat. Den författning som år 1914 utfärdades i anledning härav reglerade därför endast utbetalning och fördelning av medlen, vilken skulle ske efter folkmängd. År 1922 utfärdades nu gällande författning i ämnet. Medelsanvisningen har varit oförändrad fr. o. m. budgetåret 1915. Ersättningarna till hushållningssällskapen uppgick fr. o. m. budgetåret 1927/28 i ett allmänt anslag till sällskapen.

Den ersättning som utgått till landsting och städer som ej deltar i landsting för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel kan, som framgår av det nyss sagda, inte betraktas som kompensation för någon dem tillkommande juridisk rätt. Jag vill även erinra om, att f. d. överståthållaren T. Nothin i en år 1922 avgiven förberedande undersökning rörande städernas särskilda skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten framhållit, att den städerna tillerkända ersättningen för indragning av brännvinsförsäljningsmedel baserade sig på billighetsöverbäganden. Ett av de avgörande skälen för att ge städer och landsting m. fl. ifrågavarande ersättning var, som framgått av det tidigare anförda, farhågan att eljest allvarligt rubba en långsiktig ekonomisk planering. Detta skäl torde numera drygt fyrtio år efter indragningen inte längre vara för handen. Liknande synpunkter kan med hänsyn till det ringa beloppet anföras beträffande den skatteutjämnande effekten. Då anslaget sålunda numera inte fyller avsett ändamål, föreslår jag, att det fr. o. m. nästa budgetår utgår ur riksstaten. Därest detta

förslag bifalles av riksdagen, torde gällande förordning i ämnet böra upphävas. Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser härom torde böra inhämtas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta att från och med budgetåret 1959/60 anslag till ersättningar till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel icke skall beviljas;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om upphävande av förordningen den 9 juni 1922 (nr 362) angående ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.

[55] 3. Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	3 000 000	3 803 650
1958/59 (statsliggaren s. 467)	5 500 000	5 800 000 (beräknad)
1959/60 (förslag)	7 400 000	

För lindring av det kommunala skattetrycket utgår statsbidrag åt synnerligt skattetyngda kommuner jämlikt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278).

Enligt denna förordning skall bidragen till kommunerna för visst år fastställas i förväg. De utbetalas numera i huvudsak halvårsvis. Skattelindringsbidrag för år 1958 beviljades 23 kommuner m. fl. till ett sammanlagt belopp av 5 134 006 kronor. För år 1959 har skattelindringsbidrag beviljats 35 kommuner m. fl. till ett sammanlagt belopp av 6 371 444 kronor. Ökningen i utgifterna för skattelindringsbidrag för kalenderåret 1959 jämfört med närmast föregående år beror främst på att de enligt skattelindringsförordningen beräknade utdebiteringssatserna för år 1959 är väsentligt högre än för år 1958.

Innan jag går in på en närmare beräkning av medelsåtgången för det kommande budgetåret, får jag erinra om att jag den 3 januari 1958 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning rörande den kommunala skatteutjämningen.

I direktiven uppdrogs åt de sakkunniga att först behandla frågan om beräkning av gällande skattelindringsbidrag. Härom anfördes i huvudsak följande.

Såsom närmare framgår av propositionen nr 97 till 1957 års riksdag har ortsavdragsreformen föranlett utfärdandet av speciella bestämmelser för beräklandet av skatteunderlagsgraderade statsbidrag och kommunala bidrag till folkpensioneringskostnaderna (jfr kungörelsen den 16 maj 1957, nr 206). Skattelindringsbidragen åt synnerligt skattetyngda kommuner har uttryckligen undantagits från dessa bestämmelser. Utredningen om den kommunala skatteutjämningen bör, som förutsatts i propositionen, till övervägande uppta frågan om ortsavdragsreformen bör föranleda en liknande provisorisk jus-

tering i nu gällande grunder för beräkning av skattelindringsbidragen. Denna del av uppdraget bör redovisas i sådan tid att eventuellt förslag kan föreläggas 1959 års riksdag.

De sakkunniga, som antagit benämningen 1958 års skatteutjämningskommitté, har den 11 augusti 1958 avlämnat betänkande (stencilerat) i denna fråga. Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, skattelindringsnämnden samt länsstyrelserna i Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län även som av Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund. Jag kommer i det följande att uppta denna fråga till behandling.

Gällande bestämmelser

Skattelindringsbidragen bestämmas med hänsyn till såväl utdebiteringens höjd som skatteunderlaget. Utdebiteringsgränsen mellan skattetyngda och andra kommuner har både i fråga om förutsättningen för att erhålla bidrag och i fråga om bidragets beräkning satts vid en sammanlagd kommunal utdebitering av elva kronor per skattekrona. I princip kan endast de kommuner erhålla bidrag, vilkas skatteunderlag per invånare understiger vissa för varje år fastställda skattekrontal, det s. k. gränsunderlaget. Gränsunderlaget är rörligt alltefter förändringarna i medelskatteunderlaget i rikets landskommuner. Med hänsyn till att gränsunderlaget anslutits till medelskatteunderlaget vid närmast föregående års taxering, har Kungl. Maj:t dock tillagts rätt att, då särskilda skäl föreligger, bestämma gränsunderlaget i närmare anslutning till det aktuella medelskatteunderlaget, d. v. s. till medelskatteunderlaget enligt taxeringen det år då bidraget beslutas (det löpande året). Antalet skattekronor per invånare, varmed kommunens skatteunderlag enligt det löpande årets taxering understiger gränsunderlaget, utgör kommunens brist på skatteunderlag. Den procentsats efter vilken bidrag utgår står i viss proportion till den andel som bristen på skatteunderlag utgör av gränsunderlaget.

Om synnerliga skäl föreligger kan Kungl. Maj:t inom viss ram bevilja extra bidrag ävensom medge understöd jämväl i sådana fall då förutsättning för ordinarie bidrag inte föreligger.

Vad härefter angår de av ortsavdragsreformen föranledda bestämmelserna för beräkning av skatteunderlagsgraderade statsbidrag m. m. må till en början erinras om att höjningen av de kommunala ortsavdragen i och för sig kommer att medföra en minskning av det kommunala skatteunderlaget. Om enbart detta skatteunderlag lägges till grund för beräkningen av de skatteunderlagsgraderade statsbidragen och av de kommunala bidragen till statliga utgifter, där bidragens storlek är beroende av skatteunderlaget, skulle detta — fr. o. m. år 1960 — vid oförändrade bidragsskalor innebära ökad statsbidragsgivning resp. minskade kommunala bidrag till staten. För att förhindra sådana konsekvenser och för att i princip uppnå samma effekt som före ortsavdragsreformen har bestämmelser utfärdats för beräkning av skatteunderlagsgraderade statsbidrag m. m. (kungörelsen den 16 maj 1957, nr 206). Innebörden härav är, att om storleken av statsbidrag till kommun eller

kommunalt bidrag till staten skall bestämmas i förhållande till skatteunderlaget i kommunen, skall till det skatteunderlag som föreligger enligt vederbörande års taxering läggas det skatteunderlag som staten för året näst efter taxeringsåret skall tillskjuta enligt bestämmelserna om skatteersättning i anledning av ortsavdragsreformen. Skattelindringsbidragen åt synnerligt skattetyngda kommuner har — såsom tidigare nämnts — dock uttryckligen undantagits från dessa bestämmelser.

1958 års skatteutjämningskommitté

I betänkandet har kommittén bl. a. undersökt ortsavdragsreformens beräknade verkningar på skattelindringsbidragen för åren 1960—1965 vid tre alternativ. Det första alternativet innebär, att 1957 års kungörelse bibehålles oförändrad. Det andra alternativet syftar till en sådan ändring av kungörelsen, att denna blir tillämplig även beträffande skattelindringsbidragen. Enligt det tredje alternativet slutligen skall kungörelsen visserligen inte ändras men särskild föreskrift utfärdas om att skattelindringsbidragen för ettvarit av åren 1960—1965 bestämmas med hänsyn till föreliggande skatteunderlag vid det löpande årets taxering och utan tillägg av det tillskjutna skatteunderlaget för resp. bidragsår. Enligt såväl det första som det tredje alternativet bestämmas bidragsprocenten efter jämförelse mellan det reducerade skatteunderlaget i den enskilda kommunen och gränsunderlaget, baserat på ett reducerat medelskatteunderlag, vid föregående års taxering. Skillnaden mellan dessa båda alternativ är endast den att enligt det första alternativet bidrag utgår på de reducerade skatteunderlagen, ökade med de tillskjutna skatteunderlagen (jfr lagen den 16 maj 1957 med särskilda bestämmelser om utdebitering av skatt för åren 1958—1965), medan det tredje alternativet innebär, att bidrag utgår enbart på det reducerade skatteunderlaget.

Av de redovisade undersökningarna, vilka i övrigt bygger på samma förutsättningar som bidragstilldelningen för år 1958, framgår bl. a. följande. Den ordinarie bidragsgivningen för år 1960 enligt det första alternativet beräknas uppgå till 6 100 000 kronor mot 4 800 000 kronor för år 1958, under förutsättning att medelskattekraften för rikets landskommuner bestämmas med ledning av det beräknade skatteunderlag som skulle ha förelegat vid 1958 års taxering, om de nya ortsavdragen därvid tillämpats. För år 1965 beräknas bidragen uppgå till samma totalbelopp som för år 1960 vid oförändrade utdebiteringar till landstingen och till 6 400 000 kronor, om landstingen höjer sina utdebiteringssatser till följd av att skatteersättningen i anledning av 1957 års ortsavdragsreform reduceras. Det första alternativet innebär genomgående ökad bidragstilldelning, såvitt avser de nuvarande skattelindringskommunerna. Även kretsen av bidragsberättigade kommuner vidgas. Den ytterligare ökning av den ordinarie bidragsgivningen som av sistnämnda anledning kan uppkomma anser dock kommittén komma att bli rätt obetydlig.

Enligt det andra alternativet beräknas den ordinarie bidragstilldelningen för år 1960 till 4 100 000 kronor och för år 1965 till resp. 3 300 000 kronor vid

oförändrade utdebiteringar till landstingen och 3 500 000 kronor, om landstingen av förut angivet skäl nödgas höja sina utdebiteringssatser. Detta alternativ innebär genomgående lägre bidrag för samtliga skattelin-dringskommuner och medför, att bidrag för år 1960 inte beräknas utgå till två kommuner, som nu erhåller bidrag, och att vid bidragsgivningen för år 1965 ytterligare två sådana kommuner går miste om bidrag.

Det tredje alternativet medför för vissa kommuner ökning men för flertalet kommuner minskning i bidragstilldelningen. För några Norrbottenskommuner kommer minskningen att bli rätt betydande. De ordinarie bidragen beräknas för år 1960 till 4 500 000 kronor och för år 1965 till samma belopp, om landstingen bibehåller sina utdebiteringar, och vid förhöjda utdebiteringssatser av nyss anført skäl till 4 700 000 kronor.

Angående valet av alternativ har kommittén beträffande det andra och det tredje alternativet anført följande.

En minskad bidragsgivning enligt alternativ 2 innebär lägre bidrag för samtliga skattelin-dringskommuner och därmed höjda utdebiteringar. Ortsavdragsreformens avsedda effekt att åstadkomma en generell skattesänkning för fysiska personer skulle härigenom komma att till viss del gå förlorad i dessa kommuner. Med hänsyn härtill samt till det förhållandet att en provisorisk justering med anledning av orsavsdragsreformen i nu gällande grunder för skattelin-dringsbidragen enligt kommitténs uppfattning i första hand måste bygga på den förutsättningen, att bidragens effekt för de enskilda skattelin-dringskommunerna före orsavsdragshöjningen i princip bibehålles och i varje fall icke försämras, anser kommittén att detta alternativ icke bör komma i fråga.

Mot alternativ 3, som kommittén velat föra fram för att om möjligt finna en form för en i stort sett oförändrad medelstilldelning beloppsmässigt sett, talar den omständigheten, att bidragens effekt försämras för flertalet kommuner genom minskad bidragstilldelning. Möjlighet föreligger dock att motväga förekommande nedgång av de ordinarie bidragen genom tilldelning av bidrag i extra bidragets form. Om man utgår från den faktiska ordinarie bidragstilldelningen för år 1958, kan vid sådant förhållande den ordinarie bidragsgivningen jämte den nu antydda tilldelningen av extra bidrag beräknas uppgå till omkring 5,0 miljoner kronor för år 1960. Bibehåller landstingen sina utdebiteringar blir beloppet oförändrat för år 1965 men kommer att stiga till omkring 5,1 miljoner kronor, ifall landstingen nödgas höja sina utdebiteringar i anledning av att det tillskjutna skatteunderlaget reduceras. Detta innebär sålunda en tämligen obetydlig kostnadsökning för staten, eftersom den faktiska ordinarie bidragsgivningen för år 1958 uppgick till 4,8 miljoner kronor. Härtill kommer att bidragens nuvarande effekt härigenom ökar för ett mindre antal kommuner men blir oförändrad för flertalet kommuner. En bidragsgivning i extra bidragets form, som här antytts, torde dock icke kunna ge tillfredsställande resultat ur rättvisesynpunkt, om icke ett visst system för fördelning av dessa bidrag införes. Utan att frånga nuvarande principer för skattelin-dringen, är det enligt kommitténs uppfattning emellertid icke möjligt att finna en lämplig metod för en sådan fördelning. Vid detta förhållande anser sig kommittén icke böra rekommendera alternativ 3.

Sedan kommittén verkställt vissa undersökningar, som bl. a. utvisar att det föreliggande skattetrycket i skattelin-dringskommunerna i Norrbottens län är

betydande jämfört med det genomsnittliga skattetrycket i rikets samtliga landskommuner, uttalar kommittén sammanfattningsvis, att det inte torde vara möjligt att finna en lämplig metod att efter ortsavdragsreformen exakt bibehålla bidragens effekt för samtliga skattelindringskommuner. Härtill kommer enligt kommitténs uppfattning, att behov av en ökad bidragstilldelning måste anses föreligga särskilt i skattelindringskommunerna i nyssnämnda län. I detta läge anser sig kommittén, oaktat ett genomförande av det första alternativet beräknas komma att medföra viss kostnadsökning för staten, böra förorda detta alternativ.

En förbättring av grunderna för skattelindringsbidragen har yrkats i vissa motioner i riksdagen under senare år. Likaså har skattelindringsnämnden i ett par utlåtanden ifrågasatt en dylik förbättring. Med anledning härav har kommittén även till behandling upptagit frågan om en ändring av skattelindringsförordningen i syfte att öka bidragens effekt. Därvid har kommittén funnit, att en ändring av förordningen, innebärande en rikligare bidragsgivning, i och för sig skulle vara en önskvärd åtgärd i avvaktan på en lösning av frågan om den kommunala skatteutjämningen. Ur de synpunkter som kommittén i övrigt givit uttryck åt vid sitt val av alternativ och med beaktande av de uttalanden som gjorts i direktiven har kommittén emellertid avstått från att avge förslag om en dylik ändring.

Yttranden

Det av kommittén förordade alternativet tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. *Skattelindringsnämnden* har dock i sitt utlåtande förklarat sig i valet mellan de tre alternativen inte kunnat tillstyrka annat än det första alternativet såsom ett provisorium för en mycket begränsad tid. Nämnden har framhållit skattelindringskommunernas dystra skatteläge samt som sin mening uttalat att de av kommittén enligt sistnämnda alternativ beräknade sänkningarna av 1960 års nettoutdebiteringar i allmänhet inte bleve verklighet, därför att de motvägdes av faktiska höjningar.

Skattelindringsnämnden beklagar, att kommittén inte ansett sig böra framlägga förslag om en förbättring av bidragsgrunderna i avvaktan på en lösning av den kommunala skatteutjämningen. Härom anför nämnden följande.

Det gynnsamma tillfället för en starkare provisorisk förbättring av skattelindringsbidraget har måhända försummats i och med beslutet om ortsavdragsreformen och den statliga skatteersättningen. Då nämnden inser att förslag om nämnvärda förbättringar ha små möjligheter att förverkligas med hänsyn till dagens statsfinansiella läge, vill nämnden här begränsa sig till att endast föreslå den jämkningen i gällande grunder, att eftersläpningen i jämförelsen med medelskatteunderlaget för rikets landskommuner bringas att upphöra. Införandet av denna eftersläpning ansågs vara en administrativt teknisk nödvändighet vid godkännandet av nu gällande grunder, eftersom det syntes ovisst, om statistiska centralbyrån i tid kunde få fram siffran å medelskatteunderlaget vid det aktuella årets taxering. Utbetalningen

av den statliga skatteersättningen grundas numera på en av centralbyrån framräknad aktuell medelskatteunderlagssiffra för rikets alla kommuner och motsvarande siffra för landskommunerna finnes alltså i god tid tillgänglig. Även om eftersläpningen vid konjunkturedgång ansetts kunna erbjuda fördelar, bör den enligt nämndens mening nu avskaffas, då administrativa hinder icke längre föreligger mot att grunda skattelindringsbidragens beräkning på den principiellt riktiga jämförelsen mellan skatteunderlag för *samma* år. Nämnden vill erinra om att Kungl. Maj:t merendels på nämndens förslag vid bidragstilldelningen skönsmässigt minskat den faktiska eftersläpningen med stöd av det särskilda bemyndigande, som förordningen inrymmer i detta hänseende.

Även *Svenska landskommunernas förbund* föreslår, att eftersläpningen slopas och återopar därvid, att mera rättvisande beräkningar av bristen på skatteunderlag i skattelindringskommunerna härigenom skulle erhållas.

Länsstyrelsen i Gotlands län slutligen understryker angelägenheten av att en provisorisk förbättring av skattelindringsbidragen snarast kommer till stånd. Likaså framhåller vissa kommuner i Norrbottens län — vilka hörts i samband med remissförfarandet — behovet av en dylik provisorisk förbättring.

Departementschefen

Skatteutjämningskommitténs uppdrag har — såvitt nu är i fråga — väsentligen inneburit att överväga, vilken inverkan 1957 års ortsavdragsreform bör få vid beräkningen av skattelindringsbidragen. Det har därvid gällt att avgöra om för sistnämnda bidrag liknande regler bör tillämpas som för övriga skatteunderlagsgraderade statsbidrag och kommunbidrag, d. v. s. att till föreliggande skatteunderlag enligt vederbörande års taxering skall läggas det skatteunderlag som staten på grund av ortsavdragsreformen tillskjuter för det därpå följande året.

Kommittén har diskuterat alternativa lösningar av bidragsfrågan. Härvid har huvudproblemet varit, om bidragsandelen skall fastställas på skatteunderlaget, exklusive det genom staten till följd av ortsavdragsreformen tillskjutna skatteunderlaget, vilket skulle medföra något ökade bidrag, eller på skatteunderlaget, inklusive av staten tillskjutet belopp, vilket skulle medföra en relativt stor reducering av nu utgående bidrag (det första resp. andra alternativet). Dessutom har ett tredje alternativ, innefattande en något mindre reducering i bidragstilldelningen uppställts. Kommittén har stannat för det första alternativet.

De av kommittén gjorda beräkningarna utvisar, att den ordinarie bidragsgivningen, som för år 1958 uppgick till 4 800 000 kronor, för år 1960 under angivna betingelser enligt de tre alternativen kan beräknas till resp. 6 100 000, 4 100 000 och 4 500 000 kronor. För år 1965 kan bidragstilldelningen — vid oförändrade utdebiteringar till landstingen — beräknas enligt det andra alternativet till 3 300 000 kronor samt enligt övriga alternativ till samma belopp som för år 1960. Det första alternativet innebär genomgående ökade bidrag, det andra genomgående minskade bidrag till de nuvarande skatte-

lindringskommunerna och det tredje alternativet ökning i bidragstilldelningen för vissa av dessa kommuner men minskning för flertalet.

I likhet med kommittén anser jag, att bidragens effekt för de enskilda skattelindringskommunerna före ortsavdragsreformen i princip bör bibehållas. Såsom kommittén framhållit torde det dock inte vara möjligt att utan frångående av nuvarande principer för skattelindringen finna en lämplig metod härför. Vid detta förhållande och då en försämring av bidragsgrunderna inte bör komma i fråga, finner jag övervägande skäl tala för en bidragstilldelning enligt det första alternativet.

Ett bifall till detta förslag medför behov av en särskild övergångsbestämmelse för beräkningen av skattelindringsbidrag för år 1960. Skattelindringsförordningens bestämmelser innebär, att den enskilda kommunens skatteunderlag, baserat på det löpande årets taxering, sättes på visst sätt i relation till ett medelskatteunderlag för rikets landskommuner, vilket grundas på det föregående årets taxering. Eftersom de nya ortsavdragen inte har tillämpats vid 1958 års taxering men väl är tillämpliga vid påföljande års taxering, skulle vid bidragsgivningen för år 1960 bristen på skatteunderlag komma att beräknas på sådana skatteunderlag som inte är jämförbara. På grund härav torde föreskrift böra meddelas, att vid nämnda bidragsgivning medelskatteunderlaget enligt 1958 års taxering beräknas som om därvid de nya ortsavdragen hade tillämpats. Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda sådan föreskrift torde böra inhämtas.

Vad härefter angår frågan om en förbättring av bidragsgrunderna i avbidan på en lösning av skatteutjämningsproblemen har jag — i anledning av det av skattelindringsnämnden och Svenska landskommunernas förbund väckta förslaget om en sådan jämkning i gällande bestämmelser, att den ettåriga eftersläpningen av gränsunderlagen bringas att upphöra — låtit inom finansdepartementet verkställa en undersökning för att belysa den kostnads-mässiga innebörden av en sådan åtgärd. Undersökningen utvisar, att den ordinarie bidragsgivningen skulle ha stigit för år 1957 med 400 044 kronor, för år 1958 med 262 508 kronor och för år 1959 med 841 351 kronor, om eftersläpningen hade slopats. Det bör dock understrykas, att den faktiska eftersläpningen för åren 1957 och 1959 redan minskats genom att Kungl. Maj:t tagit i anspråk bemyndigandet att, då särskilda skäl därtill föranleder, fastställa ett gränsunderlag, som ansluter sig närmare till det aktuella medelskatteunderlaget. Såsom tidigare nämnts, innebär vidare det av mig förordade alternativet en rikligare bidragstilldelning än f. n. Mot bakgrunden av det anförda och med hänsyn till att utrymmet för ytterligare statsbidragsgivning till kommunerna blir ytterst begränsat till följd av de betydande kostnader som statsverket iklätt sig för den kommunala ortsavdragsreformen anser jag mig — i avvaktan på den prövning av frågan om den kommunala skatteutjämnningen som 1958 års skatteutjämningskommitté utför — inte kunna förorda en ändring av skattelindringsförordningen för att åstadkomma en ytterligare ökning av bidragstilldelningen.

Jag övergår härefter till beräkningen av medelsåtgången för det kommande budgetåret.

Som inledningsvis anförts, har skattelindringsbidrag för år 1959 beviljats med ett sammanlagt belopp av 6 371 444 kronor, varav hälften eller ungefär 3 150 000 kronor hänför sig till budgetåret 1959/60.

Vad angår den beräknade medelsåtgången för år 1960 saknas i många delar fasta hållpunkter för en närmare bestämning härav. En överslagsberäkning på grundval av bidragsgivningen för år 1959 men med en tillämpning av det av mig förordade alternativet pekar mot ett skattelindringsbehov för år 1960 av omkring 8 500 000 kronor, varav hälften eller omkring 4 250 000 kronor kommer att falla på nästa budgetår. Vid beräkningarna har då antagits, att skatteunderlagen hos de enskilda skattelindringskommunerna inte kommer att visa någon större ökning vid 1959 års taxering. Hänsyn har även tagits till den inverkan detta har på avräkningslikviderna från statsverket under år 1960 och därmed även på kommunernas utdebiteringsbehov. Slutligen har räknats med en viss ökning av utdebiteringsbehovet till följd av stigande utgifter för kommunerna.

Sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1959/60 skulle alltså kunna beräknas till $(3\,150\,000 + 4\,250\,000) 7\,400\,000 (+ 1\,900\,000)$ kronor.

Jämlikt 71 § kommunalskattelagen inflytande skattemedel för gemensamt kommunalt ändamål har uppskattats till omkring 300 000 kronor. Dessa medel redovisas på vederbörande inkomsttitel på riksstatens inkomstsida och påverkar inte de här lämnade uppgifterna om medelsbehov och nettoutgifter.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t liksom under innevarande budgetår må besluta om anvisande från förevarande anslag av medel till kostnader för visst biträde vid den räkenskapsgranskning och undersökning av kommunernas ekonomiska förvaltning m. m., som sker vid beredningen inom departementet av ärenden rörande skattelindringsbidrag. Från anslaget bör även bestridas kostnaderna dels för den rådgivande nämnden i skattelindringsfrågor, den s. k. skattelindringsnämnden, dels ock för ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i kommunala finansrådet och suppleanten för denne liksom även kostnader, som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift av innebörd, att vid beviljande av skattelindringsbidrag för år 1960 medelskatteunderlaget enligt 1958 års taxering beräknas som om därvid de nya ortsavdragen hade tillämpats;

b) till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 7 400 000 kronor.

[56] 4. Skatteersättning till kommunerna

	Anslag	Nettoutgift	
1957/58	295 000 000	314 661 897	
1958/59 (statsliggaren s. 467) ..	580 000 000	597 000 000	(beräknad)
1959/60 (förslag)	610 000 000		

Enligt beslut vid 1957 års riksdag har de kommunala ortsavdragen höjts fr. o. m. år 1958. Som kompensation för den inkomstminskning som kommunerna härigenom åsamkas skall statsbidrag utgå till kommunerna. Under en första övergångstid av tre år — åren 1958—1960 — skall statsbidraget utgå till alla kommuner och då i princip utgöra full kompensation för den av ortsavdragshöjningen föranledda inkomstminskningen. Under de därefter följande fem åren — åren 1961—1965 — skall statsbidraget successivt minskas i en del kommuner samt i de beträffande tillgången på skatteunderlag bäst ställda kommunerna helt avvecklas. Frågan om en fortsatt reducering eller avveckling av statsbidraget till de kommuner, för vilka bidraget vid 1965 års utgång inte helt indragits, avses att prövas av de sakkunniga som utsetts för utredning av problemet om en allmän kommunal skatteutjämning, 1958 års skatteutjämningskommitté.

Den provisoriska skatteersättning i anledning av 1950 års ortsavdragsreform som utgått till kommunerna enligt förordning i ämnet den 1 juni 1951 (nr 568) är inarbetad i det nya statsbidraget. Ersättningen skall reduceras enligt samma grunder som gäller för det nya statsbidraget.

De närmare bestämmelserna på förevarande område återfinnes i kungörelsen den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform.

För innevarande budgetår har till skatteersättning till kommunerna, m. m. anvisats ett förslagsanslag av 580 000 000 kronor.

Vid en beräkning av kostnaderna för nästa budgetår skall jämlikt bestämmelserna rörande skatteersättningen hänsyn tas till de utdebiteringssatser, som kommunerna fastställt för kalenderåret 1959. Enligt nu föreliggande uppgifter har den genomsnittliga utdebiteringssatsen för år 1959 höjts i förhållande till år 1958. Detta medför även en ökning av kostnaderna för skatteersättningen i förhållande till vad som tidigare beräknats. De belopp som under kalenderåret 1959 skall utbetalas till kommunerna som skatteersättning utgör jämlikt länsstyrelsernas i november 1958 lämnade uppgifter till riksräkenskapsverket 610 102 506 kronor.

Hälften av denna kostnad eller omkring 305 000 000 kronor faller på innevarande budgetår. Då skatteersättningen för första hälften av budgetåret uppgått till cirka 292 000 000 kronor, blir belastningen för hela budgetåret 1958/59 cirka 597 000 000 kronor och kommer sålunda att överstiga de förut beräknade kostnaderna med omkring 17 000 000 kronor.

Beträffande nästa budgetår belöper därå dels omkring 305 000 000 kronor,

utgörande hälften av nämnda skatteersättning för kalenderåret 1959, och dels skatteersättningen för första hälften av kalenderåret 1960. Kostnaden för sistnämnda kalenderår är beroende av kommunernas utdebiteringssatser för samma år och kan således inte nu närmare beräknas. Om man emellertid utgår från de för år 1959 fastställda utdebiteringssatserna, skulle skatteersättningen för år 1960 komma att uppgå till samma belopp som för år 1959, eftersom någon reduktion av det tillskjutna skatteunderlaget inte skall göras för år 1960. Den på nästa budgetår belöpande andelen av kostnaden för kalenderåret 1960 skulle då kunna beräknas till samma storleksordning som beträffande andra hälften av kalenderåret 1959.

Från anslaget har hittills även bestritts kostnaderna för bidrag enligt förordningen den 20 april 1951 (nr 219) angående övergångsbidrag i anledning av kommunindelningsreformen. Dessa bidrag är helt avvecklade efter år 1958, varför några medel för ändamålet inte är erforderliga för nästa budgetår. Till följd härav bör rubriceringen av anslaget ändras till Skatteersättning till kommunerna.

De sammanlagda kostnaderna under budgetåret 1959/60 för skatteersättning till kommunerna utgör alltså enligt nu angivna beräkningsgrunder omkring (305 000 000 + 305 000 000) 610 000 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skatteersättning till kommunerna* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 610 000 000 kronor.

E. Diverse

[57] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 187 000 kronor.

[58] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond. Med åberopande av vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 356 000 kronor.

[59] 3. Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 468)	152 000
1959/60 (förslag)	178 000

Förevarande anslag torde för nästkommande budgetår böra höjas med 26 000 kronor beroende på Sveriges ökade bidrag till GATT-organisationen, rådet för samarbete på tullområdet samt internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 178 000 kronor.

[60] 4. Vissa kostnader för internationell representation

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	20 000	15 852
1958/59 (statsliggaren s. 468)	20 000	
1959/60 (förslag)	20 000	

Reservationen på anslaget utgjorde den 1 juli 1958 23 088 kronor. Jag förordar oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för internationell representation* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[61] 5. **Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	200 000	107 627
1958/59 (statsliggaren s. 468)	100 000	
1959/60 (förslag)	1 000	

En kortfattad redogörelse för anslagets användning har senast lämnats i 1958 års statsverksproposition (VII ht s. 99).

På anslaget fanns den 1 juli 1958 en obunden reservation om i runt tal 150 000 kronor. Tillsammans med de för innevarande budgetår anvisade medlen disponeras alltså för verksamheten under budgetåret cirka 250 000 kronor. Med hänsyn till nu föreliggande planer synes man böra räkna med en avsevärd reservation även den 1 juli 1959. Denna torde vara tillräcklig för verksamheten under budgetåret 1959/60. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres endast med ett formellt belopp av 1 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[62] 6. **Statens tobaksnämnd**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	25 000	29 574
1958/59 (statsliggaren s. 468)	32 000	
1959/60 (förslag)	32 000	

Upphävandet av nyetableringskontrollen och den särskilda regleringen av tobaksförsäljningen, som sker genom ikraftträdandet av den nya lagstiftningen rörande tobakshandeln den 1 januari 1960, medför, att tobaksnämndens huvudsakliga arbetsuppgifter försvinner. Nämnden skall emellertid tills vidare bibehållas som kontaktorgan mellan monopolbolaget och dess kunder. I avvaktan på erfarenhet av nämndens framtida arbetsuppgifter och ställning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens tobaksnämnd* för budgetåret 1959/60 an-
visa ett förslagsanslag av 32 000 kronor.

[63] 7. Bidrag till Föreningen fruktdrycker

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	25 000	10 225
1958/59 (statsliggaren s. 469)	25 000	
1959/60 (förslag)	25 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att förevarande anslag — som disponeras för utbetalning av bidrag till Föreningen fruktdrycker på sätt angivits i proposition nr 22 till 1955 års riksdag — för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Med godtagande av kontrollstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Föreningen fruktdrycker* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[64] 8. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	800 000	1 060 561
1958/59 (statsliggaren s. 469)	1 300 000	
1959/60 (förslag)	1 600 000	

Till kommittéer och utredningar genom sakkunniga anvisades för budgetåret 1957/58 tillhopa 1 100 000 kronor, varav 300 000 kronor å tilläggsstat. Reservationen den 30 juni 1958 utgjorde 69 398 kronor. Då för budgetåret 1959/60 1 300 000 kronor anvisats å riksstaten disponeras sammanlagt för detta budgetår sålunda i runt tal 1 369 000 kronor.

Med hänsyn till den obetydliga reservationen och till ökade utgifter genom nytillkomna kommittéer torde anslaget böra räknas upp med 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

[65] 9. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	40 000	42 547
1958/59 (statsliggaren s. 469)	65 000	
1959/60 (förslag)	85 000	

På anslaget fanns den 30 juni 1958 endast en mindre reservation. Det anvisade beloppet torde i stort sett komma att förbrukas under budgetåret. För nästkommande budgetår räknar jag med ett ökat medelsbehov av 20 000 kronor, varav 4 000 kronor för en skrift om statistiska centralbyråns uppkomst och utveckling i anledning av verkets hundraårsjubileum, ca 8 500 kronor för en konferens i Sverige år 1960 mellan de centrala statliga nordiska rationaliseringsorganen samt återstoden som en marginal för oförutsedda utgifter.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett
reservationsanslag av 85 000 kronor.

Sammanfattning

Sjunde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1958/59 utgörande	757 710 000
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1959/60 uppgå till	788 935 100
innebärande en ökning med	31 225 100

Under huvudtiteln föreslås icke-automatiska utgiftsökningar med ca 800 000 kronor samt genom bortfall av anslaget till ersättningar till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel en icke-automatisk minskning med 3,1 miljoner kronor. De automatiska utgiftsökningarna kan beräknas till 36,7 miljoner kronor. Härav faller 30 miljoner kronor på anslaget till skatteersättning till kommunerna. De automatiska utgiftsminskningarna utgör 3,2 miljoner kronor. Den automatiska utgiftsstegringen uppgår sålunda netto till avrundat 33,5 miljoner kronor och nettoökningen under huvudtiteln till 31,2 miljoner kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Kerstin Bothén

Register

till

Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1959/60**A. Finansdepartementet**

Sid.		Kronor
	Finansdepartementet:	
1	Avlöningar	3 498 000
3	Omkostnader	1 104 000
	Säger för finansdepartementet	4 602 000

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
5	Avlöningar	1 184 300
6	Omkostnader	100 000
	Statskontoret:	
6	Avlöningar	1 967 500
8	Omkostnader	376 000
	Kammarrätten:	
9	Avlöningar	2 834 000
14	Omkostnader	117 000
	Statistiska centralbyrån:	
15	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	3 324 200
21	Kostnader för 1960 års folkräkning	430 000
22	Omkostnader	1 176 000
25	Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod ...	150 000
26	Utredningsinstitutet	100
27	Maskincentralen	100
	Folkbokföringen:	
29	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer	49 000
29	Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen	131 700
30	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.	1 560 000
	Riksräkenskapsverket:	
31	Avlöningar	2 918 000
33	Omkostnader	490 000
	Konjunkturinstitutet:	
33	Avlöningar	515 000
36	Omkostnader	103 000
37	Särskilda undersökningar	240 000
40	Kostnader för Konjunkturjournalen	38 000
	Statens sakrevision:	
41	Avlöningar	720 000
41	Omkostnader	55 000

Sid.		Kronor
	Statens organisationsnämnd:	
42	Avlöningar	1 502 000
43	Omkostnader	266 000
43	Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen	700 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	20 946 900

C. Skatte- och kontrollväsen

	Tullverket:	
46	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen ...	3 593 800
49	Avlöningar till befattningshavare å tullstaten	64 494 000
55	Omkostnader	7 573 000
59	Anskaffning av viss materiel	600 000
	Kontrollstyrelsen:	
61	Avlöningar	2 242 800
64	Omkostnader	239 800
65	Kontrollstyrelsens lokalförvaltning	2 286 000
	Mynt- och justeringsverket:	
68	Avlöningar	1 685 000
70	Omkostnader	186 400
71	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.	45 000
	Statens justerare:	
72	Avlöningar	768 000
74	Omkostnader	114 000
	Riksskattenämnden:	
74	Avlöningar	442 100
76	Omkostnader	62 300
77	Avsättning till bankinspektionens fond	355 000
77	Avsättning till fondinspektionens fond	45 000
77	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	100 000
77	Avsättning till sparbanksinspektionens fond	350 000
78	Revision av sparbankernas förvaltning	400 000
78	Stämpelomkostnader	965 000
78	Kostnader för årlig taxering m. m.	17 000 000
80	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden	7 400 000
81	Anmärkningsarvoden	25 000
	Säger för skatte- och kontrollväsen	110 972 200

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

83	Ersättning till städerna för mistad tolag	31 500 000
83	Städers friheter	30 000
83	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel ..	—
85	Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.	7 400 000
93	Skatteersättning till kommunerna	610 000 000
	Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m.m.	648 930 000

Sid.

Kronor

E. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
95	Byggnadsstyrelsens delfond	1 187 000
95	Generaltullstyrelsens delfond	356 000
95	Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.	178 000
95	Vissa kostnader för internationell representation	20 000
96	Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m. . .	1 000
96	Statens tobaksnämnd	32 000
97	Bidrag till Föreningen fruktdrycker	25 000
97	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	1 600 000
98	Extra utgifter	85 000
Säger för diverse		3 484 000
Summa		788 935 100

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1959

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
åttonde huvudtiteln*

ÅTTONDE HUVUDTITELN
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 3 januari 1959.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, redogör för de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1959/60 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid:

A. Ecklesiastikdepartementet

[1] 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 428 000	1 563 271
1958/59 (statsliggaren s. 471)	1 804 000	
1959/60 (förslag)	1 825 000	

Med hänsyn till att arbetsbelastningen på departementets statssekreteraravdelning under de senaste åren undergått en betydande ökning föreslår jag, att från och med nästa budgetår inrättas ytterligare en tjänst

som budgetsekreterare i ABr 25. I personalförteckningen för departementet bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag sålunda föreslagit.

För nästa budgetår räknar jag med en viss avlastning av anslagsposten till ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft med hänsyn till att jag i det följande framlägger förslag om inrättande av en utrustningsnämnd för universitet och högskolor. Jag föreslår därför, att sistnämnda delpost nedräknas med 36 000 kronor. I övrigt räknar jag endast med sådana ändringar av anslaget, som är av automatisk natur.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 825 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 21 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	860 100
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 600
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, förslagsvis	154 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	525 800
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	226 600
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	9 700
Summa kronor	1 825 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 825 000 kronor.

[2] 2. **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	115 500	128 751
1958/59 (statsliggaren s. 472)	115 500	
1959/60 (förslag)	100 500	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av det under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till Finansdepartementet: Omkostnader, föreslår jag, att från och med budgetåret 1959/60 den i ecklesiastikdepartementets omkostnadsstat upptagna delposten till bränsle och lyse av 15 000 kronor helt utgår samt vidare att från delposten till övriga expenser avräknas 6 000 kronor. Nyssnämnda delpost är nu upptagen till 66 000 kronor, varav 8 500 kronor utgör engångsanvisning till bestridande av kostnaderna för vissa inventarier. För anskaffande av möbler och annan utrustning erfordras även för nästa budgetår en engångsanvisning av 8 500 kronor. Med hänsyn bland annat till belastningssiffrorna för förra budgetåret och till inträffade prisstegringar anser jag mig böra för nästa budgetår föreslå, att anslagsmedlen till löpande expensutgifter höjes med 6 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande förevarande anslag.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 100 500 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 15 000 kronor jämfört med innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 500 kronor.

[3] **3. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor.** Under denna rubrik torde jag få upptaga spörsmålet om särskilt anslag för en utrustningsnämnd för universitet och högskolor. Jag får härutinnan anföra följande.

Frågan om inredning och utrustning av vetenskapliga undervisnings- och forskningsinstitutioner får självfallet allt större betydelse och dimension efter hand som universitet och högskolor expanderar. Metoden att för utrustningsfrågornas lösning vid en högskola eller grupp av högskolor tillätta en särskild utrustningskommitté prövades första gången 1946, då en sådan kommitté utsågs för tandläkarhögskolorna. Under 1950-talet har utrustningsfrågor i större omfattning aktualiserats vid samtliga universitet och högskolor och nya utrustningskommittéer tillsatts efter hand. Det har därvid befunnits lämpligt att koncentrera utrustningsfrågorna till ett mindre antal arbetsgrupper. För närvarande finnes sålunda inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde fyra med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden tillsatta kommittéer, nämligen: 1) den nyssnämnda utrustningskommittén för tandläkarhögskolorna; 2) 1954 års utrustningskommitté (utrustningsfrågor för Lunds universitet, karolinska institutet, medicinska högskolan i Umeå, Stockholms högskola och farmaceutiska institutet m. m.); 3) utrustningskommittén för Uppsala universitet; 4) utrustningskommittén för Göteborgs universitet. Frågan om en ytterligare koncentration av kommittéernas antal bör enligt min mening övervägas. Jag vill framhålla, att summan av de anslag till inredning och utrustning vid uni-

versitet och högskolor, som är anvisade under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår, utgör närmare 8 500 000 kronor och att den summan kan beräknas öka icke obetydligt under den närmaste tioårsperioden.

En utrustningskommittés uppgift är tvåfaldig. Den ena huvuduppgiften avser granskning av utrustningsförslag och prövning av vederbörande institutions utrustningsbehov. Då det gäller utrustning och inredning av nybyggnad eller mera omfattande ombyggnad, är det angeläget att utrustningskommittén och dess expertis inkopplas helst redan vid byggnadsföretagets projektering. Fortlöpande samråd med forskningsråden är också nödvändigt i fråga om gränsdragningen mellan olika utrustningsbehov. Den andra huvuduppgiften gäller den inköpsverksamhet, som utrustningskommittén har att bedriva med anlitan av för ändamålet anvisade anslagsmedel. Till en del inköpes utrustning över centrala statliga avropsavtal eller genom sedvanligt upphandlingsförfarande. För speciell forskningsapparat o. dyl. sker en mycket betydelsefull samverkan mellan de olika kommittéerna för kvantitetsköp i största möjliga omfattning efter särskilda förhandlingar.

Samordningen mellan de olika utrustningskommittéernas verksamhet sker, förutom helt naturligt genom gemensamma överläggningar o. dyl., genom det för kommittéerna upprättade gemensamma kansliet. Kostnaderna för detta bestrides nu delvis från den i departementets avlöningsstat upptagna anslagsposten till expertis och tillfällig arbetskraft, delvis från åttonde huvudtiteln's kommittéanslag. Kansliet ledes av en arvodesanställd befattningshavare i byråchefs ställning, vilken tillika är ledamot av samtliga utrustningskommittéerna. Vid kansliet finnes därjämte viss annan mot arvode heltidsanställd personal för olika uppgifter.

För att konsolidera och ytterligare effektivisera arbetet med utrustningsfrågorna och vad därmed äger samband är det enligt min mening nödvändigt att åtminstone successivt bereda den vid kansliet heltidsanställda personalen extra ordinarie anställning. Med hänsyn till nödvändigheten av att allt framgent fortsätta med ifrågavarande verksamhet och göra den ännu rationellare samt med tanke på att det kan komma att visa sig ändamålsenligt att utvidga verksamhetsområdet till att omfatta centralinköp även av annan utrustning och apparatur än den, som bekostas ur universitetens och högskolornas anslag för ändamålet, synes ingen invändning kunna resas mot en fastare organisationsform för utrustningskommittéernas kansli; tvärtom utgör en sådan form förutsättningen för ett ännu effektivare arbete. Vid valet av organisationsform bör beaktas att kansliet icke lämpligen bör knytas till universitetsförvaltningen utan bör vara direkt underställt Kungl. Maj:t. Som jag redan framhållit bör en ytterligare koncentration av utrustningskommittéernas antal övervägas. Till denna fråga torde jag få återkomma i annat sammanhang. Det synes mig emellertid redan nu lämpligt att en fristående utrustningsnämnd för universitet och högskolor inrättas. I avvaktan på ett ställningstagande till nyssnämnda

koncentrationsfråga bör denna nämnd utgöras av de nuvarande utrustningskommittéerna, var för sitt område. Till nämnden bör knytas ett kansli med fastare organisation än nu är fallet. För kansliet bör särskild instruktion fastställas av Kungl. Maj:t. Kommittéerna bör tills vidare vara verksamma enligt sina hittillsvarande arbetsföreskrifter.

I anslutning härtil föreslår jag, att följande extra ordinarie tjänster inrättas vid nämnden från och med nästa budgetår, nämligen en tjänst som byråchef i Be 1, en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13 och en tjänst som kontorist i Ae 9. Avlöningskostnaderna för denna personal, inklusive vikariatsersättning o. dyl., kan beräknas till 70 000 kronor. Kostnaderna för övrig vid nämnden anställd personal liksom kostnaderna för kommittéarvoden åt ledamöter m. m. torde tills vidare böra bestridas från åttonde huvudtiteln's kommittéanslag. Till omkostnader för nämnden torde böra för nästa budgetår anvisas ett belopp av 20 000 kronor, varav för sjukvård 200 kronor, för reseersättningar 6 000 kronor, främst avseende byråchefens resor för olika utredningsuppgifter, samt för expenser 13 800 kronor.

Den föreslagna byråchefsbefattningen torde böra upptagas i personalförteckning. Anslagsmedlen till avlöningar och omkostnader torde böra sammanföras i en särskild stat för nämnden.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, fastställa personalförteckning för utrustningsnämnden för universitet och högskolor i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande stat för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	60 200	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 400	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	400	70 000

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	6 000	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	13 800	20 000
Summa kronor		90 000

c) till Utrustningsnämnden för universitet och högskolor för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

B. Arkiv, bibliotek och museer

[4] 1. Riksarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	977 000	1 015 755
1958/59 (statsliggaren s. 472)	1 114 000	
1959/60 (förslag)	1 178 000	

Riksarkivet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt dels beräkningar av de automatiska utgiftsökningarna under anslaget, dels ock följande förslag.

1. Inrättande av en byrådirektörstjänst i Ao 26.
2. Inrättande av två arkivarietjänster i Ao 21.
3. Inrättande av en amanuensstjänst i reglerad befordringsgång.
4. Inrättande av en assistenttjänst i Ao 10.
5. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ao 7.
6. Inrättande av en personlig arkivarietjänst i Ae 21 för professorn Evald Blumfeldt.
7. Inrättande av en tjänst som biträde åt fotostatören i Ag 7.
8. Uppflyttning av sju förste arkivarier från A 24 till A 26.
9. Uppflyttning av kassörstjänsten från Ao 12 till Ao 13.
10. Förändring av en kanslibiträdestjänst i Ao 7 till en kontoristtjänst i Ao 9.
11. Fortsatt anställning av extra arbetskraft för tolkning av stenografiska rådsprotokoll från 1600-talet.

De under punkterna 1—5 föreslagna nya tjänsterna avser en förstärkning av riksarkivets andra byrå med särskild hänsyn till gallringsverksamheten. Av riksarkivets framställning i denna del inhämtas, bland annat, följande.

Gallringsfrågornas växande betydelse uppmärksammas numera ständigt i alla länder med ordnat arkivväsen. Erfarenheten har gjort det alltmer tydligt, att den svällande pappersfloden nödvändiggör ett effektivt gallringsarbete, därest icke kraven på arkivlokaler skall tillåtas bli orimliga. Denna kolossala ansvällning av arkivmaterial har sin grund i förvaltningens utvidgning. Antalet centrala ämbetsverk har sedan början av 1930-talet mer än fördubblats och uppgår nu till omkring 150. Medan den årliga tillväxten av handlingar i de centrala verkens arkiv åren 1901—02 uppskattades till cirka 500 hyllmeter, kom man vid en av riksdagens revisorer år 1938 verk-

ställd undersökning till en årsökning av närmare 5 000 hyllmeter, en siffra som numera torde ha fördubblats.

En modernt inriktad gallring tar större risker än den tidigare och det förnekas ej, att den medför viss skadegörelse inom materialet. Avvägningen av det rimliga i bevarandet, av proportionen mellan material och uppgifter, har framkallat den nya inställningen, liksom en önskan att ej överlåta initiativet på detta för den historiska forskningen utomordentligt viktiga område åt krafter, som icke har intresse för forskningens krav. Men det måste i detta sammanhang kraftigt inskräpas, att man vid en gallring i modernt material tar än större risker än de redan angivna. Vi befinner oss på ett stadium av den vetenskapliga forskningens väg framåt, där nya uppgifter, nya metoder och nya problemställningar ständigt dyker upp. En med vetenskaplig fantasi utrustad person torde med lätthet kunna tänka fram användningar för alla slag av arkivmaterial med hänsyn till denna utveckling inom forskningens teknik och målsättning. Det är framför allt statistisk, sociologisk och ekonomisk nyorientering, som skapat detta läge och som fortsätter att ändra förutsättningarna för hithörande frågor. Arkivmannen, som accepterar de moderna gallringsprinciperna, måste därvid räkna med, att den framtida forskningen, arbetande med problemställningar, som ännu inte existerar, kan komma att betrakta vissa sidor av vår tids gallring som vandalism, ungefär så som vår generation betraktar 1800-talets planlösa gallringar. Utan att blunda för denna risk, måste dock de nödvändiga åtgärder vidtagas, som utan alltför stor skadegörelse kan lätta situationen vad beträffar arkivutrymme och arkivbyggnader.

Gallringsproblemen har länge varit föremål för uppmärksamhet även från andra håll än arkivmännens. 1938 års statsrevisorer upptog dem till behandling, och med anledning därav tillkallades 1940 års arkivsakkunniga, som fram till 1951 utarbetade en rad betänkanden och förslag rörande gallring inom olika grenar av förvaltningen. Därefter berördes frågan av 1951 års statsrevisorer, vilka kraftigt underströk behovet av fortsatt arbete på området och gav uttryck åt den uppfattningen, att gallringsarbetet aldrig på ett tillfredsställande sätt kan bedrivas efter en gång för alla fastslagna regler. Det måste med andra ord ständigt förnyas och aktualiseras samt anpassas efter arkivmaterialets med tiden skiftande art.

1940 års arkivsakkunniga hade med uppmärksammande av dessa omständigheter i skrivelse den 30 augusti 1951 framlagt ett förslag till inrättande av en särskild gallringsavdelning inom riksarkivet, vars uppgift kunde anses vara att fortsätta och fullfölja arkivsakkunnigas gallringsarbete. I sitt utlåtande den 3 november 1951 över förslaget till gallringsavdelning uttalade statskontoret, att det var »medvetet om att den allt starkare ansvällningen av det statliga arkivmaterialet, som blivit en följd av statsförvaltningens fortgående expansion, måste mötas med en intensifierad, kontinuerlig gallringsverksamhet», men tänkte sig med hänsyn till de sakkunnigas arbete under de senaste tio åren, att den omedelbara förstärkningen av riksarkivets personal, som behövdes, kunde bli mindre än de sakkunniga länkt sig. I petita för budgetåret 1955/56 upptog riksarkivet de arkivsakkunnigas förslag till en gallringsavdelning. Detta förslag upptogs icke av Kungl. Maj:t vid 1955 års riksdag. En motion om inrättandet av en gallringsavdelning föranledde ett uttalande av statsutskottet, som ytterligare inskräpte frågans betydelse.

Det är numera allmänt erkänt, att en genomtänkt och kontinuerligt

genomförd arkivservice erbjuder stora direkta fördelar för förvaltningen i dess helhet, såväl i ekonomiskt som organisatoriskt avseende. Sakens ekonomiska sida kan enklast belysas genom några fakta, hämtade från 1940 års arkivsakkunnigas verksamhet. Deras utredningar och på dem byggda gallringar gav bland annat följande resultat med avseende på utrymmesbesparing och direkt inkomst:

Myndighet	Gallringens omfattning (kilogram)	Försäljningsmedel (kronor)
Domänstyrelsen	26 000	18 700
Generaltullstyrelsen	170 500	31 500
Pensionsstyrelsen	101 000	51 000
Riksarkivet	106 500	17 400
Statistiska centralbyrån	40 000	30 800
Arbetsmarknadsstyrelsen		18 500

Ytterligare några på annat sätt belysande siffror må anföras för att visa vilken gallringseffekt, som kunde nås under den tid, då 1940 års arkivsakkunniga bearbetade gallringsfrågorna. Av de under första världskriget arbetande kommissionernas arkiv, omfattande 3 700 hyllmeter, utgallrades 3 300 hyllmeter eller 90 procent. Även för de äldre ämbetsverken uppnåddes i vissa fall betydande utrymmeslättnader. Av domänstyrelsens till cirka 5 000 hyllmeter uppgående arkiv kunde mer än 1 000 omedelbart utgallras, i statistiska centralbyråns arkiv 700 hyllmeter av cirka 3 000, i generaltullstyrelsens omkring 900 hyllmeter av cirka 7 300 vartill efter utloppet av respektive gallringsfrist skulle komma 4 000 hyllmeter redogörelsehandlingar. En betydande gallringseffekt, uppskattad till 50 å 60 procent, uppnåddes även genom arkivsakkunnigas arbete inom arbetsmarknadsstyrelsens och länsarbetsnämndernas arkiv.

En närmare parallell till det arbetssätt beträffande gallring, som riksarkivet i det följande förordar, erbjuder förfarandet i fråga om de under andra världskriget tillsatta statliga kristidsmyndigheternas arkiv. Här etablerades redan från början samarbete med arkivväsendet, varifrån personal avdelades för rådgivning, förteckningsarbete och utarbetande av gallringsplaner. Resultatet torde ha överträffat förväntningarna. Av de nämnda myndigheternas till omkring 15 000 hyllmeter uppskattade handlingar beräknades bortåt 80 eller 90 procent (olika i olika fall) komma att gallras.

Utbytet av gallringen har i dessa fall sålunda visat sig vara betydande, såväl ifråga om utrymmesvinst som ifråga om inkomster av pappersförsäljning. Fluktuerande papperspriser och olika kvalitet på det försålda materialet betingar ofta betydande olikheter i det direkta ekonomiska utbytet, men ofrånkomligt är, att detta utbyte varit synnerligen betydande under en period då gallringsproblemen kontinuerligt har kunnat uppmärksammas. Än mera betydande torde i längden den besparing bli, som uppnås genom minskade utrymmesbehov, d. v. s. genom minskade byggnads-, hyres- och inredningsbehov. 80 kilogram papper svarar genomsnittligt mot en hyllmeter, då det är fråga om folieformat och papper från modern tid. Under hand lämnade uppgifter från byggnadsstyrelsen, utgående från 1950 års priser, anger kostnaden per hyllmeter till 63 kronor i en normalt utrustad arkivbyggnad (det är här endast frågan om byggnads- och inredningskostnader). Med dagens prisläge torde man få räkna med en siffra närmare 100 kronor. Det är anledning att understryka 1951 års statsrevisorerers uppfatt-

ning, att åtgärder för gallringsarbetets främjande är att betrakta som rationaliserings- och besparingsåtgärder.

Förhoppningar har hysts, att förvaltningen på egen hand och genom egna initiativ skulle kunna lösa sina gallringsfrågor. Dessa förhoppningar har icke infriats. 1953 års allmänna gallringskungörelse öppnar visserligen möjlighet för andra än de rutinmässiga gallringarna, nämligen genom respektive myndighets framställning till Kungl. Maj:t. Det åligger myndigheten att före utgången av år 1955 och därefter minst en gång vart femte år taga ställning till frågan, huruvida sådan framställning bör göras. Erfarenheten visar, att i ett flertal fall ej ens de i författningen eller i särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade gallringsbrev direkt anvisade gallringsmöjligheterna utnyttjas, främst på grund av en viss osäkerhet om bestämmelsernas tillämpning, samt att de möjligheter, som därutöver anvisas, ej heller upptages till prövning. Det enda sättet att ge avsedd effekt åt dessa bestämmelser är att ge riksarkivet resurser att kontinuerligt bevaka förvaltningens gallringsmöjligheter, att ge råd med avseende på deras praktiska genomförande, att undersöka om nya gallringsmöjligheter yppar sig, betingade av förändringar i organisation och arbetssätt, och om de tidigare givna gallringsföresättningarna förblir hållbara, samt att ständigt observera om nya åtgärder vid arkivläggningen kan befordra gallringen — med ett ord att genom en allttjämt fortgående observerande och rådgivande kontakt stödja och effektivisera förvaltningens rutinmässiga gallring och bistå med initiativ i fråga om mera genomgripande gallringar. Inte minst i en tid som den närvarande med dess snabbt fortlöpande tekniska och organisatoriska utveckling är det av vikt att gallringsproblemen kontinuerligt bevakas på sakkunnigt sätt. Ett rationellt utnyttjande av arbetskraften underlättas genom den erfarenhet, som redan finns samlad inom riksarkivet och ytterligare kommer att ökas. Ett dagligt praktiskt prövande av gallringsmöjligheterna ger mångdubbelt större effekt än en med längre mellanrum återkommande granskning av dem. De erfarenheter från samarbetet mellan andra världskrigets kristidsmyndigheter och arkivväsendet, som förut redovisats, ådagalägger klart fördelarna med en sådan uppläggning av arbetet.

1940 års arkivsakkunnigas förslag, varpå riksarkivets framställning för budgetåret 1955/56 byggde, gick som nämnt ut på att en särskild gallringsavdelning i riksarkivet borde vidareföra de arbetsuppgifter, som de sakkunniga påbörjat. Under de sedan dess förflutna åren har riksarkivet ständigt haft uppmärksamheten inriktad på dessa frågor och särskilt undersökt, vilken organisations- och arbetsform som bäst skulle tillfredsställa kraven på en modernt upplagd, effektiv och dock vetenskapligt genomprövad gallring. Allt starkare har därvid framträtt det nära sammanhanget mellan en rad olika, men besläktade problem inom dagens arkivväsen. Själva kärnproblemet är det här förut antydde: att en gallring, som skall bli lätt att genomföra, måste förberedas redan från själva arkivläggningen. De erfarenheter, som vunnits genom senaste tidens utredningar på området — av sakkunniga för länsstyrelsearkivens gallring, för gallring inom de kommunala arkiven och för utredande av arkivförhållandena inom Kungl. Maj:ts kanslis arkiv — understryker med ökad skärpa, att inspektion, utarbetande av förteckningsplan, föreskrifter för arkivläggning, förteckningsgranskning, rådgivning till förvaltningen i arkivfrågor och själva gallringen intimt hör samman. De utgör ett arbetsområde inom modern arkivvård, som kan betecknas som arkivservice.

Den nu föreslagna förstärkningen av andra byrån bör anses som rationaliserings- och besparingsåtgärd.

I stället för att ett stort antal om också ambitiösa och intresserade så dock på området oerfarna personer inom förvaltningen — minst en inom varje enhet — handhar gallringsfrågorna och övriga arkivfrågor, ofta med resultat att intet åtgöres ens efter gällande författningar, skulle en rörlig stab på fem personer effektivt kunna sköta hela den centrala förvaltningens gallring och hålla den ständigt förnyad och tidsenlig. I stället för att gallringsåtgärderna blir ställda på framtiden, då vederbörande känner sin sakkunskap och erfarenhet på detta mycket speciella område som otillräcklig, skulle de ständigt komma att uppmärksammas och deras genomförande garanteras. Med den föreslagna organisationen skulle förvaltningens samtliga arkivfrågor dag för dag prövas och lösas på det bästa sätt som erfarenheten anvisat: utarbetandet av förteckningsplaner; råd och anvisningar vid uppgörande av förteckningar och granskningen av sådana; rådgivning för arkivläggningen; utarbetande av gallringsplaner och dagligt biträde vid dessas effektivering med en ständigt förnyad vetenskapligt-kritisk prövning av hur långt gallringen skall utsträckas som fast grundval för hela arbetet. Den här framlagda planen innebär sålunda en långt gående rationalisering och medför betydande besparing av byggnads- och inredningskostnader, utrymmen och arbetskraft. Räknar man ytterligare med de visserligen ojämna försäljningspriserna för det utgallrade papperet, synes det uppenbart, att åtgärden skulle bli ekonomiskt lönande.

Såsom i riksarkivets framställning antytts har gallringsproblemen behandlats av riksdagens år 1951 samlade revisorer. I utlåtande 1952: 145 i anledning av revisorernas berättelse anförde statsutskottet under punkten 17:o) följande.

Såsom revisorerna erinrat har på grund av statsförvaltningens fortskridande expansion frågan om utgallringen av handlingar i statsmyndigheternas arkiv blivit särskilt brännande. Sedan 1940 års arkivkommitté numera upphört, har det närmaste ansvaret för handhavandet av denna verksamhet kommit att i sin helhet överföras på riksarkivet. Emellertid saknar riksarkivet en för ändamålet lämpad organisation.

I likhet med revisorerna finner utskottet ådagalagt, att kostnaderna för ett förnuftigt gallringsarbete mer än väl uppvägas av de besparingar som uppstå i fråga om utrymme och därmed byggnads- och hyreskostnader. Härtill kommer att statsverket genom försäljningen av utgallrat papper tillföres vissa inkomster. Vägande skäl kunna därför åberopas för den uppfattningen, att riksarkivet bör beredas organisatoriska möjligheter att fortlöpande utöva den initiativtagande och rådgivande verksamhet som erfordras på förevarande område, därest gallringsarbetet skall leda till ett fullgott resultat. Med hänsyn till riksarkivets betydelsefulla ställning inom svenskt kulturliv synes även angeläget, såsom revisorerna framhållit, att lösningen av riksarkivets lokalfråga icke skjutes ytterligare på framtiden.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att förenämnda kommitté framlagt vissa förslag i de nu berörda frågorna. I betraktande av vad såväl revisorerna som riksarkivet anför i ärendet torde dessa förslag snarast böra läggas till grund för konkreta beslut från statsmakternas sida.

I skrivelse den 29 maj 1952, nr 293, har riksdagen givit Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anför.

Statskontoret har anför:

Statskontoret, som finner det bland annat ur statsfinansiell synpunkt erforderligt, att en kontinuerlig och effektiv gallring upprätthålles, kan dock icke tillstyrka en personalförstärkning för ändamålet i den utsträckning, som i framställningen föreslagits. Erinras må, att ämbetsverket i utlåtande den 3 november 1951 angående 1940 års arkivsakkunnigas förslag om förstärkning av riksarkivets arbetskrafter m.m. ansåg sig icke kunna tillstyrka en personalförstärkning av den omfattning de sakkunniga tänkt sig utan i stället anslöt sig till ett av stadsarkivarien i Stockholm framlagt förslag till lösning av frågan, innebärande att för ändamålet en tjänst i dåvarande 29 lönegraden skulle tillföras riksarkivets andra byrå.

Enligt statskontorets mening bör det i första hand ankomma på riksarkivet — eventuellt efter omfördelning av personalen — att inom ramen för nuvarande personalorganisation söka fullgöra nödvändiga arkivgallringsgöromål. I anslutning härtil har statskontoret från riksarkivet infordrat en promemoria rörande möjligheten att bestrida arkivgallringsarbetet med inom riksarkivet för närvarande tillgänglig arbetskraft. I promemorian upplyses, att andra byrån kunnat lösa sina arbetsuppgifter endast därigenom, att dels en arkivarie på första byrån permanent överförts till andra byrån, dels tillfälliga brådskande arbetsuppgifter inom den senare övertagits av tjänstemän på första byrån. Sammanfattningsvis anföres dock, att arbetskraft för lösning av de framförda rationaliserings- och besparingsförslagen ej kan åstadkommas genom att befintlig personal på riksarkivets första eller andra byrå överföres till ifrågavarande uppgifter.

Mot bakgrunden av det anförda vill statskontoret icke motsätta sig, att riksarkivets andra byrå erhåller viss personalförstärkning för att gallringsverksamheten skall kunna bedrivas på effektivaste möjliga sätt. Härvid förutsättes, att förutnämnde arkivarie icke återföres till första byrån. Personallökningen bör då tills vidare kunna begränsas till en tjänst, vilken i vart fall icke bör placeras högre än i 24 lönegraden, och en assistenttjänst i 10 lönegraden. Härigenom skulle andra byrån för ifrågavarande ändamål kunna disponera en arbetsgrupp, bestående av en chef, den från första byrån överflyttade arkivarien och en assistent.

Lönegradsuppflyttningarna av de under punkterna 8, 9 och 10 omnämnda tjänsterna torde vara att hänföra till s. k. B-frågor och har av denna anledning ej blivit föremål för statskontorets bedömande. De under punkterna 6 och 7 framförda, senast av 1958 års vårriksdag avvisade yrkandena om inrättande av en personlig arkivarietjänst och en biträdestjänst å reproduktionsavdelningen kan ämbetsverket icke tillstyrka. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, avses arbetet med tolkning av stenografiska rådsprotokoll från 1600-talet bli slutfört under budgetåret 1959/60. Vid sådant förhållande synes icke något vara att erinra mot att fortsatt anslag enligt föreliggande förslag får utgå jämväl för budgetåret 1959/60.

Departementschefen. I insikt om de problem, som de ständigt växande arkivmassorna vällar, har riksarkivet ånyo tagit upp frågan om en förstärkning av ämbetsverkets personal med särskild hänsyn till gallringsverksamheten. Riksarkivet har därvid övergivit den i ämbetsverkets anslagsfram-

ställningar för budgetåren 1955/57 framförda tanken, att frågan borde lösas genom tillskapande av en särskild gallringsavdelning, och i stället föreslagit en ökning av personalen vid andra byrån, det vill säga den byrå, som har att fullgöra de uppgifter, vilka enligt olika författningsbestämmelser tillkommer riksarkivet i dess egenskap av centralmyndighet för det offentliga arkivväsendet. Härigenom skulle enligt riksarkivets mening en samordning kunna ske av gallringsverksamheten med andra uppgifter, som åligger riksarkivet i fråga om det offentliga arkivväsendet, och förutsättningar skapas för riksarkivet att bli ett effektivt serviceorgan på arkivbildningens område. Jag ansluter mig till denna riksarkivets uppfattning och vill särskilt framhålla, att det från ekonomisk synpunkt är ofrånkomligt att en kontinuerlig och effektiv gallring upprätthålles, om icke kraven på arkivlokaler i framtiden skall bli orimliga. Gallringsfrågan är emellertid icke enbart en organisationsfråga utan i ännu högre grad en fråga om vilka principer, som bör tillämpas vid gallring och arkivbildning. Jag vill på denna punkt i anslutning till vad riksarkivet anfört understryka angelägenheten av att vid denna verksamhet moderna principer följes och all onödig försiktighet undvikas.

I fråga om den förstärkning av andra byråns personal, som må erfordras för gallringsverksamheten, ansluter jag mig i huvudsak till vad statskontoret anfört. Jag förutsätter sålunda, att den från första byrån överförda arkivarier i Ao 21 kvarstannar på andra byrån, samt föreslår, att vid sistnämnda byrå inrättas två nya tjänster, nämligen en som byrådirektör i Ae 24 och en som assistent i Ae 10.

Riksarkivet torde årligen i lämpligt sammanhang böra lämna en redogörelse för gallringsarbetet och resultaten av detta.

Även för nästa budgetår torde under förevarande anslag böra beräknas medel för fortsatt anställning av extra arbetskraft för tolkning av vissa stenografiska rådsprotokoll (jfr S U 1957: 50, p. 1, och Rskr 1957: 153).

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande detta anslag än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 178 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 64 000 kronor. Anslaget bör fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för riksarkivet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	499 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	511 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	158 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	7 000
Summa kronor	1 178 000

c) till Riksarkivet: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 178 000 kronor.

[5] 2. Riksarkivet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	79 800	134 760
1958/59 (statsliggaren s. 473)	89 100	
1959/60 (förslag)	111 200	

Riksarkivet föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i avrundat tal 38 200 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 3 700)	+ 1 100
2. Övriga expenser (nu 65 100)	+ 15 600
3. Heraldiska ritningar (nu 4 500)	+ 1 500
4. Minskade inkomster av den heraldiska verksamheten (nu 50 000)	+ 20 000
	+ 38 200

Av riksarkivets framställning inhämtas bland annat följande.

Ö v r i g a e x p e n s e r. Byggnadsstyrelsen har av riddarhusdirektionen förhyrt lagerlokaler i riddarhusets källare att användas som reservdepå för riksarkivet. Lokalerna, som är nyligen iordningställda, befinner sig i utmärkt skick och är synnerligen lämpliga för arkivförvaring. De har beräknats kunna rymma minst 1 800 hyllmeter arkivalier. För lokalernas inredning med polityrbehandlade trähyllor erfordras 15 600 kronor.

H e r a l d i s k a r i t n i n g a r. Denna anslagspost har enligt Kungl. Maj:ts medgivande fått överskridas för budgetåret 1957/58 med 1 500 kronor. Huvuddelen av anslagsposten utnyttjas för sådana uppdrag, som tillgodoför statsverket inkomster, varför höjningen kan förväntas medföra en ökning av desamma.

M i n s k a d e i n k o m s t e r a v d e n h e r a l d i s k a v e r k s a m h e t e n. Inkomsten av den heraldiska verksamheten har hittills upptagits till 50 000 kronor. Denna siffra grundar sig på en beräkning i samband med heraldiska sektionens tillkomst år 1953 (Kungl. Maj:ts instruktion för riksarkivets heraldiska sektion och statens heraldiska nämnd, SFS 1953: 529). Ifrågavarande belopp bör korrigeras, enär förutsättningarna i ett väsentligt

avseende ändrades genom den år 1955 tillkomna taxan för den heraldiska verksamheten (Kungl. Maj:ts kungörelse angående avgifter och ersättningar vid anlitande av riksarkivets heraldiska sektion och statens heraldiska nämnd, SFS 1955: 205). I sagda taxa bestämdes nämligen, att staten skulle vara befriad från avgift. Erfarenheterna från de tre senaste budgetåren visar, att inkomsterna bör upptagas till 30 000 kronor.

Statskontoret, som avstyrker uppräkningsposten till reseersättningar, tillstyrker de föreslagna höjningarna av delposterna till övriga expenser och heraldiska ritningar. Ämbetsverket finner vidare en höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten i och för sig motiverad men anser att, med hänsyn till uppräkningsposten med 10 000 kronor i föl, närmare erfarenheter av medelsbehovet bör avvaktas. I fråga om de minskade inkomsterna av den heraldiska verksamheten anför statskontoret följande.

Statskontoret erinrar, att statsutskottet vid 1956 års riksdag anförde, att utskottet betraktade den år 1953 beslutade organisationen av den heraldiska verksamheten som ett provisorium, vars definitiva utformning finge bli beroende av framdeles vunna erfarenheter på området (utl. 8 s. 6). Utskottet uttalade vidare, att utskottet för ett säkrare ställningstagande framdeles till utfallet i ekonomiskt hänseende fann det angeläget, att sektionen genom en intern kostnadsbokföring sökte värdesätta de åt statliga myndigheter verkställda uppdragen enligt den fastställda taxan. Det föreföll utskottet jämväl vara av värde, att sektionen uppskattningsvis även redovisade den tid, som åtginge till göromål i övrigt, för vilka ersättningar icke inflöt. Statskontoret finner för sin del skäl tala för den föreslagna minskningen av inkomstposten till 30 000 kronor men förutsätter, att i anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 lämnas, i enlighet med statsutskottets uttalade önskemål, närmare redogörelse rörande verksamheten i och för bedömande av de åtgärder, som bör vidtagas beträffande den framtida organisationen av densamma.

Departementschefen. I enlighet med riksarkivets förslag tillstyrker jag höjning av delposten till övriga expenser med 15 600 kronor och av delposten till heraldiska ritningar med 1 500 kronor. Förstnämnda belopp är att anse som engångsanvisning. Vidare torde delposten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till belastningen böra höjas med 5 000 kronor. Någon höjning av anslagsposten till reseersättningar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

I omkostnadsstaten för riksarkivet är posten »Inkomster av den heraldiska verksamheten» uppförd med 50 000 kronor. Under budgetåren 1955/56, 1956/57 och 1957/58 har de verkliga inkomsterna utgjort respektive 40 902 kronor, 29 030 kronor och 26 807 kronor. Såsom påpekats är den nuvarande organisationen av den heraldiska verksamheten vid riksarkivet att betrakta som ett provisorium, vars definitiva utformning får bli beroende av efterhand vunna erfarenheter på området. Vid utgången av innevarande budgetår kommer verksamheten, som började med budgetåret 1953/54 att ha pågått sex år. Riksarkivet torde med hänsyn härtill böra an-

befallas att i sin anslagsframställning för budgetåret 1960/61 redovisa de erfarenheter, som vunnits rörande den heraldiska verksamheten, samt avgiva förslag till verksamhetens framtida organisation. För att förbättra inkomsterna av den heraldiska verksamheten torde redan innevarande budgetår ändringar böra vidtagas i de för verksamheten gällande taxebestämmelserna. Därvid bör övervägas — förutom en höjning av avgifterna — huruvida icke avgift bör uttagas även av statliga myndigheter, som anlitar heraldiska sektionen. För närvarande erlägger dessa endast ersättning för ritning, målning och annat dylikt arbete. Någon minskning av förutnämnda inkomstpost beräknar jag icke för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår höjas med 22 100 kronor till 111 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 111 200 kronor.

[6] 3. **Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	9 000	5 217
1958/59 (statsliggaren s. 473)	9 000	
1959/60 (förslag)	9 000	

Riksarkivet föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor. Höjningen hänför sig helt till anslagsposten till inköp av tryckta arbeten, vilken sedan budgetåret 1956/57 varit uppförd med sitt nuvarande belopp, 4 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 9 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 kronor.

[7] 4. **Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	100	—
1958/59 (statsliggaren s. 474)	1 500	
1959/60 (förslag)	1 500	

Medelsanvisningen under detta reservationsanslag avser främst utgivande av serien Svenska riksdagsakter, en publikation av central betydelse för den historiska forskningen och den akademiska undervisningen. Plan för denna publiceringsverksamhet finnes intagen i 1954 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 7 f. Jag tillstyrker, att detta reservationsan-

slag i enlighet med riksarkivets förslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 kronor.

[8] **5. Landsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	785 000	869 904
1958/59 (statsliggaren s. 474)	920 000	
1959/60 (förslag)	943 000	

Anslagets nuvarande rubrik är »Lands- och länsarkiven: Avlöningar».

Genom beslut den 28 juli 1958 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att länsarkiven i Visby och Östersund skall benämnas landsarkiv.

I anslagsäskandena beträffande landsarkiven för nästa budgetår har *riksarkivet* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Inrättande av en arkivarietjänst i Ao 21 vid ettvart av arkiven i Uppsala, Vadstena och Göteborg.
2. Inrättande av en amanuensjänst i reglerad befordringsgång (Af 15) vid vartdera av arkiven i Visby och Östersund.
3. Inrättande av en arkivassistenttjänst i Ae 10 vid vartdera av arkiven i Lund och Härnösand.
4. Ökning med i runt tal 500 kronor av medelsanvisningen till vikariatsersättningar och extra arbetskraft vid arkivet i Uppsala.
5. Definitiv placering av en arkivarietjänst i Ae 21 vid arkivet i Vadstena.
6. Förändring av en tjänst som konserveringsbiträde i Ae 7 till tjänst som bokbindare i Ae 8 vid arkivet i Vadstena.
7. Inrättande av en konserveringsbiträdestjänst i Ae 7 vid arkivet i Lund.
8. Anvisande av medel till arkivalieframtagning under kvällsöppethållande vid arkivet i Lund.
9. Ökning med i runt tal 3 100 kronor av medelsanvisningen till vikariatsersättningar och extra arbetskraft vid arkivet i Lund.
10. Inrättande av en tjänst som expeditivsvakt i Ao 7 vid arkivet i Göteborg.
11. Förändring av en konserveringsbiträdestjänst vid arkivet i Härnösand från Ag 1 med halvtidstjänstgöring till Ae 1 med heltidstjänstgöring.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Konserveringsbiträdestjänsten vid landsarkivet i Härnösand (p. 11). Denna halvtidstjänst inrättades från och med

budgetåret 1956/57 för en kvinnlig elev vid vanförestalten i Härnösand, som sedan 1954 erhållit utbildning i konservering vid landsarkivet och riksarkivet. Understöd från vanförestalten utgår ej längre till biträdet, som numera för sitt livsuppehälle är helt hänvisad till egna inkomster. Riksarkivet finner, att en utökning av tjänsten till heltidstjänstgöring är organisatoriskt väl motiverad.

Statskontoret tillstyrker allenast inrättande av en tjänst som arkivassistent vid arkivet i Lund och förändring av en konserveringsbiträdestjänst vid arkivet i Vadstena till bokbindartjänst ävensom ökning av medelsanvisningen till vikariatsersättningar och extra arbetskraft med omkring 500 kronor vid arkivet i Uppsala och 2 000 kronor vid arkivet i Lund.

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att en konserveringsbiträdestjänst i Ae 7 vid arkivet i Vadstena förändras till tjänst som bokbindare i Ae 8.

I enlighet med riksarkivets förslag torde tjänstgöringstiden vid en tjänst som konserveringsbiträde vid arkivet i Härnösand böra utökas från halvtid till heltid och tjänsten extra-ordinariesättas.

Anslagsmedlen till vikariatsersättningar och extra arbetskraft torde böra uppräknas vid arkivet i Uppsala med 500 kronor och vid arkivet i Lund med 2 000 kronor.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag allenast med utgiftsökningar av automatisk karaktär.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 943 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 23 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Anslagets rubrik bör ändras till »Landsarkiven: Avlöningar».

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	369 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	439 500
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	128 800
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	5 700
Summa kronor	943 000

- b) till Landsarkiven: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 943 000 kronor.

[9] 6. Landsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	141 300	167 177
1958/59 (statsliggaren s. 475)	169 300	
1959/60 (förslag)	176 000	

Anslaget nuvarande rubrik är »Lands- och länsarkiven: Omkostnader».

I fråga om detta förslagsanslag föreslår *riksarkivet* för nästa budgetår en höjning med i runt tal 21 400 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 19 300)	+ 1 500
2. Övriga expenser (nu 77 000)	
a) löpande utgifter	+ 200
b) engångsutgifter	+ 42 900
c) bortfall av engångsutgifter	— 23 200
	+ 21 400

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Riksarkivet avser att under budgetåret 1959/60 kalla landsarkivarierna till överläggningar i första hand angående med de nya instruktionerna och arkivförfattningarna sammanhängande frågor samt angående frågor rörande gallringar i lokala myndigheters arkiv.

Övriga expenser. Löpande utgifter. Landsarkivet i *Vadstena* har erhållit nya magasinsutrymmen i slottet, vilka behöver städas vår och höst.

Engångsutgifter. Till inköp av snabbkopieringsapparater för arkiven i *Uppsala*, *Vadstena*, *Visby*, *Lund* och *Östersund* beräknas tillhopa 7 000 kronor.

Vidare begäres för arkivet i *Uppsala* 4 500 kronor till anskaffning av hiss och glidbana för evakuering samt 1 100 kronor till hyllinredning.

För inköp av en skrivmaskin med bred vals och materiel för plombering av paket erfordras vid arkivet i *Lund* i runt tal 1 300 kronor. Vidare föreslår riksarkivet, att till inredning av vissa nytillkomna tjänstelokaler vid samma arkiv anvisas 10 200 kronor.

Till hyllinredning vid arkivet i *Göteborg* anvisades under budgetåren 1956/58 tillhopa 32 600 kronor. I fjol begärde riksarkivet 34 600 kronor till fortsatt hyllinredning. I 1958 års åttonde huvudtitel (p. 8) uttalade departementschefen, att denna medelsanvisning borde uppdelas på två budgetår, med lika belopp för varje år. Under återopande härav begär riksarkivet även för nästa budgetår en medelsanvisning av 17 300 kronor. Tillika hemställer riksarkivet, att inkomsten av de gamla hyllornas försäljning, liksom hittills, får disponeras av landsarkivet.

Slutligen föreslår riksarkivet anvisande av 1 500 kronor till hyllinredning vid arkivet i *Östersund*.

Departementschefen. I enlighet med riksarkivets förslag torde anslagsposten till reseersättningar böra uppräknas med 1 500 kronor.

Under delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning med 200 kronor av medelsanvisningen till löpande utgifter samt anvisande av 28 200

kronor till engångsutgifter. Ur sistnämnda belopp bör utgå 1 100 kronor till hyllinredning vid arkivet i Uppsala, 1 300 kronor till inköp av skrivmaskin och plomberingsmateriel vid arkivet i Lund, 7 000 kronor till inredning av nytillkomna tjänstelokaler vid sistnämnda arkiv, 17 300 kronor till hyllinredning vid arkivet i Göteborg och 1 500 kronor till hyllinredning vid arkivet i Östersund. Slutligen bör delposten minskas med 23 200 kronor, motsvarande för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp. Delposten till övriga expenser bör alltså höjas med 5 200 kronor.

Vid bifall till vad jag förordat bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 6 700 kronor till 176 000 kronor. Anslagets rubrik bör ändras till »Landsarkiven: Omkostnader». Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 176 000 kronor.

[10] 7. Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	5 200	5 208
1958/59 (statsliggaren s. 476)	5 200	
1959/60 (förslag)	5 200	

Anslagets nuvarande rubrik är »Lands- och länsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten».

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en uppräknig av förevarande reservationsanslag med 1 800 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon ökad medelsanvisning under ifrågavarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 5 200 kronor. Anslaget torde böra uppföras under rubriken »Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten». Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig reservation å det nuvarande anslaget torde böra överföras till det nya anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 5 200 kronor.

[11] 8. Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	12 700	14 544
1958/59 (statsliggaren s. 476)	12 700	
1959/60 (förslag)	12 700	

Anslagets nuvarande rubrik är »Lands- och länsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier».

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en uppräknig av förevärande reservationsanslag med 4 200 kronor. Tillika föreslår riksarkivet, att influtna inkomster för kopior får tagas till uppbörd under anslaget och i mån av behov användas till bestridande av utgifter under detta (så som nu sker med de genom bokbinderi- och konserveringsverksamheten inflytande inkomsterna). I anslutning därtill föreslås viss ändring i anslagets rubrik.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 12 700 kronor. Vad riksarkivet i övrigt föreslagit ger mig icke anledning till erinran. Anslagets rubrik bör ändras till »Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier». Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig reservation å det nuvarande anslaget torde böra överföras till det nya anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 12 700 kronor.

[12] 9. Kungl. biblioteket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 211 000	1 302 199
1958/59 (statsliggaren s. 476)	1 459 000	
1959/60 (förslag)	1 556 000	

Universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund. I 1955 års åttonde huvudtitel (s. 135 och 158) framhöll chefen för ecklesiastikdepartementet, att en organisationsundersökning borde komma till stånd beträffande universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund, samt förutsatte, att innan nya äskanden om utökning av bibliotekens personal framlades överbibliotekarierna vid universitetsbiblioteken i samråd med statens organisationsnämnd skulle verkställa en översyn av vederbörande biblioteks organisation. En dylik översyn påbörjades under hösten 1955 och bedrevs dels av organisationsnämnden och dels av de båda överbibliotekarierna gemensamt. På grund av då pågående om- och tillbyggnad vid universitetsbiblioteket i Lund förlades undersökningarna av praktiska skäl till universitetsbiblioteket i Uppsala. Organisationsnämndens undersökningar resulterade i två redogörelser, en för vardera av de båda universitetsbiblioteken. Mot vissa av de i organisationsnämndens redogörelser framlagda förslagen avgav överbibliotekarierna till nämnden särskilda erinringar. På anmodan av organisationsnämnden framlade överbibliotekarierna vidare förslag och

beräkningar beträffande institutionsbibliotek, central institutionstjänst, medicinskt bibliotek, kurslitteraturbibliotek m.m. i Uppsala och Lund, vilka avdelningar icke gjorts till föremål för utredning från organisationsnämndens sida. Samtidigt med sitt förslag beträffande central institutions-tjänst m.m. och delvis i anslutning till detta avgav överbibliotekarierna till nämnden slutligt förslag till universitetsbibliotekens centrala administration. Organisationsnämndens förslag berör enbart den biblioteksutbildade personalen och kontorspersonalen.

I skrivelse den 25 november 1957 framlade *universitetskanslern* ett på nämnda översyn grundat förslag rörande universitetsbibliotekens personalorganisation.

Över detta förslag har *statskontoret* avgivit yttrande.

I anslagsäskandena för nästa budgetår har kanslern upprepat sitt förslag och framfört vissa ytterligare yrkanden.

Organisationsnämndens och statskontorets förslag beträffande biblioteksutbildad personal och kontorspersonal framgår av *tabell 1*.

Kungl. biblioteket. För att ge en så allsidig belysning som möjligt åt det föreliggande arbetskraftsbehovet har *riksbibliotekarien* i sina anslagsäskanden för nästa budgetår lämnat en översikt av bibliotekets verksamhet från arbetsområde till arbetsområde och därvid i förekommande fall på kungl. biblioteket applicerat de synpunkter på modern biblioteksorganisation, som anlagts vid organisationsöversynen av universitetsbiblioteken, och de resultat, vartill denna undersökning lett. Riksbibliotekarien anser det berättigat att göra detta, då kungl. biblioteket å ena sidan och universitetsbiblioteken å den andra med avseende å sina biblioteksmässiga uppgifter och sin struktur mycket nära överensstämmer. Vidare framhåller riksbibliotekarien, att vid den nyssnämnda organisationsundersökningen studier i stor utsträckning bedrivits av vid kungl. biblioteket tillämpade arbetsmetoder och att vissa av de framlagda förslagen medvetet förutsatt överensstämmelse i arbetssätt och system mellan alla de tre statliga storbiblioteken. Samtidigt nämner riksbibliotekarien, att statens organisationsnämnd avböjt att företaga en speciell organisationsundersökning vad rör kungl. biblioteket med hänvisning icke endast till nämndens eget trängda personalläge utan även till att man från nämndens sida funnit kungl. bibliotekets nuvarande arbetsformer så praktiska och genomrationaliserade, att man icke förväntade sig att där kunna eller behöva göra några påpekanden.

Över riksbibliotekariens anslagsäskanden har yttranden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd*.

Avdelning	Universitetsbiblioteket i Uppsala			Universitetsbiblioteket i Lund		
	Nuvarande personal	Organisationsnämndens förslag	Statskontorets förslag	Nuvarande personal	Organisationsnämndens förslag	Statskontorets förslag
Centrala administrationen	1 bibl. 1 bibl.-ass.	1 bibl. 1 kontorist 1 kanslibitr.	1 förste bibl. 1 kontorist 1 kanslibitr.	$\frac{1}{2}$ bibl. $\frac{1}{2}$ bibl.-ass. $\frac{1}{2}$ bibl.-bitr.	1 bibl. 1 kontorist 1 kanslibitr.	1 förste bibl. 1 kontorist 1 kanslibitr.
Utländska tryckavdelningen	1 förste bibl. 3 bibl. 1 am. 2 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 3 bibl. — 4 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 3 bibl. — 4 bibl.-ass. ¹ 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 3 bibl. — 2 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 3 bibl. — 3½ bibl.-ass. 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 3 bibl. — 3½ bibl.-ass. ¹ 2 bibl.-bitr.
Katalogiseringsavdelningen	1 förste bibl. 1 bibl. 1 am. 2½ bibl.-ass. 4 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 1 am. 4 bibl.-ass. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 1 am. 4 bibl.-ass. ² 4 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 1½ am. 1 bibl.-ass. 3½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 1 am. 3 bibl.-ass. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 1 am. 3 bibl.-ass. ² 4 bibl.-bitr.
Handskrifts- samt kart- och planschavdelningarna	1 förste bibl. 4 bibl. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 4 bibl. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 4 bibl. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. $\frac{1}{2}$ am. $\frac{1}{2}$ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 2 bibl.-bitr.

Svenska tryckavdelningen	1 förste bibl. 3 bibl. 1 am. 2 bibl.-ass. 1½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. — 2 bibl.-ass. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. — 2 bibl.-ass. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 1 am. 2 bibl.-ass. 4 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. — 2 bibl.-ass. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. — 2 bibl.-ass. 3 bibl.-bitr.
Låneexpeditionen	1 förste bibl. Alla bibliotekarier och amanuenser tjänstgör turvis i låneexp. 8½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 förste bibl.-ass. 1 bibl.-ass. 8 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 förste bibl.-ass. ³ 2 bibl.-ass. 8 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 1 am. 1 bibl.-ass. 4 bibl.-bitr.	1 förste bibl. Alla bibl. o. am. tjänstgör turvis i låneexp. — 2 bibl.-ass. 5 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 förste bibl.-ass. ³ 1 bibl.-ass. 6 bibl.-bitr.
Bindningsavdelningen	1 bibl. 3 bibl.-bitr.	1 bibl. el. am. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl.-ass. A 17 3 bibl.-bitr.	1 bibl. 2½ bibl.-bitr.	1 bibl. 2½ bibl.-bitr.	1 förste bibl.-ass. A 17 2½ bibl.-bitr.
Fotografiska reproduktions- verksamheten	1 bibl.	1 bibl. el. am. 1 kanslibitr.	1 förste bibl.-ass. A 17 1 kanslibitr.	½ bibl. ½ bibl.-bitr.	1 am. 1 kanslibitr.	1 förste bibl.-ass. A 17 1 kanslibitr.
Centrala institutionstjänsten, medicinska biblioteket, kurslitteraturbiblioteket		1 bibl. 1 bibl.-ass. 1 bibl.-bitr.	1 bibl. 2 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr.	1 bibl. — 2 bibl.-bitr.	1 bibl. — 2 bibl.-bitr.	1 bibl. 3 bibl.-ass. 6 bibl.-bitr.

¹ Därav 1 förste bibl.-ass. i A 17.

² Därav 2 förste bibl.-ass. i A 17.

³ Av hittillsvarande typ.

Tabell 2.

Avdelning	Kungl. biblioteket		
	Nuvarande personal	Riksbibl.:s förslag	Statskontorets förslag
Centrala administrationen	1 kontorsskrivare 1 kontorist	1 bibl. 1 kontorsskrivare 1 kontorist	1 am. 1 kontorsskrivare 1 kontorist
Förvärvsavdelningen (motsv. utländska tryckavd.)	1 förste bibl. 1 am. 1 bibl.-ass. 1½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 1 am. 1 bibl.-ass. 1½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 am. 1 förste bibl.-ass. A 17 1 bibl.-ass. 1½ bibl.-bitr.
Katalogavdelningen	1 förste bibl. 1 bibl. 1 am. 2 bibl.-ass. 2½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 1 am. 4 bibl.-ass. 2½ bibl.-bitr.	1 förste bibl. 1 bibl. 1 am. 1 förste bibl.-ass. A 17 3 bibl.-ass. 2½ bibl.-bitr.
Handskrifts- samt kart- och planschavdelningarna	1 förste bibl. 2 bibl. 1 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 3 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2 bibl. 2 bibl.-bitr.
Låneexpeditionen	1 förste bibl. Bibl. (am.) och bitr. ur andra avd. tjänstgör turvis å exp. 2½ läsesalsinsp. 1 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr.	1 förste bibl. 2½ läsesalsinsp. 1 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr. 2 exp.-bitr.	1 förste bibl. tjänstgör turvis å exp. 2½ läsesalsinsp. 1 bibl.-ass. 2 bibl.-bitr. 2 exp.-bitr.
Bokvårdsavdelningen (motsv. bindn.-avd. och fotogr. repr.-verksamh.)	1 bibl. 1 am. 3 bibl.-ass.	1 förste bibl. 1 am. 3 bibl.-ass.	1 bibl. 1 förste bibl.-ass. A 17 3 bibl.-ass.

Riksbibliotekariens och statskontorets förslag beträffande biblioteksutbildad personal och kontorspersonal framgår av *tabell 2*.

Departementschefen. Utbildning och forskning ställer allt större krav på bibliotekstjänsten vid de vetenskapliga biblioteken. Utvecklingen på de områden, för vilka dessa bibliotek har att tjäna som serviceorgan, påkallar enligt min mening med nödvändighet, att de tre vetenskapliga bibliotek, varom här är fråga, nu erhåller mera tillfredsställande resurser för att rätt kunna fullgöra sina uppgifter. Därvid bör noga beaktas förefintliga möjligheter till största möjliga rationalisering av biblioteksarbetet. De föreliggande äskandena och de ingående granskningar av biblioteksverksamheten, som utförts av statens organisationsnämnd och statskontoret, har enligt